

NA STYKU KULTUR I NARODÓW

Galicyskie miasta i miasteczka w józefińskim katastrze gruntowym

---

Tom XXXII

BUSK, KUTKORZ, POMORZANY, RADZIECHÓW I STANISŁAWCZYK

OPRACOWAŁ GRZEGORZ ZAMOYSKI

Historia
lagellonica

NA STYKU KULTUR I NARODÓW
Galicyjskie miasta i miasteczka w józefińskim katastrze gruntowym

Tom XXXII

**BUSK, KUTKORZ,
POMORZANY,
RADZIECHÓW
I STANISŁAWCZYK**

Opracował
GRZEGORZ ZAMOYSKI

Kraków 2020

Na styku kultur i narodów. Galicyjskie miasta i miasteczka w józefińskim katastrze gruntowym pod redakcją naukową Krzysztofa Ślusarka

Recenzent
prof. dr hab. Jarosław Kita

Korekta
Jadwiga Marcinek

Niniejsza publikacja powstała w ramach realizacji projektu badawczego pt. „Na styku kultur i narodów. Galicyjskie miasta i miasteczka w józefińskim katastrze gruntowym”, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, zarejestrowanego pod numerem 2016/22/M/HS3/00163

NARODOWE CENTRUM NAUKI

© Copyright by Grzegorz Zamoyski
© Copyright by Towarzystwo Wydawnicze Historia Iagellonica

Publikacja udostępniona na podstawie licencji Creative Commons
CC BY-NC-ND 4.0

ISBN 978-83-66304-54-3
DOI: 10.32021/9788366304543.32

Na okładce

A. Lange, *Widok cyrkulowego miasta Brzeżany*, [w:] A. Lange, *Zbiór najpiękniejszych i najinteresowniejszych okolicy w Galicyi*, Lwów [1823]

Objętość 16,7 ark. wyd.

Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”
z siedzibą w Instytucie Historii UJ
ul. Gołębia 13, 31-007 Kraków
www.iagellonica.com.pl

SPIS TREŚCI

Słownik pojęć i jednostki miary	9
Wstęp	17
Charakterystyka dokumentacji źródłowej	19
Przygotowanie materiałów źródłowych do edycji	24
Podstawa edycji	28
Busk	33
Ogólna charakterystyka miasta	35
Status prawny i położenie geograficzne	35
Struktura własnościowa	35
Przestrzeń miejska	35
Przestrzeń publiczno-polityczna	37
Przestrzeń społeczna	37
Wybrane teksty źródłowe	41
Opisanie granic miasta Busk	41
Prawidła faszjonowania	65
Opisanie gromady miasta Busk	65
Wykaz alegatów	70
Kutkorz	71
Ogólna charakterystyka miasta	73
Status prawny i położenie geograficzne	73
Struktura własnościowa	73
Przestrzeń miejska	73
Przestrzeń publiczno-polityczna	75
Przestrzeń społeczna	75
Wybrane teksty źródłowe	77
Opisanie granic miasteczka Kutkorz	77
Prawidła faszjonowania	89
Opisanie gromady miasteczka Kutkorz	90

Pomorzany	95
Ogólna charakterystyka miasta	97
Status prawny i położenie geograficzne	97
Struktura własnościowa	97
Przestrzeń miejska	97
Przestrzeń publiczno-polityczna	99
Przestrzeń społeczna	99
Wybrane teksty źródłowe	101
Opisanie granic miasta Pomorzany	101
Prawidła faszjonowania	105
Opisanie gromady miasta Pomorzany	108
Wykaz alegatów	111
Radziechów	113
Ogólna charakterystyka miasta	115
Status prawny i położenie geograficzne	115
Struktura własnościowa	115
Przestrzeń miejska	115
Przestrzeń publiczno-polityczna	116
Przestrzeń społeczna	116
Wybrane teksty źródłowe	119
Opisanie granic miasteczka Radziechów	119
Prawidła faszjonowania	133
Opisanie gromady miasteczka Radziechów	133
Wykaz alegatów	135
Stanisławczyk	137
Ogólna charakterystyka miasta	139
Status prawny i położenie geograficzne	139
Struktura własnościowa	139
Przestrzeń miejska	139
Przestrzeń publiczno-polityczna	141
Przestrzeń społeczna	141
Wybrane teksty źródłowe	145
Opisanie granic miasteczka Stanisławczyk	145
Prawidła faszjonowania	150
Opisanie gromady miasteczka Stanisławczyk	151
Wykaz alegatów	152
Summary	153
Bibliografia	155

Zestawienia tabelaryczne 159

- Sumariusz fasji gromadzkiej miasta Busk
- Wykazy posiadaczy nieruchomości w Busku ujętych w opisaniach urbarialnych
- Rekapitulacja sumaryczna miasteczka Kutkorz
- Sumariusz fasji gromadzkiej miasteczka Kutkorz
- Wykaz posiadaczy nieruchomości w Kutkorzu ujętych w metryce józefińskiej
- Rekapitulacja sumaryczna miasta Pomorzany
- Sumariusz fasji gromadzkiej miasta Pomorzany
- Wykazy posiadaczy nieruchomości w Pomorzanych ujętych w opisaniach urbarialnych
- Sumariusz fasji gromadzkiej miasteczka Radziechów
- Wykaz posiadaczy nieruchomości w Radziechowie ujętych w metryce józefińskiej
- Wykazy posiadaczy nieruchomości w Radziechowie ujętych w opisaniach urbarialnych
- Rekapitulacja sumaryczna miasteczka Stanisławczyk
- Sumariusz fasji gromadzkiej miasteczka Stanisławczyk
- Wykaz posiadaczy nieruchomości w Stanisławczyku ujętych w metryce józefińskiej
- Wykazy posiadaczy nieruchomości w Stanisławczyku ujętych w opisaniach urbarialnych

SŁOWNIK POJĘĆ I JEDNOSTKI MIARY

Pojęcia i wyrażenia dawne

- akcydensy – opłaty wnoszone przez wiernych na rzecz duchownych z tytułu wykonywania niektórych posług religijnych (np. ślubów, pogrzebów)
- anguł – zob.: trianguł
- arszyn – rosyjska miara długości (0,711 m); również miara objętości
- ataman – naczelnik osiedli kozackich, tu w znaczeniu: naczelnik, przełożony grupy poddanych
- atentować – być obecnym, towarzyszyć
- austeria – karczma, zajazd, oberża
- belec – dawna miara objętości cieczy (tu: miodu) równa 36 kwartom
- bezgruntownie – bezpodstawnie
- bojar – chłop wykonujący służbę dworską, polegającą m.in. na dozorowaniu pól czy wożeniu listów
- brejtownia – 1) garbarnia; 2) kuźnia wytwarzająca blachę
- brzost – gatunek wiązu
- burta – krawędź rowu
- całogruntowy – gospodarz posiadający pełny, właściwy dla danej miejscowości nadział ziemi
- chędożyć – czyścić
- chmielnik – plantacja chmielu
- chmyzowaty – mały, niepozorny
- ciągło – sprzężaj: bydło lub konie zaprzęgane do pług, wozu
- czahar, czahary – zarośla na podmokłym gruncie
- czemchanie – wycieranie poroża o pnie drzew
- czetwerynnik – zob.: ćwierćgruntowy
- ćwierćgruntowy – gospodarz posiadający nadział ziemi równy czwartej części gospodarza całogrunтового
- debra – parów, nierówności terenu porośnięte krzakami
- detto – inaczej: ditto, jak wyżej
- diametr – średnica

- dni letnie – inaczej: powaby, dodatkowa, niewchodząca w wymiar pańszczyzny robocizna świadczona w okresie wzmożonych prac polowych, np. żniw
- drogi krzestne – drogi krzyżujące się
- dylacja – odroczenie
- dyskwizycja – badanie, rozstrząsanie
- dystancja – dystans, odległość
- ekscepcja – wyłączenie
- ekspensa – koszt
- ekstendować – rozciągać się, obejmować
- forszpan – podwoda
- futor – osada, zagroda
- ganczarz – garncarz
- glinisko, gliniska – glinianka
- gony – zob.: hony
- gosztyna, gostyna – danina oddawana dworom za wypasanie owiec
- grajcar – krajcar
- grzęda – pas ziemi odgraniczony rowami
- gumienny – osoba nadzorująca prace w obrębie gumna
- gumno – stodoła z klepiskiem; podwórze gospodarskie
- hony – zagony pola ornego (niwy) o glebie niższej jakości, wymagające dłuższego ugorowania (np. przez 8 lat)
- hutmistrz – urzędnik dozorujący roboty techniczne w hucie, także kierownik huty lub warzelni soli
- intrata – dochód, zysk
- iskop – inaczej: skopszczyzna; danina w postaci co piątej kopy zboża zebranego z pustych pól dworskich, oddanych do uprawy poddanym
- jatkowe – specjalna danina, opłata od jatek mięsnych
- jałowiczne – rodzaj daniny, ekwiwalent powinności składania daniny w jałowicy
- jarka – młoda owca
- jarzyna – uprawa jara
- karcz – pniak z korzeniami pozostały po ścięciu drzewa
- kiernica – rodzaj zbiornika wodnego
- kład, kładź – kłoc, kłoda
- kłodka – mała kłoda
- kolateralny – pokrewny
- kołowe – zob.: żarnowe
- komplanacja – ugoda
- komput – stan liczebny, wymiar
- konkurencja – rozgraniczenie

- konsencjum – z łaciny: consensus, porozumienie
kontrowers – sporna część gruntu
kopań – kopanina, karczunek; pole orne zarastające krzakami, wymagające corocznego karczowania lub wykarczowana część lasu z przeznaczeniem na pole uprawne
kosowica – sianokosy
kotłowe – opłata uiszczana z tytułu korzystania z dworskich urządzeń do warzenia piwa
kramnica – inaczej: kram
kryda – bankructwo, upadłość, a także czynności prawne związane z upadłością
krynica – ciek wodny, sadzawka
kule – kije, patyki
kwadrianguł – punkt rozgraniczający grunty złożony z czterech kopców tworzących czworobok
kwaśnica – rodzaj rośliny krzewiastej, berberys
lewada – nieporośnięta łąka okolona drzewami
łęg – podmokła łąka, leżąca najczęściej w dolinie rzeki
łotoka – koryto
łozy – zarośla wierzbowe
ług – zob.: łęg
meszne – danina na rzecz parafii za odprawianie mszy
mielnik – młynarz
młaczysko – zob.: młaka
młaka – teren bagnisty, podmokły
moczar – teren podmokły, bagnisko
moczula – zbiornik wodny, staw lub dół z wodą do moczenia lnu i konopi
mogiła – pagórek, wzgórze, także nasyp ziemny
motowidło – przyrząd do zwijania wełny
nazimek – zwierzę domowe niemające jeszcze roku, pozostawione na zimę do hodowania
niezbronnice – bez sprzeciwu
obkoski – zob.: zakoski
obocz – zob.: ubocz
oborka – obowiązek chłopu pańszczyźnianego polegający na oboraniu dworskich pól
obrzedni – rzadki
obżynek – zob.: zażynek
ochaba – starorzecze
oczkowe – danina pieniężna pobierana z tytułu posiadania pasieki

- ogrodnik – zagrodnik
okop – rodzaj wału ziemnego, odgraniczającego np. pola, cieków wodnych
okopisko – dawne określenie cmentarza żydowskiego
opiechać – łuskać (?)
osep – danina uiszczana w zbożu
osoka – podmokła łąka
ostrów – kępa porośnięta roślinnością
otawa – trawa odrastająca po raz drugi po skoszeniu
ozimek – jałówka lub źrebak w wieku około jednego roku
paroch – proboszcz greckokatolicki
parochianie – wierni parafii greckokatolickiej
paryja – wąwóz
parynowanie – podorywka; pierwsze oranie ścierniska tuż po żniwach
pastewnik – miejsce przeznaczone do wypasu bydła
peryferia – powierzchnia, przestrzeń
pisaria – dom pisarza, kancelaria
plagi – kara chłosty
pługowe – rodzaj daniny
pobereźnik, podbereźnik – strażnik pilnujący lasu
podorozczyzna – ciężący na mieszkańcach miast obowiązek dostarczania koni i wozów na potrzeby transportowe dworu
podpasieczce – teren przeznaczony na pasiekę
podświnek – duże, podrośnięte prosię
podwoda – powinność transportowa poddanych polegająca na podróżowaniu z pańskimi towarami
pojedynek – inaczej: kmięć pojedynkowy, świadczący pańszczyznę sprzężaną z użyciem jednego zwierzęcia pociągowego
polowy – osoba nadzorująca prace polowe
połowicznik – zob.: półgruntowy
popław – mokra, bagnista łąka
posiecz – posieka, poręba; również w znaczeniu świeżo ścięta trawa
potioritas – sądowy podział zadłużonych dóbr ziemskich
potraw – trawa odrastająca po skoszeniu, pokos siana
powóz – powinność polegająca na dostarczeniu dworowi środków transportu do przewożenia różnych towarów
pożytek – zbiór, plon; również dochód
półbeczek – naczynie o pojemności pół beczki
półbec – dawna miara objętości cieczy (tu: miodu) równa 18 kwartom
półdworyczny – półgruntowy

- półgruntowy – gospodarz posiadający nadział ziemi równy połowie nadziału gospodarza całgruntowego
- półmacek – dawna miara objętości obejmująca 4 garnce
- półsetek – miara płótna równa 50 łokciom
- presalwować – zastrzegać (?)
- probować – aprobować, zatwierdzać
- proskurne – w Kościele greckokatolickim odpowiednik dziesięciny i mesznego
- prowent – dochód
- przegon – przepędzanie bydła
- przewał – wyłom, wyrwa w grobli
- przyszkółek – niższa szkoła żydowska lub mała budowla przy synagodze, przeznaczona na szkołę i mieszkanie dla obsługi synagogi
- pszczono – obtłuczone proso
- rajtszula – ujeżdżalnia
- regulament – regulamin
- rekwirować – żądać
- retradycja – zwrot uprzednio zajętego (zabranego) majątku
- rogowszczyzna – danina oddawana dworom za wypasanie bydła
- ruda, rudka, rudki – podmokła łąka, bagnisko, błoto
- rudnia – kopalnia rudy
- saliternia – saletrzarnia, wytwórnia saletry
- sianożęć – łąka lub sianokos, w zależności od kontekstu
- siekierkowe – danina w gotówce świadczona przez młynarzy, forma ekwiwalentu za obowiązek wykonywania pracy przy użyciu siekiery przy wyrębie lasu lub robotach ciesielskich
- skantowany – zakrzywiony
- skopszczyzna – zob.: iskop
- skotnia – wygon; wspólne pastwisko, na którym wypasano bydło
- sogłówki, sogłówek – polna droga, ścieżka wiodąca między połaciami zboża
- solarium – czynsz gruntowy
- stebnik – pomieszczenie przeznaczone do przechowywania uli z pszczołami podczas zimy
- stołowe – rodzaj czynszu płaconego proboszczowi od domu
- strózczyzna – danina na utrzymanie straży nocnej
- strzyżak – młody koń
- sustentacja – utrzymanie, wyżywienie
- szarwark – robocizna przy drogach i mostach; później opłata na ich utrzymanie
- szkoła żydowska – w znaczeniu: bożnica, synagoga

- szmuklerz – rzemieślnik wyrabiający pasy, tkaniny plecione itp. (inaczej: pasamonik)
- tabacharnia – warsztat kuśnierski wytwarzający safian
- terebież – zob.: trzebież
- teryfikacja – taryfikacja, w znaczeniu: określenie czegoś
- tłoka – 1) pole obrabiane wspólnie przez poddanych; 2) powinność polegająca na wykonywaniu dodatkowej pracy w okresie spiętrzenia robót polowych
- tracz – robotnik ręcznie piłujący drzewo na deski
- triangul – punkt rozgraniczający grunty złożony z trzech kopców tworzących trójkąt
- trzebież – łąka porośnięta krzakami
- trzeciak – koń lub był w wieku trzech lat
- tywon – nadzorca robotników pańszczyźnianych
- ubocz – inaczej: ubocze; teren pochyły, zbocze góry
- uprowadzać – zaopatrzyć w coś, dostarczyć czegoś w ilości dostatecznej
- wapnica, wapnice – prawdopodobnie doły na wapno zmieszane z wodą, używane w procesie garbowania skór
- watulka – rodzaj owcy
- węglarka – część lasu zajęta pod wypalanie węgla drzewnego lub potażu
- wicha – wiecha
- wierzchowina – teren nad górnym brzegiem strumienia
- winnica – winiarnia lub gorzelnia, także: gospoda, karczma
- wiolencja – przemoc, nadużycie siły
- włoka – włóka, pole
- wokować – wezwąć
- woskobojnia – inaczej: woskownia; zakład wytwarzający świece woskowe, a nierzadko też mydło
- wskroś – na przestrzał
- wygon – wspólne pastwisko gromadzkie
- zagumienki – pola leżące za gumnem
- zakęcie – zakątek
- zalewki – rozlewiska rzeczne
- zakoski – obowiązek chłopu pańszczyźnianego polegający na koszeniu pól i łąk dworskich w czasie żniw i sianokosów
- zaorka – obowiązek chłopu pańszczyźnianego polegający na oboraniu dworskich pól po żniwach
- zaroślina – inaczej: zarośla
- zarynek – plac za rynkiem

zatrawny – zarośnięty trawą

zatyłek – tylna część domu przylegająca do podwórza

zażynek – obowiązek bezpłatnej pracy chłopca na rzecz dworu w chwili rozpoczęcia żniw

zimowla – zimowanie, przezimowanie

zyrszczyzna – inaczej: żyrszczyzna, żerowe, żyrowe; opłata lub danina składana za prawo wypędzania nierogacizny na żer do lasu

żarnowe – podatek od posiadania żarn

Miary powierzchni

1 morga = 1600 sążni = 0,5755 ha

1 sążeń = 6 stóp = 3,5969 m²

Miary długości

1 sążeń = 6 stóp = 1,8966 m

łańcuch = 10 sążni

staje, stajanie = ok. 134 m

Miary objętości zboża

1 korzec = 32 garnce = 64 półgarnce = 122,9984 l

1 maca austriacka = 1/2 korca

1 półmiarek = 1/2 korca

Miary objętości siana

1 cetnar = 100 funtów = 40,55 kg

Przestrzenna miara drewna

1 sążeń (sąg, sążeń kubiczny) = 8 stóp = ok. 4 m³

Jednostki monetarne

1 złoty reński, floren (złr, fl) = 60 krajcarów (kr) = 4 złote polskie (złp)

1 krajcar (kr) = 2 grosze polskie (gr)

1 szeląg = 1/3 grosza polskiego

WSTĘP

Oddajemy do rąk czytelników kolejny tom wieloczęściowej serii wydawniczej poświęconej dziejom galicyjskich miast pod koniec XVIII w. Publikacja jest efektem realizacji międzynarodowego projektu badawczego „Na styku kultur i narodów. Galicyjskie miasta i miasteczka w józefińskim katastrze gruntowym”, finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki w ramach programu Harmonia 8. Zakłada on m.in. opracowanie unikatowej, dostępnej on-line bazy danych o miastach i ich mieszkańcach oraz zdefiniowanie komponentów przestrzeni społecznej miast i miasteczek, leżących w pięciu najdalej na wschód wysuniętych cyrkulach Galicji, czyli okręgach: brzeżańskim, brodzkim (złoczowskim), tarnopolskim, zaleszczyckim i stanisławowskim¹.

Podstawę źródłową badań stanowią masowe, wzajemnie uzupełniające się źródła historyczne z lat osiemdziesiątych XVIII w.: wykonany w latach 1785–1788 józefiński kataster gruntowy oraz tzw. opisanie urbarialne, sporządzone po słynnym patencie regulacyjnym Józefa II z 10 lutego 1789². Źródła te były już wykorzystywane przez badaczy, zarówno polskich, jak i ukraińskich, rzadziej austriackich i niemieckich. W większości jednak prowadzone na ich podstawie badania odnosiły się do obszarów wiejskich. W tym kontekście na-

---

¹ Pierwsze wyniki badań zostały już opublikowane. Zob. m.in.: V. Dolinovskyi, *Соціально-професійна структура міщан Олеська на підставі інвентаря будинків 1789 р.*, [w:] *Galicyjskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII–XIX wieku*, zbiór studiów pod red. T. Kargola, B. Petryszak i K. Ślusarka, Kraków–Lwów 2018, s. 21–50; M. Kańkowski, *Miasto Józefów w świetle opisań urbarialnych*, [w:] *Galicyjskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych*, s. 123–130; T. Kargol, *Konfrontacja metryki józefińskiej z innymi źródłami historycznymi na przykładzie topografii i społeczeństwa Brodów w II połowie XVIII wieku*, [w:] *Galicyjskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych*, s. 131–148; K. Ruszała, *Spółczesność miasteczka galicyjskiego w pierwszych latach rządów austriackich w świetle pierwszego katastru gruntowego, tzw. metryki józefińskiej na przykładzie Jasła*, [w:] *Spółczesność i gospodarka Galicji w latach 1772–1867. Źródła i perspektywy badań*, zbiór studiów pod red. T. Kargola i K. Ślusarka, Kraków 2014, s. 129–144; G. Zamoyski, *Nowy Targ i jego mieszkańcy w świetle metryki józefińskiej*, [w:] *Galicyjskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych*, s. 289–313.

² Więcej na temat przydatności metryki józefińskiej oraz opisań urbarialnych w badaniach nad dziejami miast zob.: K. Ślusarek, *Materiały podatkowe jako źródło do dziejów miast galicyjskich w czasach józefińskich*, [w:] *Galicyjskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych*, s. 269–288.

leży wymienić publikacje powstałe w pierwszej połowie XX w., w tym m.in. prace Józefa Fiericha, Romana Rozdolskiego, Jana Rutkowskiego i Wincen- tego Stysia³. Współcześnie, zwłaszcza poczynając od lat dziewięćdziesiątych XX w., obydwie wspomniane źródła wykorzystywane są w znacznie szerszym zakresie, przy czym dominują trzy kierunki badań: ogólne rozważania na temat gospodarki Austrii i Galicji, studia monograficzne dotyczące różnych szczegółowych zagadnień, w tym mikrotoponimii i socjotopografii, a także studia regionalne i lokalne. W pierwszym przypadku wymienić należy opublikowany przez Alicję Falniowską-Gradowską (ostatnio we współpracy z Franciszkiem Leśniakiem) sumariusz katastru józefińskiego dla zachodnich cyrkułów Galicji⁴ oraz publikacje m.in. takich autorów, jak Werner Drob- esch i Reiner Feucht⁵. Jeśli idzie o studia monograficzne, to wspomnieć trzeba m.in. o badaniach Mariusza Kulczykowskiego dotyczących tkactwa chłopskiego, Krzysztofa Ślusarka na temat drobnej szlachty czy Franciszka Wasyla w kwestii społeczności ormiańskiej⁶. Ponadto w historiografii ukraińskiej popularne są ostatnio studia z zakresu mikrotoponimii (Lubow Bilińska, Olga Łużecka), antroponimii (Natalia Wyrsta) i socjotopografii (Mariana Do- lińska, Maria Pohoriłko)⁷. W badaniach lokalnych i regionalnych dominuje

³ J. Fierich, *Kultury rolnicze, zmianowanie i zbiory w katastrze józefińskim*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, 1950, t. 12; R. Rozdolski, *Die grosse Steuer- und Agrarreform Joseph II*, Warschau 1961; tenże, *Stosunki poddańcze w dawnej Galicji*, t. 1–2, Warszawa 1962; J. Rutkowski, *Galicyski kataster gruntowy jako podstawa statystyki własności ziemskiej*, „Wiadomości Statystyczne o Stosunkach Krajowych”, 1917, t. 25, z. 3, s. 23–36; W. Styś, *Metryki gruntowe józefińskie jako źródło do historii gospodarczej Galicji*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, 1932, t. 2, s. 86–97.

⁴ A. Falniowska-Gradowska, *Studia nad społeczeństwem województwa krakowskiego w XVIII wieku. Struktura własności ziemskiej i użytkowanie gruntów w świetle katastru józefińskiego*, Warszawa 1982; A. Falniowska-Gradowska, F. Leśniak, *Struktura własności ziemskiej i użytkowania gruntów w Galicji w cyrkułach rzeszowskim, sanockim i tarnowskim w świetle katastru józefińskiego (1785–1787)*, Toruń 2009.

⁵ W. Drobesh, *Bodenerfassung und Bodenbewertung als Teil einer Staatsmodernisierung. Theresianische Steuerrektifikation, Josephinischer Kataster und Franziszeischer Kataster*, [w:] *Les migrations de retour. Rückwanderungen*, pod red. R. Furtera, A.-L. Head-König, L. Lorenzetti, „Geschichte der Alpen/Histoire des Alpes/Storia delle Alpi”, 2009, t. 14, s. 165–184; R. Feucht, *Flächenangaben im österreichischen Kataster*, Diplomarbeit am Institut für Geoinformation und Kartographie der Technischen Universität Wien, 2008.

⁶ M. Kulczykowski, *Andrychowski ośrodek płócienniczy w XVIII i XIX wieku*, Wrocław 1972; tenże, *Chłopskie tkactwo bawełniane w ośrodku andrychowskim w XIX wieku*, Wrocław 1976; K. Ślusarek, *Drobna szlachta w Galicji 1772–1848*, Jędrzejów–Kraków 2011; F. Wasyl, *Ormianie w przedautonomicznej Galicji. Studium demograficzno-historyczne*, Kraków 2015.

⁷ Л. Білінська, *Мікротопоніми Тисмениччини відомного походження*, „Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Сер. Мовознавство”, Тернопіль 2009, Вип. 2 (17), s. 172–181; О. Лужецька, *Мікротопонімія Південно-Західного Опілля*, Дис. на здобуття наук. ст. канд. філологічних наук, Тернопіль 2014; Н. Вирста, *Українські та німецькі прізвища*,

natomiast publikowanie danych z katastru józefińskiego jako materiału źródłowego dotyczącego konkretnych miejscowości (np. działalność edytorska Józefa Szymańskiego⁸).

Kataster józefiński i opisanie urbarialne stosunkowo rzadko wykorzystywane były w badaniach związanych z problematyką miejską. Materiały te stanowiły np. jedno z podstawowych źródeł w studiach prowadzonych przez Łukasza Jewułę⁹, przy czym badacz ten sięgnął po kataster w przypadku miast wytypowanych do próby badawczej. W historiografii austriackiej w tym nurcie badań mieści się m.in. działalność naukowa Paulusa Adelsgrubera, Laurie Cohen i Borysa Kuzmanyego¹⁰. Z kolei w studiach badaczy ukraińskich – mających najłatwiejszy dostęp do katastru józefińskiego – przeważają badania kartograficzne i urbanistyczne, które omawiają kierunki rozwoju miast i miasteczek (Hałyna Petryszyn, Uliana Iwanoczko), a także prace regionalne i lokalne (Wasył Łaba, Leonid Tymoszenko)¹¹.

Charakterystyka dokumentacji źródłowej

Dokumentacja wytworzona w trakcie sporządzania katastru józefińskiej była bardzo obszerna¹². Jej trzon stanowiła przede wszystkim księga pomiarów, zwana także „tabelą spisywania rozmiaru i fasji”. Księgę pomiarów

---

мотивовані назвами професій (лексико-семантичний аналіз), „Актуальні проблеми філології та перекладознавства”, Хмельницький 2013, Вип. 6 (1), s. 36–46; М. Долинська, *Історична топографія Львова XIV–XIX ст.*, Львів 2006; М. Долинська, *Йосифінська метрика – головне джерело для відтворення історичної топографії (культурного краєвиду) міст, містечок і сіл Галичини*, [w:] *Galicyjskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych*, s. 81–94; М. Долинська, М. Погорілко, *З історичної топографії Львова (гори Львова)*, „Записки Наукового товариства імені Шевченка”, Львів 2015, т. 268, s. 107–127.

⁸ М.in. *Państwo wojnickie w metryce józefińskiej z 1785–1787 roku. Wojnicz, Zamoście, Ratnawy i Łopoń*, wyd. J. Szymański, Wojnicz 2000.

⁹ Ł. Jewuła, *Galicyjskie miasta i miasteczka oraz ich mieszkańcy w latach 1772–1848*, Kraków 2013.

¹⁰ P. Adelsgruber, L. Cohen, B. Kuzmany, *Getrennt und doch verbunden. Grenzstädte zwischen Österreich und Russland 1772–1918*, Wien–Köln–Weimar 2011; B. Kuzmany, *Brody. Eine galizische Grenzstadt im langen 19. Jahrhundert*, Wien–Köln–Weimar 2011.

¹¹ У. Іваночко, *Вплив соціально-функціональних процесів на розвиток урбанізації в Галичині кінця XVIII – початку XX ст.*, [w:] *Історична топографія і соціотопографія України*, Зб. наук. праць, Редкол.: Я. Дашкевич, П. Сохань та ін., Львів 2006, s. 258–298; В. Лаба, *Історія міста Перемишляни від найдавніших часів до 1939 року*, Львів 2001; Г. Петришин, У. Іваночко, *Еволюція принципів класифікації міст Галичини в австрійській період*, [w:] *Книга міст Галичини. Міждисциплінарні дослідження у містознавстві*, „Вісник Державного університету «Львівська політехніка»”, Львів, 1999, nr 379, s. 67–95.

¹² Podstawowe dokumenty sporządzone podczas opracowywania katastru józefińskiego omówił W. Styś. Autor błędnie zakwalifikował jednak alegaty do opisań urbarialnych jako część składową metryki. Zob.: W. Styś, *Metryki gruntowe*, s. 72–73.

sporządzano, wypełniając drukowany formularz. Zawierał on następujące rubryki:

- 1) numer miejscowego porządku – w istocie był to numer działki;
- 2) imię i nazwisko posiadacza gruntu i numer zajmowanego przez niego domu – z reguły w rubryce tej – oprócz imienia, nazwiska i numeru domu – podawano też rodzaj kultury rolnej lub co na danej działce się znajduje (np. pole orne/łąka, dom/chałupa, dwór/dworek, grobla/droga, szkoła);
- 3) nazwa stosowanej miary powierzchni – rubryki tej z reguły nie wypełniano;
- 4) rozmiar, czyli powierzchnia działki – rubryka ta składała się z czterech kolumn: w pierwszej i drugiej sami poddani podawali długość i szerokość działki w sążniach, w trzeciej wpisywano łączną powierzchnię w sążniach kwadratowych (wynik przemnożenia części pierwszej i drugiej), w czwartej – powierzchnię podaną przez geometrę (rubrykę wypełniano tylko wtedy, gdy poddani nie byli w stanie zmierzyć działki, np. lasu lub stawu);
- 5) role – w rubryce tej podawano powierzchnię pól ornych oraz uzyskiwanych z nich zbiorów; składała się z sześciu kolumn: w pierwszych dwóch wpisywano powierzchnię w morgach i sążniach, w czterech kolejnych zbiory zbóż w korcach, w rozbiciu na pszenicę, żyto, jęczmień i owies;
- 6) łąki – na analogicznej zasadzie jak w przypadku ról podawano powierzchnię łąk (lub upraw z nimi zrównanych) oraz zbiory w cetnarach, w rozbiciu na siano (słodkie i kwaśne) oraz potraw;
- 7) lasy – rubryka ta służyła do podawania powierzchni lasów oraz pożytku z nich w drewnie twardym i miękkim (w sążniach sześciennych).

Tam, gdzie występowały uprawy winorośli, wyodrębniano dodatkową rubrykę, w której wpisywano powierzchnię tego rodzaju uprawy oraz wielkość produkcji wina.

Na końcu księgi pomiarów, po zsumowaniu wszystkich niw oraz łącznej powierzchni wszystkich działek, z reguły zamieszczano rotę przysięgi, jaką składali przedstawiciele danej gromady, wybrani do przeprowadzenia pomiarów katastralnych. Tak sporządzoną księgę podpisywały wszystkie osoby uczestniczące w całej operacji.

Na podstawie księgi pomiarów sporządzano sumariusz fasji gromadzkiej, znany również pod nazwą sumariusz gruntów dominikalnych i rustykalnych. Dokument ten zawierał zestawienie powierzchni gruntów oraz uzyskiwanego z nich przychodu, z rozbiciem na grunty dominikalne i rustykalne. Na jego podstawie opracowywano sumaryczne zestawienia w skali cyrkułu i kraju oraz określano wysokości podatku gruntowego.

Równorzędne znaczenie jak księgi pomiarów i sumariusze fasji gromadzkiej miały także dwa inne dokumenty: opisanie granic oraz prawidła faszjonowania. Opisanie granic, przygotowywane jeszcze przed rozpoczęciem

pomiarów, w rzeczywistości było określeniem granic danej miejscowości. W praktyce był to protokół z wizji lokalnej, w której trakcie obchodzono wszystkie kopce graniczne. Podawano w nim kierunek przemarszu, usytuowanie kopców oraz odległość między nimi (w sążniach). Opisanie granic są źródłem interesującym, ale współcześnie mało przydatnym ze względu na brak map, które pozwoliłyby zidentyfikować owe kopce graniczne, a tym samym wyznaczyć granice danej miejscowości.

W prawidłach fasonowania opisywano wszystkie niwy, uwzględniając ich położenie w topografii miejscowości oraz znajdujące się w ich granicach rodzaje gruntów. W dokumencie tym podawano powierzchnię niw, a także zasady szacowania wysokości zbiorów.

Przy sporządzaniu katastru wytworzono wiele dokumentów o charakterze pomocniczym. Z reguły miały one ułatwić wypełnianie księgi pomiarów lub uzupełnić dane przekazywane w sumariuszu fasji gromadzkiej. Chodzi o następujące materiały:

- 1) konsygnacja gruntów dworskich, plebańskich i chłopskich – w istocie dokument ten powielał dane z sumariusza fasji gromadzkiej, z tą tylko różnicą, że w oddzielnej rubryce wyodrębniano grunty plebańskie¹³;
- 2) konsygnacja gruntów plebańskich – uzupełnienie i rozwinięcie poprzedniego dokumentu; dane na temat gruntów plebańskich rozbijano na poszczególnych właścicieli, np. parafie rzymsko- i greckokatolickie, klasztory;
- 3) konsygnacja gruntów pustych – wykaz gruntów nieobsianych i opuszczonych, z reguły zawierający także informację o przyczynie opuszczenia (nieobsiania) danej działki;
- 4) konsygnacja rzek i jezior oraz pożytku, jaki przynosiły;
- 5) tabela oszacowania dochodów z lasów dworskich – oprócz informacji o nazwach własnych, powierzchni oraz szacunkowej ilości możliwego do pozyskania drewna, w dokumencie tym opisywano także gatunki i wiek drzewostanu;
- 6) obrachunek kontrolowanego przychodu z gruntu – w dokumencie tym podawano dane na temat plonów osiąganych z poszczególnych niw (w ujęciu trzyletnim w odniesieniu do pól oraz jednorocznym w przypadku łąk, ogrodów i pastwisk); zestawienie takie sporządzano na podstawie prowadzonej w folwarkach dokumentacji dotyczącej wysiewów i zbiorów w celu weryfikacji informacji o zbiorach przekazywanych przez przedstawicieli dworu i poddanych;
- 7) adnotacja (Adnotatio; zaczynająca się od słów: „W tej wsi wszystkie pola tak lepszego, jako też i podłego gatunku w trzecim roku w ugor wypuszcza-

---

¹³ W sumariuszu fasji gromadzkiej grunty plebańskie z reguły wliczane były do dworskich.

ne bywają”) – informacja o ilości ziarna wysiewanego na jednej morgze pola oraz o terminie ugorowania.

Bardzo często w operatach katastralnych znajdują się także różne zestawienia sporządzane już po dokonaniu pomiarów gruntów. Są to m.in.:

- 1) sumaryczne obliczenie „pożytku” (zbiorów) z gruntów dominikalnych i rustykalnych z przeliczeniem ich na wartość pieniężną – w istocie był to szacunek przychodów pieniężnych z wszystkich gruntów;
- 2) sumariusz procentu z przychodu pieniężnego – zawierał wyliczenie zobowiązania podatkowego;
- 3) sumariusz fasji pieniężnej wyprowadzonej z ekstraktów (dokument znany też pod nazwami: księga ekstraktów, sumariusz ekstraktów) – wykaz wszystkich posiadaczy gruntowych z informacją o dochodzie z ról, łąk, lasów itp.; sumariusz ten z powodzeniem może zastępować księgę pomiarów;
- 4) sumariusz ekstraktów (znany też jako ekstrakty fasji indywidualnej) – zawierał wyciąg z metryki i informował o powierzchni pól, łąk i lasów, znajdujących się w posiadaniu dworu, gromady i plebanii, oraz wysokości zbiorów;
- 5) protokół względem wydania i odebrania ekstraktów indywidualnej fasji – był to poszyt zawierający adnotację o przekazaniu zainteresowanym opisanych wyżej dokumentów wraz z informacją o wniesionych reklamacjach.

Z powyższego wyliczenia wynika, że w skład operatów katastralnych wchodziło bardzo dużo materiałów. W praktyce jednak rzadko kiedy zachowała się kompletna dokumentacja. Przeważnie na pojedynczy operat składają się: opisanie granic, księga pomiarów, prawidła fasjonowania, sumariusz fasji gromadzkiej, konsygnacje gruntów dworskich, plebańskich i gromadzkich oraz oszacowanie lasów. Stan zachowania katastru józefińskiego jest zadowalający. W zespole Metryka józefińska (fond 19), przechowywanym w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie, zgromadzono praktycznie komplet materiałów dla wszystkich cyrkułów Galicji, z wyjątkiem zamojskiego¹⁴.

Na komplet akt wytworzonych w czasie realizacji niedokończonej reformy podatkowo-urbarialnej z 1789 r. składają się trzy serie dokumentów: opisanie miejscowości i tzw. porównania, Erledigung oraz alegaty.

---

¹⁴ Zob.: *Йосифінська (1785–1788) і францисканська (1819–1820) метрики. Перші поземельні кадастри Галичини. Показчик населених пунктів*, Київ 1965; *Gospodarka Galicji 1772–1867. Inwentarz materiałów historycznych z archiwów i bibliotek Polski, Austrii i Ukrainy*, t. 2, pod red. K. Ślusarka, Kraków 2015, s. 107–139. Operaty katastru józefińskiego dla części cyrkułu zamojskiego (dla Ordynacji Zamojskiej) przechowywane są w Archiwum Państwowym w Lublinie, w zespole Archiwum Ordynacji Zamojskiej ze Zwierzyńca; zob.: *Gospodarka Galicji 1772–1867. Inwentarz materiałów historycznych z archiwów i bibliotek Polski, Austrii i Ukrainy*, t. 1, pod red. K. Ślusarka, Kraków 2015, s. 253–255.

Opisanie miejscowości rozpoczynało się z reguły preambułą o następującej treści: „Opisanie zwyczajnych dotąd i na przepisach najważniejszych rozporządzeń zasadzających się dominikalnych, inwentarialnych dochodów i jaka proporcja między terażniejszą powinnością i nową, uniwersalem pod [dnem] 10 lutego 1789 roku ustanowioną należytością, zachodzi”. Dokument składał się z dwóch części. W pierwszej – nazywanej zwyczajowo opisaniem gromady – podawano, do ilu zwierzchności gruntowych należy dana miejscowość, oraz w sposób szczegółowy charakteryzowano położenie ludności i opisywano świadczenia poddańcze, do jakich zobowiązane były poszczególne grupy mieszkańców. Drugą część stanowiły tzw. porachowania i porównania. Serię tabelarycznych zestawień otwierało „porachowanie przychodu z gruntu, podług którego nowy podatek ułożono”. Wykazywano w nim sumaryczną kwotę dochodu z podziałem na uprawy (role, łąki i ogrody oraz pastwiska i lasy) oraz poszczególne kategorie poddanych, wymienione wcześniej w opisanie miejscowości (najczęściej wydzielano posiadaczy gruntów kmiecych, chałupników i komorników oraz grunty niepodlegające władzy zwierzchniej dziedzica). Potem następowały porównania, których liczba była bardzo różna, w zależności od tego, ile w danej miejscowości wyróżniono grup poddanych. Podawano w nich – oddzielnie dla każdej grupy poddanych – wartość powinności wyliczoną według zasad wyrażonych w patencie z 10 lutego 1789 (z podziałem na role, łąki i ogrody oraz pastwiska i lasy), wartość dotychczas odrabianej pańszczyzny i innych powinności¹⁵ oraz kwotę, o jaką dotychczasowe świadczenia przewyższały maksymalną dopuszczalną wartość obciążeń feudalnych. Na końcu każdego porównania z reguły zamieszczano adnotację, w której wyjaśniano, czy „nowa powinność” przewyższa dawną i o ile. Na zakończenie podawano łączną kwotę „urbarium” przypadającą na całą miejscowość, jaka miała obowiązywać od 1 listopada 1789.

Dokument o nazwie „Erledigung”, czyli „adnotacja”, był sporządzany (w języku niemieckim) przez cyrkularną komisję podatkową (na podstawie opisanie miejscowości i porównań przygotowanych przez dominia), a następnie zatwierdzany przez krajową komisję podatkową. W praktyce streszczano w nim opisanie miejscowości.

Alegaty, nazywane także konsygnacjami, w istocie były tabelarycznymi wykazami poddanych zaliczonych w opisanie miejscowości do określonych kategorii ludności. Liczba alegatów była różna i uzależniona od tego, w jaki sposób pogrupowano mieszkańców. Najczęściej w osobnych zestawieniach wyodrębniano kmieci i zagrodników, chałupników i komorników (lub osoby

---

¹⁵ Wartość dotychczas świadczonych powinności ustalano poprzez przeliczanie sumy dotychczasowych świadczeń przez ich cenę, np. łączną sumę pańszczyzny świadczoną przez daną grupę poddanych przemnażano przez jednostkową cenę dnia robocznego.

uznane za chałupników i komorników, np. w miastach) czy poddanych plebańskich. Niekiedy alegaty były bardziej rozbudowane, np. kmieci i zagrodników dzielono na mniejsze grupy, w zależności od tego, do jakich świadczeń byli zobowiązani. W osobnych alegatach umieszczano też niektóre kategorie ludności miejskiej, np. żydów i opłacających czynsz chrześcijańskich posiadaczy domów. Podobnie było w odniesieniu do szlachty czynszowej – bez względu na to, czy zamieszkiwała ona miasta, czy wsie, zawsze ujmowana była w osobnym zestawieniu. Serię alegatów z reguły kończył wykaz gruntów niepodlegających władzy zwierzchniej dziedzica.

Zakres informacji przekazywanych w alegatach również był bardzo zróżnicowany. Cechą wspólną wszystkich konsygnacji było to, że zawsze podawano imię i nazwisko posiadacza oraz z reguły numer zajmowanego przez niego domu. Następnie, zależnie od tego, jaka grupa ludności była opisywana, podawano wielkość gospodarstwa i uzyskiwane z niego przychody gruntowe, wymieniano wszystkie powinności feudalne i ich liczbę, wysokość czynszów itp.

Alegaty sporządzane były zawsze na początku operacji wyliczenia nowego „urbarium”. Na ich podstawie opracowywano opisanie miejscowości i porównania.

Stan zachowania opisań urbarialnych jest podobny jak w przypadku metryki józeffińskiej. W zbiorach Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy we Lwowie wyodrębniono je w osobną kolekcję w ramach olbrzymiego zespołu Namiestnictwo Galicyjskie (fond 146). W opisie 18 zgromadzono dokumentację do wszystkich cyrkułów Galicji, z wyjątkiem zamojskiego¹⁶.

Przygotowanie materiałów źródłowych do edycji

Metryka józeffińska i opisanie urbarialne posiadają niebywale bogatą warstwę informacyjną, co umożliwia bardzo szerokie ich wykorzystywanie, ale jednocześnie stanowi ogromne utrudnienie przy przygotowywaniu tych źródeł do edycji. Wynika to przede wszystkim z faktu, że operaty katastralne mają skomplikowaną i złożoną strukturę. Jak już zaznaczono, w ich skład wchodzi dokumenty o zróżnicowanej konstrukcji. Wśród nich znajdują się materiały opisowe (opisanie granic, prawidła fasonowania) oraz wykazy tabelaryczne w różnych formatach. Nader skomplikowany układ mają księgi pomiarów, co wynika ze specyficznego sposobu rejestracji działek. Otóż wpisywano je w kolejności występowania w obrębie poszczególnych niw, co

---

¹⁶ Szczegółowy wykaz zob.: *Gospodarka Galicji 1772–1867*, t. 1, s. 255–256 (Ordynacja Zamojcka), t. 2, s. 279–302 (pozostała część Galicji).

skutkowało m.in. tym, że grunty należące do jednego użytkownika z reguły ujmowane były nie w jednym, lecz w kilku, a czasami nawet kilkunastu miejscach w księdze. Jeśli nie zachowały się żadne zestawienia sumaryczne (księga ekstraktów), bez dogłębnej analizy treści księgi pomiarów nie można ustalić, ile ziemi należało do konkretnego użytkownika¹⁷. Z drugiej strony opublikowanie samych sumariuszy ekstraktów nie oddaje pełnej struktury ziemi pozostającej w dyspozycji danego użytkownika, gdyż siłą rzeczy zawierały one dane ogólne, tzn. łączną powierzchnię ziemi lub co najwyżej w rozbiciu na pola orne, ogrody i lasy (pomijano inne użytki, np. łąki, pastwiska, sady, zarośla). W sumariuszach brakuje też danych na temat układu przestrzennego miejscowości, toponimii itp. (domy, budynki gospodarcze, infrastruktura).

Zespół naukowców realizujący projekt badawczy „Na styku kultur i narodów. Galicyjskie miasta i miasteczka w józeffińskim katastrze gruntowym” stanął więc przed problemem właściwego opracowania materiałów źródłowych do edycji. Biorąc pod uwagę fakt, że w bazie danych o miastach i ich mieszkańcach, będącej wynikiem prowadzonych badań, powinny się znaleźć zarówno odpisy oryginalnych dokumentów charakteryzujących m.in. przestrzeń fizyczną, jak i szczegółowa analiza przestrzeni społecznej miast, za właściwą uznano koncepcję wykorzystania wszystkich zachowanych materiałów, przy równoczesnym zróżnicowaniu sposobu ich prezentacji. Zakłada ona przygotowanie wiernych odpisów i rejestrowanie niektórych dokumentów oraz poddanie naukowej analizie innych. W odpisach postanowiono podać opisanie granic miasta oraz podstawową część opisu urbarialnego (tj. opisanie gromady), zawierającą charakterystykę położenia prawnego mieszkańców. W przypadku prawideł fasjonowania – ze względów praktycznych¹⁸ – zdecydowano się na sporządzenie rejestru. Księga pomiarów została natomiast zaprezentowana w formie przetworzonej, czyli w postaci wykazu wszystkich mieszkańców, zawierającego pełną informację na temat struktury posiadanych gruntów i uzyskiwanych z nich zbiorów.

Przygotowane według powyższych zasad materiały składają się z trzech głównych elementów: ogólnej charakterystyki miasta, wybranych tekstów źródłowych i rejestrowania oraz zestawień tabelarycznych.

Ogólna charakterystyka miasta została opracowana z wykorzystaniem wszelkich dostępnych informacji zawartych w metryce józeffińskiej i opisaniach urbarialnych. Na ich podstawie można bardzo precyzyjnie określić:

---

¹⁷ Problem ten można dostrzec w wydawnictwach źródłowych przygotowanych przez Józefa Szymańskiego, który zdecydował się na przytoczenie całej księgi pomiarów, ale równocześnie nie pokusił się o przygotowanie zestawień sumarycznych.

¹⁸ Prawidła fasjonowania sporządzane były w formie opisowej lub tabelarycznej, co utrudnia ich publikację.

- 1) status prawny i położenie miejscowości, tj. rodzaj osady (miasto, miasteczko, wieś, przysiółek), przynależność administracyjną (cyrkuł, kompleks majątkowy), położenie geograficzne i miejscowości sąsiedzkie;
- 2) strukturę własnościową, czyli nazwiska (nazwy) wszystkich właścicieli dziedzicznych oraz występowanie gruntów wspólnych (np. miejskich lub gromadzkich);
- 3) przestrzeń fizyczną, w tym:
  - powierzchnię gruntów z podziałem na dominikalne i rustykalne, ilość ziemi należącej do posesorów dominikalnych, ewentualnie powierzchnię gruntów pozostających w kontrowersji (jeśli występuje przypadek sporu o granice),
  - układ przestrzenny, czyli podział miejscowości na obszary, niwy i uroczyska (ich położenie, nazwy topograficzne), występowanie placów i gruntów pustych, rozmieszczenie i powierzchnia gruntów zajmowanych przez mieszkańców innych miejscowości, mających swoje pola na obszarze danego miasta,
  - rodzaj zabudowy mieszkaniowej, tj. liczbę i strukturę domów (dwory, dworki, domy, chałupy itp.) oraz ich rozmieszczenie w obrębie niw,
  - występowanie budowli publicznych, czyli liczbę, rodzaj i rozmieszczenie obiektów użyteczności publicznej (urzędy, obiekty wojskowe, klasztory, kościoły i cerkwie, szkoły itp.),
  - występowanie obiektów gospodarczych, tj. liczbę i rodzaj obiektów gospodarczych (młyny, cegielnie, kramy itp.),
  - występowanie obiektów infrastruktury technicznej, czyli liczbę i rozmieszczenie dróg, ulic, brodów, mostów, wałów, grobli itp.,
  - występowanie obiektów fizjograficznych, takich jak cieki wodne (rzeki, rzeczki, potoki), jeziora, stawy, sadzawki, wzniesienia, doliny;
- 4) przestrzeń publiczno-polityczną, czyli ośrodki władzy (miejskiej, dworskiej, państwowej), kościoły, klasztory, garnizony wojskowe;
- 5) przestrzeń społeczną, tzn. strukturę społeczno-zawodową posiadaczy gruntowych w świetle metryki józefińskiej oraz opisań urbarialnych, położenie prawne poszczególnych kategorii ludności (np. zakres wolności mieszczan, obowiązki Żydów wobec dziedzica i miasta, obciążenia feudalne ludności poddańczej), strukturę wyznaniowo-narodowościową (np. liczba chrześcijan i żydów), skład elity społecznej (m.in. właściciele mniejszych części dworskich, duchowni wszelkich obrządków religijnych, urzędnicy, reprezentanci gromady).

W części określonej jako wybrane teksty źródłowe i rejestry znalazły się:

- 1) odpis opisanie granicznego miejscowości;
- 2) regest prawideł faszjonowania, zawierający streszczenie opisu położenia topograficznego miejscowości oraz syntetyczną charakterystykę niw (rodzaje występujących gleb, uwagi na temat sposobów uprawy ziemi, informacje o wysiewach i zbiorach zbóż);

3) opisanie gromady, tj. wstępną część opisanie urbarialnego, w której zawarto charakterystykę struktury społecznej mieszkańców i określono obciążenia feudalne, do jakich byli zobowiązani¹⁹.

Jeśli idzie o zestawienia tabelaryczne, przygotowano cztery tabele (z których dwie pierwsze są odpisami z oryginalnych dokumentów):

1) rekapitulacja sumaryczna, czyli stanowiące integralną część prawideł faszjonowania sumaryczne zestawienie dla wszystkich niw, zawierające informacje o ich powierzchni oraz uzyskiwanych plonach (występujące z reguły w końcowej części prawideł faszjonowania lub w końcowej części księgi pomiarów);

2) sumariusz fasji gromadzkiej, zawierający informacje o strukturze i powierzchni użytków rolnych oraz wysokości uzyskiwanych z nich zbiorów, w rozbiciu na grunty dominikalne i rustykalne;

3) wykaz posiadaczy nieruchomości ujętych w metryce józefińskiej, czyli zestawienie tabelaryczne opracowane na podstawie księgi pomiarów, zawierające następujące informacje: imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, numer domu oraz numery działek należących do danego posiadacza gruntowego, powierzchnię gruntów (ogółem i w rozbiciu na pola orne, łąki, ogrody i sady, pastwiska, stawy, zarośla, ugory, pustki oraz lasy), a także wysokość zbiorów (w przypadku pól ornych – zbiory czterech zbóż: pszenicy, jęczmienia, żyta i owsa; w odniesieniu do łąk i użytków z nimi zrównanych – zbiory siana; w przypadku lasów – ilość możliwego do pozyskania drewna);

4) wykazy posiadaczy nieruchomości ujętych w opisaniach urbarialnych, czyli zestawienie tabelaryczne opracowane na podstawie alegatów (tj. załączników do opisań urbarialnych), zawierające następujące informacje: imię i nazwisko posiadacza, numer jego domu, numer załącznika, w którym został wymieniony, oraz wysokość przychodów uzyskiwanych z ziemi uprawnej, z rozbiciem na przychody z pól ornych, łąk i ogrodów oraz pastwisk i lasów.

Przy przygotowywaniu do druku odpisów oryginalnych dokumentów stosowano zasady obowiązujące przy edycji źródeł osiemnasto- i dziewiętnastowiecznych, m.in. uwspółcześniając interpunkcję i ortografię²⁰. Zwrotów, słów i pojęć, które wyszły już z użycia, nie objaśniono w przypisach; znalazły się one w dołączonym do wydawnictwa słowniku. Uzupełnienia brakujących liter lub wyrazów, ułatwiające zrozumienie tekstu, oraz rozwinięcia skrótów umieszczono w nawiasach kwadratowych, oboczności imion i nazwisk²¹ –

¹⁹ Do opisanie gromady dołączony został wykaz konsygnacji (aleatów), czyli zestawienie załączników do opisanie urbarialnego; wymieniono w nich imiona i nazwiska posiadaczy nieruchomości.

²⁰ J. Tandecki, K. Kopiński, *Edytorstwo źródeł historycznych*, Warszawa 2014, s. 172–196.

²¹ Urzędnicy spisujący księgę pomiarów bardzo często nie znali warunków lokalnych, co skutkowało brakiem precyzji w zapisie imion i nazwisk. Niejednokrotnie były one podawane w różnych brzmieniach i odmianach (np. imiona raz zapisywano w brzmieniu polskim, in-

w nawiasie zwykłym. Skreśleń i poprawek naniesionych w księdze pomiarów innym atramentem lub inną ręką nie odnotowywano, przyjmując za właściwy tekst pierwotny²². W niektórych wypadkach stosowano przypisy tekstowe, którymi oznaczono m.in. fragmenty nieczytelne. Zastosowano następujące oznaczenia przypisów tekstowych:

- ^{aa} – wyraz, zdanie skreślone,
- ...^b – w oryginale: pozostawione puste miejsce,
- [...]^c – fragment nieczytelny,
- ^{dd} – podkreślone w oryginale.

Przy zestawieniach tabelarycznych – dla uzyskania większej przejrzystości tabel – przyjęto zasadę, że komórki (pola), dla których w źródłach nie podano żadnej wartości (np. dana uprawa nie występowała), pozostawiono puste. Niektóre dane w tabelach podawane są w wartościach ułamkowych. W przypadku powierzchni gruntów, zbiorów zbóż oraz ilości możliwego do pozyskania drewna stosowano ułamki zwykłe o różnych mianownikach, zależnie od tego, jakie dane podawano w źródłach; w odniesieniu do zbiorów siana – ułamki dziesiątne (do dwóch miejsc po przecinku).

Ze względu na stosowanie różnych jednostek miary, do wydawnictwa dołączono wykaz wraz z przelicznikiem na jednostki współczesne.

Podstawa edycji

Podstawę opracowania materiałów dla Buska stanowiły operat metryki józeffińskiej (CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józeffińska, opis 18, sprawa 40, k. 1–44) oraz opisanie urbarialne 1789 (CPAHU Lwów, fond 146: Namiestnictwo Galicyjskie, opis 18, sprawa 1428, k. 1–42).

Operat metryki józeffińskiej, sporządzony w 1788, zawiera jedynie część dokumentów: opis granic miasta i przedmieść (28 maja i 5 listopada 1788), sumariusz fasji gromadzkiej (niedatowany), sumariusz generalny z pomiaru wszystkich realności (niedatowany), sumariusz kontrolowanego przychodu z gruntów dominikalnych i rustykalnych (niedatowany), obrachunek kontrolowanego przychodu z gruntów za 3 lata (niedatowany), konsygnację gruntów pustych (niedatowana), sumariusz „pożytku” (zbiorów) z gruntów dominikalnych i rustykalnych z przeliczeniem ich na wartość pieniężną (zatwierdzony 22 lipca 1788) oraz sumaryczne zestawienie gruntów należących do Jana Fry-

---

nym razem w ruskim). W takich przypadkach jako podstawową formę przyjmowano wersję powtarzającą się najczęściej, oboczności zaś umieszczano w nawiasie zwykłym.

²² Księgi pomiarów były w stałym użyciu przynajmniej do czasu przeprowadzenia kolejnego pomiaru katastralnego, tj. katastru franciszkańskiego. Skreślenia, poprawki i dopiski nanoszone były w różnym czasie, przy czym z reguły nie odnotowywano daty ich powstania.

deryka Preszla, usytuowanych na przedmieściu Lipiboki. Nie zachowały się trzy ważne dokumenty: księga pomiarów, prawidła faszjonowania oraz uwagi komisji cyrkularnej, tzw. Anmerkungen.

Opisanie urbarialne Buska, datowane na październik 1789, zawiera: opisanie dochodów inwentarzowych i oszacowanie dochodu z gruntów, według którego obliczono nową należność podatkową (12 października 1789), tzw. Erledigung (30 października 1789) oraz 8 alegatów (niedatowane).

Podstawę opracowania materiałów dla Kutkorza stanowiły operat metryki józefińskiej (CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 114, k. 1–185v) oraz opisanie urbarialne z 1789 (CPAHU Lwów, fond 146: Namiestnictwo Galicyjskie, opis 18, sprawa 1523, k. 1–11).

Operat metryki józefińskiej, sporządzony w okresie od stycznia 1787 do kwietnia 1788, zawiera większość najważniejszych elementów: księgę pomiarów (zatwierdzona 5 marca 1788), opis granic (15 października 1788), prawidła faszjonowania wraz z uwagami komisji urbarialnej (Anmerkungen) i rotą przysięgi (datowane na 29 lipca 1787), sumariusz fasji gromadzkiej (zatwierdzony 5 grudnia 1787), sumariusz generalny z pomiaru wszystkich realności (niedatowany), sumariusz kontrolowanego przychodu z gruntów dominikalnych i rustykalnych (niedatowany), obrachunek kontrolowanego przychodu z gruntów za 3 lata (niedatowany), tabelę oszacowania dochodów z lasów dworskich (7 sierpnia 1787), konsygnację gruntów pustych (niedatowana) oraz sumariusz „pożytku” (zbiorów) z gruntów dominikalnych i rustykalnych z przeliczeniem ich na wartość pieniężną (29 lipca 1788).

Opisanie urbarialne Kutkorza, datowane na wrzesień–październik 1789, zawiera: opisanie dochodów inwentarzowych i oszacowanie dochodu z gruntów, według którego obliczono nową należność podatkową (28 września 1789) oraz tzw. Erledigung (26 października 1789). Alegaty nie zachowały się.

W przypadku Pomorzan podstawę opracowania stanowiły operat metryki józefińskiej (CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 180, k. 1–59v) oraz opisanie urbarialne z 1789 (CPAHU Lwów, fond 146: Namiestnictwo Galicyjskie, opis 18, sprawa 1585, k. 1–39v).

Operat metryki józefińskiej, sporządzany od marca 1787 do czerwca 1788, zawiera większość najważniejszych elementów: opis granic (niedatowane), prawidła faszjonowania wraz z uwagami komisji urbarialnej (Anmerkungen) i rotą przysięgi (20 marca 1787), sumariusz fasji gromadzkiej (5 grudnia 1787), sumariusz generalny z pomiaru wszystkich realności (niedatowany), sumariusz kontrolowanego przychodu z gruntów dominikalnych i rustykalnych (niedatowany), obrachunek kontrolowanego przychodu z gruntów za 3 lata (niedatowany), tabelę oszacowania dochodów z lasów dworskich (2 sierpnia 1787),

konsygnację gruntów pustych (niedatowana) oraz sumariusz „pożytku” (zbiorów) z gruntów dominikalnych i rustykalnych z przeliczeniem ich na wartość pieniężną (15 listopada 1787, zatwierdzony 23 czerwca 1788). Nie zachowała się księga pomiarów.

Opisanie urbarialne Pomorzan, datowane na październik 1789, zawiera: opisanie dochodów inwentarzowych i oszacowanie dochodu z gruntów, według którego obliczono nową należność podatkową (9 października 1789), tzw. Erledigung (21 października 1789) oraz 10 alegatów (9 października 1789).

Podstawę źródłową opracowania materiałów dla Radziechowa stanowił operat metryki józeffińskiej (CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józeffińska, opis 18, sprawa 190, k. 1–66).

Operat metryki józeffińskiej, sporządzony w okresie od września 1787 do kwietnia 1788, zawiera większość najważniejszych elementów: księgę pomiarów (zatwierdzona 10 kwietnia 1788), opis granic (niedatowane), sumariusz fasji gromadzkiej (12 listopada 1787), sumariusz generalny z pomiaru wszystkich realności (niedatowany), sumariusz kontrolowanego przychodu z gruntów dominikalnych i rustykalnych (niedatowany), tabelę oszacowania dochodów z lasów dworskich (6 września 1787) oraz sumariusz „pożytku” (zbiorów) z gruntów dominikalnych i rustykalnych z przeliczeniem ich na wartość pieniężną (niedatowany). Nie zachowały się natomiast prawidła fasjonowania.

W operacie metryki józeffińskiej znajduje się również opisanie urbarialne Radziechowa, zawierające opisanie dochodów inwentarzowych i oszacowanie dochodu z gruntów, według którego obliczono nową należność podatkową (niedatowane), tzw. Erledigung (18 października 1789) oraz 7 alegatów (jeden datowany na 21 września 1789).

Podstawę opracowania materiałów dla Stanisławczyka stanowiły operat metryki józeffińskiej (CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józeffińska, opis 18, sprawa 29, k. 1–145) oraz opisanie urbarialne z 1789 (CPAHU Lwów, fond 146: Namiestnictwo Galicyjskie, opis 18, sprawa 1622, k. 1–39).

Operat metryki józeffińskiej, sporządzony w okresie od czerwca 1787 do lipca 1788, zawiera większość najważniejszych elementów: opisanie granic (20 maja 1788, dwa egzemplarze), prawidła fasjonowania (niedatowane) wraz z uwagami komisji cyrkularnej (tzw. Anmerkungen) i rotą przysięgi (datowane na 5 czerwca 1787, dwa egzemplarze), księgę pomiarów (zatwierdzona 5 stycznia 1788), sumariusz fasji gromadzkiej (15 listopada 1787), sumariusz kontrolowanego przychodu z gruntów dominikalnych i rustykalnych (niedatowany), sumariusz generalny z pomiaru wszystkich realności (niedatowany), obrachunek kontrolowanego przychodu z gruntów za 3 lata, sumariusz „pożytku” (zbiorów) z gruntów dominikalnych i rustykalnych z przeliczeniem ich na wartość pieniężną (1 grudnia 1787, zatwierdzony 17 lipca 1788). Dodatko-

wo w operacie znajduje się subrepartycja podatku gruntowego z 15 października 1789.

Opisanie urbarialne miasteczka Stanisławczyk, datowane na sierpień–październik 1789, zawiera: opisanie dochodów inwentarzowych i oszacowanie dochodu z gruntów, według którego obliczono nową należność podatkową (28 sierpnia 1789), tzw. Erledigung (3 października 1789) oraz 3 alegaty (28 sierpnia 1789).

BUSK

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Status prawny i położenie geograficzne

Busk – miasto w cyrkule złoczowskim, leżące nad rzekami Bug i Pełtew, sąsiadujące z następującymi miejscowościami: Humniska, Jabłonówka, Kupcze, Kozłów, Krasne, Lanerówka, Ostąpkowce, Poburzany, Stronibaby, Wierzblany i Żuratyn. Siedziba dominium złożonego z kilku miejscowości.

Struktura własnościowa

Busk był własnością hr. Józefa Miera. Równocześnie jednak w mieście istniało kilkanaście mniejszych części dziedzicznych, w tym cztery kościelne (dwóch parafii greckokatolickich i jednej łacińskiej oraz szpitala dla ubogich mieszczącego się przy kościele farnym) oraz 10 szlacheckich.

Przestrzeń miejska

Ogólna powierzchnia miasta wynosiła 9074 morgi 1470 $\frac{3}{6}$ sążnia, w tym grunty rustykalne zajmowały 8085 morg 121 $\frac{1}{6}$ sążnia, a dominikalne – 989 morg 1349 $\frac{2}{6}$ sążnia. Do gruntów dominikalnych zaliczono najprawdopodobniej ziemię należącą do hr. Józefa Miera. Częstki duchowne i szlacheckie oraz obszary będące własnością mieszkańców miasta ujęte zostały jako grunty rustykalne. Z sumariusza generalnego z pomiaru wszystkich realności wynika, że proboszcz rzymskokatolicki posiadał 181 sążni pól ornych, 48 morg 584 sążnie łąk oraz 2 morgi 936 $\frac{3}{6}$ sążnia ogrodów. Do dwóch parafii greckokatolickich należało łącznie 20 morg 1532 sążnie ról, 7 morg 250 sążni łąk oraz 2 morgi 596 $\frac{1}{6}$ sążnia ogrodów.

Miasto Busk miało 6 przedmieść: Niemiecki Bok, Podzamcze, Wolany, Krótka Strona, Długa Strona i Lipiboki. Z obrachunku kontrolowanego przychodu z gruntów za 3 lata wynika, że dla celów pomiaru katastralnego w mieście wyodrębniono 7 niw: Ogrodowa, Niemiecki Bok, Podzamcze, Wolany, Krótka Strona, Długa Strona oraz Lipiboki. Ponieważ nie zachowały się ani księga pomiarów, ani prawidła faszjonowania, nie można ustalić, ile i jakie działki obejmowały.

Jeśli chodzi o strukturę gruntów uprawnych i nieuprawnych, pola orne zajmowały powierzchnię 2686 mórg 580 1/6 sążnia, uprawy zakwalifikowane jako łąki – 6388 mórg 890 2/6 sążnia (w tym: łąki – 746 mórg 1451 4/6 sążnia, stawy – 552 mórg 1300 sążni, ogrody i sady – 171 mórg 1499 4/6 sążnia, pastwiska – 9 mórg 744 sążni oraz krzaki – 4907 mórg 695 sążni). Z tego do gruntów dominikalnych zaliczyć możemy 389 mórg 1030 5/6 sążnia pól ornych i 600 mórg 318 3/6 sążnia łąk i ogrodów. Z kolei jako grunty rustykalne można zaklasyfikować 2296 mórg 1149 2/6 sążnia ziemi ornej i 5780 mórg 487 5/6 sążnia łąk i ogrodów. Lasy nie występowały w granicach miasta.

Zob.: Sumariusz fasji gromadzkiej miasta Busk

W Busku dominowały gleby bardzo dobrej jakości. Na niwie I. Ogrody znajdowały się ogrody dworskie, cerkiewne i gromadzkie, z których można było uzyskać 16 cetnarów siana słodkiego z morgi i 6 cetnarów potrawu, a na gorszych ziemiach odpowiednio 12 cetnarów siana i 3 cetnary potrawu. Na niwie tej znajdowały się również stawy, które fasonowano po 16 cetnarów słodkiego siana z morgi.

Na niwie II. Niemiecki Bok znajdowały się pola i łąki. Pola dzielono na trzy części, uprawiano przez trzy lata, a przez rok leżały odłogiem; obsiewano je wszystkimi zbożami. Na jednej części wysiewano po 40 garncy pszenicy i jęczmienia, uzyskując odpowiednio 6 i 6 1/2 ziarna, na drugiej – po 40 garncy żyta i jęczmienia, co dawało plony w wysokości 3 1/2 i 4 ziarna. Na części trzeciej z 40 garncy żyta i 48 garncy owsa otrzymywano odpowiednio 2 1/2 i 3 ziarna, a na pastwiskach tej niwy – 8 lub 4 cetnary kwaśnego siana bez potrawu.

Na terenie niwy III. Podzamcze dominowały pola orne, które podzielone były na dwie części. W pierwszej na 1/3 powierzchni wysiewano 40 garncy pszenicy, a na 2/3 – 40 garncy żyta, uzyskując plon w wysokości 5 1/2 ziarna; w drugiej – 1/3 powierzchni obsiewano 40 garncami jęczmienia, a 2/3 – 40 garncami owsa, co dawało po 6 ziaren plonu.

Na niwie IV. Wolany znajdowały się jedynie grunty orne, które również były podzielone na dwie części: w pierwszej w pierwszym roku na 1/3 powierzchni wysiewano 40 garncy pszenicy, a na 2/3 powierzchni tyle samo żyta, uzyskując plon 4 ziaren; w drugim roku na 2/3 powierzchni wysiewano 40 garncy jęczmienia, a na 1/3 powierzchni 40 garncy owsa, co dawało 4 1/2 ziarna. W drugiej części gruntów ornych tej niwy w pierwszym roku na 1/3 powierzchni wysiewano 40 garncy pszenicy, a na 2/3 tyle samo żyta, uzyskując plon 3 1/2 ziarna; w drugim roku – 1/3 powierzchni obsiewano 40 garncami jęczmienia, a 2/3 – 48 garncami owsa, co przynosiło plon w wysokości 4 ziaren.

Mniej żyzne były grunty orne na niwie V. Krótka i Długa Strona – po wysianiu 40 garncy pszenicy lub żyta przynosiły 3 ziarna plonu, a wysianie tej samej ilości jęczmienia i 48 garncy owsa na morgę roli dawało 3 1/2 ziarn

na. Na ostatniej VI. niwie położone były łąki i pastwiska. Łąki przynosiły po 8 cetnarów słodkiego i kwaśnego siana, a duże polaście pastwisk faszjonowano na 4 cetnary kwaśnego siana.

W świetle opisań urbarialnych w Busku znajdowało się 465 budynków mieszkalnych. Brak księgi pomiarów uniemożliwia ich wyszczególnienie. Jednak inne zachowane dokumenty pozwalają przypuszczać, że w mieście istniał kościół rzymskokatolicki (fara), trzy cerkwie greckokatolickie i żydowska bożnica. Brak źródeł nie pozwala określić liczby i rodzaju obiektów gospodarczych. Liczba dróg przedstawionych w zachowanym opisie granic miasta wskazuje na jego połączenie nie tylko z sąsiednimi wsiami (np. gościńiec do Krasnego), lecz także z miastami i miasteczkami (drogi do Toporowa, Złoczowa czy Lwowa).

W Busku były liczne obiekty fizjograficzne, np. ciekii wodne, z których najważniejsze były pobliskie rzeki Bug i Pełtew, oraz wymienione w opisie granic rzeki (potoki) Rokitna, Młodawa, Słotwina. Należy zwrócić uwagę na znaczną powierzchnię stawów, znajdujących się na niwie Ogrody. Opis granic informuje o występowaniu licznych terenów podmokłych i bagien: „błoto miulińskie zwane”, „błoto Szerokie”, „błoto Krzywe” i „błoto Siekierzyn”.

Przestrzeń publiczno-polityczna

Z analizy zapisów w metryce józefińskiej i opisaniach urbarialnych wynika, że w Busku istniał ośrodek władzy dworskiej, reprezentowanej przez właściciela dziedzicznego. Były także trzy parafie: dwie greckokatolickie i jedna łacińska. Przy kościele farnym działało bractwo prowadzące szpital (przytułek), uposażony w pole orne o powierzchni 17 mórg 1344 sążni, przynoszące roczny dochód w wysokości 64 złr 35 kr.

Przestrzeń społeczna

Według opisań urbarialnych w miasteczku na ogólną liczbę co najmniej 587 właścicieli nieruchomości 463 było chrześcijanami, a pozostali żydami. Analiza brzmienia imion i nazwisk mieszkańców sugeruje, że przeważała ludność o etnosie polskim (około 45%), ludność ruska stanowiła około 30% mieszkańców, a Żydów było nieco ponad 25%.

Zob.: Wykaz posiadaczy nieruchomości w Busku ujętych w opisaniach urbarialnych

Położenie prawne mieszkańców miasta było mocno zróżnicowane i zależało od tego, do jakiej kategorii poddanych zostali przypisani. Między zwierzchnością dworską a mieszkańcami toczył się spór o nieuznanie przez właściciela równych praw mieszczan i przedmieszczan, których zobowiązał

do odbywania pańszczyzny. Zwierzchność dworska twierdziła, że przepisy wcześniejszych przywilejów dla mieszkańców miasta, poczynając od przywileju z roku 1411, przywileju księcia mazowieckiego Władysława Siemowita z 1448 czy dekretu króla Zygmunta I z 1543, nie dotyczą mieszkańców przedmieść położonych „za brzegami rzek Buga i Pełtwi”.

Najważniejszą grupą mieszkańców przedmieść było 10 osób zaliczonych przez jedną z konsygnacji do szlachty, mieszkających „za osobnemi przywilejami na przedmieściach” i posiadających grunty o powierzchni 109 mórg 340 sążni. Była to grupa mocno zróżnicowana majątkowo – tylko dwie osoby miały nieco większe gospodarstwa (o łącznej powierzchni 98 mórg 479 sążni) i dochód w wysokości 414 złr 40 kr; pozostałe były właścicielami gruntów ornych i ogrodów o niewielkiej powierzchni.

Każdy mieszczanin i przedmieszczanin buski był zobowiązany do utrzymania i reparacji wszelkich mostów, grobli i dróg umieszczonych w okolicy miasta, począwszy od między gruntów długostrońskich aż do między mieszkańców Podzamcza, odbywających pańszczyznę w wysokości uzależnionej od wielkości posiadanej gruntu – od 8 dni do połowy dnia w roku. Oprócz tego każdy posiadacz z jednej ćwierci miał płacić 5 złr na rok, z pół ćwierci 2 złr 30 kr, natomiast zagrodnicy i posiadacze małych ogrodów nie opłacali żadnych danin.

Mieszkańcy przedmieść buskich, posiadający grunty o wielkości jednej ćwierci, oprócz odbywania 1 dnia pańszczyzny tygodniowo oddawali podatek w naturze (kurę, jaja, 6 motków przędzy) oraz płacili czynsz w wysokości 5 kr. Część mieszkańców zamiast odbywania pańszczyzny płaciła czynsz „z ćwierci” w wysokości 6 złr i oddawała te same podatki w naturze.

Inną grupą mieszkańców byli chałupnicy; posiadali oni niewielkie ogródki i kawałki pola, z których płacili rocznie czynsz w wysokości 1 złr 30 kr lub odrabiali 12 dni pańszczyzny pieszej rocznie.

Dwór posiadał własnych poddanych, mieszkających w przysiółkach Musiłów i Podzamcze oraz jurydyce po dominikanach; odrabiali oni pańszczyznę przez 75 dni w roku i byli zwolnieni z innych danin. Część mieszkańców, również na przedmieściach, płaciła jedynie czynsze. Chałupnicy jako posiadacze niewielkich kawałków gruntu odprowadzali czynsze oraz odrabiali 12 dni pieszej pańszczyzny w roku. Poddani po dominikanach mieli obowiązek chodzić bezpłatnie w pobliskie miejsca z pańskimi listami.

Wszyscy mieszkańcy byli obowiązani utrzymywać w należyłym stanie drogi, mosty i groble przechodzące przez ich grunty, zwłaszcza gościniec lwowski, idący przez Przedmieście Podzameckie ku Ostapkowcom.

Miejscy urzędnicy (wójt, ławnicy, burmistrzowie itp.) i reprezentanci gromady (przysiężni) nie byli zwolnieni ze świadczeń na rzecz zwierzchności dworskiej.

Trzydziestu ośmiu poddanych proboszcza katolickiego płaciło ze swych gruntów czynsz w wysokości od 45 kr do 3 złr – łącznie 54 złr 45 kr rocznie. Oprócz tego ich obowiązkiem było koszenie wszystkich łąk należących

do probostwa, zwożenie siana do gumna oraz zwożenie całej buskiej dziesięciny. Ponadto każdy poddany proboszcza był zobligowany zwieźć do jego rezydencji corocznie dwie fury drzewa i dostarczyć dwie kury.

Posiadacze tzw. półgruntowi uiszczali tylko połowę tych powinności, ale musieli zaorać ogrody proboszczowskie, zwieźć materiał na budynki kościelne, pomagać przy naprawie tych budynków oraz płoty „wedle ogrodów opleść”. Zagrodnicy obowiązani byli także naprawiać płoty, plewić jarzyny i je zbierać, chodzić z listami w pobliskie miejsca, „z kościoła śniegi zrzucać” oraz pomagać w przystrajaniu ołtarzy przed dniami uroczystymi. Od 7 poddanych chałupników proboszcz pobierał czynsz w wysokości 5 złr rocznie.

Oprócz tego proboszczowi łacińskiemu każdy posiadacz gruntu (również greckokatolicki) w Busku płacił meszne w zróżnicowanej wysokości – mieszkaniec przedmieścia Niemiecki Bok z ćwierci pola po 1 złr 15 kr, z ćwierci na tym przedmieściu zwanej Literacka – 2 złr, na przedmieściach Krótka Strona, Lipiboki i Podzamcze z ćwierci po 45 kr, natomiast przedmieszczanie na Wolanach opłacali po 37 1/2 kr. Proboszcz miał również prawo pobierania dziesięciny ze zbiorów dworskich oraz od tych posiadaczy, którzy nie płacili za nią czynszu. Dodatkowymi jego przywilejami było prawo bezpłatnego mielenia w młynach pańskich oraz nieodpłatne łowienie ryb w stawach raz na tydzień tylko na własne potrzeby.

Poddani greckokatolicy nie oddawali swemu plebanowi żadnych danin, kupowali tylko świece i wino z cerkiewnych składek. Jedynie diakowi każdy gospodarz płacił rocznie po 15 kr za wykonywane przez niego posługi.

Żydzi, których 124 rodziny mieszkały w Busku, na mocy przywilejów nie płacili żadnych danin. Byli jednak zobowiązani do utrzymania dróg, mostów, grobli, dając łącznie na ten cel 17 złr 30 kr. Żydzi wyrabiający wódkę płacili wraz z czopowym roczny podatek w wysokości 1 złr 4 1/2 kr i 30 kr od półtora garnca praśnego miodu, kramarze odprowadzali podatek od kramów i poddaszkowe, piekarze ogólnego czynszu 37 złr 30 kr. Rzeźnicy żydowscy płacili tzw. judkowe.

Katolicy szewcy płacili od warsztatu 37 1/2 kr rocznie, a młynarze wnosili odrębne czynsze od młynów oraz pokrywali trzecią część kosztów napraw narzędzi młyńskich. Z tytułu użytkowania pastwisk mieszkańcy nie ponosili żadnych opłat.

Z opisanego urbarialnego wynika, że w Busku znajdował się las dworski zwany Papierzański (niewykazany w żadnym z innych zachowanych źródeł), do którego wolny dostęp mieli wszyscy mieszkańcy, choć na budowy i narzędzia gospodarskie tylko za pozwoleniem dworu.

Innym podatkiem była dziesięcina pszczelna – podatek oczkowy wynosił 6 kr; nie pobierano za to podatku żarnowego.

Do elity miejskiej Buska należy zaliczyć przede wszystkim duchownych: proboszcza rzymskokatolickiego ks. Kazimierza Domańskiego oraz trzech parochów greckokatolickich, w tym ks. Lewmoskiego i Teodora Czechożyńskiego. Ponadto w skład elity społecznej wchodził: plenipotenci dominium

– Karol Siła Nowicki i J. Brzozowski, mieszkająca w Busku szlachta (wymieniona w jednym z alegatów do opisanie urbarialnego) oraz reprezentanci miasteczka – Alexander Czuczman, Piotr Żołnierczuk, Fedory Chronio, Wawrzyniec Jakubczyński, Jan Franciszkiewicz, Jędrzej Bocian, Jakub Zelechowski, Wojciech Podhalicz, Wojciech Zelechowski, Wojciech Gajewski, Jacenty Wdowiszewski i Krzysztof Roganowski.

Źródła zachowały się tylko częściowo – brakuje m.in. józefińskiej księgi spisowej oraz prawideł fasjonowania.

WYBRANE TEKSTY ŹRÓDŁOWE

Opisanie granic miasta Busk

Cyrkuł brodzki. Państwo Busk. Granice miasta Buska 1788 uczynione

Graniczne opisanie, które mocą rozporządzenia Prześw[ietnej] Ces[arsko]-Król[ewskiej] Urbarialnej Subkomisji, przez cyrkularz die 2 Febru[ari] 1787 Anno obwieszczonego, przy obchodzeniu granic Państwa Buska, za poprzedzającym jednomyślnym porozumieniem się wszelkim około graniczących osiadłości i mianowicie gruntowych zwierzchności dziedzicznych, tudzież gromadzkiej starszyny pod dniem dzisiejszym w sposób następujący uskutecznione zostało.

Miasto Busk graniczy z jedenastoma wsiami, to jest na wschód z Humnikami i Wierzblanami, na północ z Jabłonówką, Pobuzanami, Lanerówką i Ostapkowcami, na zachód z Kupczem, Kozłowem i Żuratynem, na południe z Krasnym i Stronibabami.

Dziedzic Państwa Buska, a mianowicie miasta Buska i wsi do tegoż należących, Jaśnie Wielmożny Józef hrabia Mier konsyliarz poufny Stanów J[ego] C[esarsko]-K[rólewskiej] M[ości], chcąc nakazane od zwierzchności urbarialnej opisanie granic jak najzupełniej uskutecznić, a tym samym dziedzictwa swego granice w potomne czasy zabezpieczyć, rekwirował całego wkoło stykającego się sąsiedztwa, aby na ten urzędownie nakazany akt granicznego opisania właściciele dziedziczeni lub pod jakim bądź tytułem prawni posesorowie, albo też specjaliści pełnomocnicy wraz [ze] starszynną gromadzką, a osobliwie z ludźmi okoliczności granicznych dowodnie wiadomymi, a to ku wzajemnej dla nich w tej mierze czynności, na grunt miasta Buska przybyć nie odmówili, jakoż w prawdzie od zwyż pomienionych pogranicznych wsi zgromadzili się, to jest[:]

Do granicy miasta Buska

1mo W[ielmożny] Imć Pan Walenty Mankutowski, plenipotent i umocowany Państwa Kozłowa *ex officio* przydany w posesji sukcesorów niegdyś Wiel[możnego] Imć Pana Ignacego Zamoyskiego zostającego, co do wsi Kupcza, Kozłowa i Żuratyna do granic miasta Buska przytykających i z nim ludzie okoliczności granicznych wiadomi opisanie swoich ścian podpisani.

2do W[ielmożny] I[mć] Pan Józef Kropiwnicki, plenipotent i umocowany Państwa Krasnego, to jest wsi Krasnego i Stronibab, do gruntów miasta Bu-

ska przytykających, w posesji J[aśnie] O[świeconej] księżnej Jabłonowskiej zostających, a potem J[aśnie] Wiel[możnego] hrabiego Jaworskiego, konsyliarza poufnego Stanów J[ego] C[esarsko]-K[rólewskiej] M[os]ci dziedzicznych i z nim ludzie wsi Krasnego i Stronibab okoliczności wiadomi.

3^{tio} Wiel[możny] Imć Pan Karol Siła Nowicki, plenipotent i umocowany Jaśnie P[ana] Józefa hrabiego Miera, poufnego Stanów J[ego] C[esarsko]-K[rólewskiej] M[os]ci konsyliarza, dóbr miasta Buska z przyległościami dziedzica, co do miasta Buska i wsi Humniska, Wierzbłany, Jabłonówka, Pobużany, Lanerówka i Ostapkowce, do miasta Buska przytykających, i z nim ludzie z przereczzonego miasta i przedmieść buskich, tudzież wsi wyżej wspomnianych, okoliczności granicznych i używania dobrze wiadomi.

Gdy więc my, zgromadzone opisanym sposobem sąsiedztwo, na granicy miasta Buska znajdowaliśmy się i o granicach każdej wsi przytykającej w szczególności, niemniej we wszystkich okolicznościach w sporach w powszechności umawialiśmy się. Tymczasem uchwaliliśmy, aby takowe oznaczenie granic w samym Państwie Buskim, a mianowicie między miastem Buskiem i wsią Humniskami, do Buska należąca, na samprzód zacząwszy, takowe dalej od miejsca do miejsca graniczne, zgodne obwarowania około rzeczzonego miasta Buska do najzupełniejszego podług przepisów skutku doprowadzone było, a tak najprzód[:]

I

Ściana między przedmieściem buskim Lipiboki zwanym i wsią Humniskami

1mo Stanęliśmy, gdzie się schodzą trzy ściany[:] 1^{sza} miasta Buska, czyli przedmieście Lipiboki, 2^{ga} wsi Stronibab, do Państwa Krasnego należąca, 3^{cia} Humnisk, w końcu Rokszyzna przy drodze z Buska do Humnisk idącej, a gdy na kilkakrotne uwiadomienie nikt z pospólstwa przedmieścia Lipiboki nie stawiał się, tylko starszyzna z wsi Humnisk, Wierzbłan i Stronibab, za przyznaniem wzajemnym ze wszystkich trzech wsi ludzi granicy wiadomych, że na tym dopiero opisanym miejscu jest zejście trzech ścian wyżej wyrażonych. Przeto na tym miejscu po lewej ręce drogi od Buska idącej jest usypany kopiec, który kopiec między Buskiem i Humniskami za termin[us] a quo wzięwszy.

2do Obróciliśmy się na północ i ruszyliśmy się przez łąkę w Rokszyźnie, będącą (która po lewej ręce do Buska, a po prawej do Humnisk należy) w używaniu W[ielmożnego] I[mć] księdza Dumańskiego, terażniejszego proboszcza buskiego, przez niepilność dawniejszych rządców Państwa Buska zostającą, którą trochę uszedłszy, szliśmy pod łąn dworski do Humnisk należący, Na Rokszyźnie zwany, a umierzywszy za sobą łańcuchów 13 4/10, czyli sążni 134, stanęliśmy w rogu, gdzie grunty przedmieścia Lipiboki, do Buska należące, po lewej ręce położone, od gruntów wsi Humnisk, po prawej ręce leżących, usypaniem kopca odznaczone zostały.

3^{tio} Tu wzięliśmy się trochę w prawą, jednakże na północ dążąc pomiędzy krzakami, mając po prawej ręce łąn w Rokszyźnie, który pominąwszy, przyszli-

śmy do rudki, a przeszedłszy rudkę, stanęliśmy przy Młodawie, umierzywszy łańcuchów 15 4/10 albo sążni 154, gdzie schodzą się trzy ściany: jedna buska, przedmieścia Lipiboki, druga wsi Humnisk, trzecia wsi Wierzblan, czyli osady Czuczmanów do Wierzblan należących, i tu dla pamięci usypane są dwa kopce, jeden gruntu wsi Humnisk, drugi gruntu wsi Wierzblan, od gruntów miasta Buska odznaczające.

II

Ściana między tymże przedmieściem Lipiboki, do miasta Buska należącym, i wsią Wierzblanami

4to Od tych kopców wzięliśmy się trochę w lewą rękę, na letni zachód, rudkę Młodawę, łożami zarosłą, po lewej, pola zaś Młodawa zwane, orne, do Wierzblan należące i w używaniu wsi Wierzblan z dawna zostające, po prawej ręce mając, a jak najprościej postępując po umierzeniu za sobą łańcuchów 10, czyli sążni 100, stanęliśmy przy samych łożach, przy których kopiec usypać rozkazaliśmy.

5to Znowu w prawą rękę, na północ, wzięwszy, szliśmy ponad tęż rudkę. Środek rudki podług dawnego i nigdy niespornego używania za granicę mając, stanęliśmy w widłach łoż, gdzie w samych widłach kopiec usypany został, po odmierzeniu za sobą od poprzedniego kopca długości łańcuchów 9 4/10, czyli sążni 94.

6to Stąd obróciliśmy się przykro w prawą rękę, na wschód, przy samych łożach na rudce rosnących, środek rudki zawsze za granicę mając, a po odmierzeniu za sobą łańcuchów 7, czyli sążni 70, dla większej sposobności na brzegu rudki, na gruncie wierzblańskim, przy samych łożach kopiec do usypania jest uznany.

7mo Od którego udaliśmy się w lewą, na północ, idąc ponad tąż rudką, łożami zarosłą, i przyszlśmy na to miejsce, gdzie się rudka na dwoje rozchodzi, a tam na rozejściu się rudki, po umierzeniu łańcuchów 12 6/10, czyli sążni 126, kopcem granicę utwierdziliśmy.

8vo Jeszcze bardziej wzięliśmy się w lewą, na zachód samym środkiem tejeż rudki idąc, a po umierzeniu za sobą łańcuchów 13, czyli sążni 130, stanęliśmy w tym miejscu, gdzie się rudka obraca w prawą rękę, i w tym miejscu stanął kopiec.

9no A tak w prawą rękę, na północ obróciwszy się, szliśmy środkiem tej samej rudki i przy zakręcie stanęliśmy, umierzywszy łańcuchów 10 5/10, czyli sążni 105, gdzie na brzegu rudki kopiec jest zrobiony.

10mo Tym zakrętem wzięliśmy się znowu w lewą rękę, na zachód, i szliśmy miary 17 łańcuchów albo 170 sążni, a przyszedłszy do odmiennego punktu, kazaliśmy na brzegu rudki usypać kopiec.

11mo Za obrotem rudki graniczącej idąc, wzięliśmy się w prawą, na północ, i wciąż jak najprościej postępując, umierzyliśmy łańcuchów 22 albo sążni 220 do tego miejsca, gdzie rudka wpada w rzekę Sołotwina zwaną, przy której

dla zrobienia znaku granicznego stanęliśmy, gdzie zważywszy, że dla niskości i wezbrania wody kopiec tu trwały być by nie mógł, kazaliśmy w środku rudki, przy samej rzece Sołotwinie, aby pal dębowy ubity został.

12do Z tego miejsca przepawiliśmy się przez rzeczkę Sołotwinę i naprzeciw wspomnianego pola, po drugiej stronie Sołotwiny, w końcu pola Andrucha Bedryja, poddanego wierzblańskiego, na uroczysku U Halek zwanym leżącego, kopiec usypany został.

13^{tio} Gdy rzeczką Sołotwina jeszcze jest odznaczająca grunty przedmieścia Lipiboki od gruntów do wsi Wierzblan należących, przeto obróciliśmy się od tego kopca na zachód, z przyczyny zaś nie prosto, lecz różnymi zakrętami płynącej rzeczki Sołotwiny szliśmy, nic nie mierząc, ponad tą rzeczką brzegiem, środek rzeczki zawsze za granicę mając, to jest cokolwiek po lewej do przedmieścia Lipiboki, a co po prawej ręce rzeczki Sołotwiny leży do wsi Wierzblan odznaczając. Stanęliśmy w końcu pola Stanisława Łosia, poddanego wierzblańskiego, nad brzegiem rzeczki przerzeczonej, i przy końcu pola ornego, w używaniu księdza parocha *ritus graeci* przedmieścia Długiej Strony, do Buska należące, które pole z całą jego przeciągłością wierzblańscy poddani do Wierzblan należeć przyznali, twierdząc, że to pole niegdyś J[asnie] W[ielmożny] Jabłonowski, chorąży koronny, pod ten czas starosta buski, księdzu parochowi po ten czas bywшему do cerkwi w Wierzblanach, stawić się mającej, do używania był nadał, i że następcy jego dotąd bezgruntownie używają. Który to spór do drogi prawnej zostawiwszy, według terażniejszego używania na tym wyż spisanim miejscu, to jest w końcu pola Stanisława Łosia i obok pola ks[iędza] parocha przedmieścia Długiej Strony, kopiec usypać kazaliśmy.

Gdzie skończyła się ściana Lipiboków, przedmieścia, z wsią Wierzblanami, a zaczyna się przedmieścia Długiej Strony z tą wsią Wierzblanami.

III

Ściana przedmieścia Długa Strona z wsią Wierzblanami

14to Od tego kopca i od rzeczki Sołotwiny, zostawiając rzeczkę za sobą, obróciliśmy się na północ i szliśmy jak najprościej rowkiem dla spadku wody wykopanym pomiędzy pole parocha rzeczzonego i pomiędzy pole Stanisława Łosia, co po lewej do Buska, a co po prawej stronie do Wierzblan odznaczając. Przeszliśmy rów w poprzek pól ornych wykopany, a potem drogę zimową z Buska do Wierzblan idącą, nad którą drogą stanęliśmy, mając odmierzonej długością łańcuchów 32, czyli sążni 320, i nad tą samą drogą kopiec urządzić rozkazaliśmy.

15to Dalej wciąż na północ pomknęliśmy się przez krzaki brzożowe, które przeszedłszy, przyszliśmy do drogi publicznej z Buska do Brodów idącej, po umierzeniu za sobą łańcuchów 23 4/10 albo sążni 234, gdzie przy drodze pod krzakami stanął kopiec.

16to Przeszedłszy drogę, szliśmy tą samą prostością na północ pomiędzy pola orne Daniela Kapija do Buska i Stanisława Trojana do Wierzblan należące,

które pominąwszy, weszliśmy pomiędzy łąki i stanęliśmy, umierzywszy łańcuchów 23 3/10 albo sążni 233, tam sposobność upatrzyliśmy do usypania na łące Stanisława Trojana, przy między Daniela Kapija, kopca.

17mo Także jedną prostością na północ pomiędzy pola orne Daniela Kapija po lewej, a Stanisława Trojana po prawej ręce leżące idąc, przebyliśmy rzecz-kę Rokitną, za którą przeszliśmy przez łozy, a umierzywszy od poprzednie-go kopca do tego punktu, na którym stoimy, łańcuchów 10 albo sążni 100, na grobelce pod Zarudniem, po prawej ręce pola Daniela Kapija, kopiec umierzony został.

18vo Jeszcze na północ patrząc, postępowaliśmy przez krzaki, a przeszedłszy rudkę, szliśmy pomiędzy pola orne z lewej Daniela Kapija, z prawej strony Stanisława Trojana będące i przyszliśmy pod krzaki, po umierzeniu za sobą łańcuchów 22, czyli sążni 220, i w tych samych krzakach, w końcu pola Wy-sokie Kopanie zwanego, do Wierzblan należącego, niedaleko drogi z Buska do Toporowa idącej kopiec ustanowiliśmy.

19vo Nie odmieniając prostości, szliśmy na północ przez krzaki i przez drogę do Toporowa idącą, za którą znowu przez krzaki ponad tą samą drogą wciąż, a narachowawszy za sobą łańcuchów 21 7/10 albo sążni 217, stanęliśmy dla usypania przy tejże samej drodze kopca.

20mo Tym samym gościńcem Toporowskim, granicę Buska od Wierzblan od-znaczającym, szliśmy równie na północ i stanęliśmy, umierzywszy łańcuchów 18 albo sążni 180, gdzie kopiec usypany został.

21mo Zostawiwszy drogę w lewej ręce, poszliśmy podobnie na północ przez krza-ki i znowu zesliśmy na tę samą drogę, którą po wtóre w lewej ręce porzuciwszy, weszliśmy w krzaki, po umierzonej odległości łańcuchów 24, czyli sążni 240, gdzie zastanowiliśmy się, aby w końcu łąki Stanisława Łosia, opodal błota Mikulińskiego zwanego, w prawej ręce leżącego, przy mogiłce kopiec został usypany.

22do I też na północ przez krzaki brzożowe drożyną nową postępując, wyszli-śmy na początek, od Mikulinego błota ciągnący się, a po umierzonej odległo-ści łańcuchów 12 5/10 albo sążni 125 nad tymże potoczkiem kopiec umieści-liśmy.

23^{tio} Przez krzaki idąc zawsze na północ, przeszliśmy przez drogę toporowską, a po umierzeniu łańcuchów 12 albo sążni 120, doszliśmy do miejsca, gdzie po lewej ręce łąka Jana Wdowikowskiego, po prawej droga toporowska, i tam przy nizinie usypany jest kopiec.

24to Tą samą prostością na północ przez krzaki dążąc, po odrachowaniu za sobą łańcuchów 15 albo sążni 150, stanęliśmy przy gościńcu toporowskim, przy którym po prawej ręce kopiec usypać rozkazaliśmy.

25to Nic nie odmieniając prostości na północ idącej, postępowaliśmy przez krzaki, przy drodze po lewej ręce będącej, a po umierzeniu odległości łańcu-chów 10 3/10 albo sążni 103 usypane są kopce dwa – jeden buski, drugi obok tegoż wierzblański.

26to I stąd jeszcze szliśmy, patrząc na północ przez krzaki, mając drogę po pra-wej ręce, przyszliśmy do Piszczanego Brodu, a przeszedłszy Bród Piszczany,

stanęliśmy na wzgórku, mając za sobą umierzonej odległości łańcuchów 25 7/10, czyli sążni 257, tam po lewej ręce drogi, niedaleko sosny, usypane są dwa kopce, jeden buski, drugi wierzblański.

27mo Już stąd obróciliśmy się przykro w lewą, na zachód i rzuciliśmy się pomiędzy sośninę wzgórkem nad Wierzbowcem, a po urachowaniu łańcuchów 19 2/10, czyli sążni 192, stanęliśmy na miejscu, gdzie schodzą się trzy ściany[:] jedna buska, druga wsi Wierzblan, trzecia wsi Jabłonówki, i na tym miejscu trzykątym usypane są 3 kopce, buski od łąki pod Wierzbowem będących, do Buska należących, wierzblański na kopani Procyka Wowka, poddanego wsi Jabłonówki, i jabłonowski obok tegoż, przy tejże kopani, po drugiej stronie drogi do lasu idącej, a tu skończyła się ściana wsi Wierzblan z miastem Buskiem i zaczyna się miasta Buska z wsią Jabłonówką.

Gromada wsi Humniska[:] Wasyl Petrow, przysiężny (+), Maksym Malicki (+), Wasyl Gizak (+), Daniło Gizak (+), Ilko Goral (+)

Gromada wsi Wierzblany[:] Stefan Bedry, wójt (+), Stefan Łuciw, przysiężny (+), Proc Czuczman (+), Stanisław Trojan (+), Tymko Czuczman (+), Kondrat Daniło (+)

IV

Ściana miasta Buska, czyli przedmieść Długa Strona, Krótka Strona i Wolany, z wsią Jabłonówką

28vo Odnaczając grunty do Buska należące od gruntów do Jabłonówki należących, od tych trzech kopców szliśmy jak najprościej używaniem dawnym na zachód, pomiędzy krzaki i sośninę i wyszliśmy na drogę z Wierzblan do Jabłonówki idącą, przy której, po odrachowaniu łańcuchów 21 lub sążni 210, kopcem granicę oznaczyliśmy.

29no Od tego drogą jak najprościej również na zachód dążąc, postąpiliśmy łańcuchów 12 albo sążni 120 do drogi, przy której kopiec umieszczony.

30mo Tejże na zachód nie odmieniając prostości, uszliśmy łańcuchów 20 5/10, czyli sążni 205, i stanęliśmy przy kopani Tomasza Szczygła, do wsi Jabłonówki należącej, obok której przy drodze stanął kopiec.

31mo Stąd obróciliśmy się w lewą, ku południowi, postępując pomiędzy łąkę dworską do Jabłonówki po prawej, a do Buska po lewej ręce drogi, jest zrobiony kopiec.

32do Wciąż na południe pomiędzy też łąki szliśmy i po umierzeniu łańcuchów 10 albo sążni 100 po lewej ręce drogi urządzić kazaliśmy kopiec.

33^{tio} Jeszcze na południe patrząc, postępowaliśmy ponad drogę przez łozy, a potem drogą pomiędzy krzaki idącą, a uszedłszy łańcuchów 8 2/10, czyli sążni 82, po prawej ręce drogi odznaczona jest kopcem granica.

34to Od tegoż kopca wzięliśmy się w prawą rękę, ku zachodowi zimowemu, pomiędzy krzaki brzożowe, którymi umierzywszy łańcuchów 20 albo sążni 200, kopiec ustanowić zleciliśmy.

35° Stąd jedną prostością udaliśmy się ku zachodowi przez krzaki i łozy, potem przez drogę, a mając za sobą miary łańcuchów 20, czyli sążni 200, stanęliśmy dla odznaczenia w tym miejscu kopcem.

36° I z tego miejsca na zachód zimowy postępowaliśmy i przez Szerokie Błoto zastanowiliśmy się, po odmierzonej odległości łańcuchów 20 albo sążni 200 i przy sosence niedaleko Szerokiego Błota kopiec urządziliśmy.

37mo Dalej ruszyliśmy przez krzaki ponad Szerokie Błoto, po lewej ręce ciągnące się, patrząc podobnie na zimowy zachód, i wyszliśmy z krzaków na pole kopane między krzakami, a przeszedłszy kopanie przez Tomasza Mędrkiewicza zażywane, po większej części do Jabłonówki odznaczając i końcem kopani pierwszej, przez Jana Wdowikowskiego wykarczowanej, a potem dotychczas przez Pana Wagnera używanej, koniec tylko do Buska tej kopani pozostały do Buska odznaczając, przeprawiliśmy się potem przez potok szeroki i przez drogę z Buska do Jabłonówki idącą, dokąd uszedłszy od poprzedniego kopca odległości łańcuchów 26 8/10 albo sążni 268, zatrzymaliśmy się, nakazując w tym miejscu przy drodze wspomnianej usypać kopiec.

38vo I stąd jeszcze szliśmy na zachód, w krzaki, ponad potok tenże, po prawej ręce ciągnący się, a potem wciąż ponad też błoto, czyli potok, opodal odsuwając się, nic jednak prostoci na zachód nie uchybiając, stanęliśmy niedaleko drogi z lasu ku przedmieściu Wolanom idącej, mając za sobą odległości łańcuchów 21 albo sążni 210, gdzie zrobiony jest kopiec.

Na zakończenie ściany z Jabłonówką szliśmy, patrząc na zimowy zachód, przez łozy, potem przez krzaki, a narachowawszy łańcuchów 25 5/10, czyli sążni 255, przyszlśmy na miejsce, gdzie się schodzą trzy ściany[:] jedna od miasta Buska, przedmieścia Wolany, druga od Jabłonówki, trzecia od Pobużan, i tu trzy kopce przy drodze przez wielkie błoto z Jabłonówki do Ostapowiec idącej umieszczone.

Gromada wsi Jabłonówka[:] Hrycko Dmytruk, wójt (+), Petro Wowk, przysiężny (+)

V

Ściana miasta Buska, czyli przedmieścia [Wolany] z wsią Pobużanami

40no [sic!] Ukończywszy odznaczenie gruntów miasta Buska od gruntów wsi Jabłonówki, zaczęliśmy odznaczenie od wsi Pobużany. Udaliśmy się więc od trzech wspomnianych kopców ku zimowemu zachodowi przez łąkę parocha przedmieścia Wolany i tę pominawszy przez łąkę Hrycka Dymidzianka, po lewej ręce leżące, do Buska należące, oprócz kawałków po prawej ręce znajdujących się, które przez wkoszenie się nienależycie przywłaszczone zostały. Potem szliśmy w pół łąki dworskiej, która pierwszej rudnikom do używania nadana była, a potem do dworu pobużańskiego przyłączona, której większa część w Zachodach Pobużańskich jest położona, z dawna Oduniowa Niwa zwana, i na tej łące po umierzeniu od trzech kopców łańcuchów 20 albo

sążni 200 odległości po prawej ręce drogi z lasu do Ostapkowców idącej [kopiec] usypany został.

41mo Dalej szliśmy tąz prostością na zachód i tą samą łąką, doszliśmy końca tej łąki, a przeszedłszy drogę, stanęliśmy po urachowaniu długości łańcuchów 15, czyli sążni 150, i po prawej ręce drogi, przy jej końcu, kopcem odznaczyliśmy granicę.

42do Wciąż z tego miejsca przez krzaki chmyzowate ponad drogą, a potem drogę przeszedłszy, przez krzaki chmyzowate postąpiliśmy łańcuchów 20 albo sążni 200 i w krzakach przy drodze zrobiony jest kopiec.

43^{tio} Jeszcze przez takie krzaki postępując i Błoto Krzywe nazwane przeszedłszy, doszliśmy do dróg Zapoliczne zwanych, po narachowaniu łańcuchów 20, czyli sążni 200, i przy tych drogach kopiec został.

44to Na ostatek szliśmy ponad drogę Zapoliczną i pomiędzy krzaki chmyzowate, a postąpiwszy łańcuchów 14 4/10 albo sążni 144, zatrzymaliśmy na miejscu zejścia się trzech ścian[:] buskiej, pobużańskiej i wsi Lanerówki, a dla pamiątki, jako na miejscu trzykątnym, usypane są trzy kopce, każdą ścianę wyż wspomnianą odznaczające.

Gromada wsi Pobużany[:]

VI

Ściana miasta Buska, czyli przedmieścia Wolany od wsi Lanerówki

45to Już grunty przedmieścia Wolan od wsi Lanerówki odznaczając, ruszyliśmy się równie na zachód zimowy ponad drogę i samą drogą Zapoliczną, a namierzywszy łańcuchów 9 3/10, czyli sążni 93, przy samej drodze kopiec zrobić rozkazaliśmy.

46to Dalej ponad tąz drogą pomiędzy krzaki ciągnące się idąc, stanęliśmy przy polu Jana Ciesłuka, do Buska należącym, po odrachowaniu łańcuchów 7 3/10 albo sążni 73, i [na] końcu tegoż pola po prawej ręce drogi kopiec urządzony został.

47to I teraz na zachód zimowy patrząc, postąpiliśmy wciąż łańcuchów 4 2/10, czyli sążni 42, do pola Wojciecha Kołtowicza, obywatela przedmieścia Wolany, do Buska należącego, w końcu którego po prawej stronie drogi od pola do Lanerówki należącego kopiec usypany.

48vo Tąz samą drogą wciąż idąc, stanęliśmy na drodze przy polu Jędrzeja Żółtanieckiego, po lewej ręce będącego, po umierzonej odległości łańcuchów 3 albo sążni 30, w którym miejscu jest usypany przy drodze kopiec.

49no Jeszcze szliśmy na zachód zimowy, zbliżając się ku Górze Kotorow, pomiędzy pola Jędrzeja, Mikity i Fedka Żółtanieckich, po lewej ręce drogi do Buska, a po prawej stronie przez tychże wykarczowane i przywłaszczzone, jednak do Lanerówki należące, a zszedłszy trochę w prawą z drogi, szliśmy ponad rozdołem i stanęliśmy przy mostku, przy końcu Góry Kotorow postawionym, tam jest zejście się trzech ścian[:] buskiej, lanerowskiej i ostapkowieckiej,

do którego miejsca od poprzedniego kopca wyrachowanej odległości łańcuchów $7 \frac{6}{10}$, czyli sążni 76, i tam są urządzone kopce trzy[:] buski po lewej ręce mostku, a ostapkowiecki za drogą przy polu Jędrzeja Hnatowego. Gdzie skończyła się buska ściana z Lanerówką, a zaczyna się z Ostapkowcami

Gromada wsi Jabłonówka [*sic!*] [:]

VII

Ściana buska przedmieścia Wolany od Ostapkowców

50° W tym miejscu obróciliśmy się przykro w lewą, na południe, i szliśmy drogą prosto z Lanerówki do Buska idącą, a po umierzeniu łańcuchów $33 \frac{8}{10}$, czyli sążni 338, nad tąż samą drogą kopcem odznaczyliśmy.

51mo Tąż drogą wciąż idąc, postąpiliśmy łańcuchów 18 albo sążni 180 i stanęliśmy naprzeciw obejścia Stanisława Kolbucha dla usypania w tym miejscu kopca.

52. Wzięliśmy się na zachód zimowy i prosto ku grobli stawu Ostapkowieckiego zwanego, a ciągnąwszy łańcuchów $5 \frac{6}{10}$, czyli sążni 56, kopiec w tym miejscu urządzić zleciliśmy.

53. Zwróciwszy w prawą rękę, ku północy, szliśmy ponad Rudę Żelazną i tę pominąwszy, po zmierzeniu łańcuchów $3 \frac{2}{10}$, czyli sążni 32, kopiec zrobiony został, a tu skończyła się ściana Buska z Ostapkowcami.

VIII

Ściana miasta Buska z wsią Kupczem

Granica miasta Buska z wsią Kupcze według dokumentów granicznych, a mianowicie dokumentu roku 1541, powinna była przez rzekę Bug do wału Dobratyna, zajmując połowę wsi Kupcze do drogi z Buska do Kamionki idącej, które [w] poprzek przeszedłszy, znowu drożyskiem przez zapust ku Kozłowowi, podłe rowu, który był wykopany dla sprowadzenia wody do Błota Siekierzyn, aż do drogi, która idzie z Kozłowa przez las do Buska, gdzie ściana z Kupczem skończona, a zaczęta z Kozłowem, od tej drogi przeciągiem nie miałym do uroczyska Glinnego Stawku, gdzie Kozłowa ściana skończona, a z Żuratynem zaczyna się, to jest przeszedłszy brodek i obróciwszy ku wschodowi, przez różne drogi [w] poprzek przechodząc lasem dębowym aż na koniec wsi Żuratyna, nad rzeką Pełtew, kończyć się powinna, lecz gdy temu duktowi Państwo Kozłów przeczy, zaczym takowe pretendowane kontrowersa ad viam iuris zostawiwszy, odznaczyliśmy podług terażniejszego używania, jako to[:]

54to Od kopca po prawej ręce grobli i rudni ustanowionego obróciliśmy na zachód zimowy, powinniśmy byli przejść przez rzekę Bug pod groblę Ostapkowiecką zwaną, lecz takowy dukt uznając, jakobyśmy szli pod groblę, szliśmy samą groblą, nic nie mierząc, i stanęliśmy przy rowie, czyli przy środku wału

Dobratyna, przez Kupcze mianowanego, i tam kopiec urządzić kazaliśmy; to wszystko, co w tym i następującym dukcie jest położone po lewej do miasta Buska, a co po lewej [sic!], do wsi Kupcza, Kozłowa i Żuraty na odznaczając.

55to Dalej, od kopca przy rzece Bug i wale Dobratyn urządzonego trochę w lewą, ponad rów, środek rowu za granicę mając, doszliśmy za mostek przez ten rów i wał postawiony, przy którym, po umierzeniu od poprzedniego kopca łańcuchów 3 albo sążni 30, kopiec stanął.

56to Bardziej w lewą, zwróciwszy pod wał Dobrotynem mianowany, uszliśmy łańcuchów 36, czyli sążni 360, i takową odległością doszliśmy do lasu, przy którym lesie, po prawej stronie rowu, buski po prawej zaś kopiec umieszczony został.

57mo Jeszcze bardziej w lewą, na południe zwracając, uciągnęliśmy łańcuchów 42 albo sążni 420, zawsze wciąż pod rowem idąc, i w wyrażonej odległości stanęły dwa kopce[:] po lewej buski, po prawej ręce kupczecki.

58vo Bardzo mało w lewą, prosto na południe wzięwszy, urachowaliśmy łańcuchów 10 albo sążni 100 i stanęliśmy przy zejściu się trzech ścian[:] buskiej, kupczeckiej i kozłowskiej przy samej drodze z Buska do Kozłowa idącej, przy której kopce trzy stanęły, po lewej ręce rowu od wschodu buski, po prawej ręce tegoż rowu od północy kupczecki, od południa kozłowski. I stąd zaczyna się

Niniejsze opisanie graniczne, nie naruszając w niczym autentycznych dokumentów kozłowskich, podpisuje się

Aleks[ander] Wiśniowski, dom[inium] Kozłów loco plen[ipotent]

Z Kupcza[:] Pawło Iwaszkow (+), Wasyl Pawłow (+), Dmytro Maksymow (+), Iwan Pawow (+), Maksym Dmitrow (+)

IX

Ściana miasta Buska z wsią Kozłowem

59no Zostawiwszy trzy kopce i drogę wyżej wspomnianą, za sobą mając grunty buskie po lewej, a kozłowskie po prawej ręce, pomknęliśmy tąż samą prostością na południe ponad rowem przez umierzoną odległość łańcuchów 56 albo sążni 560, w której odległości kopcem odznacziliśmy granicę.

60° Bynajmniej nie odmieniając duktu, postąpiliśmy łańcuchów 13 5/10, czyli sążni 135, i doszliśmy do zbiegu trzech ścian[:] Buska, Kozłowa i Żuraty na, przy którym trzy kopce, każdy swoją ścianę odznaczające, to jest[:] buski od wschodu, kozłowski od zachodu, zaś żuratyński od południa, urządzić zlecieliśmy. Po ukończeniu więc ściany z Kozłowem do odznaczenia jest przedsięwzięte

Niniejsze opisanie graniczne, nie naruszając w niczym autentycznych dokumentów kozłowskich, podpisuję

Aleks[ander] Wiśniowski, dom[inium] Kozłów loco plen[ipotent]

Z Kupcza[:] Seńko Makuch, wójt (+), Jacko Jurkow, przy[siężny] (+), Wasyl Iwaniuk (+), Iwan Kockow (+)

X

Ściana miasta Buska z wsią Żuratynem

61mo Już wzięliśmy się przykro w lewą, na wschód słońca, ku rzece Pełtwi, idąc ponad rowem i przechodząc [w] poprzek drogę do Bezbrud z Buska ciągnącą się, a po umierzeniu łańcuchów 38 albo sążni 380 zatrzymaliśmy się dla zrobienia nad rowem kopca.

62do Podobnież na wschód patrząc, szliśmy rowem granicę odznaczającym jak najprościej aż do rzeki Pełtwi, do której urachowaliśmy łańcuchów 51 5/10, czyli sążni 515, i przy tejże rzece Pełtwi naprzeciw jazu kopiec zrobiliśmy.

63^{io} Od jazu wzięliśmy się przykro w prawą, na południe, mając to, co po lewej ręce rzeki Pełtwi do Buska, a co po prawej do Żuratyna należącego, szliśmy, nic nie mierząc, aż do miejsca zwanego Derewniane, gdzie się schodzą trzy ściany[:] buska, żuratyńska i kraśnieńska, a tam na błocie, gdy nie mogły kopce [być] zrobione, są ubite pale granicę odznaczające, jeden od miasta Buska, drugi od wsi Krasnego. Po ukończeniu więc ściany z Żuratynem następuje do odznaczenia

Bez naruszenia autentycznych dokumentów granic kozłowskich niniejsze opisanie stwierdzam. Alex[ander] Wiśniowski, d[omi]ni Kozłów loco plen[ipotent]

Z Żuratyna[:] Oleksa Pawłow (+), Stefan Romanow (+), Łukasz Charyłow (+)

XI

Ściana miasta Buska z wsią Krasne

64to Z miejsca Derewniane obróciliśmy się w lewą, na wschód zimowy, przez błoto, pomiędzy łąki po lewej do miasta Buska, a po prawej do wsi Krasne należące, na brzegach, czyli błotach od rzeki Pełtwi rozciągających się, postąpiliśmy łańcuchów 33, czyli sążni 330, i doszliśmy do pola ornego, w końcu którego po lewej ręce miedzy, nad dwa sążnie szerokości mającej, buski, zaś po prawej kraśnieński, kopce dwa są usypane.

65to Stąd na wschód letni zwróciwszy, szliśmy tąż samą miedzą pomiędzy pola orne po lewej buskie, po prawej kraśnieńskie, jak najprościej aż do drogi z Buska do Krasnego idącej, do której mieliśmy umierzonej odległości łańcuchów 11 7/10 albo sążni 117, a dla wiecznej pamiątki przy tejże drodze, po lewej ręce miedzy granicznej, kopiec umieścić zleciliśmy.

66to Nie odmieniając nic prostości, na wschód letni przeszliśmy przez drogę wspomnianą miedzy granicznej, pomiędzy pola orne aż do drogi od Mogiły do Buska idącej, do której jak najprościej postępując, narachowaliśmy łańcuchów 47 albo sążni 470, gdzie jako przy zejściu się trzech ścian są usypane trzy kopce, buski po lewej ręce miedzy, w końcu pola dworskiego do Buska należącego, od północy, kraśnieński po prawej ręce miedzy od południa,

stronibabski za drogą nad stawem od wschodu. A tak po ukończeniu granicy z Krasnem do odznaczenia przychodzi

Bez autentycznych naruszenia dokumentów granic kraśniańskich to opisanie stwierdzono. Walenty Kozłowski, plenipot[ent]

Z Krasnego[:] Hawryło Łaska, wójt (+), Tymko Hrycaj przys[iężny] (+), Stefan Dedczuk, przys[iężny] (+), Zbyszko Dedczuk, przys[iężny] (+), Fedko Zwędłowy, przys[iężny] (+), Dmytro Łaska, przys[iężny] (+)

XII

Ściana miasta Buska z wsią Stronibaby

67mo Od trzech kopców przerzeczonych powróciliśmy przykro w lewą, na północ, ponad staw stronibabski drogą do Buska idącą, mając pola buskie po lewej, a stronibabskie po prawej ręce, i uciągnęliśmy łańcuchów 11 albo sążni 110 do miejsca za lipy, naprzeciw grobli stawu stronibabskiego stanął po jednej stronie buski, po drugiej stronibabski kopiec.

68vo Stąd szliśmy, nic nie mierząc, przeprawiliśmy się przez groblę, a potem szliśmy pod wieś samym brzegiem rzeki Bugu i zatrzymaliśmy się za ogrodem ks[iędza] parocha r[itus] g[raeci] stronibabskiego, od którego miejsca lubo brzeg rzeki Bugu wężykiem idzie, jednak jak najprościej brzegiem pod pola orne stronibabskie postępując, umierzyliśmy łańcuchów 63, czyli sążni 630, do pola Hryńka Żornickiego, poddanego stronibabskiego, zaraz za drogą z Buska do Złoczowa ciągnącą się, obok rudki leżącego, przy którego pola rogu jest usypany kopiec stronibabski, nad rudką, a naprzeciw tego, za rudką, pod lasem dworskim buskim, Papierzański zwanym, drugi buski stanął kopiec.

69no Zostawiwszy za sobą przerzeczone kopce, udaliśmy się na północ dla lepszego postępowania ponad rudkę, środek jednak rudki za granicę mając, a narachowawszy łańcuchów 18 2/10 albo sążni 182, wstrzymaliśmy się przy skotni przedmieścia Lipiboki, do Buska należącego, z dawna będącej i transakcją pewną sprzedaży od sławetnej Agnieszki Rychlikowej, wdowy, na rzecz osoby sławetnych Bazylego Czuczmana i Teodozji, małżonków, przed aktami miejskimi buskimi w roku 1778 nastąpioną objaśnionej, gdzie także ku pamiętce wieczystej granicy kopiec umieszczony został.

70mo Stąd udawszy się na wschód tąż skotnią, trzymającą w sobie szerokości sążni 18, pomiędzy grunty orne z prawej gromady stronibabskiej, do Państwa Kraśniańskiego należącej, z lewej ponad skotnią ciągnące się dopiero wspomnianego Bazylego Czuczmana, mieszczanina buskiego, wyżej rzeczona transakcją wieczystej sprzedaży miedzę od skotni aż do błota, a za błotem okazującą, uszedłszy jak najprościej łańcuchów 11 1/10 albo sążni 111, niedochodząc krzaków brzożowych, osikowych i innych, tak do przedmieścia Lipiboki zwanego po lewej, jako też do wsi Stronibaby po prawej ręce należących, kopcem granica oznaczona.

71mo Dalej na wschód postępowaliśmy przez krzaki brzozowe, osikowe i inne, za pastwiska wzięte, narachowawszy za sobą łańcuchów 20 albo sążni 200, stanęliśmy pod błotem, czyli jeziorem małym, i tam dla pamiętki znaku granicznego kopiec usypany jest.

72do Nieodmieniając duktu, na wschód zimowy postępowaliśmy przez błoto małe i uszedłszy łańcuchów 20 4/10, czyli sążni 204, kopcem granica stwierdzona została.

73^{tio} Jeszcze dalej na wschód zimowy przez błoto, czyli Jezioro Wielkie, od mieszczan buskich, a zaś przez błoto Mszaniec od gromady stronibabskiej zwane idąc, uciągnawszy za sobą łańcuchów 11 albo sążni 110, na tymże błocie kopiec wyrżnięty jest.

74to Od tego przez Błoto Wielkie, czyli jak gromada stronibabska nazywa przez Mszaniec, nic nie odmieniając na wschód zimowy postępowania, jako najprościej sążni 87 namierzywszy, dla skłaniającego się duktu ku wschodowi letniemu, kopcem granica wzmocniona.

75to A tak już nachyliwszy ku wschodowi letniemu o sążni 103, blisko krzaków brzozowych więcej jak innych za żądaniem prowadzących mieszczan kopiec graniczny stanął.

76to Skąd przez dopiero wspomniane krzaki brzozowe i inne na wschód letni postępując i łańcuchów 10 lub sążni 100 uszedłszy, w tychże krzakach urządzeniem kopca granica odznaczona.

77mo I od tego dalej tymi krzakami brzozowymi na wschód letni łańcuchów 21 6/10, czyli sążni 216, narachowawszy, ku większej pamiętce granicy kopiec usypany został.

78vo Jednymże na wschód letni duktem jak najprościej pomykając i mierząc, uszedłszy łańcuchów 10, czyli sążni 100, kopcem granica jest utwierdzona.

79no Tymże nieodmiennym postępowaniem na wschód letni łańcuchów 9 albo sążni 90 urachowawszy, z przyczyny sposobnego miejsca umieszczenia kopca graniczny stanął kopiec.

80 Dalej za tąż na wschód letni prowadzącą linią łańcuchów 10 albo sążni 100 postąpiwszy, przychylając się do żądania prowadzących mieszczan, kopiec umieszczony jest.

81mo Od dopiero usypanego kopca podobnież na wschód letni sążni 19 postąpiwszy, na między Marcina Małkiewicza, mieszczanina z przedmieścia Lipiboki, i Imć Pana Jana Fryderyka Preschla kopiec na początku granicznego znaku usypany został.

82do Jeszcze na wschód letni gruntem dopiero wspomnianego Imć Pana Preschla sążni 100 narachowawszy, na drugiej między tegoż gruntu od między Tomasza Borowskiego kopiec ustanowiony.

83^{tio} Ruszywszy tąż na wschód prowadzącą linią odległością łańcuchów 8 albo sążni 80 od dopiero wspomnianego kopca, wstrzymaliśmy się przy łozach na rudce będących, przy której rudce i łozach kopcem odznaczona granica.

84to Ponad też rudkę i łoży na teźże urosłe jednymże na wschód letni duktem sążni 97 za sobą narachowawszy, dla zwracającego przeciwnie ku północy duktu kopiec usypany był.

85to I już od dopiero usypanego kopca jakoby pomiędzy wschód i północ postępując, więcej jednak na wschód letni patrząc, sążni 100 uciągnawszy, kopcem granica odznaczona.

86to Dalej przez uroczysko Rokszyn na wschód letni, jak [i] na północ poglądnąjąc i sążni 148 uszedłszy, kopiec graniczny urządzony.

87mo A stąd przykro na północ zwróciwszy, przyszliliśmy po umierzeniu sążni 80 do drogi z Buska do Humnisk idącej, gdzie się schodzą trzy ściany[:] buska, stronibabska i humniska, i tam usypane są kopce dwa. A tu uzalili się mieszczanie buscy [z] przedmieścia Lipiboki o zabranie i osypanie kopcami skotni dla wygonu bydła z dawna będącej, tudzież o zabranie i odznaczenie kopcami pastwiska, łąk, a bardziej terebieży i krzaków przez gromadę stronibabską, do Państwa Kraśnieńskiego należącą, które to grunty nie tylko z dawna do Buska należały i należą, lecz i do Buska tak przez geometrę przy mierzeniu krzaków wraz ze wszystkim tąż samą linią, którą terażniejsze odznaczenie nastąpiło, mierzone były, jako też w tychże krzakach łąki przez plenipotentą odmierzone, i to wszystko wraz z pożytkiem fasonowanym w protokół pomiarowy wciągnięty zostało, który to cała peryferia wynosi podług osobnej tabeli 197 morgów i 338 [kwadratowych] sążni, a tak stanęliśmy na koniec na tym samym miejscu, skąd oznaczenie niniejszej granicy zaczęliśmy.

Tym tedy sposobem, gdy obeszliliśmy cały graniczny obchód miasta Buska i opisanie onych w 87 kategoriach podług okoliczności gruntowych częścią dobrowolnie, częścią z przyznania i wzajemnego zgodzenia się stron tyjących się wiernie określiliśmy, i tychże akt opisanie okoliczności granicznych w głos czytany był, zamknawszy te dla lepszej wiary i pewnego w każdym czasie dowodu, własnych rąk swoich podpisem stwierdzamy. Co działo się w Busku, na granicy dnia 5^{go} 9^{bris} roku 1788^{go}.

Carolus Siła de Nowicki (—), dominii Busk pl[enipotenti]

Z Buska[:] Aleksander Czuczman (+), Piotr Żołnierczuk (+), Fedory Chronio (+), Wawrzyniec Jakubczyński (+), Jan Franciszkiewicz (+), Jędrzej Bocian (+), Jakub Żelechowski (+), Wojciech Podhalicz (+), Wojciech Żelechowski (+), Wojciech Gajewski (+)

Z Wierzbłan[:] Stefan Bedry (+), Stefan Łuciow (+), Stanisław Trojan (+), Stanisław Łos (+), Tymko Czuczman (+), Lesko Czuczman (+)

Z Humnisk[:] Iwan Fedkow (+), Wasyl Petrow (+), Maksym Malicki (+), Fedko Petrow (+), Oleksa Wronowski (+), Daniło Krzak (+)

Z Jabłonówki[:] Hrycko Dmitruk (+), Petro Wowk (+), Wasyl Kupiak (+), Mikita Prychudko (+), Fedko Berbeka (+), Tymko Boyko (+)

Z Lanerówki[:] Hawryło Bojko (+), Fedko Bojko (+), Michał Brogowski (+), Wawrzko Brogowski (+)

Z Pobużan[:] Pawło Semczuk (+), Pawło Łoś (+), Stefan Romaniuk (+), Petro Grodziewicz (+), Stefan Romaniuk (+), Wasyl Romaniuk (+), Stefan Taraban (+)

Od Stronibab[:] Nie naruszając autentycznych dokumentów granic stronibabskich, to opisanie stwierdzam. Walenty Kozłowski (—), Fedko Pojtolak, wójt (+), Łuko Mykitow, przy[siężny] (+), Iwan Mykitow, deputo[wany] (+), Hryńko Procykow, deputo[wanny] (+), Iwan Rybiński, deputo[wanny] (+)

^dGraniczne opisanie^d

miasta Buska razem z przedmieściami, jako to lipibockim, długo- i krótko-
strońskim, Wolanami, Podzamczem i Niemieckim Bokiem, do tegoż przy-
ległymi, które mocą rozporządzenia przez Prześwie[tną] C[esarsk]o-^K[ró-
lewsk]ą Urbarialną Subkomisję, przez cyrkularz *de dat[o]* 18 września [1]786
obwieszzonego, za poprzedzającym wokoło graniczących osiadłości, a mia-
nowicie państw, tudzież gruntowych zwierzchności o przytomność gromadz-
kiej starszyzny, ludzi wiadomych granicy i własnych plenipotentów obwiesz-
zeniem, pod dniem dzisiejszym w sposób następujący do skutku przeprowa-
dzone zostało.

Przytomne graniczące miasto składa się [z] w około siebie będących sze-
ściu przedmieść, jako [to:] Lipiboki, Długa i Krótka Strona, Wolany, Podzam-
cze i Niemiecki Bok, które graniczy ^dna wschód^d z Starymi Wierzblanami alias
Czuczmanami, Państwa Buskiego; ^dna południe^d z wsią Stronibaby, Państwa
Kraśniańskiego, i tąż wsią Krasne; ^dna zachód^d z wsią Żuratynem i Kupczem,
Państwa Kozłowskiego, tudzież Lanerówką i Pobużanami, Państwa Buskiego;
^dna północ^d z Jabłonówką i Wierzblanami, tegoż Państwa Buskiego.

Dziedzice pomienionego miasta razem z przedmieściami, mieszczanie
i obywatele buscy, a to na mocy przywilejów najjaśniejszych królów polskich
sobie nadanych i coraz w późniejsze lata, a osobliwie na ostatek przez najja-
śniejszego Stanisława Augusta w roku 1765 aprobowanych, chcąc nakazane
od zwierzchności urbarialnej opisanie granic jak najzupełniej skutecznie,
a tym samym dziedzictwa swojego granice w potomne czasy zabezpieczyć,
rekwirowali wokoło stykające się sąsiedztwa, aby na ten urzędownie nakazany
akt granicznego opisania właściciele dziedziczeni lub pod jakim bądź tytułem
prawni posesorowie, albo specjaliści pełnomocnicy wraz z starszyzną gromad,
a mianowicie z ludźmi okoliczności granicznych dowodnie wiadomymi,
a to ku wzajemnej dla nich w tej mierze uczynności, na grunt i miejsce Rudka
zwane, od rzeki Bugu (skąd od ściany wsi Stronibaby a przedmieściem Lipi-
boki zwanym wyż rzeczeni mieszczanie buscy i swoich części terminum a quo
stanowili) przybyć nie odmówili, a że od tejże ściany tak gromada stronibab-
ska, a mianowicie onej starszyzna i wiadomi granicy ludzie, jako też od Pań-
stwa Buskiego podobnież na miejscu granicy nikt wcale po zaniesionych re-
kwizycjach nie znajdował się. Dla dopełnienia przepisów od Prześw[ietnej]
Subkomisji Urbarialnej wypadłych przy dokumentach oczywistą granicę oka-
zujących bez przytomności nie stawających [się] stron dnia 18 sierpnia [1]788
roku toż opisanie graniczne rozpoczęli, a to naprzód przedmieścia Lipiboki
zwanego.

I

Ściana od wsi Stronibab do Państwa Krasne

1mo Stanąwszy przy rzece Bugu, na Rudce, która przez pół do miasta Buska, przedmieścia lipibockiego, a przez pół do wsi Stronibaby, Państwa Kraśnieńskiego, należy, postanowiwszy terminum a quo, obróciliśmy się na północ i namierzwszy sążni 15, zastanowiliśmy się za drogą, która prowadzi z Buska do Białego Kamienia, przy łanie Papierzański nazwanym, jak czynili mieszczanie buscy dawniej, do mieszczan należącym, a teraz w używaniu Państwa Buskiego będącym, a lubo przypadało sypanie kopca wpośród samej rudki, tu jednak dla dłuższego tego kopca zakonserwowania pod pomienionym łanem, Papierzański teraz nazwanym, nad samą rudką kopiec pierwszy długości sążni dwa, wysokości sążni 2 1/2 usypać rozkazaliśmy. Od którego

2do Dalej na północ tąż rudką, mając w prawej ręce blisko rudki grunty orne gromady stronibabskiej, w lewej zaś łan dopiero wspomniany Papierzański, przez Państwo Buskie używany, a narachowawszy za sobą sążni 188, wstrzymaliśmy się przy skotni z dawna będącej i transakcją pewną sprzedaży od sławetnej Agnieszki Rychlikowej, wdowy, na rzecz i osoby sławetnych Bazylego Czuczmana i Teodozji, małżonki, przed aktami miejskimi magdeburskimi buskimi dnia dziewiątego miesiąca września w roku 1788⁸⁰ nastąpioną objaśnionej, gdzie także ku pamiętce wieczystej granicy kopiec drugi stanął, a stąd

3^{io} Udawszy się na wschód tąż skotnią, trzymającą w sobie sążni miernicznych 18, pomiędzy grunty orne z prawej gromady stronibabskiej, do Państwa Kraśnieńskiego należące, z lewej zaś dopiero wspomnianego Bazylego Czuczmana, mieszczanina buskiego, mając przed sobą wyżej rzeczoną, w roku [1]788 nastąpioną wieczystą sprzedażą transakcją miedzę od skotni aż do błota i za błotem ukazującą, uszedłszy sobie jako najprościej o sążni sto jedenaście, nie dochodząc krzaków brzozowych, osikowych i innych, tak do przedmieścia Lipiboki zwanego po lewej, jako też do wsi Stronibaby po prawej należących, kopcem trzecim granicę oznaczywszy. Dalej

4to Na wschód postępowaliśmy przez te krzaki brzozowe, osikowe i inne, za pastwisko wzięte, a naliczywszy za sobą sążni 200, stanęliśmy przed błotem, czyli jeziorem małym, a i tam dla pamiętki znaku granicznego kopiec czwarty umieszczony jest i jeszcze

5to Nie odmieniając duktu, na wschód zimowy postępowaliśmy przez to błoto małe i uszedłszy o sążni 204, kopcem piątym granica stwierdzona została, a tak

6to Jeszcze dalej jednymże duktem na wschód zimowy przez błoto, czyli Jezioro Wielkie, od mieszczan buskich, a zaś przez błoto Mszaniec od gromady stronibabskiej zwane idąc i mierząc, narachowawszy za sobą sążni 110, na tymże błocie kopiec szósty wyróżniliśmy, a od tego

7mo ^d Przez Błoto Wielkie, czyli jak gromada stronibabska uznaje Mszaniec, nic nie odmieniając^d duktu na wschód zimowy, jako najprościej sążni 87 na-

mierzywszy, dla skłaniającego się nieco duktowi ku wschodowi letniemu kopcem siódmym granicę wzmocniliśmy. A tak

8vo Już nachyliwszy się ku wschodowi letniemu o sążni 103, blisko krzaków brzozowych więcej jak innych za żądaniem prowadzących mieszczan buskich kopiec ósmy graniczny stanął, skąd

9no Przez dopiero wspomniane krzaki brzozowe i inne na wschód letni postępując i sążni 100 uszedłszy, w tychże krzakach usypaniem kopca granicznego dziewiątego granica oznaczyła się. I od tego

10mo Dalej tymiż krzakami brzozowymi na wschód letni sążni 216 narachowawszy, ku większej pamiętce granicy kopiec dziesiąty usypany został, od którego

11mo Jednymże na wschód letni duktem jako najprościej idąc i mierząc, uszedłszy sążni 100, kopcem jedenastym granicę utwierdziwszy, tymże

12mo Tymże nieodmiennym duktem wschód letni przed sobą mając, sążni 90 naliczywszy, z przyczyny sposobnego miejsca umieszczenia kopca dwunasty graniczny stanął kopiec, a i dalej

13to Za tą na wschód letni prowadzącą linią sążni 100 narachowawszy, przychylając się do żądania prowadzących mieszczan, kopiec trzynasty umieszczony jest, od tego zaś

14to Dopiero usypanego kopca podobnie na wschód letni sążni 19 postąpiwszy, na między sławetnego Marcina Małkiewicza, z przedmieścia lipibockiego mieszczanina, i Imć Pana Jana Fryderyka Preszła kopiec czternasty na pamiętkę granicznego znaku usypawszy, jeszcze

15to Na wschód letni gruntem dopiero wspomnianego Imć Pana Preszła sążni 100 narachowawszy, na drugiej między tegoż gruntu, od między Tomasza Bornoskiego, kopiec piętnasty ustanowiliśmy, a stąd

16to Ruszywszy się też na wschód prowadzącą linią, odległości od dopiero usypanego kopca sążni 80, wstrzymaliśmy się przy łożach, w których (lubo terażniejsze lato i pora obchodzenia dosyć nad inne poprzedniejsze lata suche okazały się) woda widziana była, na którym miejscu mieszczanie buscy złożyli dokument, czyli dekret przez Najjaśniejszego Zygmunta Augusta, króla polskiego, między mieszczanami buskimi jako powodami z jednej, a J[aśniej] W[ielmoż]nym Łukaszem hrabią Górką, pod ten czas starostą buskim, jako pozwanym z drugiej strony na sejmie walnym piotrkowskim, w piątek po święcie świętej Agnieszki najpierwszy w roku 1559^{ym}, już na mocy poprzedniejszych tegoż Najjaśniejszego Zygmunta Augusta, króla polskiego, antecesorów, królów polskich dekretów, jako to pierwszego w Krakowie na sejmie walnym, w piątek przed świętym Wojciechem następujący roku 1543, powtórnego zaś w Piotrkowie, po niedzieli ...^b roku 1544 nastąpionych zapadły i z akt warszawskich Metryki Koronnej dnia 7^{go} miesiąca stycznia 1780 roku wydany, a do akt grodzkich lwowskich we czwartek, po niedzieli ...^b, to jest dnia 16^{go} miesiąca marca roku tegoż 1780 sposobem oblaty przeniesione. Dopiero rzeczony łoży, przy których stanęliśmy, uznawali być rzeką Młodawą, a bardziej końcem teje rzeki Młodawy, która przez Rudkę Wielką

wpada w Słotwinę rzekę, jakowoż i oczywiście też graniczących uznawanie mieszczan okazywało się. Nadto ciż mieszczanie graniczący w czasie potrzeby oświadczały się uznaniem postronnych ludzi albo li też świadkami dowodzić, więc i w tym miejscu, mając wyżej wspomniane najjaśniejszych monarchów polskich dekrety, znakiem jasnego opisanej granicy dla wieczystej pamiętki terażniejszego obchodzenia kopiec graniczny szesnasty we wszystkim pierwszymu podobny postanowiwszy, dalej

17mo Ponad też rzekę Młodawę i łoży, na teźże urosłe, jednymże na wschód letni duktem, sążni 97 za sobą narachowawszy, dla zwracającego się nieco od wschodu na północ duktu kopcem siedemnastym granicę okazaliśmy, i już 18vo Od dopiero usypanego kopca jakoby pomiędzy wschód i północ postępując, więcej jednak na sam wschód letni patrząc, sążni 100 naliczywszy, kopiec osiemnasty wysypawszy, dalej

19no Przez uroczysko Rokszyn jeszcze więcej na wschód letni jak na północ poglądając, mierząc i licząc, sążni 148 uszedłszy, kopiec graniczny dziewiętnasty stanął, a stąd

20mo Przykro ku wschodowi zimowemu nachyliwszy się i sążni 35 za sobą wymierzonych narachowawszy, kopiec dwudziesty, gdzie już ściana wsi Stronibaby, do Państwa Kraśniańskiego należąca, swój koniec bierze, umieścić nie omieszkaliśmy. A tu użalili się mieszczanie buscy przedmieścia lipibockiego o zabranie i osypanie kopcami skotni dla wygonu bydła z dawna będącej, tudzież o przywłaszczenie pastwiska i łąk, a bardziej terebieży przez gromadę stronibabską, do Państwa Kraśniańskiego należąca, których to skotni, pastwiska i terebieży cała peryferia zawiera w sobie morgów ...^b sążni miernicznych. Którego zabranego gruntu wielość jako w tabeli pod lit[erą] A zapisawszy.

II

Ściana druga tegoż przedmieścia lipibockiego od Starych Wierzblan, czyli Czuczmanów

21mo Przechodziliśmy drożynę na sianożęci i do wsi Humniska, do Państwa Buskiego należącej, z przedmieścia lipibockiego wychodzącej (gdzie także mieszczanie buscy rzeczono dopiero przedmieścia lipibockiego przypołożonych jako wyżej przy §16 dekretach próbowali, iż grunty powtórzonego przedmieścia lipibockiego równo ciągną się i przy samej rzece Młodawie swój koniec mają, a zatem wnosili, iż sianożęci Wiel[możnego] Imć księdza Kazimierza Domańskiego, proboszcza buskiego, tudzież łąny przez Państwo Buskie używane nienależycie są, albowiem grunty miejskie na mocy wspomnianych dekretów od osiedlisk przez inne uroczysko i przez samo uroczysko Rokszyn aż do przyrzczonej rzeki Młodawy rozciągają się, przez co sianożęci przez W[ielmożnego] Imć księdza proboszcza, grunty zaś, czyli łąny orne przez Państwo Buskie posiadane podług wychodzących ćwierci miejskich, do samych mieszczan należą, której kwestii peryferię zawierającą w sobie morgów ...^b i sążni tabela pod lit[erą] B okaże). Postępowaliśmy

dalej na północ i narachowawszy za sobą sążni 157 kopcem dwudziestym pierwszym, nad samą Młodawą usypanym, granicę oznaczyliśmy, od którego

22do Dopiero usypanego kopca w szerokości o sążni 277 zaczyna się używanie przez samo Państwo Buskie, które podług tychże dekretów jako w §§ 16 i 21 do mieszczan buskich należą, odmierzywszy z nachyleniem się ku północy sążni 90, kopiec dwudziesty drugi usypaliśmy i jeszcze

23^{tio} Z tymże ku północy nachyleniem się mierząc i licząc sążni 104, nad tąż rzeką Młodawą kopiec dwudziesty trzeci stanął, a jeszcze

24to Dalej ponad przerzeczoną rzekę Młodawę ku północy sążni 100 narachowawszy, kopcem dwudziestym czwartym granicę umocniwszy

25° Nie odmieniając duktu ku północy, uszedłszy podobnie o sążni 100, dla pamiątki znaku granicznego kopiec dwudziesty piąty wyróżnąc rozkazawszy, dalej

26to Jeszcze na północ od usypanego kopca sążni 100 uszedłszy, przy nieraz wspomnianej rzece Młodawie kopiec dwudziesty szósty umieszczony, i od tego

27mo Równie się ku północy mając, nie odstępując meatu[s] po tyle razy powtórzonej rzeczki Młodawy, namierzywszy sążni 100, dla zwracającego się nieco duktu ku zachodowi letniemu kopiec dwudziesty siódmy postanowiliśmy, i już

28vo Skłoniwszy się nieco ku zachodowi letniemu, postąpiliśmy, gdzie przyszliśmy do rudki Wielka zwanej, która ciągnie się razem z Młodawą do rzeczki Słotwiny, do którego miejsca pomienionej rudki znachodzi się w używaniu Państwa Buskiego, tak gruntu ornego, jako i sianożęci, od kopca dwudziestego drugiego morgów ...^b sążni miernicznych ...^b, jako w tabeli pod lit[erą] B, przy której to rudce kopcem dwudziestym ósmym granica oznaczona, od którego

29no Ponad tąż dopiero opisaną rudkę razem z rzeką Młodawą złączoną pomiędzy zachód letni a północ postępując, więcej się jednak ku północy mając, narachowawszy sążni 150, kopiec dwudziesty dziewiąty usypany jest, a od tego

30mo Na północ sążni 242 odległości od dopiero usypanego kopca namierzyszy, nad tąż rudką, ponad którą się teraz idzie, kopiec graniczny trzydziesty umieściwszy, dalej

31mo Postąpiliśmy ku północy o sążni 70, gdzie od kopca 29° usypanie przez Wołochów, do Państwa Buskiego należących, w końcu ćwierci mieszczan buskich niejakich kawałków pola ornego, tudzież sianożęci, pod te pola do Rudki wychodzących, a w granicach mieszczan przedmieścia lipibockiego, jako już tyle razy powtórzone dekrety w §§ 16 i 21 świadczą, swój koniec bierze przy między sławetnego Wawrzyńca Jakupczyńskiego, mieszczanina buskiego, granica kopcem trzydziestym pierwszym stwierdzona, którego to usypanego przez Wołochów gruntu i sianożęci, podług wyrachowanej tabeli pod lit[erą] C okazuje się morgów ...^b sążni miernicznych ...^b, a stąd

32do Nie mając już żadnego w [s]przecznym używaniu gruntu, na wschód sążni 50 postąpiwszy, na znak wieczystej granicy przy tejże rudce kopiec stanął, od którego

33^{uo} Pomędzy północ i wschód letni łąż rudką z Młodawą połączoną idąc i mierząc, narachowawszy za sobą sążni 160, przyszlśmy do rzeki Słotwiny, w którą ta rudka, którą dopiero postępowaliśmy, razem z rzeczką Młodawą wpada, gdzie kopiec trzydziesty trzeci ustanowiony, i w tym [miejscu] z przyczyny, że na mokrym miejscu sypanie onego przypadło, palów trzy dębowych w kopiec rozkazawszy. Udaliśmy się ponad łąż rzekę Słotwinę, na zachód prowadzącą, i szliśmy za meatem [sic!] tejże rzeki, który meat[us] wspomnianej rzeki Słotwiny, że nieco wężyka prowadzi, staraniem było jednak ile możliwości prostego postępowania. A tak namierzywszy sążni 1340, stanęliśmy przy pasiece sławetnego Teodora Czuczmana, byłego burmistrza magistratu buskiego, gdzie już same osiedliska mieszczan buskich [z] przedmieścia lipibockiego ponad staw, Miejski zwany (i że jest rzeczywiście miejski przez dekret Najjaśniejszego Zygmunta, króla polskiego, między Jaśnie Wielmożnym Andrzejem Górką, kasztelanem poznańskim i pod ten czas starostą buskim, powodem, z jednej, a rajcami miasta Buska i całym mieszczan i przedmieszczan pospółstwem pozwanymi z drugiej strony, w Krakowie na sejmie walnym, w piątek przed Świętym Wojciechem najbliższy tysiąc pięćset czterdziestego trzeciego roku zapadły i w aktach grodzkich lwowskich dnia 16 miesiąca marca roku 1780 zaoblatowany) okazany ciągną się i umieszczone zostają, tego przedmieścia obchodzenie graniczne zakończyliśmy.

Przedmieście długostrońskie

III

Ściana od wsi Wierzblany do Państwa Buskiego

1mo Już więc po zakończonym zupełnie obchodzeniu granicznym przedmieścia lipibockiego stanęliśmy przy drugiej stronie rzeki Słotwiny, w którą to rzekę Słotwinę, jak wyżej się powiedziało, wpada rzeczka Młodawa, a tu na fundamencie dekretu przez Najjaśniejszego Pana Zygmunta, króla polskiego, między mieszczanami buskimi, powodami, z jednej, a J[asnie] W[ielmo]żnym Łukaszem hrabią Górką, pod ten czas starostą buskim, pozwanym, z drugiej strony na sejmie walnym piotrkowskim, w piątek po święcie świętej Agnieszki najpierwszej w roku 1559, już na mocy poprzedniejszych dekretów, jak wyżej w ścianie pierwszej, w § 16 co do aktu i daty specyfikowanych nastąpionych zapadłego i w aktach grodzkich lwowskich we czwartek po niedzieli ...^b, to jest dnia 16 miesiąca marca roku 1780 zaoblatowanego, mienili być mieszczanie buscy gruntami przez niegdy[ś] Miękińskiego odebranie, a zaś sobie dopiero wspomnianym dekretem razem z zasiewami zimowymi zasądzonymi, co jasno z przyczyny następujących starych w tymże najprostszym dukcie kopców niżej opisanych okazu-

je się: a tak w przytomności sławetnych Jana Leniszewskiego, burmistrza, Daniela Kopija, Jana Cieślaka, Macieja Wdowikowskiego, Michała Czabaja, Jana Franciszkiewicza, miasta pospólstwa plenipotenta, Tomasza Mędrkiewicza, Jana Dunikowskiego, Michała Kopija, Grzegorza Ohurczaka, Bazylego Krużyńskiego, Gabriela Popławskiego, Hrehorego Putnicy, Jakima Brylińskiego, Wojciecha Brylińskiego, Jędrzeja Dawidowskiego, Tomasza Olejnika, Tomasza Kopija z pospólstwa buskiego, Wojciecha i Tomasza Małkiewiczów, Jana Kąkolewskiego z jurydyki probostwa buskiego, odmierzywszy od terazniejszego używania szerokości sążni 174, za poprzedzającą tychże zgromadzonych osób (jako od swoich antecesorów tudzież różnych obcych ludzi słyszeli, iż to te grunty przez niegdy[ś] Miękińskiego zabrane były) złożoną relacją terminum a quo zostawiwszy i kopiec nad samą rzeką Słotwiną pierwszy usypawszy.

2do Ruszyliśmy się na północ pomiędzy grunty orne, mając cokolwiek jest po lewej do Buska, co zaś po prawej do Wierzblan, i przyszliśmy do drożyny [z] Buska do Humnisk dla bliższego przejazdu uczynioną, przez którą przeszedłszy, narachowaliśmy za sobą sążni 93, gdzie także kopiec drugi umieściliśmy, od którego

3^{tio} Dalej na północ jako najprościej idąc i mierząc, sążni 100 naliczywszy, kopiec trzeci dla pamiątki znaku granicznego postanowiliśmy, i jeszcze

4to Nie odmieniając duktu na północ prowadzącego, uszedłszy o sążni 60, przechodziliśmy rów Grabarski zwany, przez środek gruntów ornych miejskich buskich rżnięty, który przeszedłszy, postąpiwszy dalej na sążni 40, co uczyni od usypanego kopca sążni 100, kopiec czwarty wyrżnięty jest, a dalej

5to Jednymże na północ duktem postępowaliśmy tak pomiędzy grunty, jako też krzaki brzozowe i osikowe, jakoby od rzeki Słotwiny do gościńca brodzkiego ciągnące się, o sążni 102, gdzie w tychże krzakach kopiec piąty stanął, skąd

6to Podobnie na północ sążni 88 postąpiwszy, kopiec szósty, we wszystkim pierwszymu podobny, to jest długości sążni miernicznych 2, wysokości zaś takich takichże sążni 2 1/2, umieściwszy, zaś

7mo Linią na północ zmierzaliśmy odległości od dopiero usypanego kopca sążni 130 i doszedłszy gościńca publicznego brodzkiego, przy tymże samym gościńcu, na między między gruntami ornymi będącej, kopiec siódmy na pamiątkę obchodzenia granicznego usypać rozkazaliśmy, a tu

8vo Przeszedłszy gościniec rzeczony publiczny z Buska do Brodów i nawzajem prowadzący, szliśmy dalej na północ pomiędzy grunty orne, a narachowawszy za sobą sążni 66, doszliśmy kopca starego, przy którym wstrzymawszy się, powtórny świeżo usypanym kopcem ósmym granica umocniona została, od tego

9no Dopiero usypanego kopca dalej na północ przez krzaki łożowe nad Rokitną, rzeką, będące, Dworzysko Miękińskiego zwane, przyszedłszy do pasieki Stanisława Trojana, poddanego Państwa Buskiego, gdzie dla znaku granicy kopiec dziewiąty postawiwszy.

10mo Szliśmy dalej przez pasiekę dopiero wspomnianego Stanisława Trojana, doszliśmy do rzeki Rokitna zwanej, która rzeka podczas lat suchych wysychać zwykła, jako i w terażniejszym obchodzeniu granicznym wyschła, przechodziliśmy, gdzie blisko tejże rzeki widziane były sadzawek znaki z dawna będących, a narachowawszy za sobą sążni 70, wstrzymaliśmy się przy kopcu starym, różnym chrustem na równym, przy którym blisko znajduje się pomieszkowanie wspomnianego Stanisława Trojana, dla dopilnowania pasieki umieszczone, przy którym starym kopcu około jabłonki i dąbka małego kopcem dziesiątym, świeżo usypanym, granicę umocniliśmy, a i od tego

11mo Jeszcze na północ przez grunty orne sążni 104 postąpiwszy, na polu ornym przez Jana Trojana, poddanego Buskiego Państwa, używanym, kopiec jedenasty stanął, skąd

12do Naprzód przez grunty orne, dalej sianozęciami, czyli terebiezami, podobnie na północ sążni miernicznych 200 uszedłszy, na sianozęci przez Stanisława Trojana teraz używanej kopcem dwunastym granicę okazawszy.

13^{tio} Mieliśmy się tąż samą na północ prowadzącą linią często przez łozy gęste, często przez sianozęci wykarczowane i narachowawszy sążni 370, stanęliśmy przy kopcu starym, o którym mieszczanie buscy (teraz granicząc) [czynią] wzmiankę, iż ten kopiec Trojan Stary, poddany Państwa Buskiego, zaczął był rozrzucać, a gdy postrzeżony został, od dalszego rozrzucania wstrzymał się. Który to kopiec już i gromada wierzblańska, czyli Państwo Buskie, za prawdziwy graniczny zdała się przyjąć, przy którym to dawnym kopcu świeżo drugi kopiec, trzynasty, usypać rozkazawszy i grunt orny, pastwiska, sianozęci, czyli terebieże, w używaniu Państwa Buskiego podług tabeli pod lit[erą] D wykalkulowawszy.

14to Ruszyliśmy dalej podobnie na północ, odległości sążni 130, terebiezami, czyli sianozęciami, na pastwisku mieszczan buskich poczynionymi, już bez kontrowersji będącymi, kopiec 14 na znak granicy umieszczony jest, a stąd

15to Dalej tymże pastwiskiem na północ postępując, narachowawszy za sobą sążni 226, kopcem 15 granicę utwierdziwszy.

^dGraniczne opisanie^d

części W[ielmożneg]o Imć Pana Jana Fryderyka Preszla, w Busku, w cyrku-le brodzkim będącej, na przedmieściu Lipiboki zwanym leżącej, Uchaczyzna mianowanej, od drogi przez to przedmieście idącej aż do granicy wsi Stronibaby, do Państwa Krasne należącej, przytykającej, od końca rzeki Młodawy rozciągającej się, na mocy nadanych przepisów, a osobliwie cyrkularza pod d[niem] 16 7^{bris} [1]787 wypadłego sporządzone

Przytomna część leży, czyli graniczy jako to[:]

na wschód idąc od północy miedzą Tomasza Borowskiego, obywatela buskiego, na południe ku zachodowi zimowemu ze wsią Stronibabami,

na zachód z miedzą Marcina Małkiewicza, obywatela buskiego,
na północ przytyka do miedzy wspomnianego Tomasza Borowskiego.

Dziedzic pomienionej części Jan Fryderyk Preszel chcąc nakazane od zwierzchności urbarialnej opisanie granic jak najzupełniej skutecznie, a tym samym dziedzictwa swego granice zabezpieczyć, przyzwał o miedzę mieszkających i do gruntu stykających się i naprzód na sianożęci do wsi Stronibaby przytykającej zgromadzili się, to jest[:]

W[ielmożny] Imć Pan Jan Fryderyk Preszel,
razem Paweł Bielecki, Michał Kuczyński, obywatele przedmieścia Lipiboki,
Tomasz Borowski od miedzy swojej,
Marcin Małkiewicz od miedzy swojej.

Gdy tedy my wyżej opisanym sposobem zgromadzeni i na miejscu pomienionej sianożęci do wsi Stronibaby przytykającej, tak o granicy, jako o miedzach w szczególności, niemniej o wszystkich okolicznościach w powszechności praeliminariae umawialiśmy się, jednomyślnie postanowiliśmy, ażeby takowe obchodzenie i opisanie graniczne od miedzy Tomasza Borowskiego przy granicy wsi Stronibaby dawnym używaniem swój początek wzięło. A tak naprzód

I

Stanąwszy przy dopiero rzeczonej miedzy Tomasza Borowskiego, jako najprościej patrząc do końca rzeki Młodawa zwanej, za dobrowolnym ugodzeniem się kopiec długości łokci sześć i wysokości podobnie łokci sześć umieszczony został, od którego

II

Najprostszym duktem na zachód zimowy obróciwszy się, narachowawszy za sobą łańcuchów 10, czyli sążni 100, wstrzymaliśmy się przy miedzy Marcina Małkiewicza, przy której podobnej długości i wysokości, jako i pierwszy kopiec, usypany kopiec drugi, a od tego

III

Wzięliśmy drogę naszą przez sianożęć krzakami brzozowymi łożowymi i nieco dębowymi zarosłą ku północy i starając się o jak najprostsze poprzez miedzę wspomnianego Marcina Małkiewicza postępowanie, namierzywszy łańcuchów 26 albo sążni 260, nie dochodząc błota Iwanów Ogród zwanego, gdzie podobnie znalazło się szerokości sążni 100, na znak pamiętki granicznej tak od miedzy Marcina Małkiewicza, jak i też od miedzy Tomasza Borowskiego zabite pole n[umer]o 1mo, skąd

IV

Pomiędzy północ i zachód letni miedzą za prowadzącymi idąc, naliczywszy łańcuchów 25 8/10, dla skłaniającego na zachód dalszego duktu przy terebieży Marcina Małkiewicza wiechę dużą brzozową wkopać rozkazaliśmy, a tu

V

Skłoniwszy się na zachód letni, szliśmy przez krzaki różne pierwszym jako w § 3^{cim} podobne i przechodziliśmy drogę Semenowa zwaną, z Buska do Humnisk i na Rokszyn, uroczysko do wsi Zakamorze, i dalej prowadzącą, a uszedłszy o łańcuchów 32, czyli sążni 320, palów dwa pod n[ume]rem 2, jeden od krzaków i między Marcina Małkiewicza, drugi zaś na miedzy za terebieżą W[ielmożnego] Imć Pana Preszła, przy polu Tomasza Borowskiego, zabitych jest, i dalej

VI

Nie odmieniając na zachód duktu, rachując za sobą namierzonych łańcuchów 45 6/10 albo sążni 456, przyszliśmy do rowu Zadnego, który przeszedłszy z obu stron powtórzonych miedz, jako to od południa Marcina Małkiewicza, od północy zaś Tomasza Borowskiego, palów pod n[ume]rem 3 dwa wkopanych zostało, co uczyniwszy

VII

Podobnie na zachód postępując, uszedłszy łańcuchów 32 8/10, czyli sążni 328, wstrzymaliśmy się przy rowie Średnim, i zapisawszy do Zadnego rowu odległość

VIII

Ruszyliśmy się dalej równo na zachód i namierzywszy za sobą łańcuchów 37 3/10 albo sążni 373, stanęliśmy u rowu poprzecznego przy Zagumienkach będącego, a i ten przeszedłszy

IX

Jeszcze dalej postąpiliśmy na zachód poprzez dwór i inne miejscowe budynki o łańcuchów 15 6/10, czyli sążni 156, i już przy samej drodze przez przedmieście Lipiboki zwane ciągnącej się stanęliśmy i tu obchodzenie i opisanie graniczne zakończyliśmy. I gdy tym sposobem podług okoliczności pomienionej części z samego wyznania z obu stron przyległych gruntów właścicieli, tudzież niżej podpisanych prowadzących i granicę ukazujących, stosując się do nadanych przepisów jedynym używaniem, peryferią całej granicy w dziewięciu kategoriach wiernie określiliśmy; niniejszy uroczyscie odprawiony i jeszcze raz w głos czytany akt graniczny zamknąwszy, tenże dla lepszej wiary i pewniejszego w każdym czasie dowodu rąk naszych podpisem stwierdzamy. Działo się w Busku, na przedmieściu lipibockim, na gruncie ograniczającym się dnia 28 maja 1788 roku.

Obywatele buscy z przedmieścia Lipiboki[:] Tomasz Borowski (+), Marcin Małkiewicz (+), Paweł Bielecki (+), Michał Kuczyński (+)
Józef Kropiwnicki (—), destynowany plen[ipotent] i mierniczy

Prawidła fasjonowania

Nie zachowały się.

Opisanie gromady miasta Busk

Cyrkuł złoczowski, Państwo Busk, miasto Busk z przedmieściami
Opisanie

zwyczajnych dotąd i na przepisach najwyższych ro[zpo]rządzeń zasadza-
jących się dominikalnych, urbarialnych lub inwentarialnych dochodów [i]
jaka proporcja między terażniejszą powinnością i nową, uniwersalem pod
10 lutego [1789] ustanowioną należytością zachodzi.

Ta gromada jest pod dziedzictwem J[aśnie] W[ielmożnego] Józefa hrabi
Miera, poufnego J[ego] C[esarsko]-K[rólewskiej] M[oś]ci konsyliarza.

§ 1. Co się tyczy tutejszych obywateli, tak w Mieście Starym, w Mieście Nowym
i Jabłonowie, niemniej i na Niemieckim Boku, tudzież i na przedmieściach
Lipiboki, Długa Strona, Krótka Strona, Wolany, Musiłow i Podzamcze miesz-
kających, powinności te w dwojakim tłumaczeniu tu wyłączają się. Albowiem
w tej mierze między tutejszymi obywatelami przedmieść i J[aśnie] W[ielmoż-
nym] Jurystatorem zachodzi spór, niemniej in via iuris decydujący się J[aśnie]
W[ielmożny] Dziedzic stosownie do myśli tutejszemu miastu przywilejów
podług swego tłumaczenia mieszkańców między brzegami rzek Buga i Peł-
tew umieszczonych, nienaruszonych, o opisach pomienionych przywilejów,
w osobliwej najpierwszego pod rokiem 1411 restaurowania po rewolucjach
krajowych, i inne tego miasta w roku 1448 przez śp. Władysława Siemowita,
księcia mazowieckiego, łaskawie nadanego mieszkańcom miasta Buska zo-
stawia, nic nadto od nich dotąd nie żądając ani wymagając. Zaś wszystkich
innych mieszkańców, to jest przedmieszczan lipibockich, długostrońskich,
krótkostrońskich, wolańskich, podzameckich, do powinności pańszczyźnia-
nych i innych podług przyłączonego tu inwentarza pociąga mocą tu pomie-
nionego przywileju dopiero rzeczonym tu przedmieszczaninom za brzegami
rzek Bugu i Pełtewi umieszczonych, uchylając niemniej mierząc, iż takowy
przywilej się na takowych nie rozciąga. Ma tu J[aśnie] W[ielmożny] Dziedzic
i jego własnych poddanych, na jego własnych gruntach osiadłych, bez żadnej
dyskwizycji dorobienia pańszczyzny i uiszczania inwentarskich powinności
obowiązanych, na przysiółkach Musiłow, części po dominikanach, i Podzam-
cze umieszczonych. A zatem dla takowych zachodzących okoliczności oby-
dwóch obowiązków i powinności, tak z mocy przywłaszczonego sobie przez
przedmieszczan przywileju, jako też i z mocy tłumaczonego tegoż przywileju

na powinności inwentarskie, tak opisanie, jako i konsygnacje nastąpią. Bierze się tu najprzód przed się powinność z opisu przywilejów, z których wypisane są obowiązki przy uczynionym prowizorialnym inwentarzu, uczynionym przez J[asnie] W[ielmożnego] Ignacego Bojakowskiego, konsyliarza Jego Ces[arsko]-Król[ewskiej] M[ości] i starostę cyrkułu brodzkiego, pod dniem 9 Juni 1786 roku spisany na gruncie w Busku, podług którego

§ 2. Każdy mieszczanin i przedmieszczanin obligowany jest do statecznego utrzymania i reperacji wszelkich mostów, grobli i dróg umieszczonych w okolicy samego miasta, począwszy od między gruntów długostrońskich aż do między podzameckich mieszkańców na Podzamczu, i z tym wyjątkiem dla wszystkich, iż w najmniejszej potrzebie do tej konieczności ciągly ciąglem, pieszy pieszo, ćwierć gruntu posiadający dni osiem, z pół ćwierci dni 4, a z czwartej części dni dwa, a z ósmej części ćwierci dzień, z szesnastej części zaś, czyli z zagrodka, pół dnia na rok odrobić są obligowani. Gdyby zaś gwałtowana potrzeba przypadła, tedy bez względu na tę określoną ilość każdy by najmniejszy mieszkaniec ile jest potrzeba robić obowiązany bez najmniejszej odwołki. Oprócz tego do skarbu dziedzica każdy posiadacz z jednej ćwierci kr[ajcarów] 5 na rok płaci, z pół ćwierci kr[ajcarów] 2 2/4, zagrodnicy zaś i małych ogródków posiadacze żadnych danin skarbowi dziedzica nie dają. Dotąd są powinności, przy których usiłują się utrzymać mieszczanie i przedmieszczanie miasta Buska, zaś na mocy lustracji pod rokiem 1765 przez J[asnie] W[ielmożnego] hrabiego Strasolda, gubernatora Królestwa Galicji i Lodomerii, sub die 9 novembris 1775 zaaprobowany, a bardziej jeszcze na mocy dekretu J[ego] K[rólewskiej] M[ości] w Krakowie in anvocatione generali za Zygmunta, króla, roku 1543 między J[asnie] W[ielmożnym] Jędrzejem Górką, kasztelanem poznańskim i starostą pod ten czas buskim, i miastem Buskiem ferowanego ad acta grodu buskiego sabato ipso festi sanctae Dorothea Virginis et Martiis anno 1745 per oblatum podanego. J[asnie] W[ielmożny] starosta zostawiając tylko samych mieszkańców umieszczonych, jako się wyżej wymieniało, między korytarzem rzek Bugu i Pełtwi, przy dopiero wyżej tu pod tym § [1] na początku tu wymienionych obowiązkach sobie ma do posłuszeństwa danin i robocizn, jako to[:]

§ 3. Każdy ćwierć gruntu posiadający przedmieszczanin długostroński, krótkostroński, lipibocki i wolański, i podzamecki ciągly ciąglem, pieszy pieszo dzień jeden w tydzień przez rok robi, oprócz tego[:]

- a. kurę jedną lub za nią kr[krajcarów] 7,
- b. jaj sztuk 3 lub za każde 1/6 kr[ajcara]
- c. przędzie motków sześć łokciowych w taśm 20, w nici 24
- d. płaci czynszu 5 kr[ajcarów].

Dwie ćwierci trzymający w dwójnasób uiszczają te powinności, zaś pół ćwierci tylko mieszkający w połowę tylko wymienionych należytości uiszczają mają; zagrodnicy po dniu na miesiąc robić obligowani byli.

§ 4. Mieścili się między dopiero rzeczonymi obywatelami posiadacze gruntów, którzy w miejsce robocizny z ćwierci czynszem f[lorenów] r[eńskich] 6,

z pół ćwierci f[lorenów] r[eńskich] 3 płacili, oprócz tego jako wyżej w proporcji gruntu wymienione należytości uiszczali.

§ 5. Znajdowali się także niejakich ogródków i kawałków pola posiadacze, z których albo f[lorenów] r[eńskich] 1 kr[ajarów] 30 czynszem opłacali się, albo dni 12 pieszych na rok robili. Ponieważ zaś ich te zagrodnicze grunty i kawałki pola takowego przychodu nie przynoszą, żeby przysła urbarialna powinność, uniwersałem pod 10 lutego [1789] pozwolona, terażniejszą należytość 12 dni pieszej pańszczyzny w roku przewyższała, jak się to z następującego porównania okaże, zaczym ci poddani do rodzaju chałupników słusznie należą.

§ 6. Ma tu J[aśnie] W[ielmożny] Dziedzic swoich własnych poddanych, na przysiółkach zwanych Musiłów i Podzamcze, jurydykę po dominikanach; pańszczyznę robią pieszy pieszą, ciągły ciągłą, z tą różnicą, iż mieszkańcy na Musiłowie zimą i latem po dni dwa przez rok cały co tydzień robią i z całego gruntu, zaś mieszkańcy po dominikanach latem począwszy od Świę[tego] Wojciecha do [Świętego] Marcina przez niedziel 23 inclusive po dni dwa, zaś od Świę[tego] Marcina aż do Świę[tego] Wojciecha zimą inclusive przez niedziel 29 po dniu jednym robią, więcej nic nie dają.

§ 7. Między tymi mieszkańcami, jako i na przedmieściach na pańskich gruntach mieszkający poddani znajdują [się], którzy umówione czynsze płacą podług konsygnacji.

§ 8. Mieszczą się tu jeszcze niejakich kawałków gruntu posiadacze, którzy umówione płacą czynsze podług konsygnacji. Ponieważ zaś ich zagrodnicze grunty i kawałki pola takowego przychodu nie wydają, żeby przysła urbarialna powinność, uniwersałem pod 10 lutego [1789] pozwolona, terażniejszą należytość 12 dni pieszej pańszczyzny w roku przewyższała, jako się to z następującego porównania okaże, zatem ci poddani do rodzaju chałupników słusznie należą.

§ 9. Pomienionych wyżej poddanych po dominikanach obowiązkiem jest bezpłatnie w pobliskie miejsca chodzić z pańskimi ekspedycjami.

§ 10. Ci wszyscy pańscy mieszkańcy obowiązani są drogi, mosty i groble przez ich grunty przechodzące w należytym utrzymywać stanie, i reperacje osobliwiej każdy obligowany jest naprzeciwko swoich gruntów sam drogę, gościniec lwowski ku Ostapkowcom idący przez przedmieście Podzameckie zwane.

§ 11. Meszne dają Im[ć] proboszczowi swemu, jako się niżej namieni pod swoich §.

§ 12. Od wyżej rzeczonych powinności żadnego mieszkańca wyłączonego tu nie masz.

§ 13. Wójt, asesorów, dwóch ławników, burmistrzów dwóch i w każdym przedmieściu przysiężny jeden, pachołkowie sądową jurysdykcję w mieście utrzymujący, roczną innymi obywatelami powinność uiszczają i tylko od ciężarów publicznych wolnymi są.

§ 14. Poddani katolickiego proboszcza podług ostatnim razem pod rokiem 1788, pod dniem 16 Juli ułożonego i podpisanego przez komisję cyrkularną

inwentarza z gruntów swoich czynsze płacą, jako specyfikacja konsygnacji niesie n[umero] 7. Oprócz tego obowiązkiem ich jest wszelkie łąki, szczególnie tylko do probostwa należące i erekcją zabezpieczone, skosić i skoszone zgromadzić, i zgromadzone do gumna zwieźć i złożyć, do tego jeszcze obligowani są wszelką tak gruntową buską dziesięć, jako i z obydwu stron, a do tego buskiego probostwa parafii należących folwarków i Państw do gumna na grunt do folwarku probos[zczo]wskiego zwieźć i zwiezione należycie w stogi lub sterty złożyć. Nadto ku wygodzie I[mć] ks[ię]dza proboszcza każdy jego poddany obligowany jest w czasie potrzebny w rok fur dwie dREW do jego probos[zczo]wskiej rezydencji przywieźć [...]c każdy całego gruntu. Daje kur dwie lub za każdą 7 kr[ajcarów].

Półgruntowy pół tylko tych powinności uiszcza, nadto obligowani są ogrody proboszczowskie zorać, sprawić, materiału na budynki probos[zczo]wskie wywieźć, też pobudynki zreperować i płoty wszędzie, jako też i wedle ogrodów opleść. Zagrodnicy obowiązani są ogrody opleść, ople[wi]ć jarzynę wszelką, zebrać i należycie każdą w swoim sposobie urządzić, z kursoriami wszelkimi chodzić i z listami w pobliskie miejsca, z kościoła śniegi zrzucić, w uroczyste dni pomóc do ubierania ołtarzy.

Ku publicznej potrzebie do reperacji dróg, mostów, grobli równo z innymi buskimi obywatelami mieszczanami i przedmieszczanami szarwarki pieszy pieszo, ciągly ciąglęm sobie są obligowani.

§ 15. Poddani r[itus] g[raeci] u[niti] żadnych miejscowemu plebanowi nie dają danin, światło zaś i wino ku potrzebie [z] cerkiewnych składek brackich kupuje się. Słudze cerkiewnemu, czyli diakowi, każdy gospodarz kr[ajcarów] 15 titulo akcydensów za jego uczynione usługi płaci.

§ 16. Proboszczowi r[itus] l[atini] miejscowemu buskiemu każdy posiadacz, tak r[itus] l[atini] i r[itus] g[raeci] u[niti] z posiadanej od siebie ćwierci gotowym groszem daninę co rok pod nazwiskiem mesznego płaci w ten sposób. Mieszkaniec każdy przedmieścia Niemiecki Bok z ćwierci po f[lorenów] r[eńskich] 1 kr[ajcarów] 15, z połowy kr[ajcarów] 37 2/4 płaci, z ćwierci jednej, Literacka zwanej, na tym przedmieściu umieszczonej, f[loreny] r[eńskie] 2 płacą, zaś na przedmieściach Krótka Strona, tudzież Lipiboki i Podzamcze z ćwierci po kr[ajcarów] 45, z połowy 22 2/4 kr[ajcara], dwie z ćwierci literackich sześciu tu znajdujących się po f[lorenów] r[eńskich] 1 kr[ajcarów] 15, przedmieszczanie na Wolanach z ćwierci po kr[ajcarów] 37 2/4 opłacają mieszkańcy, z połowy 18 3/4 kr[ajcara]. Dwór zaś tutejszy jako i ci, którzy podług wyżej wymienionej klasyfikacji pieniędzmi nie płacą dziesięciny czy skopu, snop dziesiąty dają. Ma tutejszy proboszcz w młynach pańskich wolno[ść] mlewa, w stawach wolne ryb łowienie raz w tydzień tylko na swoją potrzebę.

§ 17. 124 familie żydowskie, które w mieście Busku mieszczą się, na mocy przywilejów żadnych danin nie płacą dworskiej zwierzchności i tylko przykładając do utrzymania dróg, mostów, grobli, f[lorenów] r[eńskich] 17 kr[ajcarów] 30 co rok do kasy Urzędu Policji Miejskiej płacić obligowani. Pałacy tu wódkę Żydzi podług zawartej ze skarbem dziedzicznym komplekacji,

nie wchodząc w żadną uwagę ani umiarkowanie, czy hurtu, czy wyszynku od kudki (?), korzec jeden w sobie trzymający wraz z podatkiem czopowego z[łoty] r[eński] 1 kr[ajcarów] 4 2/4 płacą, niemniej od przasnego miodu garnca jednego i pół kr[ajcarów] 30 dają, kramarze od kramów i poddaszkowego, piekarze tu co rok ogólnego czynszu f[lorenów] r[eńskich] 37 kr[ajcarów] 30 płacą. Rzeźnicy Żydzi płacili tu jatkowe, ale ten prowent mniej skarb J[ego] C[esarsko]-K[rólewskiej] M[o]ści zastąpił. Rzeźnicy zaś katolicy dotąd proporcjonalnie się opłacają.

§ 18. Rzemieślnicy katoliccy, szewcy, od rzemiosła do skarbu swojej gruntowej zwierzchności od warsztatu kr[ajcarów] 37 2/4 płacą na rok.

§ 19. Mielnicy od młynów osobne czynsze płacą, niemniej do reperacji narzędzi młyńskich i ich nabywa trzecim groszem przykładają się.

§ 20. Puste grunty tu znajdują się, tych najemnie używa się.

§ 21. Owe grunty, które miejscowi plebani trzej r[itus] g[raeci] i niemniej grunty I[mć] ks[iędza] proboszcza r[itus] l[atini], tudzież grunty zagrodnicze miejskie przy niniejszym porównaniu zwyczajnej dotąd i na potem dozwolonej powinności opuszczone być muszą, ponieważ się z nich zwierzchności nic nie należy, a zatem i w konsygnacjach wytknięte nie są.

§ 22. Znajdują się tu obszerne pastwiska, na których mieszkańcy swoje bydło pasą, ale dotąd żadnej opłaty z tego swojej dworskiej zwierzchności nie czynili.

§ 23. Ma tu Państwo dostateczne lasy, z których tak wszyscy miejscowi plebani, jako mieszkańcy, szlachta i mieszczenie z przedmieszczanami na opał drzewo bezpłatnie z gotowizny pobierają, tudzież materiały na budowle i na narzędzia gospodarskie tylko za dworskimi kwitami brać im wolno, prócz fabryk, za co dotąd nic nie płacili. Ponieważ zaś na potem z lasów monarchiczne podatki opłacać będzie potrzeba, zaczym słuszne jest, żeby nie tylko wszyscy mieszkańcy, plebani, ale też i wszyscy mieszkańcy za drzewo, które z lasów pańskich pobierają, do takowego podatkovania proporcjonalnie pociągnięni byli.

§ 24. Pszczelną dziesięcinę od mających na pańskich gruntach pasieki zwierzchność dworska pobiera pień in natura dziesiąty, a gdzie dziesiątek nie zachodzi, tedy od każdego pnia kr[ajcarów] 6 pod nazwiskiem oczkowego płacą.

§ 25. Zwierzchność wprowadzie na mocy uniwersału pod 9 września 1784 od każdego żarn kr[ajcarów] 15 rocznego czynszu pobierać może, tego jednak prowentu dotąd nie partycypowała.

§ 26. Od obowiązanych dotąd do pańszczyzny in natura pańszczyzna koniecznie jest potrzebna, ponieważ dominium tu nie jest w stanie należytego swych gruntów obrobienia i uprawienia. Co się zaś tyczy sporów o powinności przedmieszczan buskich umieszczonych za korytami rzek Bugu i Pełtwi, te zawieszają się do dalszego udecydowania przez drogę prawa i na ten koniec tak konsygnacje, jak i porównania dwojakie, czy nic nie muszą.

Ponieważ tedy tutejsi poddani podług wyżej już położonego opisanie z swoich nierównych osiadłości różnym także daninom podlegają, zaczym potrze-

ba, żeby w dwóch zamiarach ich powinności ułożone zostały, aby wiedzieć można, czyli i jak dalece terażniejsza powinność nową wyznaczoną należytość przewyższa.

Wykaz alegatów

Nr 1. Konsygnacja owych przedmieszczan buskich, którzy do powinności podani na mocy prowizorium, niemniej czynszykiem tylko swoje urbarialne powinności uiszczają.

Nr 2. Konsygnacja owych poddanych, którzy to czynszem przysądzone powinności uiszczali, niemniej zaś na mocy prowizorium czynszyk tylko płacą.

Nr 3. Konsygnacja owych przedmieszczan, którzy bez żadnej dyskwiżycji pańszczyzną swoje urbarialne powinności uiszczali.

Nr 4. Konsygnacja owych przedmieszczan, którzy bez żadnej dyskwiżycji umówione czynsze gruntowej swojej zwierzchności dotąd opłacali.

Nr 5. Konsygnacja owych poddanych przedmieszczan, którzy dotąd czynsze bez żadnej dyskwiżycji płacą, a dla szczupłych swych osiadłości do klasy chałupników są przeniesieni.

Nr 6. Konsygnacja owych poddanych, którzy czynszem I[mć] ks[iędzu] proboszczowi buskiemu r[itus] l[atini] swoje urbarialne powinności dotąd uiszczali.

Nr 7. Konsygnacja owych poddanych, którzy dotąd proboszczowi buskiemu r[itus] l[atini] czynszem swoje urbarialne powinności dotąd uiszczali, a dla szczupłych swych osiadłości do liczby chałupników przeniesieni są.

Nr 8. Konsygnacja owych gruntów z ich przychodem, tak tych, z których już to i dawniej, już to i niniej żadnych z mocy przywileju danin gruntowa zwierzchność nie pobierała ani pobiera, jako też i tych, z których z mocy przywileju wyrozumienia utwierdzonego już asesorskim dekretem powinność należała, jakoż i pobierana była, teraz zaś założonym prowizorium od tej zawieszono zostały, a przeto do tej tu konsygnacji też przyjęte być musiały.

KUTKORZ

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Status prawny i położenie geograficzne

Kutkorz – miasteczko (w niektórych dokumentach określane jako wieś) w cyrkule złoczowskim, leżące nad rzeką Pełtwią, sąsiadujące z następującymi miejscowościami: Ostrów, Bałuczyn, Połtew i Bezbrudy. W miasteczku znajdował się przysiółek Rusiłów. Siedziba dominium złożonego z kilku miejscowości.

Struktura własnościowa

Kutkorz był własnością hr. Józefa Łączyńskiego. Oprócz tego niewielkie części w miasteczku posiadali klasztor kapucynów oraz paroch greckokatolicki.

Przestrzeń miejska

Ogólna powierzchnia miasteczka wynosiła 2509 mórg 1427 sążni, w tym grunty rustykalne zajmowały 815 mórg 887 sążni, a dominikalne – 1694 mórg 540 sążni. Do gruntów dominikalnych zaliczono ziemię należącą do obu właścicieli: hr. Józefa Łączyńskiego oraz klasztoru kapucynów:

a) część hr. Józefa Łączyńskiego – 1685 mórg 1332 sążnie,

b) część klasztoru kapucynów – 8 mórg 808 sążni.

W świetle metryki józefińskiej w Kutkorzu wyodrębniono 13 niw:

I. Ogrody, numery działek: 1–194

II. Za Stawkciem, numery działek: 195–239

III. Burta czyli Zagumienki, numery działek: 240–289

IV. U Jazu, numery działek: 290–324

V. U Moczarki, numery działek: 325–403

VI. Na Besidkach, numery działek: 404–447

VII. Za Winną, numery działek: 448–492

VIII. Pod Cegielnią, numery działek: 493–533

IX. Od Granicy Ostrowskiej, numery działek: 534–609

X. U Moczarki i za Krawcem, numery działek: 610–650

XI. Za Gnłcem, numery działek: 651–677

XII. Łąki, numery działek: 678–741

XIII. Przysiółek Rusinów, numery działek: 742–812.

Zob.: Rekapitulacja sumaryczna miasteczka Kutkorz

Place i grunty puste znajdowały się na kilku niwach. Było ich w sumie 71.

Jeśli chodzi o strukturę gruntów uprawnych i nieuprawnych, pola orne zajmowały powierzchnię 965 mórg 824 sążni, uprawy zakwalifikowane jako łąki – 640 mórg 1000 sążni (w tym: łąki – 318 mórg 53 sążnie, stawy – 211 mórg 952 sążnie, ugory – 110 mórg 1595 sążni), a lasy – 903 morgi 1203 sążnie. Z tego do gruntów dominikalnych możemy zaliczyć 481 mórg 304 sążnie pól ornych, 309 mórg 633 sążnie łąk i ogrodów oraz 903 morgi 1203 sążnie lasów. Z kolei jako grunty rustykalne można zaklasyfikować 484 morgi 520 sążni ziemi ornej i 331 mórg 367 sążni łąk i ogrodów.

Zob.: Sumariusz fasji gromadzkiej miasteczka Kutkorz

W świetle metryki józefińskiej w Kutkorzu znajdowało się 77 budynków mieszkalnych, w tym dwór i 76 chałup. Większość z nich umiejscowiona była na niwie I. Ogrody, cztery znajdowały się na niwie II, a trzy na niwie VII.

W mieście były dwie budowle publiczne, wyłącznie o charakterze religijnym – klasztor Kapucynów i cerkiew greckokatolicka (wspomniane w prawidłach fasjonowania). Obiekty te znajdowały się w centrum miasteczka, na niwie Ogrody. Księga pomiarów nie wymienia funkcjonujących w miasteczku cmentarzy; nie są one również uwzględnione w prawidłach fasjonowania. Brak w materiałach informacji o elementach osiadłości żydowskiej – bożnicy i cmentarzu (okopisku).

Liczba obiektów gospodarczych była niewielka, ale odmienna niż w innych miejscowościach. Wymieniono bowiem prochownię (znaną też w późniejszych latach), cegielnię i pola, z których wybierano glinę, a także cztery pasieki skarbowe i jedną prywatną. Ponadto w metryce józefińskiej wyszczególniono tylko jedną karczmę, prawdopodobnie dworską („karczma rusiłowska”). Prawidła fasjonowania informują o istnieniu młyna, położonego nad dworską sadzawką. Staw dworski na Pełtwi był wykorzystywany również do napraw łodzi pływających po rzece („dla statków jedynie od posiadacza utrzymuje się”).

Do wymienianej w metryce józefińskiej infrastruktury technicznej należy zaliczyć przede wszystkim drogi. Część z nich posiadała nazwy własne: droga do Ostrowa, droga do Krasnego, droga firlejowska, droga gliniańska, trakt lwowski, droga Pod Polanami. Ponadto wymieniono jeden mostek na trakcie lwowskim.

W Kutkorzu było sporo obiektów fizjograficznych, głównie strumieni, licznych i często nienazwanych, którymi woda spływała z lasów na pola i łąki. Niektóre z nich miały nazwy, np. Lipny Potok, na którym istniał „jaz kutkor-

ski”. Najważniejszym ciekim wodnym była Pełtew („rzeka głęboka Połtew zwana”), na której stworzono staw („staw na Pełtwi”). Według prawideł fasonowania na obszarze miasteczka występowało też starorzecze Stara Pełtew oraz kilka stawów: „staw na Pełtwi”, „sadzawka dworska”; wymieniano również tereny błotniste, np. „błoto Słotwina”.

Przestrzeń publiczno-polityczna

Z analizy zapisów w metryce józefińskiej i opisaniach urbarialnych wynika, że Kutkorzu istniał jeden ośrodek władzy dworskiej, którą reprezentował właściciel miasteczka.

W miasteczku były dwie świątynie: rzymskokatolicki klasztor Kapucynów oraz cerkiew greckokatolicka bez podanego wezwania z parochem ks. Janem Sidorowskim.

Przestrzeń społeczna

Analiza zapisów w metryce józefińskiej pozwala wychwycić wśród mieszkańców Kutkorza trzy grupy społeczno-zawodowe: posiadaczy domów (utrzymujących się zapewne z rzemiosła i handlu), posiadaczy domów i ogrodów o powierzchni nieprzekraczającej jednej morgi (status podobny jak w pierwszej grupie) oraz osoby, które oprócz domów i ogrodów miały także pola orne (zapewne utrzymujące się głównie z uprawy ziemi). Do grupy pierwszej możemy zaliczyć 7 osób (głów rodzin), czyli około 7% ogółu (sami chrześcijanie), do drugiej 35 osób (w tym 32 chrześcijan i 3 żydów), czyli około 35%. Pozostałą część, tj. około 58%, stanowili mieszkańcy, którzy byli użytkownikami ogrodów i pól uprawnych o powierzchni większej niż jedna morga.

Zob.: Wykaz posiadaczy nieruchomości w Kutkorzu ujętych w metryce józefińskiej

Lepsze możliwości określenia struktury społecznej Kutkorza daje opisanie urbarialne, choć nie zachowały się do niego żadne alegaty. Wynika z niego, że w miasteczku poddany posiadający bydło do pociągu miał odbywać trzy dni pańszczyzny tygodniowo, czyli 156 dni w roku. Jeżeli nie posiadał takiego bydła – miał obowiązek odrabiania dwóch dni pańszczyzny pieszej tygodniowo, czyli 104 dni w roku. Poddany odrabiający pańszczyznę powinien ponadto oddać w naturze korzec pszenicy, owsa i chmielu, kapłona, dwie kury, kurczaka i 6 jaj kurzych, a także uprząść 6 łokci płótna z pańskiego przędzy (lub zapłacić równowartość pieniężną). Poddany posiadający tylko zagrodę musiał odrobić jeden dzień pańszczyzny pieszej w tygodniu. Część poddanych, w liczbie 16 osób, zaliczono do klasy chałupników; mieli oni obowiązek odrabiania 12 dni pańszczyzny w roku.

Wójt i gajowy w Kutkorzu byli zwolnieni od powinności, z wyjątkiem obowiązku odpracowania 12 dni pańszczyzny dozwolonych przepisami cesarskiego uniwersału.

Grekokatolicy nie mieli swojego parocha, ale parochia posiadała grunt, a poddani utrzymywali cerkiew, na której potrzeby (np. na wino cerkiewne) każdy płacił rocznie po 1 1/2 kr; wnosili też do 22 1/2 kr na utrzymanie diaka, bez różnicy w wielkości posiadanego gruntu. Wierni „łacińscy” nie płacili żadnych danin ani czynszów na rzecz kościoła. Zwierzchność gruntowa zobowiązywała się do utrzymania organisty, który posiadał jedynie niewielki kawałek ogrodu przy swej chałupie.

Mieszkańcy miasteczka (także Żydzi), którzy byli rzemieślnikami i nie posiadali gruntów (prócz niewielkich ogrodów), nie płacili żadnych danin ani czynszu z ogrodów. Zobowiązani jednak byli do odrobienia w ciągu roku 3 dni „pomocnych” i opłacenia czynszu z domostw pańskich. W miasteczku nie mieszkali poddani opłacający zwierzchności jedynie czynsz w zamian za powinności gruntowe.

Wszyscy mieszkańcy Kutkorza oraz proboszczowie obu wyznań mieli prawo do korzystania z lasu bezpłatnie, by zdobyć drzewo na opał, narzędzia i budowę. Mieszkańcy gromady posiadali też bezpłatne prawo do wspólnego pastwiska. Posiadacze pasiek płacili zwierzchności dziesięcinę pszczelną, natomiast podatek oczkowy wynosił 6 kr od każdego pnia.

Na ogólną liczbę 99 właścicieli nieruchomości w Kutkorzu, 96 było chrześcijanami, a jedynie 3 żydami. Analiza brzmienia imion i nazwisk, a także liczba świątyń obu obrządków (po jednej łacińskiej i grekokatolickiej) sugerują, że przeważała ludność o etnosie ruskim, ludność polska stanowiła około 42% ogółu, a żydowska blisko 3%.

Do elity miejskiej Kutkorza należy zaliczyć przede wszystkim miejscowego parocha grekokatolickiego ks. Jana Sidorowskiego oraz miejscowego diaka. Ponadto w skład elity społecznej wchodził: plenipotenci dominium – Stanisław Mysłowski i Walenty Mankutowski, reprezentanci miasteczka – wójt Iwan Kaszczak, przysiężny Danił Korol oraz deputowani Jan Kot, Iwan Burmay, Wasyl Moczijow, Hrycko Szewc, Wasyl Słobodzian.

WYBRANE TEKSTY ŹRÓDŁOWE

Opisanie granic miasteczka Kutkorz

Instrument graniczny, czyli opisanie granic włości Kutkorza, które mocą rozporządzenia przez [prze]świ[etną] Ces[arsko]-Kró[lewską] Urbarialną Subkomisję przez de d[a]tto 18 września [1]786 obwieszczonego przy obchodzeniu i odznaczeniu granic włości Kutkorza za poprzedzającym jednomyślnym porozumieniem się wszystkich około graniczących osiadłości i mianowicie gruntowych zwierzchności dziedzicznych, tudzież gromadzkiej starszyzny pod dniem dzisiejszym w sposób następujący do skutku przyprowadzone zostało.

Rzeczona włość Kutkorz graniczy z czterema wsiami[:] na wschód z włością Ostrowem, na południe z Bałuczynem, na zachód z Połtwią, na północ z Bezbrudami.

Dziedzic pomienionej wsi Kutkorza J[aśnie] Wiel[możny] hrabia Józef Łączyński, generał adjut[ant] J[ego] Król[a] Pol[skiego] M[ości], chcąc nakazać od zwierzchności urbarialnej opisanie granic jak najzupełniej skutecznie, a tym samym dziedzictwa swego granice w potomne czasy zabezpieczyć, rekwirował całego wokół stykającego się sąsiedztwa, aby na ten urzędownie nakazany akt granicznego opisania właściciele dziedziczeni lub pod jakim bądź tytułem prawni posesorowie albo specjali pełnomocnicy wraz ze starszyzną gromad, a mianowicie z ludźmi okoliczności granicznych dowodnie wiadomieni, a to ku wzajemnej dla nich w tej mierze czynności na grunt włości Kutkorza przybyć nie odmówili, jako też w prawdzie zwyż pomienionych granicznych wsi na dniu dzisiejszym osobiście zgromadzili się, to jest[:]

od granicy wsi Ostrów[:] Imć Pan Stanisław Mysłowski, J[aśnie] Wiel[możnego] hrabiego Łączyńskiego pl[enipotent], i z nim ze starszyzny gromadzkiej Wasyl Kowerko, wójt, Andruch Makar, przysiężny

od granicy wsi Bałuczyn[:] Imć Pan Jan Czajkowski, J[aśnie] Wiel[możnego] Szeptyckiego, kasztelana przemyskiego, pl[enipotent], i z nim ze starszyzny gromadzkiej Kazimierz Ostrowski, wójt, i Jan Juszczyzyn, przysiężny

od granicy wsi Połtew[:] Imć Pan Jan Stankiewicz, J[aśnie] Wiel[możnego] Mikołaja Potockiego, cześnikowicza koronnego, pl[enipotent], i z nim ze starszyzny gromadzkiej Stefan Herz, przysiężny, Jasko Sznuć, przysiężny

od granicy wsi Bezbrudy[:] Imć Pan Stanisław Mysłowski, Wiel[możnego] Imć Pana Michała Skorupki, majora wojsk koronnych, do tego aktu plenipo-

tent, ze starszyny gromadzkiej Piotr Paprocki, wójt, Stefan Hejnik, przysiężny

z ograniczającej się wsi Kutkorza tenże dopiero wspomniany Imć Pan Stanisław Mysłowski, J[asnie] Wiel[możnego] hrabiego Józefa Łączyńskiego, generała adjut[anta] J[ego] Kr[óla] P[olskiego] Mości, dziedzica dóbr Kutkorza, plenipotent, i z nim ze starszyny gromadzkiej Iwan Kaszczak, wójt, Danił Korol, przysiężny.

Gdy tedy dotąd my zgromadzone opisanym sposobem sąsiedztwo na granicach wsi Kutkorza znajdowaliśmy się i o granicach każdej wsi przytykającej się w szczególności, niemniej o wszystkich okolicznościach kontrowersji w powszechności umawialiśmy się, jednomyślnie tymczasem uchwaliliśmy, aby takowe obchodzenie i odznaczenie granic w samym Państwie Kutkorskim, a mianowicie około włości Kutkorza, najprzód rozpoczęte zostało, a tak graniczne odznaczenie rzeczonyj wsi zaczęliśmy, które do najzupełniejszego podług przepisów doprowadzone zostało, i najprzód

1mo

Wyszędłszy ze wsi Kutkorza, udaliśmy się ku wschodowi i przyszliliśmy w las Brzeźniak, na granicę z Bezbrudami i Ostrowem, to jest w anguł trzech ścian wraz łączących się granic, kutkorskiej, bezbrudzkiej i ostrowskiej, obserwowaliśmy zaraz położenie owego punktu (gdzieśmy się zastanowili) podług horyzontu i mieliśmy po lewej ręce północ, a po prawej południe, więc między północą a południem punkt, czyli złączenie się owych granic jest sytuowane, w lasku nazwiskiem Brzeźniak, nad samą drogą z Kutkorza do Ostrowa idącą, naprzeciw pasieki ostrowskiej, po brzegu owego lasku znajdującej się, którą mieliśmy po prawej ręce, i na tym miejscu, gdzieśmy stali, dla wiecznej pamiętki rozkazaliśmy trzy kopce usypać, każdy swoją odznaczający granicę, to jest od wschodu ostrowski, na północ, po drugiej stronie drogi, bezbrudzki, a od południa kutkorski, i to jest punkt rozpoczętego rozgraniczenia a quo

2do

Obróciliśmy więc drogę naszą z tego miejsca na zachód letni i zaczęliśmy odznaczenie graniczne czynić z samą tylko wsią Bezbrudy, idąc drogą ostrowską pomiędzy las, mając to co po lewej ręce do Kutkorza, a co po prawej do Bezbrud należeć mającego, przyszliliśmy do punktu tego, gdzie się owa droga rozchodzi, ponieważ terazniejsza, nowa, Ostrowska zwana, w lewą się rękę rzuciła, a w prawą nasza duktowa, i zaraz na tym miejscu strona stronie dukt graniczny nawzajem kwestionować zaczęła. Bezbrudzka starszyna zeznała, iż drogą w prawą idąc, dukt ich iść ma, ze strony zaś Kutkorza gromadzkiej starszyny przyznana, iż drogą w lewą rękę dukt graniczny z dawna jest zachowywany, jako tylko zapamiętać mogą, a osobiwie Seńka Korolowego, poddanego kutkorskiego, najdowodniej wiadomego granicznych okoliczności, ponieważ ten już lat przeszło osiemdziesiąt używanie dość dowodnie pamięta, potwierdza, zeznaje, jako osobiście przy obchodzeniu granicznym

zeznał, co i w dawnych dokumentach jest prenotowane, iż drogą w lewo idącą jest nieomylna granica, dążąc prosto ku Grydzy, którą nas do owego prenotowanego miejsca prosto wyprowadził, co się w niżej nastąpić mających punktach, któredyśmy szli, tym dowodniej opisze się. Strona zaś bezbrudzka od owego przekonania uchyliła się, tylko do odznaczenia kontrowersji przystąpiła i poszła kontrowersjonalną drogą w lewą rękę, jako w swoim ograniczeniu punktami zaadnotowała, zostawiliśmy jednak na tym miejscu, gdzieśmy ten spór mieli, graniczne znaki usypaniem dwóch kopców, odległości od wyznaczonych trzech pod n[ume]rem 1^{wszym} opisanych sążni wiedeńskich czterdzieści.

3to

I postąpiliśmy dalej podług zeznania wyż rzeczonego Seńka Korola drogą w lewą rękę, patrząc na zachód letni, a dążąc coraz dalej do rzeki Pełtwi, poniżej owego lasku płynącej, i razem do prenotowanego miejsca Grydza, a bezbrudzcy w prawą, podług osobnych swoich punktów, stanęliśmy więc od poprzednich kopców pod n[ume]rem 2^{gim} opisanych na tej drodze odległości o sążni wiedeńskich sto, i tamże kopiec usypać kazaliśmy.

4to

Szliśmy więc z tego miejsca dalej, mierząc łańcuchem mierniczym podług rectelineum, patrząc zawsze na zachód letni, po lewej ręce mając las do Kutkorza należący, a po prawej do Bezbrud, i nie mając innego miejsca do uczynienia znaku granicznego, namierzywszy wprzód od poprzedniego spod n[ume]ru 3^{so} łańcuchów dziesięć, czyli sążni wiedeńskich sto, stanęliśmy i na samym środku drogi, to jest w samym środku duktu, kopiec usypany został.

5to

Tymże samym horyzontem dalej, ani w prawą, ani w lewą drogi naszej nie zwracając, tylko jak najprościej miarkując, szliśmy duktową drogą i uszedłszy od wyższego pod n[ume]rem 4^{ty} zaadnotowanego o sążni wiedeńskich stóp dziesięć, usypaliśmy kopiec.

6to

Od którego postąpiwszy dalej, zbliżaliśmy się już ku Grydzy, jednak dla dowodniejszego i pewniejszego w każdym czasie rozpoznania drogi duktowej, nie dochodząc do zgodnie wykarczowanej, do Bezbrud należącej, kazaliśmy wysypać kopiec zasadzeniem drzewa osikowego, do którego od kopca pod n[ume]rem 5^{ym} wspomnianego umierzyliśmy sążni wiedeńskich sto.

7mo

A o kilka tylko postąpiwszy sążni, wyszliśmy do wyżej wspomnianej kopani, którą mając po prawej ręce, szliśmy prosto drogą aż do rzeki Pełtew zwanej i razem do prenotowanego miejsca Grydzy, gdzieśmy znaleźli kopiec

stary, ten dla wiekopomnej pamiątki wysokimi onegoż wysypaniem odnowić rozkazaliśmy i tu jest ten punkt, o którym Seńko Korolow przy początku rozgraniczenia wzmiankował. Od kopca zaś pod n[ume]rem 6^{ym} do tego miejsca jest odległość sążni wiedeńskich siedemdziesiąt.

8vo

Z tego miejsca obróciliśmy drogę na zachód zimowy, biorąc jak najprościej rectelineum podług starodawnego duktu do miejsca po drugiej stronie rzeki, także Grydza zwanego, i przeszedłszy na drugą stronę, rozkazaliśmy wysypać kopiec pod wierzbą, w boku Grydzy, który podług dawnego i terażniejszego używania odznacza, iż po prawej ręce sytuowane pola orne i brzeg do Bezbrud należy, a rzeka zaś sama całkowicie do Kutkorza. Odległość zaś tu od wyższego kopca jest sążni wiedeńskich sto pięćdziesiąt.

9no

Patrząc tedy zawsze z tego miejsca na zachód zimowy, szliśmy graniczną drogą ponad rzekę, tak jak naturalny bieg rzeki płynie, i przysliśmy aż do klina, to jest do tego miejsca, gdzie się brzeg (podług skreću wody) w rzekę bardziej wydał, na którym klinie przy samej rzece usypany jest kopiec, który podobnie jak wyższy używanie i dukt odznacza, zaszła do tego miejsca miara od wyższego jest w sążniach wiedeńskich siedemdziesiąt zapisana.

10mo

Stamtąd szliśmy prosto ponad rzekę, tak jak nas ludzie wiadomi duktu i granicy prowadzili, przysliśmy aż do brodku, na starej rzece będącego, na którym niegdyś podług zeznania owego Seńka Korolowego most kutkorski był i droga z Kutkorza do Bezbrud. Stanąwszy więc przy rzeczonym brodku, rozkazaliśmy wysypać kopiec dla pewniejszej wiadomości, iż krzaki po prawej stronie brodku będące do Bezbrud, a po lewej stronie do Kutkorza należeć mają; odległość zaś tego kopca od poprzedniego jest sążni wiedeńskich sto dwadzieścia.

11mo

I poszliśmy wciąż ową rzeką popod młyny prochowniane i place, mając go po lewej ręce, a po prawej pole Iwana Olejnika, poddanego bezbrudzkiego, szliśmy tak aż do traktu lwowskiego i mostka, który pod parkanem prochowni na owej rzece się znajduje, gdzieśmy znaleźli kopiec, teraz nowy usypany, bezbrudzki, naprzeciw którego rozkazaliśmy usypać także i kutkorski, po prawej ręce rzeki Stara Pełtew zwanej, z namierzeniem od wyższego sążni wiedeńskich dwieście szesnaście. Wzmiankuje się tu też razem, iż ten dopiero usypany kopiec odznacza plac cały prochowniany i wszystko, co po lewej ręce leży, podług dawnego granicznego duktu do Kutkorza, a co po prawej, do Bezbrud należeć mającego, co tak zapisawszy

12mo

Obróciliśmy drogę naszą na zachód letni, brzegiem ponad staw, mając go [po] lewej ręce, a po prawej pola orne poddanych bezbrudzkich, końcami do owego stawu przypierające. Szliśmy tak aż do dęba starego, bokiem jednym opalonego, po końcu rzeczonych gruntów znajdującego się, przy którym stanąwszy, rachowaliśmy, wiele od poprzedniego kopca do tego miejsca namierziliśmy sążni, wyrachowanej tedy odległości jest sążni wiedeńskich 276, jednomyślnie tymczasem zgodziliśmy się, ażeby pod tym dębem usypać kopiec, który oznacza staw do Kutkorza należeć powinny, a pola orne nad samym brzegiem do Bezbrud.

13^{tio}

Szliśmy dalej tymże samym brzegiem ponad staw, patrząc już na zachód zimowy, traktem z Kutkorza do Lwowa ciągnącym się, a przeszedłszy przez mostek na tymże trakcie znajdujący się, w brzegu stawu i łąki tamże przypierającej bezbrudzkiej, usypany jest kopiec, od poprzedniego odległy sążni wiedeńskich dwieście osiemdziesiąt cztery.

14to

Obróciliśmy się z tego miejsca na południe, tak jak naturalny brzeg podług rozlewu wody jest owego stawu, przechodziliśmy przez niewielkie jeziorko, od stawu wylewające się, które przeszedłszy, przyszliliśmy w klin wsunięty brzegu na staw do wielkiej brzozy, pod którą rozkazaliśmy wysypać kopiec, z namierzeniem od wyższego sążni wiedeńskich pięćdziesiąt.

15to

Z tego miejsca obraca się droga nasza podług skrętu stawu znowu na zachód zimowy, brzegiem samym dążąc ku Białej Krynicy, tak nazywającej się karczmi do Bezbrud należącej, poszliśmy, wciąż nic nie zachowując rectelium, tylkośmy mierzyli łańcuchem urbarialnym podług skrętu brzegu i nie dochodząc do prenotowanej karczmy, przy samym trakcie lwowskim usypany zaraz kopiec, o sążni wiedeńskich sześćset od tamtego odległy.

16to

Po usypanym dopiero kopcu przyszliliśmy do ogrodów Białokrynickie zwanych, nad samym brzegiem stawu rozciągających się, które przeszedłszy, stanęliśmy za winnicą białokrynicką przy jazie kutkorskim, gdzie jest angułu pięciu razem łączących się granic, od północy bezbrudzka, z którą granicyliśmy, i nowosielecka do tego punktu tylko przytykająca się, kutkorska, w ograniczeniu ciągnąca się, a po drugiej stronie rzeki Pełtwi, za jazem aż u Lipnego Potoku, połtewska i bałuczyńska. Rozkazaliśmy więc usypać na tym miejscu, gdzieśmy stali, to jest przy jazie, trzy kopce[:] bezbrudzki, kutkorski i nowosielecki, każdy swoją odznaczający granicę, do których namierziliśmy od wyższego, pod n[ume]rem 15^{lym} opisanego, sążni wiedeńskich dwieście

siedemdziesiąt. Po drugiej zaś stronie rzeki, przy samym brzegu tejże, w strugach wylewającego się potoku podobnie trzy kopce usypane zostały[:] kutkorski, połtewski i bałuczyński, i tu się zakończyło rozgraniczenie z włością Bezbrudy, przy pierwszej wspomnianych trzech kopcach, a następuje podług prawdziwego duktu z Bałuczynem.

^dWieś Bezbrudy^d

Nie naruszając autentycznych granic bezbrudzkich, którym do dalszych dróg prawnych niniejsze stwierdzenie nic szkodzić nie ma, ten opis podpisuję.

Aleks[ander] Wiśniowski (—), quo plenipotens, Piotr Paprocki (+), wójt, Stefan Hejnik (+), przysiężny

17mo

Od tych trzech kopców udaliśmy się na wschód słońca i szliśmy środkiem Lipnego Potoku, mając po prawej ręce las bałuczyński na jednej stronie, a po lewej kutkorski, czyli na drugiej stronie potoku, a uszedłszy sążni wiedeńskich sto (podług miary urbarialnej łańcucha), rozkazaliśmy usypać kopiec odgraniczający las kutkorski od bałuczyńskiego.

18vo

Idąc dalej tymże samym Lipnym Potokiem, przyszliliśmy aż do drogi glinańskiej, przez Potok Lipny przechodzącej, i nie mając innego znaku do zaadnotowania granicznego, stanęliśmy nad tą drogą i uchwaliliśmy jednomyślnie, ażeby tu drugi kopiec bałuczyński z kutkorskim został usypany, jako też wprowadzie po obrachowaniu zamierzonych sążni stu od poprzedniego usypane są nad tą drogą kopce.

19no

Udaliśmy się z tego miejsca ponad sam potok duktem starym granicznym pomiędzy las bałuczyński i kutkorski, z dawna obserwowanym, a uszedłszy tylko od tamtych o sążni wiedeńskich dwadzieścia, kazaliśmy drugi kopiec usypać.

20mo

Poszliśmy dalej lasem wielkim sosnowym tym samym Lipnym Potokiem, nie mając dotąd jeszcze żadnego sporu ani kontrowersji, uszliśmy od poprzedzającego kopca sążni wiedeńskich sto i rozkazaliśmy usypać kopiec w środku duktu, to jest w samym środku Lipnego Potoku, od którego

21mo

Postępując dalej ze strony bałuczyńskiej, nastąpiło zakwestionowanie duktu i razem kontrowersje nad swoje używanie strona bałuczyńska zaczęła wznawiać. Ponieważ odstąpiwszy od prawdziwego duktu granicznego, blisko dwadzieścia jeden morgów i sążni kilkaset lasu, w lewą udawczy się rękę, za-

kwestionowali i osobne kopce sypać rozpoczęli, którego nawet ani pamiętnika nie masz, ażeby Bałuczyn używał. Gdy więc w takowym oporze strony do zgodnego sypania kopców nie przystąpiły, strona kutkorska duktem starym podług terażniejszego i dawnego używania graniczne opisanie i razem sypanie kopców kontynuują, jako też poszedłszy w prawą, środkiem błota dużego, od Lipnego Potoka ciągnącego się, przez które przeszedłszy i niby już na suchszy wstąpiwszy grunt, zaraz pod tymże błotem przez połowę recteli-neum od wyższego kazaliśmy usypać kopiec, do którego jest zamierzonych sążni wiedeńskich dwieście dwadzieścia.

22do

Szliśmy prosto lasem starym sosnowym, Grzęda zwanym, tak jak zezna-wali, mając to co po lewej stronie do Kutkorza, a po prawej do Bałuczyna należeć mającego, i uszedłszy sążni wiedeńskich sto osiemdziesiąt, podług prostego duktu, tak jak najprościej miarkować można, usypany jest kopiec.

23to

Idąc dalej z tego miejsca tymże samym horyzontem, patrząc na wschód, przyszliliśmy do błota, brzezina młodą zarosłego, przez które środkiem droga nasza podług uzgodnienia i starodawnego duktu, a tak od wyższego kopca łańcuchem mierniczym mierzyliśmy przez to błoto i namierzywszy sążni wie-deńskich sto dwadzieścia pięć, to jest za to błoto, gdzieśmy i kopiec za znak graniczny usypać kazali.

24to

Stamtąd obróciliśmy się pomiędzy wschód a południe duktem, drożyną małą ciągnącym się, przyszliliśmy do drogi firlejowskiej, lasem do gościńca wielkiego idącej, nad którą usypawszy kopiec, z namierzeniem od poprzed-niego sążni wiedeńskich sto trzydzieści siedem, i

25to

Udaliśmy się na wschód letni, idąc obodzisto (?) w lewą rękę, pod sośninę wielką brzegiem lasu i wyszedłszy naprzeciwko zapustu kutkorskiego, mając go po prawej ręce, a po lewej łąki bałuczynskie, przy których zaraz rozkaza-liśmy usypać kutkorski, bowiem ten na sprawiedliwym dukcie bez żadnego kontrowersu okazał się być usypanym, a zatem dalej postępując od tego miej-sca, zgodne sypanie kopców rozpoczęliśmy, ileżeśmy już więcej żadnego kon-trowersu ani sprzeczki nie mieli, miara od poprzedniego kutkorskiego kopca do tego miejsca jest sążni wiedeńskich dziewięćdziesiąt pięć.

26to

Szliśmy w tęż rękę ku wschodowi drożyną zimową, mając w lewej ręce za-pust kutkorski, a w prawej łąki bałuczynskie Pod Borem zwane, przyszliliśmy do łąki księdza parocha Marmuzowieckiego, stykającej się z zapustem kut-

korskim, przy początku tej usypaliśmy kopców dwa po lewej ręce, od zapustu kutkorski, a po prawej od tej łąki bałuczyński, namierzywszy sążni wiedeński[ch] sto trzydzieści.

27mo

Udaliśmy się między wschód a północ niwą łąk Pod Borem zwanych i w rogu łoż, na sianożęci tegoż księdza parocha będących, usypaliśmy kopiec bałuczyński, który odznacza używanie łąk bałuczyńskich, drugi zaś zaraz naprzeciwko tego usypany jest kutkorski, pod sianożęcią tam przytykającą się Daniła Kowala, poddanego kutkorskiego, i ten odznacza używanie łąk kutkorskich, odległość tych kopców od p[op]rzednich sążni wiedeńskich sto siedemdziesiąt osiem.

28vo

Postąpiliśmy dalej tymże samym horyzontem ponad sianożęc po dwakroć wspomnianego księdza parocha Marmuzowieckiego od Bałuczyna i Daniła Kowala, poddanego kutkorskiego, od Kutkorza i znowu przy łożach na sianożęci jego będących usypać kazaliśmy kopiec bałuczyński, a pod łąką Daniła Kowala kutkorski, namierzywszy sążni geometrycznych trzydzieści, od którego

29no

Szliśmy na wschód słońca niwą łąk w lewej ręce kutkorskich pod łąkę Pustka zwaną, do Kutkorza należąca, a w prawej bałuczyńskich, przeszliśmy do łąki Wójtowska zwanej, do dworu olszanieckiego należącej, i w końcu łąki kilkukrotnie wspomnianego księdza parocha Marmuzowieckiego usypano kopiec bałuczyński, a pod wspomnianą łąką Pustka kutkorski, do których namierzono sążni wiedeńskich dziewięćdziesiąt.

30mo

Potem udaliśmy się między wschód a północ ponad sianożęc wwyż wzmiankowaną Pustka, kutkorską, jako też olszanicką, w granicy bałuczyńskiej będącą, w rogu, w którym usypaliśmy kopców dwa o sążni wiedeńskich trzydzieści sześć.

31mo

Szliśmy dalej na wschód słońca, mając w lewej ręce sianożęci kutkorskie Dyszyna zwane, a w prawej olszanieckie Wójtowskie zwane, i przyszliśmy do łąki Sobka Dragańczuka, poddanego bałuczyńskiego, pod Bereznikami zwanej, w rogu której przytykającej się sianożęci olszanieckiej usypaliśmy kopce bałuczyńskie po prawej ręce, a po lewej pod łąką Dyszyna zwaną, kutkorską, kutkorskie, namierzywszy od poprzednich łańcuchów 13 $\frac{4}{10}$, czyli sążni wiedeńskich sto trzydzieści cztery, które usypawszy

32to

Dalej idąc w tę samą stronę niwą łąk bałuczyńskich Pod Bereznikami zwanych, mając zawsze w lewej ręce łąkę kutkorską Dyszyna zwaną, i w kraju łoż wyż wzmiankowanego Sobka Dragańczuka będących i łąki kutkorskiej Dyszyny usypane są dwa kopce, do których namierzono łańcuchów $7 \frac{1}{10}$, czyli sążni wiedeńskich wynoszących siedemdziesiąt jeden.

33to

Obróciliśmy się między wschód a południe, łożami na sianozęciach kutkorskich i bałuczyńskich będącymi przyszliliśmy do końca łąki Sobka Dragańczuka, gdzie niwa łąk Pod Bereznikami zwanych kończy się, i tam od łąki kutkorskiej Kowalczyzna zwanej usypany kopiec kutkorski, a od sianozęci Sobka Dragańczuka bałuczyński, o sążni wiedeńskich sto dwadzieścia pięć.

34to

Udaliśmy się na wschód słońca sianozęciami bałuczyńskimi, mając w lewej ręce kutkorskie, przyszliliśmy do łąki Fedka Kusego Iwana, na której w rogu od łąki księdza parocha kutkorskiego usypać kazaliśmy kopców dwa, odznaczając używanie łąk kutkorskich od bałuczyńskich, dokąd namierzyliliśmy od wyższych łańcuchów $17 \frac{4}{10}$, czyli sążni geometrycznych sto siedemdziesiąt cztery.

35to

Obróciliśmy się między wschód a południe niwą łąk Na Bojkowskim Błocie zwanych, do wsi Bałuczyna należących, przyszliliśmy do łąk wsi Ostrowa, do Państwa Kutkorskiego należących, które z łąką Iwana Arkusza, poddanego bałuczyńskiego, stykają się, gdzie też razem i anguł wraz łączących się trzech granic okazał się. Ponieważ przy tym punkcie podług ciągnącego się duktu używanie łąk kutkorskich kończy się, jest ostatnia przypierająca łąka księdza parocha kutkorskiego, która angulaciter z bałuczyńskimi i ostrowskimi styka się, rozkazaliśmy przeto na tym miejscu usypać trzykątnie i ściennie kopce, to jest po prawej ręce między zachodem i południem bałuczyński, odznaczający ścianę bałuczyńską i używanie ich łąk, po lewej zaś ręce, czyli między wschodem a północą, kutkorskie, w rogu łąki wyż rzeczono księdza, odgraniczający używanie łąk kutkorskich i ścianę graniczną kutkorską, a naprzeciw tych ostrowskie, odmierzamy zaś do tego miejsca od poprzednich odległość sążni wiedeńskich 260 i tu się zakończyło rozgraniczenie wsi Kutkorza z Bałuczynem, a zaczęte jest z Ostrowem.

36to

Po zakończonym rozgraniczeniu ze wsią Bałuczynem i wysypanych w angule agularnych, czyli ściennych, kopców przystąpiliśmy do rozgraniczenia (podług prawdziwego w okrąg wsi Kutkorza ciągnącego się duktu) z włością Ostrowem, do tegoż Państwa Kutkorza należącą. I tak z miejsca postępując,

obróciliśmy drogę naszą na północ, idąc duktem granicznym, mając po lewej ręce łąki w użytku Kutkorza zostające, a po prawej ostrowskie, i szliśmy miedzą łąki po prawej stronie Michała Kulczyckiego, poddanego ostrowskiego, a po lewej proboszcza ritus graeci kutkorskiego, i uszedłszy tą miedzą aż do końca pomiarku Kulczyckiego, dokąd zamierzaliśmy sążni wiedeńskich sto. Rozkazaliśmy usypać kopiec, który odznacza, czyli rozdziela, wyż wspomniane łąki i razem dukt całkowitej granicy kutkorskiej od ostrowskiej.

37mo

Stamtąd udaliśmy się na wschód słońca pod łąkę kutkorską pańską po lewej ręce, a po prawej pomiarki łąk ostrowskich, przyszliliśmy aż do rowu, który tak łąkę dworską kutkorską, jako też i łąki pomiarki ostrowskie przerzyna, gdzie od wyższego kopca łańcuchem naszym mierniczym odmierzyliśmy z pełną sążni wiedeńskich dwieście i rozkazaliśmy pod tymże rowem usypać kopiec za znak zwyczajny graniczny.

38vo

Postępując dalej, przeszliśmy przez wyż wspomniany rów i udaliśmy się duktem granicznym bardziej ku północy niżeli ku wschodowi, przyszliliśmy aż do łąki kutkorskiego Na Ubickim zwanego. Tam stanąwszy przy drodze, pod ten łąk z Kutkorza na Rusiłów ciągnącej się, rozkazaliśmy nad samą drogą usypać kopiec, odległości od poprzedniego pod n[ume]rem 37 opisanego sążni wiedeńskich dwieście osiemdziesiąt, a naprzeciw tego, patrząc w prawą rękę, za drogą wyż mianowaną usypany został drugi pod samym lasem, odznaczający granicę lasu kutkorskiego z ostrowskim.

39no

Poszliśmy od kopca pod lasem usypanego drogą duktową pomiędzy las, mając to co po lewej ręce do Kutkorza, a co po prawej do Ostrowa należąc mającego, przyszliliśmy do dębu na dukcie samym stojącego, przeszło trzechset lat starego, na którym dawny zacios, czyli znak graniczny, był. Rozkazaliśmy więc pod tym dębem wysypać kopiec, namierzwszy od poprzedniego sążni wiedeńskich osiemdziesiąt.

40mo

Szliśmy dalej prostym duktem aż do drogi z Kutkorza lasem do folwarku rusiłowskiego idącej, przy której stanąwszy, wysypany został kopiec z namierzaniem sążni wiedeńskich od poprzedniego sto dziesięć.

41mo

Z tego miejsca postąpiwszy dalej, podobnie prostą linią tak jako wyżej, a odmierzywszy wprzód sążni wiedeńskich dwieście pięćdziesiąt siedem, przy tejże drodze, która już w wyższym punkcie jest wspomniana, kazaliśmy wysypać kopiec.

42do

Udaliśmy się z tego miejsca na północ drogą starą niejeżdżoną, duktem ciągnącą się, a uszedłszy od poprzedniego sążni wiedeńskich trzysta, usypany został kopiec.

43to

Stamtąd wprost idąc sążni 60, są drogi krzestne, jedna Na Sobku, a druga Pod Polany zwana. Szliśmy więc od tych dróg krzestnych trochę w prawą, przez krzaki drożyną, duktem wyciętą, wyszliśmy znowu na drogę starą, pod n[ume]rem 42^{sim} wspomnianą, Pod Polanami nazywającą się, i uszedłszy od wyższego kopca po[d] n[ume]rem poprzednim opisanego sążni wiedeńskich sto pięć, kazaliśmy w prawym boku przy tejże drodze [usypać] kopiec.

44to

Po usypanym kopcu udaliśmy się dalej tąż drogą, którą wyszliśmy aż do dęba Sobek zwanego, na brzegu już lasu na samym dukcie znajdującego się, który od najdawniejszych lat był znakiem granicznym, gdzie i teraz pod tymże dębem został wysypany kopiec, odległy od poprzedniego [o] sążni wiedeńskich sto czterdzieści sześć.

45to

Od którego poszliśmy polem i drogą naszą duktową, mając po prawej stronie łąkę parocha ritus graeci ostrowskiego, a po lewej pola poddanych kutkorskich, Na Podlajworonie zwaną, postępując tedy coraz dalej, przeszliśmy przez łąkę wyż rzeczonoego parocha i pastwisko gromady kutkorskiej, Na Obłogach zwane, szliśmy jednak dalej, mierząc pod pole orne parocha ostrowskiego w prawej ręce, a po lewej przypierające pomiarki poddanych kutkorskich, Od Granicy Ostrowskiej zwane, przyszliśmy aż do szlaku od wyż wspomnianego dębu prostą linią z Kutkorza na Krasne ciągnącego się i przeszedłszy ów szlak, zaraz w końcu pola Kowala, poddanego ostrowskiego, po prawej ręce, a na lewej gruntu kutkorskiego, kazaliśmy wysypać kopiec, namierzywszy od praenotowanego dębu Sobek zwanego sążni wiedeńskich dwieście sześćdziesiąt, co tak zapisawszy

46to

Szliśmy dalej z tego miejsca prostą linią, patrząc na północ, mając po prawej ręce pole Michała Kowala, poddanego ostrowskiego, a po lewej gruntu kutkorskie, odłogiem leżące, Za Gnilem zwane, przyszliśmy aż do łąnu ostrowskiego Pod Brzeźniakiem zwanego i tam kazaliśmy usypać kopiec, namierzywszy wprzód sążni wiedeńskich do tego miejsca sto dwadzieścia osiem, i

47mo

Poszliśmy prosto, przez dopiero co wspomniany łąn ku laskowi Brzeźniak dążąc, tak, jak zeznawali ludzie obydwu stron, i przeszedłszy łąn i rów za

owym łańcem wyrżnięty, kazaliśmy wysypać kopiec [w] odległości od wyższego pod nrem 46 opisanego [o] sążni wiedeńskich sto dziewięćdziesiąt sześć.

48vo

Postąpiwszy tylko o kilka sążni z tego miejsca, gdzieśmy ów kopiec usypać rozkazali, wyszliśmy na drożynę duktem nie jeżdżoną i tą poszedłszy, przyszliśmy aż do lasku praenotowanego Brzeźniak i tam na brzegu tego usypany został kopiec niedaleko chałupy i pasieczyska, do Ostrowa należącego, zaszła do tego miejsca miara od poprzedniego kopca jest w sążniach wiedeńskich dwuchset dwudziestu oznaczona. Od którego

49no

Udaliśmy się, miarkując jak najprościej, laskiem Brzeźniak, drożyną duktem wyciętą, a uszedłszy sążni wiedeńskich pięćdziesiąt dwa, na tej drożynie usypać kazaliśmy kopiec, który oznacza, iż ta część owego lasku, co po prawej stronie leży, w używaniu Ostrowa zostawać powinna, a co po lewej, do Kutkorza należeć ma.

50mo

Idąc tedy dalej tąż drożyną, przyszliśmy do drogi z Kutkorza do Ostrowa idącej i razem do angułu wraz łączących się granic, to jest do tego punktu, skądśmy nasze obchodzenie granic rozpoczęli, gdzieśmy już wprzód angularne i gminne kopce przy zaczęciu ograniczenia usypać rozkazali, namierzonych do tego punktu od poprzedniego kopca sążni wiedeńskich jest dziesięć, i to jest ostatnim punktem całkowitego naszego obchodzenia granic około włości Kutkorza ze wszystkimi ścianami, podług opisanych kategorii pięćdziesięciu ad quem, które jeszcze raz całkowitemu zgromadze[niu] z przyległych graniczących włości w głos przy dokończeniu czytane zostało i też dla wiecznej pamiętki i pewniejszej wiary w każdym czasie podpisami rąk własnych stwierdzamy.

Działo się na gruncie w Kutkorzu, die 15 8^{bris} 1788 A[nn]o.

Wieś Połtwa. Że podług opisanego terażniejszego to opisanie graniczne jest uczynione. Podpisuje się [...]c Jan Hysz, wójt

Jako niniejsze używanie gruntów Państwa Kutkorza podług opisanego tego granic jest takowe od wsi Bałuczyna, zeznaję. Co się zaś tyczy lasu Grzęda zwanego, dwadzieścia jeden mórg i sążni [kwadratowych] pięćset dziewięćdziesiąt w sobie zawierającego, ten jako był z dawna w posesji wsi Bałuczyna i w czasie detaksacji tychże dóbr Firlejówki i Bałuczyna jest posesja tego przyznana, tak podług deliniacji map detaksacyjnych do Bałuczyna ograniczony został. Dominium zaś Kutkorz przez prawne kroki tego dochodzić może.

Datt[o] w Firlejówce, die 11 9^{bris} 1788

Józef de Turek Krykszański, d[ominium] Firl[ejówka] plenipotent

Jaśko Jurczyszyn, przysiężny (+), Janko Jurczyszyn, przysiężny (+), Hryńko Miszczyszyn, deput[owany] (+)
Stanislaus de Mysłowski (-), plenipotent kutkorski

Prawidła faszjonowania (regest)

W Kutkorzu występowały gleby zróżnicowanej jakości. Na niwie I. Ogrody znajdowały się trzy gatunki ziemi: jedne ogrody z ziemi czarnej, drugie zaś z czarnopiaskowatej, a niektóre sam przez się piaskowaty grunt w sobie zawierają, lecz były często nawożone i przynosiły 14 cetnarów słodkiego siana pożytku i 3,5 cetnara potrawu. Inne ogrody obsiewano konopiami i obsadzano kapustą. W tej niwie znajdował się również dworski staw, zastawiony na Pełtwi. Niwa II. Za Stawkim zawierała grunty dworskie i chłopskie i składała się z czarnej, lecz bardzo mokrej ziemi, która powodowała podtapianie zbóż. Obsiewano je w pierwszym roku jęczmieniem, w trzecim owsem, a w drugim ugorowano. Na morgę wysiewano 40 garncy jęczmienia i 48 garncy owsa, uzyskując plon 2 1/2 ziarna jęczmienia i 3 ziarna owsa. Na innych polach tej niwy wysiewano na morgę 40 garncy żyta ozimego i co drugi rok je ugorowano; plon wynosił 4 ziarna. Łąki tej niwy przynosiły z morgi 10 cetnarów słodkiego siana bez potrawu, a pastwiska 3 cetnary.

Grunty poddanych na niwie III położone były w nizinie i bardzo wilgotne. Wysiewano na nich w połowie pszenicę, a w połowie żyto (po 40 garncy na morgę), uzyskując plon po 4 ziarna z obydwu zbóż. Na niwie IV występowała dobra czarna ziemia, lecz była ona podmokła, zimna i tylko co kilka lat nawożona. Wysiewano na niej 40 garncy ozimego żyta i 48 garncy jarego owsa, uzyskując plon 2 1/2 ziarna jęczmienia i 3 ziarna owsa. Na dworskich łanach tej niwy, położonych na ziemi glinkowatej, wysiewano 40 garncy hreczki i 48 garncy owsa na morgę, otrzymując plon 2 1/2 ziarna hreczki i 3 ziarna owsa.

Na niwie V. U Moczarki znajdowały się tylko pola gromadzkie, położone na czarnej, bardzo mokrej ziemi, którą obsiewano wyłącznie owsem. Po wysianiu 48 garncy owsa na morgę uzyskiwano plon w wysokości 2 1/2 ziarna. Pastwiska tej niwy przynosiły po 3 cetnary siana. Również grunty gromadzkie, położone na niwie VI. Na Besidkach, składały się z czarnej ziemi. W pierwszym roku wysiewano tu hreczkę, w drugim pola ugorowano, a w trzecim wysiewano owies. Podobnie jak w innych niwach wysiewano 40 garncy hreczki i 40 garncy owsa, uzyskując plon 2 1/2 ziarna hreczki i 3 ziarna owsa. Z łąk tej niwy zbierano 8 cetnarów słodkiego siana. Na obszarze niwy VII. Za Winną znajdowały się pola dworskie i gromadzkie składające się z ziemi glinkowatej, na której w pierwszym roku wysiewano 40 garncy jęczmienia na morgę, w drugim ugorowano, a w trzecim wysiewano 48 garncy owsa. Uzyskiwano plon w wysokości 3 1/2 ziarna jęczmienia i 4 ziarna owsa. Z podniwków (pastwisk) gromadzkich otrzymywano 8 cetnarów słodkiego siana.

Również niwa VIII składała się z pól należących do dworu i gromady. Na jej obszarze występowała zmieszana ziemia czarnoglinkowata, utrzymująca wilgoć i często podmokła. Wysiewano na niej w pierwszym roku 40 garncy ozimego żyta, w drugim ugorowano, a w trzecim wysiewano tyle samo hreczki, zbierając 2 1/2 ziarna żyta i 3 ziarna hreczki. Na innych polach, składających się z czarnej ziemi, wysiewano 40 garncy pszenicy, uzyskując plon w wysokości 4 ziaren. Z pastwisk tej niwy zbierano 3 cetnary siana słodkiego z morgi, natomiast z łąk 14 cetnarów siana i 3,5 cetnara potrawu.

Niwę IX. Od granicy Ostrowskiej tworzyły pola gromadzkie, składające się z mokrej czarnej ziemi, niezdatnej do wysiewania oziminy. Stosowano na nich zmienny cykl wysiewu zbóż – w pierwszym roku 40 garncy jęczmienia na morgę, w drugim ugorowanie, a w trzecim 48 garncy owsa, uzyskując plon 2 1/2 ziarna jęczmienia i 3 ziarna owsa.

Niwa X, położona na ziemi czarnopiaszczystej, składała się z pól dworskich i gromadzkich. Część pól obsiewano w połowie pszenicą ozimą, w połowie ozimym żytem, a w następnym roku ugorowano. Na morgę wysiewano po 40 garncy obu zbóż, co przynosiło 4 ziarna plonu. Z pastwisk położonych w tej niwie otrzymywano 4 cetnary siana bez potrawu.

Na niwie XI. Za Gnilem ziemię określano jako czarną, lecz „mocno moczarowatą”. Wysiewano na niej tylko zboża jare – w jednym roku 40 garncy jęczmienia na morgę, w drugim ugorowano, w trzecim 48 garncy owsa. Użytkiwano w ten sposób plon w wysokości 2 1/2 ziarna jęczmienia oraz 3 ziarna owsa. Na polach dworskich tej niwy, często nawożonych obornikiem, wysiewano 40 garncy ozimej pszenicy, co przynosiło 4 ziarna plonu, a w kolejnym roku pola ugorowano. Na terenie niwy XII. Łąki znajdowały się łąki, z których otrzymywano 10 cetnarów kwaśnej trawy z morgi, na co wpływ miał przede wszystkim podmokły, a nawet bagnisty grunt, często zarosły krzakami.

Niwa XIII składała się z gruntów różnej jakości, także piaszczystych. Na lepszych wysiewano po 40 garncy pszenicy i jęczmienia, uzyskując plon w wysokości 4 ziaren pszenicy i 4 1/2 ziarna jęczmienia. Na części tej niwy ziemia była czarna i glinowata; znajdowały się na niej pastwiska przynoszące 3 cetnary siana z morgi. Na dworskich polach wysiewano 40 garncy jęczmienia i 48 garncy owsa, co dawało plon w wysokości 3 1/2 ziarna jęczmienia i 4 ziarna owsa.

Opisanie gromady miasteczka Kutkorz

^dCyrkuł złoczowski, Państwo^d Kutkorz, miasteczko
i wieś Kutkorz [i Rusiłów]

^dOpisanie^d

zwyczajnych dotąd i na przepisach najwyższych rozrządzeń zasadzających się dominikalnych lub inwentarialnych dochodów i jaka między terazniejszą po-

winnością i nową, uniwersałem pod dniem 10^{ty} lutego [1789] ustanowioną należytością, proporcja zachodzi.

Powinności włości Kutkorza na inwentarzach od dawna na gruncie wyprawdanych, a przy niniejszej lustracji uważanych zasadzające się następujące są.

§ 1wszy^d

Poddany ciągly grunt cały posiadający, jeśli wprężajne bydło do pociągu ma, trzydniową w tygodniu odbywać powinien pańszczyznę. Jeżeli zaś ciąglego bydła nie ma, dwa dni wtedy pieszej pańszczyzny odrobić obowiązany jest. Gdyby zaś takowy, co bydła ciąglego nie ma, potrzebne i zdadne do ciągu bydło albo ze skarbu, albo też i z własnego swego starania dostał, natenczas do odbycia pańszczyzny na ciąglych przepisanej pociągnionym natychmiast zostanie i prócz tego takowy gruntu posiadacz

- a) pszenicy in natura dać korzec lub 2 reń[skie] 15 4/8 kr[ajcara] za nią zapłacić,
- b) owsa in natura korzec lub 37 kr[ajcarów] zapłacić,
- c) chmielu in natura korzec lub 15 kr[ajcarów] zapłacić,
- d) kapłona in natura dać lub 10 kr[ajcarów]
- e) kur in natura dwie lub 7 1/2 kr[ajcara] za jedną płacić,
- f) kurczę in natura jedno lub 1 1/2 kr[ajcara] za jedno zapłacić,
- g) jaj in natura szt[uk] 6 lub 1/6 kr[ajcara] za jedno płacić,
- h) łokci sześć, czyli pół sztuki z pańskiego przędzy, wyprząść lub 9 kraj[carów] zapłacić i do tego:

prócz takowych powinności powinni byli jeszcze według dawnego zwyczaju, jako to:

- a) krupy robić, pszczono opychać bez pańszczyzny,
- b) dREW fur dwie, chrustu czemchanego furę jedną, nieczemchanego fur dwie za dzień pańszczyzny wywieźć,
- c) kula łupanego kopę, niełupanego fur dwie za dzień pańszczyzny wywieźć,
- d) na podwodę za mil sześć, dni trzy pańszczyzny rachować, na którą za dobrej drogi oziminy po korcy sześć brać,
- e) za najem pola na skopszczyznę od każdego dnia kurę jedną dać, jako i od kosarza z łąk najętych,
- f) konopie i len wiele będzie moczyć, trzeć, międlić bez pańszczyzny i czyste do dworu oddawać,
- g) kapustę sadzić i póki się nie przyjmie, polewać,
- h) dzielnice koło łąnów od szkody gdzie potrzeba grodzić,
- i) oziminy po kopie, jarzyny półtorej kopy za dzień młócić i dnie letnie jako to zakos, dokos odbywać,
- k) na pług dwóm się sprzęgać, a gdy jednego daje woła lub konia, sam pieszo do innej roboty iść,
- l) za dwa dni pańskiego woła, któryby poddany do swego pługą przyprząść miał, dzień parą wołami swoimi odbyć,

ł) z broną jedną za dzień pańszczyzny iść, i
 m) stróżę dzienną po jednym, nocną po dwóch w kolej odprawiać dopóty, dopóki przepisy najwyższe pod 16 czerwca [1]786 roku zapadłe dozwalać raczyły, obowiązkiem odbywających było, lecz teraz na mocy takowychże przepisów uchylone zostało.

§ ^d2gi^d

Poddany, któren tylko zagrodę albo przy tym kawałek pola posiada, jeden dzień w tygodniu pieszej pańszczyzny odrobić powinien, oprócz tego zaś do niczego wcale obowiązany nie jest, dlatego też

§ ^d3ci^d

Poddanych 16, w alegacie IIgim konsygnowanych, do powinności w rzeczonym dopiero § 2gim opisanych, stosować się powinny, ponieważ i oni na zagrodach siedzą, należeć by zdawało się, że jednak ich zagrodnicze grunty nie wynoszą dochodu takowego, któren by pańszczyźnie przynajmniej równać się mógł, zaczym słusznie do klasy chałupników należą. Ci więc do 12 dni pieszych rocznie na każdego powinny podług uniwersału pod 16tym czerwca 1786 roku nakazującego pociągnięni być powinni.

§ ^d4ty^d

Od wyżej rzeczonych powinności, prócz 12 dni rocznie uniwersałem dozwoionych, wójt i gajowy za swoje usługi, dopóki by te do dopełnienia do nich należały, są excypowani.

§ ^d5ty^d

Poddani tutejsi ritus g[raeci] u[niti] lubo parocha swego nie mają, jednakże grunt z dawna do parochii należący i cerkiew w całości utrzymują. Na potrzeby zaś cerkiewne, jako to wino cerkiewne zwyczajem od dawna dochowywanym kaźden do 1 1/2 kr[ajcara] i na utrzymanie diaka do 22 1/2 kr[ajcara] składkę rocznie czynią, a zatem ciężar ten jako tylko kaźdej familii bez różnicy gruntowej osiadłości tyczy się, tak też do niniejszego obrachunku nie należy. Reszta poddanych r[itus] l[atini] kaźdnych danin ani też w gotowych pieniądzech na potrzebę kościoła nic nie dają, owszem

§ ^d6ty^d

Organistę zwierzchność gruntowa (ponieważ kaźnego gruntu onemu nie daje, prócz kawałka małego przy chałupie ogrodu, z którego, jak w alegacie 4tym konsygnowano, nie pobiera) pieniądźmi w zasługę rocznie wyznaczonymi utrzymuje.

§ ^d7my^d

Mieszczanie miasteczka Kutkorza wszyscy prawie rzemieślnicy są, jako też i 2 Żydów, w alegacie 3cim razem konsygnowani, kaźdnych gruntów prócz

zagród nie trzymają, dlatego i żadnych danin ani czynszu z gruntu nie płacą. Lecz powinnością jest każdego podług dawnego nawet inwentarza dni trzy ^dtitulo dni pomocne^d rocznie odbyć, do odrobienia więc tych pociągnięci i z tych w porównaniu niniejszym stosowani być powinni. Czynnemu zaś z pańskich domostw reń[skich] ...^b kr[ajcarów] ...^b podług alegatu ^dsub A^d płacić powinni, ponieważ więc ten do urbarium nie należy, a zatem się suma tylko dla przychodu kładzie.

§ ^d8my^d

Znajdują się także w włości Kutkorza, a najwięcej w przysiółku Rusiłow zwanym pustki, tych więc (ponieważ specifice z protokołów pomiarowych w konsygnację osobną do akt urbarialnych położono) sumaryczny tylko przychód w alegacie pod n[umre]m 4tym konsygnowany wciąga się, z którychże żadnych danin zwierzchność nie pobiera, dlatego do porównania niniejszego stosowane nie są.

§ ^d9ty^d

Pastwisko poddanych wspólne, w alegacie 4tym konsygnowane, dla wygody i potrzeby onych dosyć wystarczające, bezpłatnie dotąd im pozwalane, i teraz to jedno zostanie.

§ ^d10ty^d

Las zaś, lubo wszyscy poddani i mieszczanie do swoich rzemiosł, jak też paroch r[itus] g[raeci] u[niti] i kościoła katolickiego na opał, budowle, reparację wszelką i inne potrzebne gospodarskie narzędzia wolny bezpłatnie dotąd mieli, gdy jednak w terażniejszym uregulowaniu podatków monarchiczne i na potem opłacać potrzeba będzie podatki, zaczym słusznie, żeby nie tylko miejscowy paroch, ale też i poddani wszyscy za drzewo, które z pańskich lasów biorą, do takowego podatkovania pociągnięci zostali.

§ ^d11ty^d

Dziesięcinę pszczelną z ulem dziesiąte pszczoły jeśli zajdzie, gdzie zaś nie zajdzie, oczkowego natenczas po groszy pol[skich] sześć od pnia każdego żywych tylko pszczoł tak poddani włości Kutkorza, jako też i mieszczanie wszyscy bez ekscypji dawać i opłacać zwierzchności powinni, co jednak do niniejszego obrachunku nie należy. Czynnowników zaś żadnych tutaj nie masz.

§ ^d12y^d

Pańszczyzna in natura nieodbicie tutaj jest potrzebna, ponieważ dominium do ekonomiki prowadzenia i uprawy wszystkich gruntów samo wystarczyć by nie zdołało, bez której, nieusposobione będąc w potrzebne w raptownym czasie sprzężaje i pługi, obejść by się nie mogło.

Zaczynamy ponieważ tutejsi poddani podług wyżej położonego opisanie z swoich nierównych osiadłości różnym powinnościom podpadają, dlatego potrzeba, ażeby następujące w porównaniu obrachunki podług różności ich powinności ułożone zostały, aby wiedzieć można, czyli i jak dalece terazniejsza powinność nową wyznaczoną należytość przewyższa.

POMORZANY

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Status prawny i położenie geograficzne

Pomorzany – miasto w cyrkule złoczowskim, leżące nad rzeką Złotą Lipą, sąsiadujące z następującymi miejscowościami: Bohutyn, Dunajów, Wicyń, Plichów, Pleśniany, Machnowce, Chrabużna, Żabin, Kalne. Siedziba dominium złożonego z kilku miejscowości.

Struktura własnościowa

W chwili sporządzenia metryki józefińskiej Pomorzany były własnością księcia Karola Stanisława Radziwiłła, wojewody wileńskiego, ale znajdowały się w posesji zastawnej Józefa Pruszyńskiego, kasztelanica żytomirskiego, który w roku 1788 w drodze licytacji przejął ten majątek na własność dziedziczną. Ponadto niewielkie części miasta należały do nieznanego z imienia Filibellowej, księdza Tębaczewskiego, plebana pomorzańskiego oraz klasztoru bazylianów z Krasnopuszczy.

Przestrzeń miejska

Ogólna powierzchnia miasta wynosiła 7640 mórg 513 $\frac{2}{6}$ sążnia, w tym grunty rustykalne zajmowały 3171 mórg 604 $\frac{2}{6}$ sążnia, a dominikalne – 4468 mórg 1509 sążni. Do gruntów dominikalnych zaliczono ziemię należącą do właściciela dziedzicznego oraz parafii rzymskokatolickiej i klasztoru bazylianów z Krasnopuszczy:

- a) część właściciela dziedzicznego – 4329 mórg 103 $\frac{3}{6}$ sążnia,
- b) część parafii rzymskokatolickiej – 81 mórg 1575 sążni,
- c) część klasztoru bazylianów krasnopuszczańskich – 57 mórg 1430 $\frac{3}{6}$ sążnia.

W metryce józefińskiej w Pomorzanych wyodrębniono 9 niw:

- I. Między Obejściami
- II. Przedmieście Nieściuk
- III. Między Obejściami Przedmieście Nowego Miasta
- IV. Łany Dworskie
- V. Pierwsza Ręka Kuczkudyna

- VI. Druga Ręka Bahrana
- VII. Trzecia Ręka Koryńcowa
- VIII. Czwarta Ręka Kalinówka
- IX. Łapajówka pod Lasem.

Zob.: Rekapitulacja sumaryczna miasta Pomorzany

Jeśli chodzi o strukturę gruntów uprawnych i nieuprawnych, pola orne zajmowały powierzchnię 2389 mórg 191 1/6 sążnia, uprawy zakwalifikowane jako łąki – 1829 mórg 1163 1/6 sążnia (w tym: łąki obejmowały 868 mórg 581 4/6 sążnia, stawy – 137 mórg 1104 sążnie, ogrody i pastwiska – 523 morgi 1077 3/6 sążnia, a lasy – 3421 mórg 759 sążni). Z tego do gruntów dominikalnych zaliczyć możemy 701 mórg 170 2/6 sążnia pól ornych, 346 mórg 579 4/6 sążnia łąk, stawów i ogrodów oraz 3421 mórg 759 sążni lasów. Z kolei jako grunty rustykalne można zaklasyfikować 1688 mórg 20 5/6 sążnia ziemi ornej oraz 1483 morgi 583 3/6 sążnia łąk i ogrodów.

Zob.: Sumariusz fasji gromadzkiej miasta Pomorzany

W świetle opisań urbarialnych w Pomorzanych znajdowało się 539 budynków mieszkalnych, jednak brak księgi pomiarów uniemożliwia ich wyszczególnienie. Inne zachowane dokumenty pozwalają przypuszczać, że w mieście istniał kościół rzymskokatolicki (fara – „kościół stary z cmentarzem”), dwie cerkwie greckokatolickie (cerkiew miejska z cmentarzem) i prawdopodobnie żydowska bożnica. Brak źródeł nie pozwala określić liczby i rodzaju obiektów gospodarczych. Wiadomo jednak, że w mieście funkcjonowały 4 cechy – szewski, kuśnierski, tkacki i garncarski oraz pracowało 7 młynarzy. Z pewnością silnie rozwinięte było tkactwo – o czym świadczy istnienie łąki (sianożęci) zwanej Blich, bujna uprawa konopi, a także opodatkowanie używania warsztatów tkackich, wymienione w opisaniach urbarialnych.

Liczba dróg, wyszczególnionych w opisie granic miasta, wskazuje na jego liczne połączenia z sąsiednimi wsiami (np. droga z Przedmieścia do Krasnopuszczy).

W opisaniach urbarialnych w Pomorzanych wyodrębnione zostały części miasta i jego przedmieścia: Stare Miasto, Zagrobela, Nestiuki, Nowe Miasto, Podhaje i Zarudka. Opis granic miasta i prawidła fasonowania informują, że w Pomorzanych istniało wiele obiektów fizjograficznych, takich jak ciek wodny, z których najważniejsza była rzeka Żłota Lipa. Licznie występowały też stawy, choć nie znajdowały się one w dobrym stanie, np. „staw miejski trzciną prawie zarośnięty”, „staw Markowy” czy „jeziorko w dole”. W prawidłach fasonowania znajdujemy też informację o istnieniu grobli Drymuchowej.

Przestrzeń publiczno-polityczna

Z analizy zapisów w metryce józefińskiej i opisaniach urbarialnych wynika, że w Pomorzanach istniał ośrodek władzy dworskiej. Ponadto działały dwie parafie greckokatolickie i jedna rzymskokatolicka. Wzmianka o zwolnieniu z niektórych danin wójta i dwóch burmistrzów potwierdza istnienie magistratu miejskiego.

Przestrzeń społeczna

Według opisań urbarialnych na ogólną liczbę 539 właścicieli nieruchomości 415 było chrześcijanami, a 124 żydami (odrębny spis żydowskich właścicieli domów w Pomorzanach nie zachował się, opisanie miasta wskazuje jednak 124 mieszkające tu rodziny żydowskie). Analiza brzmienia imion i nazwisk mieszkańców sugeruje, że przeważała ludność ruska, która stanowiła około 60% populacji, ludności o etnosie polskim było około 15%, a Żydów około 25%.

Położenie prawne mieszkańców miasta było mocno zróżnicowane i zależało od tego, do jakiej kategorii poddanych zostali przypisani.

Mieszczanie w Pomorzanach – zarówno chrześcijanie, jak i żydzi, oraz mieszkańcy przedmieść – odbywali pańszczyznę: posiadacze całych niw w ciągu roku dwa dni ciągłej lub 7 dni pieszej; posiadacze gruntów o połowę mniejszych będący katolikami – 1 dzień ciągłej i 3 1/2 dnia pieszej, natomiast żydzi – odpowiednio 1 dzień ciągłej i 3 dni pieszej pańszczyzny. Oprócz tego posiadacze pasiek płacili dziesięcinę pszczelną w naturze lub 2 złr, a podatku oczkowego po 3 kr od pnia. Ponadto w razie nabycia nowych gruntów odprowadzali czynsz w wysokości 5 kr od sznura.

Mieszkańcy przedmieścia Podzamcze mieli rocznie zapłacić 20 złr czynszu i jako zaliczeni do klasy chałupników odrobić 12 dni pańszczyzny w roku.

Siedmiu pomorzańskich młynarzy płaciło czynsz z młynów i odbywało 20 dni posług siekierkowych w roku. Od powinności pańszczyźnianych zwolnieni byli wójt i dwóch burmistrzów, natomiast bonifikaty te nie przysługiwały przysiężnym.

Poddani z przedmieścia Łapajówka, którzy posiadali tylko niewielkie kawałki ogrodów i pola, zostali zaliczeni do klasy chałupników i w związku z tym odrabiali po jednym dniu pańszczyzny pieszej, a do tego mieli obowiązek uprząć z dworskiego przędziwa jeden motek lub zapłacić 1 1/2 kr oraz uprząć z własnego przędziwa pół motka lub zapłacić za niego 1 1/2 kr.

Pięciu poddanych nieznanego imienia Filibellowej, którzy „na dworzysku osiedli”, odrabiali 12 dni pieszej pańszczyzny rocznie i zostało zaliczonych do klasy chałupników.

Poddani w Pomorzanach posiadający warsztaty tkackie byli zobowiązani do płacenia daniny od każdego warsztatu w wysokości 30 kr lub wyrobienia z dworskiego określonej ilości przędziwa, tzw. półsetka.

Poddani plebana obrządku łacińskiego odbywali po jednym dniu tygodniowo pańszczyzny ciągłej lub pieszej. Wśród nich znajdowali się jednak zaliczeni do klasy chałupników, którzy odbywali po 12 dni pańszczyzny pieszej rocznie. Poddani obu wyznań chrześcijańskich oraz żydzi byli zobowiązani płacić plebanowi po 1 gr polskim z każdego domu, w okolicach Wielkiej Nocy.

Cztery cechy pomorzańskie i cech ze Szpikłosów były zobowiązane co kwartał dać na mszę, za którą cechy szewski, kuśnierski i tkacki płaciły po 300 kr, garncarski 24 kr, a szpikłoski 15 kr; ponadto wszystkie cechy dawały do kościoła po cztery funty wosku rocznie. Dominium płaciło plebanowi obrządku łacińskiego 300 złr i 90 korców ordynarii, na co składało się 15 korców żyta, 15 korców pszenicy, 24 korce jęczmienia, 18 korców hreczki, tyle samo korców owsa oraz półbeczek miodu. Szpitalowi przy kościele dominium płaciło 11 złr i 30 korców ordynarii: 6 korców żyta, 6 pszenicy, 7 korców jęczmienia, 8 korców hreczki, po 1 korcu i 16 garnców grochu i siemienia konopnego, a także oddawało wieprza. Ponadto szpital otrzymywał w okresie zimowym po dwie fury drzewa z folwarku pomorzańskiego.

Poddani grekokatolicy płacili parochowi miejskiej cerkwi Świętej Trójcy składkę na wino – każdy gospodarz był zobowiązany zapłacić po 6 kr rocznie, natomiast diakowi za czynione usługi po 3 kr. Parochianie przedmiejskiej cerkwi Najświętszej Panny ponosili identyczne powinności. Mieszkańcy przedmieścia Nieściuki należeli do parochii w Buszczanach i mieli tam takie same obciążenia, choć za wino płacił każdy gospodarz na święta wielkanocne po 1 gr polskim.

Pastwiska posiadane przez mieszczan były wolne od danin urbarialnych. Mieszczanie mieli prawo bezpłatnego pobierania drzewa na opał i na ogrodzenia z lasu zwanego Wyrwanka, ale za drzewo przeznaczone na budowę musieli płacić – z tego obowiązku zwolnieni byli pleban rzymskokatolicki i parochowie.

W opisaniach urbarialnych nie zachowała się informacja o pobieraniu podatku żarnowego.

Zob.: Wykazy posiadaczy nieruchomości w Pomorzanach ujętych w opisaniach urbarialnych

Do elity miejskiej Pomorzan należy zaliczyć przede wszystkim duchownych: proboszcza rzymskokatolickiego ks. Tębaczewskiego oraz dwóch parochów grekokatolickich: ks. Łukasza Sawickiego i ks. Jędrzeja Lewickiego. Ponadto w skład elity społecznej wchodził: plenipotent dominium – A. Sienczyzna, ekonom pomorzański – Paweł Dłużniewski oraz reprezentanci miasteczka – wójt Franciszek Śliwiński i przysiężni: Hrynko Wołoszczak, Iwan Demkow, Stefan Panczyszyn, Pawło Mykityn, Daniło Lizan oraz Jacko Juczyszyn i Hrynko Zukowski.

WYBRANE TEKSTY ŹRÓDŁOWE

Opisanie granic miasta Pomorzany

Opisanie granicy miasta Pomorzany, roku 1778°,
cyrkułu tegoż, w cyrkule brodzkim

Podług najwyższego rozporządzenia Prześwientej Cesarsko-Król[ewskiej] Urbarialnej Subkomisji brodzkiej przez wypady cyrkularz sub die 2do Febr[uaris] 1787° An[n]o obwieszzonego przy obchodzeniu i oznaczeniu Państwa Pomorzańskiego, to jest: miasta Pomorza[ny] dziedzicznego J[aśnie] O[świeconego] księcia Radziwiłła, wojewody wileńskiego, a w zastawnej posesji J[aśnie] W[ielmożneg]o Pruszyńskiego, kasztelana żytomirskiego, za poprzedzającym jednomyślnym porozumieniem się wszystkich naokoło graniczących osiadłości, a mianowicie gruntowej zwierzchności dziedzicznych, tudzież gromadzkiej starszyny pod dniem 15° Januar[is] roku 1788^{so} w sposób następujący do skutku przyproawdzone zostało.

Przytomne państwo składa się z wsiami, jako to[:] Dunajowem, Wicyniem, Plichowem, Pleśnianami, częścią, Chrabużną i Machnowcami, jednego dziedzica, i przy tym jednego Państwa będące, co w niższych punktach dalszy opis granicy okaże.

N[ume]ro I

Grunty miasta Pomorzany w swojej cyrkumferencji granic obcych przypie-
rają z jednej strony z Machnowcami ku południu, z Chrabużną ku wschodowi,
z cudzych dominiów, Żabiniem i Kalnym z Państwa Pomorzańskiego, także ku
wschodowi z gruntami swymi ornymi, a dzielące grunty od łańów pańskich
między Kalnym i Żabiniem w uroczysku od Miedzwidziej Łapy, a z drugiej
strony pod laskiem parocha żabińskiego, w uroczysku Pod Okopami zwane,
w którym miejscu zawierają się i pola I[mć] ks[iędza] proboszcza pomorzań-
skiego ritus latini iuxta fundum erectionis danej, którego płaszczyzna z tabeli
pomiarowej na ekstrakcie okaże się, jako też i niektórych za prawem siedzą-
cych bez żadnej między stronami kontrowersji, lecz dawnego używania spra-
wiedliwie przez gromad uznanych ze swymi deputowanymi, i tak zacząwszy
od granicy machnowieckiej, a końca bohutyńskiej, od krzyża nad drogą sto-
jącego, z Pomorzany do Bohutyna biegnącej przez górę, po prawej ręce pomo-
rzańskie pola, a po lewej machnowieckie, w uroczysku zwanym Na Mogiłkach

i Na Zadach zrobionych kopców trzy, to jest machnowiecki, bohotyński i pomorzański, od których szedłem granicą pomorzańską i machnowiecką tą drożynką do uroczyska machnowieckiego Za Okopem, łan dworski od Pomorzan Na Zadach zwane, i wyszedłem do niwy ks[iędza] Sawickiego z wymierzonych łańcuchów 30, co znaczy 300 sążni, zrobionych kopców dwa pod n[um]rem 6^{ty}m jeden machnowiecki, a drugi pomorzański, od których kopców szedłem ku wschodowi granicą pomorzańską i machnowiecką, uroczyskiem jednym i tąż drożynką z wymierzonych łańcuchów 23, to znaczy 230 sążni, jeden na polu pomorzańskim, a drugi na łanie machnowieckim; od których szedłem dalszą linią i wyszedłem do kopców trzech, to jest: jeden machnowiecki, drugi torkowski, a trzeci pomorzański w uroczysku Na Zadach, na niwie pustej, a drugi w uroczysku Za gościńcem od miejskiego i na niwie Michajła Munkowego Starykowa, a Machnowiec uroczysko Za Kamieniem zwane, na niwie popa machnowieckiego z wymierzonych łańcuchów 24 1/2, co znaczy sążni wiedeńskich 345 [sic!], bez żadnego sporu między granicami zawartych.

N[um]ro II

Od Kalnego grunty miejskie następującym sposobem dzielą się[:] zacząwszy od drogi z Kalnego do Pomorzan idącej, koło figury nad drogą stojącej, koło gruntu I[mć] P[ana] Kraińskiego, za prawem siedzącego, a przypierające [do] przysiółka Łapajówka zwanego, pod lasem miasta Pomorzany, gdzie rzeka graniczy Żłota Lipa, pod górą lasu kończących się, przez rzekę, gdzie i Zarudki, przedmieścia, pola z miejskimi są razem złączone, gdyż te grunty i w protokole także zapisane razem, w którym miejscu zaczynają się łany dworskie od gruntów Kalnego, Łapa Niedźwiedzia, i przypierające pola także Żabinia od miejskich, zacząwszy od lasu namienionego, idąc parowem koło gruntów I[mć] ks[iędza] proboszcza pomorzańskiego polami dworskimi w uroczysku, pod lasem, wymierzonych łańcuchów 38 1/2, to jest 385 sążni w sobie mających, niedaleko chałupy, w dole stojącej, Śliwińskiego i na pagórku Czerniatowicza a folwarku proboszczowskiego, idąc ponad rzekę małą wpadającą do stawku kalniańskiego w górę, ku wschodowi polami ornymi, uroczyskiem za łanami wymierzonych łańcuchów 27, to jest 270 sążni, na niwie pustej zabito zaraz pal dla znaku granicy; od tego idąc i wyszedłem do drożynki z Żabinia do Pomorzan biegnącej, niedaleko w lasku chałupa Kuzmierz Kudryka Andrucha, wymierzonych łańcuchów, koło Dańka Kuczudy zrobionego, 39 1/2, to jest 395 sążni, jednej wielkości za górą, w dole stojącego, ku zachodowi między granicą zabińską a pomorzańską i od tego wziąłem się w lewą rękę polami pomorzańskimi, uroczyskiem Za Łanami zwanym i do niwy miejskiej pustej wyszedłem, namierzonych łańcuchów 26, to jest 260 sążni w sobie mających.

N[um]ro III

Od tego miejsca wziąłem się ku południu uroczyskiem Stawki Chomyszynne, niedaleko jeziorka, a blisko Chrabużny granicy, mała drożynka czyniąc

granicę wymierzonych łańcuchów 38, to jest 380 sążni, do niwy Sendera Kaca, Zyda pomorzańskiego, idąc od tej niwy zaczynającej się granicy Chrabużny, do Pleśnian należącej, Wiel[możnej] Pani Padewskiej, zastawnej posesorski, a jednego dziedzica do uroczyska Stare Pole i Na Bahłanych Dolinach zwane, do niwy Jana Nestorowicza z Nowego Miasta wymierzonych łańcuchów 37 1/2, to jest 375 sążni w sobie mających, w sposobie dobrowolnym uczynionych, i tak postąpiłem dalszą granicą Chrabużny z pomorzańską, a środkiem, polami drożynka do Chrabużny idąca, tymże uroczyskiem wymierzonych łańcuchów 35, to jest 350 sążni w sobie zawierających, i od tego szedłem dalszą linią, ku południu nieco złamanej linii nie nadto, niedaleko mogiły krzyż w niej stojący w uroczysku Stawki Chomyszyn, koło drożynki z Pleśnian do Chrabużny idącej, wymierzony łańcuchów 29 1/2, to jest 295 sążni w sobie mających, na niwie pustej miejskiej, a od tego miejsca zaczyna się kawałek kontrowersji od lat dopiero kilku odebranych gruntów do Chrabużny przez moc Pleśnianskiego Państwa od gruntów pomorzańskich, na dni orania 300, przez gromady udecydowanych, ten zaś kontrowers w czasie dziedzictwa Pomorzan inszego być mającego per viam iuris upominać się należy, ponieważ to było przedtem jedno Państwo i jednego dziedzica, i od tego szedłem miejsca terażniejszego używania do granicy pleśnianskiej do uroczyska Na Zadach zwanego, z wymierzonych łańcuchów 39, to jest 390 sążni, na niwie Leśka Rekszyńskiego z Niestiuków, a od tego szedłem dalszymi polami ku zachodowi do samej granicy machnowieckiej, jednego uroczyska do niwy Daniła Hładijowego, z miasta, wymierzonych łańcuchów 27 1/2, to jest 275 sążni w sobie mających, i od tego szedłem granicą samą machnowiecką do samego krzyża bohutyńskiego, nad samą drogą stojącego, a pola, same łąny dworskie Na Zadach zwane, z wymierzonych łańcuchów 41, to jest 410 sążni w sobie zawierających, i od tego szedłem drogą koło pola ks[iędza] Sawickiego, a granicząc same pola miejskie z łąnami, góra i pastwisko Na Zuboczy, koło chałupy Mihalickiego, w maleńkich krzakach stojącej, i do drożynki przez górę, do Bohutyna idącej z folwarku, i od tego kończą się łąny dworskie, tą samą górą do samego cmentarza, koło figury nad samą drogą stojącego, z Kalnego do Pomorzan, a linii przez pola do Bohutyna namierzonych łańcuchów 68 1/2, to jest 685 sążni, od Mihalickiego płotu, za laskiem, co sama góra wielkiej z uboczy granicy od łąnów do pól miejskich.

N[ume]ro IV

Co zaś tyczy się na dole sianożęci, nad rzeką Żółtą Lipą będących, jako to: Blich, Stawisko od Grobli Rozhadowskiej przypierające, i do grobli miejskiej, jako i stawów, tak też Podzamcza swego pastwiska od lasu dzielącego, to podług znaków mapy lasowej zamierzonej i mapy stawów z pastwiskami złączonej, i w protokół sumy pomiaru zapisane; na dole samej płaszczyzny stojącej, na błotach moczarowatych, a dzielące grunty orne, same góry, w środku od wsi za Miastem Starym będących i za Podhajem pastwiska kawałek ciągnącego się pod las, na górze stojący, Bohutyński Gaj, do samego stawu pastwisko kamie-

niste, do samej granicy koropieckiej, do sianozęci leśniczego pomorzańskiego, na błocie nad samą drożynką do Koropca idącą z Pomorzan, a za drogą kawałek niwki ks[iędza] Sawickiego ritus graeci, erekcją nadany, bez żadnych między stronami sporów, a za stawem drugiego boku następują lasy w punktach niższych opisane, przyłączone jest pastwisko Dubnik zwane za prawem miejskim od dawnych wieków dziada Hryńka Szyjki, wójta pomorzańskiego, używające, jako i na mapie tak lasowej, jako i całej cyrkumferencji klucza pomorzańskiego pod uroczyskiem Średni Garb zwanym, a od Klementego przypierające, niedaleko drożynki do gościńca dunajowskiego biegnącej, którego całej płaszczyzny jest morgów 191 [sążni] 1248 w sposobie prawa nadanego posiadacza.

N[ume]ro V

Z drugiej strony miasta Pomorzany znajdują się lasy same, to jest: granica koropiecka i wicyńska oraz i dunajowskie podług mapy lasowej zamiaru od każdych granic naokoło przypierających lasami porobione kopce są, podług nazwiska w lesie, jako na mapie położone, każdy kopiec sążni 100 na linii wyciętej, od każdej zaś na granicy, które bez żadnego sporu między stronami uczynione są, a wszystkich kopców 131 od obydwóch stron robionych w samym lesie, w którym też zamiaru od granicy plichowskiej jest część do cyrkułu brzeżańskiego przyłączona granica ks[ięży] Bazylianów, a funduszem prawa od królewiczów polskich nadane, gdzie i też przysiółek Niestiuków, do miasta przyłączony, a sianozęciami miejskimi pomorzańskimi pomieszane, tak [z] Krasnopuszczy Bazylianów, Niestiuków i miejskich do samej granicy Połuczyna, od granicy lasu dunajowskiego do samych Niestiuków i miejskich z wymierzonych łańcuchów 85, co znaczy sążni 850, pod lasem dunajowskim, a sianozęci miasta Pomorzany, krzakami zarośnięte, dominikalne i rustykalne, które od lasów odtrącone są, a każdy kopiec co sążni 100 zrobiony jest podług używania terażniejszego, a w uroczysku Na Zalesiu zwanym, gdzie i sianozęci umieszczone są ks[ięży] Bazylianów z Krasnopuszczy, podług znaków ich kamieniami oznaczonych w uroczysku Kasztanówka zwanym aż do Zalesia kończących się, a za prawem miejskim posiadające koło drożynki maleńkiej z Przedmieścia do Krasnopuszczy biegnącej, i tak szedłem samym lasem od bazyliańskiego i do sianozęci Carykowej z miasta wyszedłem, wymierzonych łańcuchów 18, co znaczy sążni 180.

N[ume]ro VI

Od granicy dunajowskiej z Niestiukami, naprzeciwko kopca dunajowskiego, i do niwy Oleksy Horyna wyszedłem w uroczysku na Matwijowce, namierzonych łańcuchów 10, co znaczy 100 sążni, naprzeciwko tegoż pal zabity, i od tego kopca dalszą szedłem granicą z Niestiukami, w lewej ręce lasem, a po prawej sianozęciami miejskimi i do uroczyska Tymoskowa zwanego, do niwy Demka Diakunowego z wymierzonych łańcuchów 23, co znaczy sążni 230, a od tego miejsca szedłem do budy dunajowskiej, nad samą granicą terażniejszego uży-

wania, i do uroczyska wyszedłem Za Czereśnie, na niwie Konrada Litwina, wymierzonych łańcuchów 36, co znaczy 360 sążni, od tegoż kopca do samego lasu, kończących pól i sianozęci miejskich wymierzonych sążni 90 i od tegoż idąc lasem samym do punktu wyżej wyrażonego, a dunajowskim lasem, wicyńskim i koropieckim, w której granicy lasu kopce już porobione, a w środku lasu niektóre pasieczyska i polanki znajdują się, aż do samego krzyża, nad drogą stojącego, od granicy koropieckiej po prawej ręce sianozęci bubszczańskich, niedaleko stawu bubszczańskiego, a rzeka Żłota Lipa płynąca, do której pola i sianozęci od lasu miejskiego zaczynają się, a łańcuchów przez las namierzonych 169, co znaczy sążni 1690, a co sążni 100 kopiec zrobiony na linii pomiaru lasu terażniejszego używania, co zaś kontrowersji między Dunajowem, Plichowem, aż do kopców trzech[:] koniuskiego, hodowskiego i rozhadowskiego, między Urmaniem i Plichowem do dalszego czasu viam iuris zostawia się [do] udecydowania i na mapie linii położonej kontrowersji i terażniejszego używania. Summa całej płaszczyzny położona jest przypadającego kontrowersu od stron przypierających. Przyłącza się do tego sianozęć miasta Pomorzany od urlowskiej granicy znajdującą się, a uroczyskiem Kredencyska zwaną, od dawnych lat miasto Pomorzany użytkowało, a że pomieszanych gatunków, tak też w kontrowersji od teje znajdujących się sianozęci, które przez prawo sprawiedliwej granicy stronom przysądzone będzie, jednak dokłada się i to, że w protokół pomiaru wsi Plichów jest zapisana, za pozwoleniem plenipotenty Państwa Pomorzańskiego, jako same księgi saksonu (?) wieczystym prawem nadane, użytkowanie teje, które same zaświadczą i samym użytkować należy.

Podług rozkazów najwyższego rozporządzenia to ograniczenie w sposobie dobrowolnym bez żadnego przymusu od stron przypierających granic żadnej kontrowersji w tym miejscu nie mających, lecz podług dawnego używania, przez gromady wyznanych ze swymi deputowanymi i oficjalistami przytomnie będącymi, bez żadnych przymusów ani przykrości do podpisów wokowanych, lecz sprawiedliwe uznanie, jako nie będąc od nikogo faworem skorpumpowanym żadnym, lecz podług prawa sprawiedliwości to ograniczenie do skutku przyprowadzone zostało. I na to się własną ręką podpisuję i protokołu tego opisu zapieczętowaniem.

Melchior Ant[oni] Gutchaus, J[ego] K[rólewskiej] M[ości] geometra iuratus

Prawidła fasonowania (regest)

W Pomorzanach dominowały gleby składające się z ziemi czarnej, miejscami glinkowatej, a w okolicach położonych pod lasem moczarowatej. Część gruntów była podmokła, złożona z czarnej chudej ziemi, która gdy wyschła, stawała się siwawa, a miejscami glinkowata.

Na obszarze niwy I. Między obejściami znajdowały się ogrody miejskie Podzamcze i Zagrobela, które składały się z ziemi czarnej, glinkowatej, „po-

pod zboczy opoczystej, a od rzeki idącej nazwiskiem Złota Lipa przez rozlanie i podchodzenie wody moczarowatej”; z jednej morgi fasjonowano z nich 10 cetnarów siana słodkiego i trzecią część potrawu. Na tej niwie znajdowała się sianożęć Stawisko „łozami prawie przez pół zarosłe”; jednym brzegiem płynęła rzeka Złota Lipa, drugim „woda z Kalnego, a ta na wiosnę z[e] śniegów i podczas zlewów całe zalewa i nie tylko trawę zamula, ale i siano zabiera”. Fasjonowano ją na 8 cetnarów z morgi, a potraw „robiony nie bywa przez wodę rozlewającą, nieprędkie wyrastanie trawy i późne zbieranie”. Na niwie tej znajdowała się sianożęć Blich, świadcząca o rozwiniętym w mieście przemyśle tkackim, z którego można było uzyskać 10 cetnarów słodkiego siana i 2 potrawu. Na niwie tej rozciągały się również grunty orne, zwane Zagumienki, składające się z ziemi czarnej, miejscami glinkowatej, rumowatej. Wysiewano na nich na jedną morgę po 32 garnce żyta i jęczmienia, uzyskując plon w wysokości 4 ziaren żyta i 4 1/2 ziarna jęczmienia.

Na obszarze niwy II. Nieściuki znajdowały się ogrody, role i sianożęci. Ogrody z sadami określano jako moczarowate, „przez leżenie śniegu długo na wiosnę i ściek dobry wody niemający i grunt oziębiony, któremu mało co i uprawienie obornikiem pomaga”. Z tego powodu fasjonowano je na 8 cetnarów słodkiego siana z morgi. Pola tej niwy składały się z ziemi rudowatej, moczarowatej, a ich uprawianie trwało najwyżej dwa lata, gdyż „przez śnieg na wiosnę długo leżący i stanie wody... ozimina nie rodzi się”. Wysiewano tu żyto jare, jęczmień i owies – na morgę korzec i 4 garnce żyta, korzec i 5 garncy owsa, a plon wynosił 2 1/2 ziarna żyta i 3 ziarna owsa.

Na niwie III. Między Obejściami znajdowały się ogrody, łąki, stawy i pola orne. Ogrody składały się z ziemi czarnej, miejscami glinkowatej i fasjonowano je na 12 cetnarów siana słodkiego z morgi i 4 cetnary potrawu. Lepsze pastwiska tej niwy przynosiły 6 cetnarów kwaśnego siana z morgi, a gorsze, zarośnięte krzakami, jedynie 2. Łąki oceniano jako podmokłe i długo trzymające wilgoć, więc fasjonowano je na 10 cetnarów słodkiego siana z morgi. Stawy były zamulone i zanieczyszczone przez kamienie; przynosiły jedynie 3 cetnary siana z morgi. Pola orne tej niwy, położone w równinie i na pagórkach, składały się z ziemi czarnej, miejscami glinkowatej i moczarowatej. Bywały obsiewane corocznie różnymi zbożami i konopiami. Na jedną morgę wysiewano 32 garnce żyta i jęczmienia, uzyskując plon w wysokości odpowiednio 4 i 4 1/2 ziarna. Drugim rodzajem pól ornych tej niwy były grunty składające się z ziemi czarnej, moczarowatej, trudnej do uprawy, na których wiosną długo leżał śnieg. Wysiewano na nich hreczkę, korzec i 2 garnce jęczmienia oraz korzec i 16 garncy owsa, uzyskując plon w wysokości 2 1/4 ziarna jęczmienia i 3 1/4 owsa.

Na terenie niwy IV. Łany Dworskie znajdowały się przede wszystkim pola orne, choć występowały tu także łąki i pastwiska. Dwa łany Nad Miastem i Cmentarzem były przez rok tłokowane i obsiewane na zimę żytem, a na lato jęczmieniem i owsem. Na morgę wysiewano korzec i 4 garnce żyta oraz korzec i 2 garnce jęczmienia, uzyskując pożytek w wysokości 3 ziaren

żyta i 3 1/2 ziarna jęczmienia. Łan Za Gumnem, bardzo łatwy do nawożenia obornikiem, również był wypuszczany na rok w tłokę, na zimę był obsiewany pszenicą, czasem żytem, a na lato jęczmieniem. Na morgę pszenicy wysiewano 30 garncy pszenicy i 32 garnce jęczmienia, co przynosiło 3 1/2 ziarna pszenicy i 4 ziarna jęczmienia pożytku.

W pobliżu zabudowań znajdowały się pola, corocznie tłokowane i łatwe do nawożenia. Wysiewano na nich 32 garnce żyta, korzec i 2 garnce jęczmienia, co przynosiło odpowiednio 4 ziarna żyta i 4 1/2 ziarna jęczmienia. Łan dworski Za Grabiną, trudny do nawożenia, był wypuszczany w tłokę na 3 lata, a potem przez kolejne 3 lata zasiewany. Wysiewano na nim hreczkę i owies, uzyskując 3 ziarna pożytku. Na Łanie zwanym Od Młynka Żabińskiego wysiewano 1 korzec 4 garnce żyta i 1 korzec 16 garncy owsa, uzyskując tylko 2 1/4 ziarna żyta i 3 ziarna owsa. Łąki (sianożęci) tej niwy były podmokłe, przynoszące różnicowany pożytek, np. 8 cetnarów siana kwaśnego z morgi, a „potraw dla nieprędkiego wyrastania trawy przez moczar, późne zbieranie i położenie robiony nie bywa”. Na tej niwie znajdowało się zbcze, po którym „woda co roku rowy powiększa i ziemia z kamieniami osuwa przez okazywanie się kamieni, operację słońca i wodę zbiegającą trawa nie rodzi się wszędzie”; fasjonowano je jedynie na pół cetnara siana słodkiego z morgi.

Niwa V. Pierwszej Ręki Kucz kudyna składała się z ziemi czarnosiwawej, glinkowatej, miejscami moczarowatej, która nigdy nie była wypuszczana w tłokę ani nawożona obornikiem ze względu na odległość i stromą górę pod miastem. Na polach ornych tej niwy wysiewano 32 garnce hreczki i 1 korzec 16 garncy owsa, a plon wynosił odpowiednio 2 3/4 i 3 1/4 ziarna. Na innych rolach po wysianiu 32 garncy żyta i 1 korca 2 garncy jęczmienia uzyskiwano plon w wysokości 4 ziaren żyta i 4 1/4 ziarna jęczmienia. Na niwie tej znajdowały się także łąki, które dawały po 10 cetnarów słodkiego siana z morgi, natomiast sady i ogrody fasjonowano po 12 cetnarów słodkiego siana i 4 cetnary potrawu z morgi.

Niwa VI. Drugiej Ręki Bahrana składała się z ziemi czarnosiwawej i jej warunki oraz pożytek były identyczne, jak niwy V. Jedynie łąki – choć kwaśne i moczarowate – dawały po 7 cetnarów słodkiego siana z morgi.

Niwę VII. Trzeciej Ręki Koryńcową tworzyły ziemie czarne, przy pagórkach glinkowate, wypuszczane w tłokę na 3 lata, a potem przez 3 lata zasiewane jęczmieniem, hreczką i owsem. Na 1 morgę wysiewano 1 korzec 2 garnce jęczmienia oraz 1 korzec 16 garncy owsa, co przynosiło 1 1/2 ziarna jęczmienia i 3 1/4 ziarna owsa pożytku. Inne pola znajdujące się w pobliżu miasta „w tłokę nigdy wypuszczane nie bywają, ale raz wraz zasiewane, obornikiem do uprawienia łatwe”. Wysiewano na nich żyto i jęczmień, uzyskując plon 3 1/2 ziarna żyta i 4 ziarna jęczmienia.

Niwa VIII. Czwartej Ręki Kalinówka składała się z ziemi czarnej, przy pagórkach glinkowatej, a w dołach moczarowatej. Była tłokowana przez 3 lata, po czym przez 3 lata zasiewana, lecz nie nawożona obornikiem. Na polach wysiewano jęczmień, hreczkę i owies, uzyskując pożytek 2 1/4 ziarna żyta

i 3 ziarna jęczmienia. Pola znajdujące się w sąsiedztwie chałup nawożono i przeznaczano na obsianie żytem i jęczmieniem po 34 garnce na morgę. Użytkiwano z nich pożytek w wysokości 4 ziaren żyta i 4 1/4 ziarna jęczmienia. Znajdujące się w tej niwie sady i ogrody fasjonowano po 12 cetnarów słodkiego siana i 4 cetnary potrawu z morgi.

Niwa IX. Łapajówka leżała na zboczu pod lasem. Występujące tam ogrody składały się z ziemi glinkowatej i piaskowatej i przynosiły 6 cetnarów słodkiego siana i 2 cetnary potrawu z morgi. Łąki, „na zboczu dla glinki od słońca wypalane, a dołem dla podchodzenia wody wymakane bywają”, przynosiły 6 cetnarów słodkiego siana pożytku. Pola „pod wąwozem głębokim na glince” obsiewano różnymi gatunkami zbóż i konopiami. Na morgę wysiewano 34 garnce żyta i jęczmienia, uzyskując 3 ziarna żyta i 3 1/2 ziarna jęczmienia pożytku.

Opisanie gromady miasta Pomorzany

^dCyrkuł złoczowski, Państwo Pomorzany, gromada miasta Pomorzany^d

^dOpisanie^d

zwyczajnych dotąd i na najwyższych przepisach zasadzających się dominikalnych, urbarialnych lub inwentarialnych dochodów, tudzież w jakiej proporcji terazniejsza powinność względem nowej należytości, uniwersałem pod 10 lutego 1789 ustanowionej zostaje.

Wspomniana gromada jest dziedziczna J[aśnie] W[ielmożne]go Józefa Pruszyńskiego, kasztelanica żytomirskiego, chambellana J[ego] K[rólewskiej] M[ości, w której znajduje się dwóch posesorów[:]

1^{sza} I[mć] Pani Filibella, do której należy poddanych ...^b

2^{gi} I[mć] ks[iądz] Tębaczewski, pleban obrządku łacińskiego, do którego także ...^b poddanych należy.

1mo Co się tyczy poddanych J[aśnie] W[ielmożne]go Józefa Pruszyńskiego, kasztelanica żytomirskiego, tedy ich powinności na przywilejach od Najjaśniejszego Króla Jana III i J[aśnie] O[święconych] sukcesorów potwierdzonych i na inwentarzu przy zalicytowaniu na dziedzictwo w roku 1788 od wyznaczonych ex officio detaksatorów W[ielmożne]go I[mć] Pana Franciszka Skorupki Padlewskiego, W[ielmożne]go I[mć] Pana Ignacego Połchowskiego i W[ielmożne]go I[mć] Pana Józefa Newęgłowskiego w przytomności cyrkularnego komornika podpisanym i co najwyższymi przepisami pod dniem 16 czerwca 1786 roku ubliżone nie jest zasadzają się, podług którego

2do Mieszczanie pomorzańscy, w mieście mieszkający, tak chrześcijanie, jako też i Żydzi, i przedmieszczanie całe niwy posiadający, pańszczyzny w roku dni dwa ciąglem, a pieszą siedem odbyć powinni. A pół niwy trzymający katolicy dzień jeden ciąglej, a pieszej 3 1/2. Żydzi zaś, którzy także po pół niwy posiadają, ciąglej dzień, a pieszej trzy dni odbywają i oprócz tego takowego gruntu posiadacze[:]

a. dziesiąty pień dziesięciny pszczelnej in natura lub 2 z[łote] r[eńskie] za niego, a gdzie do dziesięciu nie zajdzie lub zbędzie, oczkowego po 3 kr[ajcary] od pnia

b. każdy czynszu z gruntów, czyli kopań nowo nabytych, po 5 kr[ajcarów] od sznura jednego płacić obowiązany.

3to A ponieważ ta dziesięcina od pszczoł z oczkowym i opłata sznurów nie z pańszczyźnianych, ale z nowo dobytých, czyli kupnych gruntów z dawien dawna pochodzi i z tych kupnych gruntów nie inna powinność, jak pod lit[erami] a, b wyżej wspomniana, podług przywileju i długo trwającego zwyczaju była i jest. Co i terazniejszy inwentarz detaksacyjny pod rokiem 1788 zaświadcza, które że podług wypadłej mieszczanom rezolucji od przeświecnej komisji pod dniem miesiąca ...^b miesiąca ...^b 1789 na fundamencie praw ich od pańszczyźnianych odłączone zostały, i te w konsygnacji sporządzonej, dla niepobierania powinności pańskiej, wytknięte razem będą. Która to dziesięcina ze sznurowym (jak się rzekło) z przyczyny odłączenia kupnych gruntów od pańszczyźnianych w porównanie wchodzić już nie może, dla uniknięcia tej posiadającym pańszczyźniane grunty opłacenia i nieutrzymującym, przeto słuszną jest rzeczą żadnym sposobem niemożącej upaść powinności podług przepisów i długo trwającego zwyczaju, żeby mieszczanie podług ceny dawnej inwentarskiej dziesięcinę pszczelną (jeżeli który utrzymywać będzie) powinni opłacać pień dziesiąty po 2 z[łote] r[eńskie], a oczkowe do dziesięciu niedochodzące i zbywające od pnia po 3 kr[ajcary], sznurowe zaś, razem wynoszące 15 z[łotych] r[eńskich] 15 kr[ajcarów], ci oddawali, którzy przedtem podług specyfikacji sub lit[erą] D przyłączonej.

4to Podług tegoż inwentarza podzamczanie, na Podzamczu mieszkający, z swoich osiadłości ogółem rocznie 20 z[łotych] r[eńskich] czynszu płacą, których że ogródki takiego pożytku nie wydają, żeby przyszła powinność, pod 10 lutego [1789] pozwolona, należytość dwunastu dni opłacenia w roku przewyższała, jak się z następującego porównania okaże, więc ci do rodzaju chałupników słuszenie należą.

5to W tymże samym inwentarzu znajduje się siedmiu mielników, którzy tylko czynsz z młynów gotowymi pieniędzmi płacą i siekierkowego po dni 20 odbywają, także do opłacenia dziesięciny podług opisu w § 3^m wspomnianego, jeżeliby któren utrzymywał, zobowiązani są.

6to Od oznaczonych dotąd powinności wójt i burmistrzów dwóch za swoje usługi od pańszczyzny są uwolnieni. Przysiężni zaś żadnej bonifikacji nie mają.

7mo Do tegoż inwentarza przyłączeni poddani z części Łapajówki tylko ogrody i kawałki pola posiadający, którzy dzień jeden w tygodniu pieszej pańszczyzny odbyć powinni, i do tego[:]

a. jeden motek z dworskiego przędzywa wyprząść lub 1 1/2 kr[ajcara]

b. 1/2 motka ze swego przędzywa lub 1 1/2 kr[ajcara] za nie.

8° Między którymi znajdują się tacy, których zagrodnicze kawałki pola takowego przychodu nie wydają, żeby przyszła urbarialna powinność, uniwersałem pod 10 lutego [1789] pozwolona, terażniejszą należytość dwunastu dni pieszej pańszczyzny w roku przewyższała, jak się to z następującego porównania okaże, którzy, jak już w § 7 rzeczono, ze swojej osiadłości dzień jeden pieszej pańszczyzny w tygodniu odbyć powinni i motek z dworskiego przedziwa, a pół ze swego uprząść, więc słusznie ci poddani do rodzaju chałupników należą.

9° Poddani I[mć] P[ani] Filibellowej, na dworzysku osiedli, na fundamencie prawa nadanego od Najjaśniejszego Jakuba, królewicza polskiego, 1733 roku, podług zwyczaju czynszu zł[otych] r[eńskich] 2 każdy rocznie płaci. A ponieważ ich zagrodnicze grunty takowego przychodu nie mają, żeby przyszła urbarialna powinność 12 dni pieszej pańszczyzny przewyższała, jak się to z następującego porównania okaże, zaczym ci poddani do rodzaju chałupników słusznie także należą.

10° Poddani plebana obrządku łacińskiego w różnych miejscach mieszkający według ułożonej erekcji w roku 1633 i długo trwającego zwyczaju, i co patentem w roku 1786 pod dniem 16 czerwca pozwolono, z swoich różnych osiadłości ciąglą i pieszą pańszczyznę w tygodniu po dniu jednym odbywają.

11° Między tymi znajdują się, którzy taką pańszczyznę jak w § 10 wzmiankowani posiadacze, że jeden dzień tylko pieszej pańszczyzny w tygodniu odbyć są obligowani. A ponieważ ich zagrodnicze grunty i kawałki pola takowego przychodu nie wydają, żeby przyszła urbarialna powinność, uniwersałem pod 10 lutego [1789] pozwolona, terażniejszą powinność dwunastu dni pieszej pańszczyzny w roku przewyższała, jak się z następującego porównania okaże, przeto ci poddani do rodzaju chałupników słusznie należą.

12° Poddani r[i]tus graeci uniti swojemu miejscowemu parochowi cerkwi Świętej Trójcy, pod nazwiskiem miejskiej, na wino składkę z gromady czynią, parochowi rocznego dochodu każdy gospodarz dać 6 kr[ajcarów] obowiązany, diakowi zaś, na usłudze przy cerkwi zostającemu, titulo akcydensów po 3 kr[ajcary] płacą. Parochianie cerkwi Najświętszej Panny, pod nazwiskiem przedmiejskiej, także na wino składkę mają i parochowi rocznego dochodu 6 kr[ajcarów] płacą, także diakowi, na usłudze będącemu, dawać po 3 kr[ajcary] są obligowani. Przedmieście Niestiuki nie do miasta, ale do Bubszczyzny parochowi swojemu titulo cerkiewne wino podczas Wielkiej Nocy każdy gospodarz grosz polski dać obowiązany, księdzu dochodu 6 kr[ajcarów] i diakowi usługę przy cerkwi 3 kr[ajcary] płacą.

13° Poddani ritus latini, graeci, jako i Żydzi plebanowi stołowego z każdej chałupy raz w rok koło Wielkiej Nocy grosz polski jeden dawać obowiązani. Cechy cztery pomorzańskie, piąty szpikłowski obligowani co kwartał dać na mszę, za którą cech szewski, kuśnierski i tkacki po 30 kr[ajcarów], garncarski 24 kr[ajcary], szpikłowski 15 kr[ajcarów] płaci, i wosku wszyscy po cztery funty na rok dają. Dominium zaś I[mć] k[siędzu] plebanowi obrządku łacińskiego w gotowych pieniądzech płaci zł[otych] r[eńskich] 300 i ordynarii kor-

cy dziewięćdziesiąt daje, to jest: żyta korcy 15, pszenicy korcy 15, jęczmienia korcy 24, hreczki korcy 18, owsa korcy 18, miodu półbeczek jeden. Szpitalowi w gotowych pieniądzech zł[otych] r[eńskich] 11 i ordynarii korcy 30, to jest: żyta korcy 6, pszenicy korcy 6, jęczmienia korcy 7, hreczki korcy 8, grochu korzec 1 garncy 16, siemienia konop[nego] korzec 1 garncy 16, wieprz karmny 1. DREW temuż szpitalowi od ś[więte]go Marcina do ś[więte]go Wojciecha co tydzień po dwie fury daje się z folwarku pomorzańskiego.

14to Puste gromadzkie grunty, plebana r[itus] l[atini], parochów r[itus] g[raeci], ks[ięży] bazylianów krasnopuszczańskich i poddanych tychże, jak inne przy niniejszym porównaniu zwyczajnej dotąd i na potem dozwolonej powinności opuszczone być muszą, które w konsygnacji na to sporządzonej, dla nie pobierania powinności, specifice wytknięte będą.

15to Tu i ówdzie porozrywane pastwiska mieszczanie mają, z których gruntuwa zwierzchność jak dotąd żadnych urbarialnych danin nie pobierała, toteż i w porównaniach wytknięte nie będą, w konsygnacji tylko równie z gruntami pod § 14 rzeczonymi razem okazane zostaną.

16to Tutejszym poddanym drwa na opał i chrust na ogrodzenie potrzebny bezpłatnie brać pozwolono, drzewo na reparację swoich budynków z lasów zwierzchności dostają, z którymi pleban i parochowie r[itus] g[raeci] drzewo na reparację budowli i opał potrzebne z lasów pańskich bez opłaty mają. Ponieważ zaś na potem z lasów monarchiczny podatek opłacać będzie potrzeba, zaczym słuszną jest rzeczą, żeby tak pleban r[itus] l[atini], jako też parochowie r[itus] g[raeci], mieszczanie i Żydzi do rzeczonego podatku przykładni byli i do opłacenia proporcjonalnego pociągnięci.

17mo Jest tu także danina od lat dawnych ustanowiona, inwentarzem po 30 kr[ajcarów] od każdego warsztatu tkackiego opłaty lub wyrobienia z dworskiego przedziwa półsetka, i jako ta danina do własności ziemio-płodów nie należy, tak też w porachunek porównań urbarialnych należytości wciągana nie będzie.

18vo Gruntuwa zwierzchność do prowadzenia gospodarstwa żadnych sprzężajów nie utrzymuje, przeto nieodbytą jest potrzebą, żeby przynajmniej przedmieście Zarudka i Niestiuki do folwarku pomorzańskiego podług zwyczaju pomocną w odbywaniu pańszczyzny była.

Gdy tutejsi poddani podług wyżej położonego opisanego z swoich nierównych osiadłości różnym także daninom podlegają, zaczym potrzeba następujące porównania, obrachunki podług różności ich powinności stosownie ułożyć, aby wiedzieć można, jak terazniejsza powinność z nową należytością równać będzie.

Wykaz alegatów

Nr 1. Gromada miasta Pomorzany. Konsygnacja poddanych wraz z przychodami z ich gruntów i dominikalnymi powinnościami, którzy pańszczyznę odrabiają.

Nr 2. Gromada pomorzańska. Konsygnacja poddanych wraz z przychodem z ich gruntów i dominikalnymi powinnościami, którzy czynsz płacą, a dla swoich szczupłych osiadłości do klasy chałupników przeniesieni.

Nr 3. Gromada Łapajówka. Konsygnacja poddanych wraz z przychodem z ich gruntów i dominikalnymi powinnościami, którzy pańszczyznę odrabiają i motki przędą.

Nr 4. Gromada Łapajówka. Konsygnacja poddanych wraz z przychodem z ich gruntów i dominikalnymi powinnościami, którzy pańszczyznę odrabiają, a dla swoich szczupłych osiadłości do klasy chałupników przeniesieni.

Nr 5. Poddani Filibellowej. Konsygnacja poddanych wraz z przychodem z ich gruntów i dominikalnymi powinnościami, którzy czynsz płacą, a teraz dla swoich szczupłych osiadłości do klasy chałupników przeniesieni.

Nr 6. W gromadzie pomorzańskiej. Konsygnacja poddanych wraz z przychodem, którzy pańszczyznę tylko odrabiają.

Nr 7. W gromadzie pomorzańskiej. Konsygnacja poddanych wraz z przychodem z ich gruntów, którzy pańszczyznę odbywają, a teraz dla szczupłych swoich osiadłości do klasy chałupników przeniesieni.

Nr 8. Gromada miasta Pomorzany. Konsygnacja wszystkich gruntów wraz z przychodem, z których gruntowa zwierzchność żadnej dominikalnej powinności nie pobiera.

Litera D. Gromada miasta Pomorzany. Specyfikacja opłacanych sznurów z inwentarza detaksacyjnego pod rokiem 1788 wypisana.

Litera E. Gromada miasta Pomorzany. Konsygnacja poddanych, którzy czynsz z młynów gotowymi pieniędzmi płacą.

RADZIECHÓW

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Status prawny i położenie geograficzne

Radziechów – miasteczko (określane także jako miasto) w cyrkule zło-czowskim, sąsiadujące z następującymi miejscowościami: Józefowem, Te-tewczycami, Peratynem, Niemiłowem, Środopalcami, Krzywem i Staninem. Siedziba odrębnego dominium.

Struktura własnościowa

Radziechów był własnością hr. Józefa Miera. Oprócz tego w miasteczku istniała część plebańska, należąca do parafii greckokatolickiej.

Przestrzeń miejska

Ogólna powierzchnia miasteczka wynosiła 20 mórg $726 \frac{1}{6}$ sążnia, w tym grunty rustykalne zajmowały 16 mórg $823 \frac{4}{6}$ sążnia, a dominikalne – 3 mor-gi $1502 \frac{3}{6}$ sążnia. Do gruntów dominikalnych zaliczono jedynie ziemię nale-żącą do właściciela dziedzicznego, natomiast będąca własnością parafii gre-ckokatolickiej część plebańska (w administracji parocha ks. Szczyzewskiego), zajmująca $441 \frac{5}{6}$ sążnia, ujęta była razem z gruntami rustykalnymi.

W Radziechowie wyodrębniono tylko jedną niwę: Plac miejscowy, czyli w zasadzie rynek z przylegającymi do niego ogrodami.

W świetle metryki józefińskiej w Radziechowie znajdowały się 142 budyn-ki mieszkalne, w tym zamek, dwór i 139 chałup. W mieście było też kilka budowli publicznych: magazyn wojskowy, kwatera oficerska i „dom murowa-ny zamiast ratusza”. Dokumenty nie informują natomiast o istnieniu cerkwi, kościoła rzymskokatolickiego czy żydowskiej synagogi. Jediną zachowaną informacją o istnieniu obiektów gospodarczych jest wzmianka o posiadaniu przez dwór dwóch młynów oraz prawdopodobnie browaru, skoro w mieście było dwóch nadwornych browarników. Brak natomiast danych o składnikach lokalnej infrastruktury technicznej.

W mieście funkcjonowały dwa cmentarze – „stary” (prawdopodobnie greckokatolicki) i okopisko żydowskie.

Brak zachowanych prawideł faszjonowania nie pozwala szczegółowo określić wydajności i sposobu uprawy ziemi oraz jej klasy i uzyskiwanych plonów. Ogrody przeznaczone były przede wszystkim do zasiewania jarzyn i nigdy nie były koszone, czyli nie były przeznaczone na łąki i pastwiska. Pożytek z nich szacowano na 16 cetnarów siana słodkiego z morgi, bez potrawu.

Zob.: Sumariusz fasji gromadzkiej miasteczka Radziechowa

Przestrzeń publiczno-polityczna

Z analizy zapisów w metryce józefińskiej i opisaniach urbarialnych wynika, że w Radziechowie istniał ośrodek władzy dworskiej, którą reprezentował właściciel miasta. W miasteczku była zapewne cerkiew greckokatolicka, skoro opisanie miasta informuje o tamtejszym plebanie i diaku unickim. Poddani rzymskokatolickcy należeli do parafii w Staninie.

Sądząc z zapisów w metryce józefińskiej, w Radziechowie stacjonował niewielki oddział wojskowy (wymieniono bowiem kwaterę kapitańską oraz stajnię i magazyn militaryjny).

Przestrzeń społeczna

Analiza zapisów w metryce józefińskiej pozwala wychwycić wśród mieszkańców Radziechowa dwie grupy społeczno-zawodowe: posiadaczy domów (utrzymujących się zapewne z rzemiosła i handlu) oraz posiadaczy domów i ogrodów o powierzchni nieprzekraczającej jednej morgi. Do grupy pierwszej możemy zaliczyć 41 osób pochodzenia żydowskiego (głów rodzin), czyli około 30% ogółu, do drugiej 101 chrześcijan, czyli około 70%.

Zob.: Wykaz posiadaczy nieruchomości w Radziechowie ujętych w metryce józefińskiej

W miasteczku obecni byli też rzemieślnicy, a jeden z alegatów opisanie urbarialnego wymienia żydowskich piekarzy i kramarzy. Analiza metryki józefińskiej pozwala stwierdzić, że kilkunastu rzemieślników – sześciu krawców, dwóch kuźnierzy, piekarz, cyrulik, rzeźnik, kotlarz i złotnik – było Żydami. Rzemiosłem trudnili się zapewne także mieszkający w miasteczku chrześcijanie – o czym zdają się świadczyć ich nazwiska (zawołania): kowal, bednarz, rymarz, piwowar, stangret, ogrodnik, ślusarz i tkacz.

Położenie prawne mieszkańców miasteczka było zróżnicowane i zależało od tego, do jakiej kategorii podatkowej zostali przypisani, stąd lepsze możliwości określenia struktury społecznej Radziechowa daje zachowane opisanie urbarialne, a alegaty wskazują na znaczne zróżnicowanie społeczno-dochodowe ludności.

Szczególną pozycję w strukturze społecznej mieszkańców Radziechowa z pewnością zajmowały osoby zwolnione z jakichkolwiek powinności dworskich. Zaliczono do nich mieszkających w mieście wójta, dwóch burmistrzów sprawujących jurysdykcję sądową, sługę miejskiego i czterech dozorców prowentowych, dwóch browarników, nadwornego rymarza, kowala i inne sługi dworskie.

Z opisanego urbarialnego Radziechowa wynika, że chrześcijańscy mieszkańcy miasteczka na ogół nie odrabiali pańszczyzny, choć część z nich miała obowiązek odrabiać pańszczyznę pieszą w wysokości 3 dni w roku. Liczną była w mieście grupa chałupników, do których zaliczono 61 posiadaczy niewielkich gospodarstw; 9 poddanych, którzy wcześniej opłacali powinności czynszem, zostało zobowiązanych do płacenia 2 zł rocznie, a 52 poddanych (w tym 12 Żydów, określonych jako infidelis), którzy wcześniej swoje powinności realizowali dniami „pomocnymi”, zostało zaliczonych do klasy chałupników i zobowiązanych do ścinania 4 kop oraz odpracowania 3 dni pańszczyzny pieszej rocznie.

Z zachowanych konsygnacji wynika, że 31 chrześcijańskich posiadaczy domów płaciło czynsz domowy w zróżnicowanej wysokości – większość po 1 zł, a jedna osoba 6 zł. Jednocześnie czynsz 41 rodzin żydowskich wynosił od 30 kr do 4 zł. Ponadto żydowscy piekarze za wolność pieczenia chleba, kramarze od kramnic i żydowscy rzemieślnicy płacili czynsz w różnej wysokości: od 1 zł 30 kr do 6 zł. Mieszkańcy miasta obciążeni byli także innymi powinnościami, np. obowiązkiem dostarczania listów w publiczne miejsce.

Warto zwrócić uwagę na liczne udogodnienia, jakie posiadała ludność miasta ze strony dworu. Gromada nie miała swoich pastwisk, a wypas bydła należącego do mieszkańców odbywał się na dworskich pastwiskach, za co nie pobierano opłat. Ponadto dwór nie oczekiwał opłat od posiadanych przez mieszkańców żaren, choć miał w mieście dwa młyny. Mieszkańcy mogli również korzystać bez opłat z drobnego drzewa na opał „z szczupłych tutejszych pańskich lasów”. Wreszcie za pozwoleniem dworu mogli użytkować znajdujące się w mieście puste domy i ogrody.

Miejscowa parochia grekokatolicka utrzymywała się z dochodów uzyskiwanych z posiadanego niewielkiego gospodarstwa i dobrowolnych opłat wnoszonych przez wyznawców, nie czyniąc mu jednak żadnych danin. Grekokatolicy w Radziechowie utrzymywali także miejscowego diaka, a każdy płacił mu po 13 kr rocznie.

Poddani wyznania rzymskokatolickiego podlegali proboszczowi parafii w Staninie, lecz nie płacili mu ani dziesięciny w naturze, ani czynszu pieniężnego. Proboszcz otrzymywał natomiast dziesięcinę w wysokości 7 złr 30 kr od zwierzchności dworskiej.

Zob.: Wykazy posiadaczy nieruchomości w Radziechowie ujętych w opisanach urbarialnych

Na ogólną liczbę 142 właścicieli nieruchomości w Radziechowie 88 było chrześcijanami, a 54 żydami. Analiza brzmienia imion i nazwisk, a także istnienie świątyni greckokatolickiej sugerują, że przeważała ludność o etnosie ruskim (40%), ludność polska stanowiła nieco mniej niż 20% ogółu mieszkańców, a żydowska około 40%.

Do elity miejskiej Radziechowa należy zaliczyć przede wszystkim parocha greckokatolickiego Szczyewskiego (nieznanego z imienia) oraz nieznanego z nazwiska diaka. Ponadto w skład elity społecznej wchodził: plenipotenci dominium – Andrzej Grzymała Strzelski i M.J. Brzozowski, reprezentanci miasteczka – wójt Semko Semczyna oraz wybrani z gromady – Łach Ferens, Łach Wencach, Hrycko Biłozor, Iwan Łapinski i Iwan Makutra.

WYBRANE TEKSTY ŹRÓDŁOWE

Opisanie granic miasteczka Radziechów

Miasto i wieś Radziechów osiadło na gruntach dziedzicznych J[aaśnie] W[ielmożnego] hrabiego Miera, starosty buskiego, graniczących podług dzisiejszej peryferii od zachodu z nową kolonią Józefowem, od północy z Tetewczycami i Peratynem, nieco od wschodu z Peratynem, Niemiłowem i Środopalcami, od południa z Krzywem i Staninem.

Niniejszych granic opisanie zaczynając od angułu świeżo zrobionego pod mogiłą Storożnia zwaną, z przyczyny nowej osady kolonii wsi Józefowa, gdzie między tą mogiłą i mogiłą mniejszą, na samej granicy od Tetewczyc będącą, w samym między nich wjeździe usypany kopiec angularny radziechowski, na północ wedle Storożni, pod tą Storożnią, z drugiej strony Storożni od południa zrobiony kopiec józefowski tak dalece, iż na samej granicy między Józefowem a Radziechowem, między ichże angularnymi kopcami na łokci trzy wysokimi, w środku zostawiona Storożnia, miasto trzeciego kopca od Tetewczyc, od północy, wedle Storożni, naprzeciwko zaraz będąca mogiłka mała została się. A po takowym dziele w obecności gromady tetewczyckiej i jej dziedziców, W[ielmożnych] Antoniego i Wojciecha Kadłubiskich, udawszy się ku wschodowi, a oraz łańcuchem o sążniach 10 mierząc odległość od kopca do kopca, granicę radziechowską od tetewczyckiej odznaczać kopcami zaczęliśmy. I tak,

1mo Wyszedszy z pomienionego wjazdu mogił dwóch, szliśmy na wschód drożyną małą, graniczącą grunty od ręki prawej radziechowskie od gruntów tetewczyckich, na stronie lewej będących, po umierzonych sznurach 14, czyli sążniach 140, usypaliśmy zgodnie kopiec na łokci 2 wysoki na miedzy pół Fedka Sawczuka, wójta i Klima Hawryłowego, poddanego z Tetewczyc, czyli po lewej stronie drożyny naprzeciw pola Stefana Biłozera, poddanego radziechowskiego, który ^dProgiem^d nazwawszy.

2do Szliśmy dalej graniczącą drożyną ku wschodowi po znakach dawnej w tym miejscu granicy i równą linii 20 6/10, czyli sążni 206 osiągnąwszy, [...] ^c po lewej stronie drożyny na miedzy pół tetewczyckich, poddanych Hawryła Nahayczuka i Jędrucha Łobody, czyli prosto pół radziechowskich Petra i Hysła Białozorów, usypany kopiec wysokości łokci dwa, któremu ^dŁoboda^d nazwisko dawszy.

3. Poszliśmy znowu na wschód, a po umierzonych sznurach 15, czyli 150 sążniach, stanęliśmy w tym miejscu, gdzie droga białokrynicka, z między zachodu i południa od Józefowa do karczem tetewczyckich i Stojanowa idąca, łączy się z graniczącą drożyną, i nad tym miejscem na polu Bojkowym, tetewczyckim, czyli prosto pola Ignacego Ruszczynego z Radziechowa, usypaliśmy zgodnie kopiec wysoki na łokci dwa, któremu ^dZgoda^d nazwisko nadawszy.

4° Przeszliśmy pomienioną białokrynicką drożynę i o sznurów 6, czyli sążni 60, odsunawszy się prosto na wschód, przy samej białokrynickiej drodze, w tym miejscu, gdzie też droga, obracająca się na północ, rzuca drożynę graniczącą, ciągnącą na wschód, i tamże na prawej ręce drogi białokrynickiej, u początku klina W[ielmożneg]o Wojciecha Kadłubiskiego i naprzeciw pola Jakima Hataszczaka, wspólny usypaliśmy kopiec z gromadą tetewczycką, który nazwawszy ^dSpolnik^d.

5° Zeszliśmy z drogi białokrynickiej na drogę suszeńską, która w tym miejscu od dawna jest graniczą między Radziechowem a Tetewczycami, gdzie uszedłszy sznurów 14, czyli 140 sążni, przestąpiliśmy gościniec walny z Radziechowa do Stajanowa idący i nad tymże gościńcem, nieco w górkę idący, od wschodu, po lewej ręce, przerzynający się przez gościniec drogi suszeńskiej, u rogu pola tetewczyckiego W[ielmożneg]o Wojciecha Kadłubiskiego, Klin zwanego, usypany na łokci 2 wysoki kopiec za obopólnym zezwoleniem, któren ^dĆwikłem^d zamianowawszy.

6° Suszeńską drogą ciągnęliśmy na wschód i prostą linią niby na dolinkę spuszczać się, ale coraz spadzistszą, po umierzonych sznurach 19 6/10, czyli sążniach 196, po lewej drogi ręce na uroczysku tetewczyckim Cygańszczyzna zwany, czyli prosto między pól radziechowskich Leska Prokopa i Hrycia Zazuli, usypany na łokci 2 1/2 wysokości kopiec, któremu dawszy nazwisko ^dCygan^d.

7° Szliśmy dalej ku wschodowi tąż drogą suszeńską, którą umierzywszy sznurów 23 4/10, czyli sążni 234, stanęliśmy na miejscu między pola Pawła Laszka i Stefana Diczki z Radziechowa i na teźże usypaliśmy kopiec na łokci dwa wysoki, po prawej ręce drogi, a naprzeciw pola tetewczyckiego poddanego Liska Sydora, i ten kopiec nazwawszy ^dWiernik^d.

8. Równą lenią na wschód, czym dalej, bardziej ku dolinie spuszczałej się, tąż suszeńską drogą uciągnęliśmy sznurów 21, czyli 210 sążni, a stanawszy na polu poddanego tetewczyckiego Wasyla Dejneki, na tymże po lewej ręce drogi usypany kopiec 2. łokciowej wysokości, naprzeciw pola Stefana Iszczyzycznego, któren Zuzel dla wiekopomnego znaku rzuciwszy oraz ^dZuzlem^d go nazwaliśmy.

9° Ku wschodowi podobnie poszliśmy dalej tąż samą drogą, którą sznurów 24 6/10, czyli 246 sążni, uszedłszy, znaleźliśmy się prosto lasku tetewczyckiego Zagurna zwanego, gdzie po lewej stronie drogi, na między tetewczyckiej Iwana Starucha i Mykoły Łukaszcuka, a prosto pola ks[iędza] parocha radziechowskiego uczyniony kopiec na łokci 2 i więcej wysoki, ^dZagurna^d zwany.

10° Droga też suszeńska podług dawnych autentycznych dokumentów wiodła

nas dalej na wschód, coraz bardziej na dolinę, i tak umierzywszy sznurów 19 8/10, czyli sążni 198, stanęliśmy pod miedzą Jacka Kuciaby i Jacka Szewkuna z Tetewczyc, gdzie na lewej stronie drogi usypany kopiec równej, jak i wyższej wysokości naprzeciw pola Onyszka Laszka, poddanego z Radziechowa, którego że się z czarnej ziemi i opoki składał, ^dTarand^d nazwany.

11° Pomknęliśmy sznurem dalej jeszcze ku wschodowi tąż suszeńską drogą, po umierzonych sznurach 23 8/10, czyli sążniach 238, stanęliśmy w tym miejscu, gdzie drogę tetewczycką ledwo co znać było wychodzącą z lasu tetewczyckiego, Piszczanka zwanego, i na południe do Radziechowa idącą, przerywa się w poprzek przez pomienioną drogę suszeńską. Stwierdził Peratyn, że w tym miejscu przypiera peratyńska granica i należy się mu przyznać anguł. Przeczyła temu gromada tetewczycka i ich plenipotenci i po długich ze sobą utarczkach zezwoliły Tetewczyce, aby Peratyn przystąpił do sypania kopców angularnego i ściennych, a swój ten kontrowers sądowej zostawiając decyzji, z Peratynem mniejszymi znakami oznaczyć przedsięwzięli. Przystąpił Peratyn do ograniczenia od radziechowskich spokojnej dzierżawy gruntu, a tak usypany radziechowski angularny kopiec po prawej stronie i suszeńskiej, i tetewczyckiej drogi, od zachodu. Peratyn również swój usypał po lewej stronie drogi radziechowskiej, czyli tetewczyckiej, od wschodu prosto gruszy, od lasu suszeński suszeński[ego], nieopodal od tego angularnego miejsca, na polu stojącej, tetewczycki od północy miał być usypany, ale dla kontrowersji między Peratynem dalszemu zostawiony czasowi, my kopiec nazwawszy ^dPotwarz^d.

12° Po takowego działania zakończeniu w przytomności gromady peratyńskiej i jej posesora oraz plenipotenta, W[ielmożneg]o Rożańskiego, zaczynając się graniczyć od Peratyna, rzuciliśmy się od angułu tego przykro w prawo, czyli na południe, a idąc prosto w górę drogą z Tetewczyc do Radziechowa ciągnącą, umierzyliśmy sznurów 10, czyli sążni 100, i na miedzy pól radziechowskich, po prawej stronie drogi będących, Tymka Palucha i Łacha Ferensa, usypany na łokci 2 wysoki kopiec nasz, a dla kontrowersji drugi taki usypali peratyńscy na polu kontrowersjonalnym, które nazwaliśmy ^dTustań^d. A to, że 13° Od tego miejsca obraca się granica znowuż na wschód, między południe, drogą, którą udawszy się wprost ku lasowi i figurze radziechowskiej, uszliśmy sznurów 10 8/10, czyli sążni 108, i stanęliśmy na miedzy pola kontrowersjonalnego, na której naprzeciw pola Iwana Markowego i Hnata Karpią, poddanych radziechowskich, po lewej stronie drożyny usypany jeden wspólny kopiec na łokci 3 wysoki, któremu ^dMediator^d dane przezwisko.

14° Pomknęliśmy dalej między wschód a południe, a bardziej potem ku wschodowi tąż drogą na sznurów 14 4/10, czyli 144 sążnie, i stanawszy nad drogą z Peratyna do Radziechowa idącą, pod laskiem radziechowskim Pyski zwanym, i tamże wedle figury radziechowskiej jeden wedle drugiego usypane 2 kopce, od południa radziechowski, peratyński od północy, a to dlatego, że w tym miejscu kończy się kontrowers tetewczycki z Peratynem, a nadawszy im imiona ^dGoście^d.

15° Granica nas poprowadziła między las peratyński, krzaki wąskie ponad pole ciągnące się, od strony lewej radziechowskie, zaś przy wielkim lesie Pyski zwane, i tak umierzywszy sznurów 7 9/10, czyli sążni 79, dwa kopce, w które młode wkopane sosenki dla wieczystej pamięci usypały gromady, peratyńska swój od lewej, radziechowska od prawej strony, obydwie na łokcie 2 wysokie, naprzeciw Łacha Wencacha z Radziechowa pasieki, nieopodal w tychże krzakach będącej, którym znamię ^dPyski^d naznaczywszy.

16° Weszliśmy w generalniejszy z obu stron las, a umierzywszy drogą graniczącą sznurów 19 8/10, czyli sążni 198, usypane kopce dwa, peratyński od małej polanki, w który zuzel wrzucony, radziechowski u młodej sosenki, oba na leśnych rozdrożach, w odległości na sążni 10 od miejsca, gdzie się duży i wysoki generalny las peratyński zaczyna, i tym 2^m kopcom, na łokci więcej dwa wysokim, Rozdroż nazwisko dawszy.

17° Na sznurów 9 3/10, czyli sążni 93, dalej na wschód lasem poszedłszy drożyną graniczącą, która idzie ponad las wysoki peratyński od strony lewej, a od prawej będący niski radziechowski, znowu na lewym rozdrożu stanęliśmy, gdzie na samym rozdrożu usypany kopiec radziechowski, a między młodymi drzewkami po lewej stronie rozdroża peratyński, oba na łokcie dwa wysokie, ^dPrzedział^d zwane.

18. Z gromadą peratyńską drożyną las graniczącą dalej szliśmy równym duktem na wschód, podług ugody sypiąc każdej stronie kopiec, i tym sposobem sznurów 13 2/10, czyli 132 sążni[e], umierzywszy, nad tąż drożyną graniczną znowu kopce dwa usypane, na łokci dwa wysokie, i tym ^dGrzyby^d dawszy nazwisko.

19. Podobnież ku wschodowi pomknęliśmy sznurów 20, czyli 200 sążni, i po tych umierzonych zostaliśmy w tym miejscu, w lesie, gdzie na graniczącą drogę droga radziechowska, Mudryńska zwana, wychodzi, gdzie nad tymiż drogami usypane wyższym sposobem kopce dwa i te od pomienionej drogi biorąc nazwisko, Mudryńskie mianowaliśmy.

20. Od których uszedłszy na wschód prosto sznurów 23 9/10, czyli sążni 233 [sic!], szliśmy nad tym prawie miejscem, gdzie z graniczącą drożyną droga radziechowska, Chudeńkoho zwana, łączy się, i w samych ich złączeniu się w krzakach dębowych kopce dwa wyższym zwyczajem usypane, to jest od lewej strony i lasu peratyńskiego peratyński, a zaś od ściany prawej i lasu rzadkiego radziechowskiego radziechowski. Te obydwie kopce, na łokci 2 wysokie, ^dChudeńskie^d nazwane, od drogi tegoż imienia.

21° Od pomienionych kopców szliśmy graniczącą drożyną na wschód, a stanawszy nad drogą na łanie niwy wychodzącą, Łania zwana, po lewej stronie graniczącej drożyny i nad Łanią, drogą, peratyński usypany kopiec, a na drugiej stronie przeciwko radziechowski, w odległości od kopców a n[ume]ro 20 na sznurów 23 5/10, czyli 235 sążni, które dla równej wysokości ^dBliźnięta^d nazwawszy.

22° Ruszyliśmy się z gromadami dalej na wschód graniczącą drożyną, ku Czutnowinie nas wiodącą, którą sznurów 12 9/10, czyli sążni 129, umierzyw-

szy, w lesie gęstym wprost ku Głębokiemu Jezioru jeden naprzeciw drugiego usypały gromady dwa kopce, na łokci 2 wysokie, ^dGad^d zwane.

23° Umierzywszy sznurów 8, czyli 80 sążni, taż drożyna, wiodąc nas ku wschodowi, wyprowadziła nas na Czutnowinę, pod Głębokie Jezioro, i tam stanąwszy u brzegu lasu, przy gościńcu wołyńskim, usypane podobnie dwa kopce przez dwie gromady, na kolei gościńca obydwu, którym dawszy nazwisko ^dWarta^d.

24° Postąpiliśmy pod las nieco Błonie ^dna Czutnowinie, a wyminąwszy Głębokie Jezioro, do Radziechowa^d, od wschodu, stanęliśmy, umierzywszy tylko $4 \frac{3}{10}$ sznurów, czyli 43 sążnie, ponieważ miejsce przypadającego angułu nas utrzymało, a za przybyciem 3ciej gromady, której grunty lasem przypierają w tym miejscu do gruntów radziechowskich i peratyńskich, z zupełną zgodą gromad dwóch z sobą graniczących, peratyńskiej i radziechowskiej, z ich wyżej wyrażonymi plenipotentami i za zezwoleniem świeżo do graniczenia się z Radziechowem przystępującej trzeciej gromady niemiłowskiej z jej atenującym plenipotentem, Imć P[ane]m Baranowskim, nowy uczyniono trójkąt, z trzech składający się kopców, jednego radziechowskiego, od południa usypanego, drugiego niemiłowskiego, od wschodu uczynionego, trzeciego peratyńskiego, od wschodu zimowego zrobionego, w odległości swojej jeden od drugiego na $4 \frac{1}{2}$ sążnia będących, na łokci trzy wysokie, które wszystkie angularne kopce nazwawszy ^dSąsiedzi^d. Zakończywszy rzecz z Peratynem, odznaczać radziechowskie od niemiłowskich grunty zaczęliśmy. I tak

25° Najprzód idąc z gromadami tymi przez Błóń na Czutnowinie ku letniemu wschodowi, ku błotu ^dŁokacz^d zwanemu, sznurów $7 \frac{3}{10}$, czyli sążni 73, umierzyliśmy i tak nad pomienionym błotem Łokacz zwanym stanąwszy, tego nazwiska ^dŁokacz^d kopce dwa, każda swój gromady usypały na łokci dwa wysokie, w które dla wieczystej pamięci pale olchowe wkopane.

26° Tymże błotem, między niemiłowskim i radziechowskim laskiem będącym, ciągnęliśmy łańcuchem ku wschodowi i o sznurów $9 \frac{6}{10}$, czyli 96 sążni, od kopców pomienionych równie z zakopanymi węń palami olchowymi inne kopce dwa usypane, którym dla tego, że na rzadkim błocie są, ^dBekas^d dane imię.

27° Szliśmy dalej na wschód znowuż błotami rzadkimi, których środkiem w tym miejscu idzie granica, a po umierzonych $6 \frac{1}{10}$, czyli sążniach 61, usypane kopce dwa na łokci dwa wysokie z zakopanymi palami, radziechowski u młodej brzozy, i tym ^dDyrkacz^d dawszy nazwisko.

28° Brnęliśmy dalej błotem szczerym na wschód, odsunąwszy się od wyższych kopców na sznurów $10 \frac{1}{10}$, czyli sążni 101, na tymże Pukaczu, błocie, dwa kopce uczyniły gromady, radziechowski z zakopanym olchowym palem, niemiłowski u młodej brzózki; tym nadaliśmy nazwisko ^dPukacz^d.

29. Jeszcze tymże błotem szliśmy dalej na wschód, a po umierzonych sznurach $9 \frac{1}{10}$, czyli 91 sążniach, stanęliśmy i tak u młodych dwóch brzózek każda gromada swój kopiec usypała, w które pale łozowe powkopywane i nazwisko ^dBocian^d dane.

30. Błoto też same Pukacz wiodło nas jeszcze ku letniemu wschodowi na sznurów 11 5/10, czyli 115 sążni, po których umierzonych stanąwszy na cyplu lasku zwanego ^dOstatnia Ostrowka^d, w tymże cyplu Ostrowki usypane między dwoma sosnami kopce dwa, od mniejszej radziechowski, od większej zaś sosny niemiłowski, oba równe, na łokci dwa wysokości, i tym znamię ^dOstrowek^d dawszy.

31° Zeszliśmy z tego suchego cyplika na rzadkie znowu błoto, a ciągnąc łańcuchem pod sam las niemiłowski, ^aOstrowka od Drańczy^a zwany, i błoto, do Radziechowa, zostawiając, ^dWuchlarki^d zwane, po umierzonych sznurach 11, czyli sążniach 110, naprzeciw posieczy Fedka Pańkowego z Niemiłowa itidem również kopce dwa z zakopanymi weń olchowymi palami usypaliśmy i te ^dGrabarz^d nazwawszy.

32° Pociągnęliśmy dalej ku letniemu wschodowi ponad błoto radziechowskie i las niemiłowski, po umierzonych sznurach 12 4/10, czyli sążniach 124, pod krzakami niby cyplem na błoto wystającymi dwa kopce usypane, pod sosenką niemiłowski, a radziechowski palem olchowym naznaczony, oba na łokci dwa wysokie, ^dBracia^d zwane.

33° Odeszliśmy od kopców tych prosto na wschód letni błotem, mierząc sznurów 20, czyli 200 sążni, naprzeciw folwarku radziechowskiego Kąty zwanego, na błocie ^dHultajszczyzna^d zwanym znaleźliśmy się, o staj dobrych dwie od folwarku, gdzie usypane dwa kopce równe, radziechowski olchowym, niemiłowski sosnowym palem naznaczony, które ^dHultaj^d nazwawszy.

34° Tymże błotem Hultajszczyzna szliśmy dalej równą linią na wschód letni, po umierzonych 12 5/10 sznurach, czyli 125 sążniach, stanęliśmy w brzozowych krzakach, gdzie dla wielkiego błota wynalezione dla dwóch kopców miejsca były od siebie odległe jeden od drugiego na sążni trzy i na tych usypane dwa kopce, niemiłowski między 4 brzózkami, radziechowski w dwóch krzakach brzozowych, które Smolarz nazwaliśmy.

35° Wyszliśmy z pomienionych krzaków, a przeszedłszy wprost przykro zimową drogę radziechowską, błotami idącą z Niemiłowa, o pół staja, za tą drogą stanąwszy od wschodu na błocie czystym Hultajszczyzna zwanym, wedle młodej brzózki usypane dwa kopce na łokci dwa wysokie, od pomienionych kopców w odległości na sznurów 11 4/10, czyli 114 sążni, i te ^dNurek^d nazwawszy.

36° I znowu tym błotem Hultajszczyzna uszedłszy sznurów 14 2/10, czyli 142 sążnie, od wschodu kopców dwa usypały gromady na tymże błocie, dawszy im nazwisko ^dKosarz^d.

37° Z tego miejsca z pomienioną gromadą niemiłowską pomknąwszy się wyżej na wschód tymże błotem na sznurów 5 8/10, czyli sążni 58, stanęliśmy na miejscu przypadającego angułu, w którym do granicy niemiłowskiej i radziechowskiej śródopoleckie przypierają grunty, i tak za przybyciem gromady śródopoleckiej i jej plenipotentą oznaczony nowymi kopcami anguł, składający się z jednego kopca radziechowskiego, od zachodu usypanego, z drugiego niemiłowskiego, od wschodu leżącego, a trzeciego śródopoleckiego, od po-

łudnia będącego, wszystkie trzy na trzy łokcie wysokie, a na 4^{ty} sążnie między sobą odległe, które ^dRozgrań^d nazwawszy. Po zakończeniu się graniczenia od Niemiłowa do odznaczenia gruntów środopoleckich od radziechowskich przystąpiliśmy, jakoż w obecności środopoleckiej gromady.

38. Zaraz przykro obróciliśmy się prosto na południe, prosto na pal duży sosnowy, na grobelce pomiędzy błotem będący stojący, ciągnąc łańcuchem po wierzbkach granicą świeżo zasadzonych, a umierzywszy sznurów 191 9/10, czyli 199 sążni, stanęliśmy pod tym palem, gdzie o sznurów niemal 3 niżej ku zachodowi kontrowertowały Środopolce, ale gdy Jacko Makutra, przysięgły człowiek, radziechowski poddany, wyznał, że jego antecesorowie i on sam już od lat 60 tego kawalka używa, przeto za niesprawiedliwą uznana jest pretensja środopolczan, przeto na grobelce u pala dużego usypany na łokci dwa wysoki kopiec, któren ^dZwada^d nazwany.

39. Z tego miejsca przykro rzuciliśmy się ku zachodowi letniemu, a przeszedłszy przez wodne błoto, szliśmy ponad sianożęć z jednej strony Radziechowskiego, a z drugiej Środopoleckiego Państwa będące, Żydowszczyzna zwane, gdzie w przytomności Hryćka Stefaniszynego, przysięgłego środopoleckiego, umierzywszy sznurów 13 3/10, czyli 133 sążnie, pod cienką wiechą znaczącą miejsce granicy kopiec na łokci dwa wysoki usypaliśmy i ten ^dPrawda^d nazwawszy.

40. W przytomności pomienionego przysiężnego ku zachodowi zastępowaliśmy dalej ponad pomienione sianożęci, a nie dochodząc do rectelineum lasku środopoleckiego, Ług zwanego, na miejscu od pomienionego kopca odległym na sznurów 11 2/10, czyli sążni 112, usypany kopiec, u początku niejakiego rowku dalej w tym miejscu graniczącego, ten nazwany ^dKołton^d.

41. Postąpiwszy znowu ku zachodowi na sznurów 14 4/10, czyli na sążni 144, stanęliśmy w tym miejscu, gdzie rów duży, sianożęciami środopoleckimi rżnięty, od wschodu przychodzi i styka się do rowu dużego, radziechowskimi sianożęciami ku zachodowi ciągnącego się, i na samym ich stykaniu się, czyli kolanie, u pola dużego sosnowego usypany kopiec na łokci trzy wysoki, i ten ^dRybak^d nazwawszy.

42. Przeszliśmy przykro przez ten rów na drugą stronę tegoż i ponad sam brzeg, w górę, ku zachodowi uszedłszy sznurów 11 2/10, czyli 112 sążni, stanęliśmy nad tym miejscem, gdzie do rowu radziechowskiego przypiera rowek mały z sianożęci radziechowskich od krynicy Dyrkaczowa zwanej przychodzący, i tamże na brzegu rowu usypany kopiec na łokci dwa wysoki, a ten ^dPiskorz^d nazwawszy.

43. Poszliśmy jeszcze dalej ku zachodowi, ponad brzeg radziechowskiego rowu, a przeszedłszy rudek dwie, z łąk środopoleckich do naszego rowu przychodzących, stanęliśmy nad podobnąż 3^{ia}, do której sznurów 19 4/10, czyli 194 sążnie, umierzyliśmy i nad tąż, rzadko już na stronie radziechowskiej będącą, z drugiej strony rowu, Omelanczukowa zwaną, wprzód niżej usypany kopiec, łokci 2 i więcej wysoki, ^dMotyka^d zwany.

44. Pominąwszy dalej ku zachodowi rudek dwie środopoleckich, a do naszego

rowu przypierających, po umierzonych sznurach 20 4/10, czyli 204 sążniach, stanęliśmy nad podobną rudką śródpolecką trzecią. Kopiec mianowany ^dGraca^d wyspany na łokci 2 1/2.

45. Dalej jeszcze ku zachodowi ciągnęliśmy sznurem ponad brzeg rowu, zostawiając rów do Radziechowa, a przeszedłszy cztery rudki, z łąk śródpoleckich do pomienionego rowu przypierających, za czwartą zaraz stanęliśmy, dokąd sznurów 21 7/10, czyli 217 sążni, umierzywszy, znaleźliśmy się w tym miejscu, gdzie rów nowy styka się z rowem starym, i nad samym ich złączeniem się usypany na łokci dwa wysoki kopiec, któremu nadawczy imię ^dStróż^d.

46. Od tego miejsca poszliśmy ponad brzeg starego rowu radziechowskiego dalej ku zachodowi i tak umierzywszy sznurów 19 7/10, czyli 197 [sążni], nieco nie dochodząc do rectelineum stodoły Hryčka Mielnika, od starego młyna usypała gromada kopiec na łokci trzy wysoki i temu znamię dała ^dGoniec^d.

47. A tak równą linią poszliśmy dalej na zachód ponad brzeg rowu tyle razy rzeczonego, dalej pod młyn na tym rowie będący, aż wyszliśmy na wał, od młyna nieco ciągnący się krótko, czyli grobelkę, na której w odległości na sznurów 20 2/10, czyli sążni 202, od pomienionego usypany na samym grzbiecie grobli kopiec, na łokci dwa wysoki, ^dBaszta^d zwany.

48. A od tego kopca podobnie poszliśmy na zachód ponad tenże rów stary radziechowski, zaraz z pomienionej grobli zszedłszy, i po umierzonych 14 sznurach, czyli sążniach 140, nad samym brzegiem pomienionego rowu usypaliśmy na łokci dwa wysoki kopiec, któremu nazwisko ^dPraczk^d nadawczy.

49° Na sznurów 9 8/10, czyli sążni 98, odszedłszy dalej ku zachodowi ponad rów pomieniony, stanęliśmy nad pogranicznym rowkiem, na południe ciągnącym się ku polnej kryniczce, w tym miejscu, gdzie się zaczynają łąki kolonistom józefowskim wśród gruntów radziechowskich wydzielone, i tamże na łokci dwa wysoki kopiec usypany, ^dŻabno^d zwany.

50. Od tego kopca porzuciliśmy rów duży, stary, na ręce prawej, który na zachód idąc, łąki radziechowskich poddanych od łąk józefowskich kolonistów oddziela, nas granica obróciła przykro wprost na południe, ponad mały rowek, poczynający się od ugoni na pograniczu będącej kryniczki, Wencachowa zwanej, dzielący łąki śródopalczan od łąk radziechowskich, dziś nadanych józefowskim kolonistom, a umierzywszy sznurów 18 1/10, czyli sążni 181, stanęliśmy nad pomienioną Wencachową kryniczką, gdzie u krzaka wiotłowego (?), wedle teje będącego, znak graniczny dawny kopcem świeżo usypnym, na łokci trzy w górę potwierdzony, i temu ^dIsmael^d dane nazwisko.

51. A tak dalej już na południe poszliśmy ponad grunty wyżej wzmiankowane, a przestąpiwszy drogę z Śródopalców do Radziechowa idącą, nad tąż drogą u początku szerokich Sułuchuwów, na granicy w górę idących, granicę pod polem Karpia Hnatusa z Radziechowa kopiec na łokci trzy w górę usypaliśmy, w odległości od pomienionego na 14 2/10 sznurów, czyli sążni 143 [sic!], i ten ^dRogatka^d nazwawczy.

52. Pod też pole Karpiove szeroką granicą postąpiliśmy dalej na południe, w górę, gdzie sznurów 20, czyli sążni 200, umierzywszy, na Sułuchuwach,

czyli miejscu dawnej granicy, kopiec usypany pod pomierzonym polem, i ten ^dGracz^d nazwanym.

53. Dalej na południe poszliśmy szeroką drogą, na granicy będącą, a umierzyszy sznurów 26 8/10, czyli sążni 268, znaleźliśmy się nad drogą Mukańska zwaną, na której też kopiec usypany wysokości 2 1/2 łokcia, a temu dawszy nazwisko ^dPrzygran^d.

54. Postąpiliśmy dalej na południe pomienioną drożyną Mukańską, wprzód prosto przestąpiwszy, a po tyle razy rzeczonymi Sułuchuwami uszedłszy sznurów 11 9/10, czyli sążni 119, przyszliliśmy pod okop nad gościńcem toporowskim stojący, Środopolecki zwany, a tam zastawszy gromadę krzywiecką z swoim plenipotentem, I[mć] P[anem] ^dOnufrym Krzeszem^d, i pod ten czas dyspozytorem I[mć] P[anem] Białym czekającą, za zgodnym przyznaniem gromad miejsce to uznane za angularne, a że [z] dawnych kopców żadnego nie było znaku, przeto usypano trzy kopce, od zachodu radziechowski, nad gościńcem toporowskim, na południu krzywiecki, także nad gościńcem, obydwie po równej wysokości, środopolecki od wschodu, na Środopoleckim okopie, w odległości jeden od drugiego na sążni 3, i tak krzywiecki po lewej stronie gościńca, radziechowski i środopolecki po prawej, które nazwawszy ^dWjazdowe^d. Odgraniczenie od Środopoleców w tym miejscu zakończyło [się]. Przystępując do oznaczenia gruntów naszych radziechowskich od ściany krzywieckiej w przytomności gromady krzywieckiej.

55. Obróciliśmy się przy tym na wschód, a idąc prosto na figurę ś[więtego] Jana krzywiecką, na samej granicy stojącą, po umierzonych sznurach 9 2/10, czyli sążniach 92, usypane przez obydwie gromady dwa kopce po prawej stronie drogi, z tym uważaniem, iż do figury wspomnianej gościniec idzie gruntem Krzywickim, a dalej zaś stroną radziechowską, które to kopce ^dPodrózne^d nazwawszy.

56. Pociągnęliśmy dalej na zachód, do figury ś[więtego] Jana, krzywieckiej, nad toporowskim stojącej gościńcem, a do tej umierzyszy sznurów 7 9/10, czyli 79 sążni, pod samą figurą, ponad gościńcem toporowskim i polem radziechowskim Klin zwanym, w tym miejscu, gdzie blisko na gościniec Mukańska wychodzi drożyna nad miedzę pól Fedka Demkowego i Iwana Kusycia z Krzywego, zgodnie obydwie gromady dwa usypały kopce i te ^dPostumend^d nazwawszy.

57. Dotąd gościniec toporowski szedł gruntem krzywieckim, odtąd na radziechowską wynosi się stronę, przeto ponad ten gościniec szliśmy na zachód, a tak umierzyszy sznurów 17, czyli 170 sążni, po lewej ręce gościńca pod miedzę łąnu Mieleczyzna i pola Hawryła Stawały z Krzywego dwa kopce znowu usypały gromady, którym ^dGórak^d dawszy nazwisko.

58. Poszliśmy jeszcze na zachód ku lasowi, ponad toporowski gościniec, zostawiając go na ręce prawej, do Radziechowa, wymierzono 20 5/10 sznury, czyli 205 sążni, postawiły nas nad miedzą krzywicką, Łaskiego zwaną, na wprost cypla lasu, krzywickiej dąbrowy U Mieleczyzny, i tam zgodnie gromady obie po kopcu usypały i tymże ^dPatrz Tu^d nadać nazwisko podobało się.

59. I tak dalej prowadziła nas granica ponad toporowski gościniec, wedle Mieleczyzny, gdzie umierzywszy 21 9/10 sznurów, czyli 219 sążni, u końca Mieleczyzny, klina, stanęliśmy pod samą dąbrową, gdzie kopce dwa po lewej ręce gościńca usypały gromady na łokci dwa wysokie, i tym nazwisko ^dKusznierz^d nadawszy.

60. Rzuciły się z tego miejsca prosto w lewo, w las, dąbrowę na mało znaczną drożynę, którą nieco przesiekłszy siekierami, tymiż przesiekami wyszliśmy nad drogę z Krzywego do Radziechowa dąbrową idącą i tę w [po]przek przestąpiwszy, prosto dęba krzyżem znaczonego, od czasów dawnych nad pomienioną drogą odkopanego, ^dKrawiec^d zwanego, na sznurów 5, czyli 50 sążni, odległe usypane dwa kopce, a tym naznaczący nazwisko ^dPrzewodnik^d.

61. Poszliśmy małą drożyną między południe a zachód tąż dąbrową, kazawszy gromadzie przesiekiwać zarośliny, i po znakach dawnej granicy, na drzewach czynionych, uszliśmy 10 sznurów, czyli 100 sążni, nad tąż drożyną usypane kopce dwa, z których w jednym młoda obsypana jabłonka, i od tego ^dOgrodnik^d te kopce nazwawszy.

62. Również między południe i zachód tąż drożyną ciągnęliśmy sznurów 11 2/10, czyli 112 sążni, do tego miejsca, gdzie drożyna Prokopowa zwana ku Krzywieckiej Polanie załamuje się, i tamże kopce dwa usypaliśmy, na łokci dwa wysokie, które ^dPieltelnik^d mianowawszy.

63. Po drzewach dawniej znaczonych, ponad graniczącą drożyną będących, poszliśmy dalej między zachód i południe i umierzywszy sznurów 11 3/10, czyli sążni 113, wedle starego krzywego dęba, dawnej granicy znakiem krzyża znaczonego, dwa kopce usypały gromady i te ^dTracz^d nazwały.

64. Jeszcze podobną linią dalej szliśmy po znakach dawnej granicy, na drzewach z obu stron czynionych, gdzie umierzywszy sznurów 14, czyli 140 sążni, między drzewami tak znaczoneymi, dwa kopce usypane, z tych jeden u młodej trześni, które nazwawszy ^dRydze^d.

65. Postąpiliśmy na sznurów 11, czyli 110 sążni, dalej przesiekami, niby ku zachodowi, gdzie u starego grubego dębu usypane znowu dwa kopce, któren dąb krzyżem od dawna był znaczony, a te kopce nazwawszy ^dŻołędź^d.

66. Zjednoczonymi umysłami szły dalej gromady na zachód drożyną tyle razy rzeczoną, czyszcząc ją z zarośli, a przeszedłszy nad stary chołojowski, do Radziechowa ciągnący, gościniec, do którego sznurów 12, czyli 120 sążni, umierzono, przy tymże kopców dwa usypały, którym nadały nazwisko ^dSzlakband^d.

67. Przeto prosto ku zachodowi przestąpiliśmy, a po zmierzonych dalszych sznurów 7 7/10, czyli 77 sążniach, idąc po drzewach znaczonych, wyszliśmy na drogę Hryniową, inaczej Ponad Kutem zwaną, gdzie zastawszy gromadę stanińską u swego angularnego kopca czekającą, zgodnie i te dwie gromady wyznały, iż w tym miejscu do gruntów radziechowskich i krzywieckich stanińskie także przypierają, a tak za zezwoleniem usypane kopce angularne[:] radziechowski od północy, od południa krzywiecki, staniński dawny kopiec od zachodu, u starej sosny będący, tylko odnowiony, wszystkie na łokci 3 wysokie i na sążni 3 od siebie odległe, krzywiecki z radziechowskim po prawej,

staniński po lewej stronie drogi, które ^dGłówne^d nazwawszy, zaczęliśmy się graniczyć od Stanina. A tak

68. Po usypanym tym angule obróciliśmy się ku północy drogą Hryniową, inaczej Ponad Kutem zwaną, z tej dalej zeszliliśmy w lewo, na graniczkę, którą przeciąć kazaliśmy z zarośli, i tak sznurów 12 2/10, czyli 129 sążni, umierzywszy nad drogę Zgniła zwaną, u pnia świeżego dębowego, rosochatego, nad przerzynaniem się pomienionej drogi przez graniczkę, obopólny kopiec usypała stanińska gromada z radziechowską i ten ^dGnojek^d zwać umyśliły.

69. Przeszliśmy prosto wprzód Zgniłą drogę, a umierzywszy ku północy drogą dalej Królowa zwaną sznurów 9 8/10, czyli sążni 98, w tym miejscu, gdzie granica nieco w prawo rzuca się, usypany wspólny kopiec, ^dKról^d zwany.

70. Z tego miejsca ku północy wróciła nas granica nieco w prawo, nachylając dukt niniejszy drogą pomienioną Królową, którą przeszedłszy, zastaliśmy dawny kopiec w odległości na sznurów 10 7/10, czyli sążni 107, którego odnowiwszy, ^dOdnowa^d nazwaliśmy, z tym umiarkowaniem jeszcze, iż las radziechowski wyższymi i gęstszymi drzewami różni się od stanińskiego, z niższych i rzadszych drzew składającego się. Ciągnęliśmy dalej na północ, a przeszedłszy

71. Drogę Średnią zwaną oraz nie dochodząc do innej drogi wówczas mianowanej, zastaliśmy na gruncie radziechowskim pod pnem młodym dębowym stary kopiec w odległości na 16 sznurów, czyli sążni 160, lubo dosyć był znaczny, jednak jeszcze na łokci 2 w górę podniesiony został, a stąd Wieża nazwany.

72. Przeszliśmy [w] poprzek Wowczą drogę, a stanawszy u drożyny, ku zachodowi idącej od pasieki Hryćka Olejnika z Radziechowa, na sznurów 12 4/10, czyli sążni 124, od pomienionego kopca, w tym miejscu, w którym przez pomienioną drogę graniczka przerzyna się, na łokci 2 wysoki zgodnie gromady kopiec usypały i ten ^dWowczew^d nazwały.

73. Podobnie linią niby ku północy szliśmy dalej, a minawszy drogę Średnią za sosnę wywróconą wprost pasieki Antoniego Łapińskiego, na miejscu odległym od pomienionego kopca o sążni 129, czyli sznurów 12 9/10, nad samą drogą Średnią usypany kopiec, a ten gromady nazwawszy ^dOdludek^d.

74. Postąpili dalej graniczącą drożyną z tym uważaniem, iż las staniński niższym będąc od radziechowskiego i rzadszym, oczywistą czyni gruntów różnicę, a tak umierzywszy sznurów 9 8/10, czyli 98 sążni, stanęliśmy nad gościńcem z Chodorowa do Radziechowa idącym i nad tymże, na samym wychodzie z lasu granicy, usypany kopiec na łokci dwa wysoki i ten ^dZajac^d nazwany.

75. Przeszliśmy w [po]przek prosto gościniec, wyszliśmy między pole radziechowskie i stanińskie, a uciągnawszy graniczącą drożyną ponad uroczysko radziechowskie Zaforoszcze zwane sznurów 11, czyli 110 sążni, na Zaforoszczu, nad miedzą pól radziechowskich Hryćka Olejnika i Antoniego Łapińskiego kopiec na łokci dwa wysoki usypany i ten Drożkopól nazwawszy.

76. Ponad pomienione uroczysko radziechowskie i klin staniński dalej na północ szliśmy i umierzywszy sznurów 15 9/10, czyli 159 sążni, stanęliśmy

na między pól Stefana Muzyczki i Filipa Kotyka z Radziechowa, gdzie kopiec zwany ^dPrzyszłość^d usypawszy.

77. Wiodły się gromady dalej na północ na sznurów 24 3/10, czyli 243 sążni[e], a stanąwszy w tym miejscu, gdzie w [po]przek przerzyna przez granicę stara droga stanińska, na klinie stanińskim, na między, czyli naprzeciw pól Łacha Ferensa i Andrusza Łaszka z Radziechowa, usypały gromady kopiec, a ten ^dPamiętka^d nazwawszy.

78. Dalej ponad klin staniński i uroczysko radziechowskie Zaforoszcze, a przeszedłszy w to miejsce, gdzie nowa stanińska droga przerzyna się przez granicę, do którego sznurów 23 6/10, czyli 236 sążni, umierzywszy, przy tej drodze usypany kopiec na między radziechowskiego poddanego Hawryła Łaszka, a że w tym miejscu i uroczysko radziechowskie Zaforoszcze łączy się, przeto ten kopiec ^dPodforoszcze^d nazwać przyszło.

79. Nieco obróciwszy się w lewo, udaliśmy się ku zachodowi, a prosto przeszedłszy stanińską drogę, wyszliśmy na graniczkę drożyną ponad uroczysko radziechowskie, Pod Laskiem zwane, gdzie sznurów 20, czyli sążni 200, umierzywszy, na między obszerni stanińskiej usypaliśmy kopiec i ten ^dDzielaż^d nazwawszy.

80. Poszliśmy dalej na zachód, o sznurów znowu 20, czyli sążni 200, odszedłszy od pomienionego kopca, naprzeciwko lasku od ściany stanińskiej usypany kopiec na łokci dwa wysoki, którego gromady Pieczarka nazwały.

81. Ponad uroczysko radziechowskie Pod Laskiem zwane szliśmy jeszcze dalej, na zachód, z tym uważaniem, iż niwy stanińskich poddanych przyganiały się do graniczki, niwy zaś radziechowskie wzdłuż ponad nie ciągnęły się, gdzie od samej graniczki ciągnęło się pole Łapińskiego, nad którego miedzą, nieco o staję od lasku, a na sznurów 16 4/10, czyli 164 sążnie, w odległości od kopca pomienionego, usypały gromady i kopiec ^dBohater^d zwany.

82. O sznurów 18 8/10, czyli sążni 188, odszedłszy od dopiero rzeczzonego kopca równą jako wyżej linią i położeniem gruntów, pod samym laskiem stanęliśmy, którego cały do Radziechowa, zostawiając na między stanińskiej usypany kopiec, jako i inne na łokci dwa wysoki, a ten ^dSarna^d nazwawszy.

83. Postąpiliśmy jeszcze na zachód drogą Staniński Pysek zwaną w lasek tegoż nazwiska, przez którego namierzywszy sznurów 10 9/10, czyli sążni 109, stanęliśmy u brzegu tegoż lasku, a zastawszy w tymże miejscu gruntów przytykanie się nadanych nowej kolonii Józefowa z gruntami dziś między sobą graniczących gromad radziechowskiej i stanińskiej, przeto z okoliczności tej nowej osady wypadł nam nowy trianguł do sypania, i tak nowy kopiec radziechowski usypany od wschodu, pod laskiem radziechowskim, staniński od południa, od pól i lasku stanińskiego, józefowski od północy, od pól józefowskich, równą ich odległość między sobą na sążni trzy i wysokość na łokci trzy zachowawszy, oraz im nazwisko ^dBrudawki^d nadawszy. Przystąpiliśmy grunty nadane nowej osadzie kolonii Józefowa od pól radziechowskich odznaczać i tak

84. Obróciliśmy przykro w prawą na północ granicę, pod lasek radziechowski, a ponad pola józefowskie idącą, zwane Przymiarki, a tak co tylko lasu,

to do Radziechowa, ani tylko w tym miejscu jest pola, to do Józefowa zostawiając, uszliśmy z tym umiarkowaniem sznurów 14 9/10, czyli 149 sążni, i po tych umierzeniu przy granicy na miedzy Przymiarków kolonii pod laskiem usypamy kopiec, któremu Rozbrat dawszy nazwisko.

85. Z tymże umiarkowaniem jeszcze na północ umierzywszy sznurów 10 2/10, czyli 102 sążnie, stanęliśmy w tym miejscu, gdzie od podłużnych Przymiarków kolonii niejako pole klinowanie poczyna i między las nadany kolonii i do Radziechowa należący, wrzyna się, gdzie kopiec pewnie jak i wyższy na łokci dwa wysoki usypawszy i temu nazwisko ^dKryżło^d dawszy.

86. Pociągnęliśmy łańcuchem dalej na północ na sznurów 11, czyli sążni 110, przez dopiero rzeczoną polanę klinowatą, między lasem będącą, zostawiając jej nieco, do Radziechowa, a stanąwszy w tym miejscu, gdzie droga Zalisiecka zwana, innym imieniem Podlisiecka, wrzynając się między las, zaczyna oddzielać józefowski las Dobosow Kut mianowany od lasu radziechowskiego, Lisok zwanego, w samym tej drogi wyjściu usypany kopiec zwany ^dKrawiec^d.

87. Drożyną Podlisiecką poszliśmy między las radziechowski i las nadany nowej kolonii Józefowa i umierzywszy sznurów 13 5/10, czyli 135 sążni, idąc jako wyżej na północ, nad tąż drożyną usypaliśmy kopiec równie jak i inne na łokci dwa wysoki, któremu dawszy nazwisko ^dNożyce^d.

88. Taż droga wiodła nas dalej jako wyżej pomiędzy radziechowski i józefowski las na sznurów 16 5/10, czyli sążni 165, po których umierzonych wyprowadziła nas do polany między lasem będącej, a mającej już swoją komunikację z ornymi polami na Perestokach od Lisoczni będącymi, zwany[mi] Rekutowa Niwa, u której początku usypany kopiec, od tegoż niwy nazwiska ^dRekutów^d nazwany.

89. Dalej ku północy przez niwę dopiero rzeczoną Rekutową środkiem niej wiodła nas granicząca podlesiecka drożyna, po umierzonych 17 5/10 sznurach, czyli 175 sążniach, stanęliśmy u końca Rekutowej Niwy i lasu, nad gościńcem radziechowskim do Witkowa, czyli nad uroczyskiem józefowskim Na Perestokach Od Lisoczni zwanym, i tam usypaliśmy kopiec, i ten ^dKoryl^d nazwaliśmy.

90. Od tego kopca rzuciliśmy się w prawo, na wschód, pod las radziechowski Lisoczne i uroczysko józefowskie Perestoki od Lisoczni gościńcem witkowskim do Radziechowa i tam umierzywszy sznurów 10 3/10, czyli sążni 103, z tą uwagą, iż co tylko w tym miejscu jest lasu, to do Radziechowa, a zaś co jest pola ornego, to do Józefowa ma należeć, wśród gościńca wedle grubej sosny usypaliśmy kopiec ^dMotyl^d zwany.

91. Z pomierzonym umiarkowaniem szliśmy dalej na wschód równą linią gościńcem witkowskim na sążni 121, czyli sznurów 12 1/10, po których umierzonych stanąwszy w tym miejscu, gdzie granicząca miedza między Radziechowem i Józefowem w górę, ku północy, prosto na mogiłę Storoznia zwaną obraca się, na pniu dużym, czerstwym, dębowym, na samej granicy stojącym przy gościńcu, czyli na miedzy Hryćka Sałusza z Radziechowa, kopiec zwany ^dWicha^d usypany.

92. Od tego kopca usypanego, Wicha mianowanego, pod Lisoczną prostą linią ciągnąc na północ, od drogi z Witkowa do Radziechowa dążącej, miedzą z jednej strony Hrycia Sałusza, poddanego radziechowskiego, z drugiej strony Jacoba Knechta, kolonisty józefowskiego, gdzie umierzywszy sznurów 12 1/10, czyli sążni 112 [sic!], kopiec usypany.
93. Dalej ciągnąc ku północy, szliśmy między tymiż miedzami, gdzie uciągnąwszy sznurów 12, czyli sążni 120, usypany kopiec.
94. Prosto tąż miedzą idąc ku północy, po umierzonych sznurach 10 4/10, czyli sążni 104, kopiec usypaliśmy.
95. Tąż miedzą rectelinea ku północy szliśmy i uciągnąwszy sznurów 11, czyli sążni 110, usypany kopiec.
96. Dalej jeszcze ku północy ciągnąc między tymiż miedzami, odmierzywszy sznurów 11, czyli sążni 110, kopiec usypały gromady.
97. Idąc dalej ku północy miedzą wyż rzeczoną i po umierzonych sznurach 11, czyli sążniach 110, kopiec usypany został.
98. Jeszcze dalej szliśmy tąż miedzą ku północy i po uciągnionych sznurach 11, czyli sążniach 110, kopiec usypany został.
99. Tąż miedzą ciągnęliśmy na północ, gdzie uciągnąwszy sznurów 14 2/10, czyli sążni 142, usypany kopiec.
100. Przykro obróciliśmy się na wschód letni koło pola Emanuela Ernesta, kolonisty józefowskiego, przy gościńcu z Witkowa do karczmy tetewczyckiej ciągnącego, gdzie po umierzonych sznurach 13, czyli sążniach 130, na samym gościńcu usypaliśmy kopiec między łączącym się polem z jednej strony Hrycia Olejnika, poddanego radziechowskiego, z drugiej strony Albrechta Johana, kolonisty józefowskiego.
101. Dalej ciągnąc, przeszliśmy gościniec [w] poprzek, z Radziechowa do Tartakowa dążący, gdzie po umierzonych sznurach 11, czyli sążniach 110, kopiec usypaliśmy, naprzeciw pola z jednej strony Ilka Furmana z Radziechowa, z drugiej strony Matiasa Gaipa, kolonisty józefowskiego.
102. Obróciliśmy się przykro na wschód i przy gościńcu umierzywszy sznurów 10, czyli sążni 100, usypany kopiec.
103. Dalej szliśmy na wschód i po umierzonych na tymże samym gościńcu sznurów 4 7/10, czyli sążni 47, usypany kopiec, przy samym gościńcu, naprzeciw pola z jednej strony Chwedka Galasa z Radziechowa, z drugiej strony Gotfryda Pota, kolonisty józefowskiego. Skąd
104. Obróciliśmy się dalej, przeszedłszy gościniec na północ, prosto do mogiły Storożnia mianowanej, gdzie po umierzonych sznurach 10, czyli sążni[ach] 100, usypany kopiec.
105. Prosto idąc ku mogile Storożnia, na północ i po uciągnionych sznurach 10, czyli sążniach 100, usypały gromady kopiec.
106. Dalej ciągnęliśmy sznurem, czyli łańcuchem na północ rectelinea do mogiły Storożnia i po umierzonych sznurach 10, czyli sążniach 100, usypany kopiec.
107. Jeszcze tąż prostą linią szliśmy ku północy, gdzie po uciągnionych sznurach 10, czyli sążniach 100, usypany kopiec.

108. Dalej ciągnęliśmy bliżej ku mogile Storożnia, a odmierzywszy sznurów 10, czyli sążni 100, kopiec usypany od gromady wspólny został.

109. Dalej ciągnąc łańcuchem pod samą mogiłę, umierzyliśmy sznurów 5 2/10, czyli sążni 52, i po umierzonych tych stanęliśmy wedle Storożni, gdzie zastawczy trianguł, czyli 3 kopce oznaczające trzy stykające się pod tąż mogiłą grunty, radziechowski, józefowski i tetewczycki, od którego opisanie gruntów radziechowskich jako patet ante numero 1mo zaczęliśmy.

To dzieło zakończyliśmy też w tym miejscu przeświadczeni, iż oddział ten sprawiedliwym potomność zachowa pokojem.

Prawidła fasonowania

Nie zachowały się.

Opisanie gromady miasteczka Radziechów

Cyrkuł złoczowski, Państwo Radziechów, miasteczko Radziechów

Opisanie

zwyczajnych dotąd i na przepisach najwyższych rozporządzeń zasadzających się dominikalnych, urbarialnych lub inwentarialnych dochodów i jaka proporcja między terażniejszą powinnością [a] nową, uniwersałem pod 10 lutego [1798] ustanowioną, należytością zachodzi. Ta gromada ma dziedzica J[aśnie] W[ielmożnego] Józefa hrabiego Miera, starostę buskiego.

§ 1. Co się tyczy tych poddanych, powinności te zasadzają się na inwentarzach, które w swojej włości większe tych poddanych powinności określając, niższe zostały ustawami krajowymi do inwentarza pod 1787 rokiem przytoczonego.

§ 2. Żadnych tu nie ma mieszkańców katolików robiących regularną pańszczyznę, gdyż ci wszyscy domowego czynszu płacą [Litera AB] po zł[oty]ch p[olskich] 4, uczyni fl[orenow] 60 kr[ajcarów] 30, któreń prowent, że nie jest pochodzący z używania gruntu, roli, przeto tylko dla kwalifikacji prowentu kładzie się, a zaś z posiadanych kawałków ogrodów[:]

A. żną kop każdy 4, a gdy tej nie żnie, tedy za każdą po zł[otym] pol[skim] 1 płaci

B. robi dni pieszych trzy na rok wedle zbioru innego, w czasie sianokosów i żniw.

Inni robią dni bez rok pieszych 52.

§ 3. Są tu i tacy, którzy dla uniknięcia dni roboczych, prócz czynszu domowego całkiem czynsze za nie płacą, jak konsygnacja n[ume]r 2.

§ 4. Są tutaj szczupłych ogrodów posiadacze, którzy umówione czynsze płacą ...^b i dni niejakię robią inni. Ponieważ zaś ich te posiadane kawałki takowego przychodu nie wydają, żeby przyszła urbarialna powinność, uniwersałem

pod 10 lutego [1789] pozwolona, terazniejszą należytość 12 dni pieszej pańszczyzny w roku przewyższała, jak się to z następującego porównania okaże, zaczym ci poddani, którzy żadnych nie posiadają gruntów, tu znajdują się.

§ 5. Gdyż mieści się w tym miasteczku 41 familii żydowskich, którzy tu własne domostwa mają, podług przyłączonej osobnej konsygnacji [Litera B] fl[orenow] 70 czynszu od domostw zwierzchności płacić rocznie powinni, niemniej piekarze za wolność pieczenia chleba fl[orenow] 15 na rok, kramarze z kramnic [Litera C] i Żydzi rzemieślnicy z rzemiosł ogółem fl[orenow] 73 kr[ajcarów] 15 importują na rok. Czysze te podług przepisów krajowych tutejsi szynkujący Żydzi płacą. Ta należytość jednak do niniejszego obrachunku urbarialnego powinności nie należy, ponieważ wyżej rzeczeni Żydzi żadnych gruntów nie posiadają, a zatem ta suma tu się tylko dla przychodu kładzie.

§ 6. Powinnością jest pomienionych mieszkańców w publiczne miejsca bezpłatnie z listami jeździć.

§ 7. Od wyżej rzeczonych powinności pańskich wójt, burmistrzowie dwaj, sądową jurysdykcję w miasteczku utrzymujący, za swoje usługi wolni są, niemniej sługa miejski i dozorców 4 procentowych, browarników dwóch, nadworny rymarz, kowal i słudzy inni dworscy w tym miasteczku pomieszkania swoje mający.

§ 8. Poddani r[itus] g[raeci] u[niti] tu mieszkający, ponieważ żadnych gruntowych nie posiadają, bo tylko ogródki małe mają, tedy miejscowemu plebanowi żadnych nie czynią danin, diakowi, czyli cerkiewnemu słudze, każdy po kr[ajcary] 3 na rok płaci.

§ 9. Reszta poddanych r[itus] l[atini] proboszczowi swej parafii do Stanina ani in natura dziesięciny nie daje, ani w gotowych pieniądzach nic nie płaci. Zwierzchność dworska dziesięciny w rok fl[orenow] 7 kr[ajcarów] 30 I[mć] ks[iędzu] proboszczowi stanińskiemu.

§ 10. Tak puste place, jako i ogrody tu znajdują się, i tych tylko kto by chciał, za dozwoleńiem dworu użyć może.

§ 11. Posiada tu pleban ruski ogród, z którego, gdy nic zwierzchność dworska nie pobiera, tedy ten przy niniejszym porównaniu opuszczony być musi.

§ 12. Gromada tutejsza żadnych nie ma pojedynczych pastwisk. Pasie ona szczupłą swą trzodę na pańskich pastwiskach, ale za to nic dotąd nie płaci.

§ 13. Z szczupłych tutejszych pańskich lasów mieszkańcy katolicy drobiazgu na opał i opłatę pobierają. Rzemieślnicy potrzebne do swych rzemiosł materiały, jako też Żydzi, wszyscy przywoźne drzewo ku swojej potrzebie kupują. Ponieważ zaś na potem z tych lasów podatki monarchiczne opłacać będzie potrzeba, słuszność przeto każe, aby katolicy mieszkańcy, którzy z lasów pańskich opał i potrzebne chrusty pobierają, do takowego podatkowania pościągnięci byli.

§ 14. Pszczelnej dziesięciny tu zwierzchność nie pobiera, ponieważ tutejsi mieszkańcy pszczoł żadnych nie mają.

§ 15. Żarna ludzie mają, a lubo by od tych na mocy uniwersału pod 9 września 1784 zwierzchność po kr[ajcarów] 15 pobierać mogła, jednak tego dotąd nie

czyniła, chociaż na młyny dwa, które tu ma, wielkie łoży koszty ku ich utrzymaniu.

§ 16. Pańszczyzna od tutejszych mieszkańców praktykowana nie była ani się nawet żąda innych powinności, jak były dotąd zwyczajne, w tej jednak ilości, jak podług wyszłego krajowego uregulowania podatków komisji uczynione tu porównanie okaże się.

Wykaz alegatów

Nr 1. Konsygnacja owych poddanych, którzy dotąd urbarialne swe powinności robieniem dni pomocnych uiszczali.

Nr 2. Konsygnacja owych poddanych, którzy czynszem dotąd swoje urbarialne powinności uiszczali i dla szczupłych swych osiadłości do liczby chałupników przeniesieni są.

Nr 3. Konsygnacja owych poddanych, którzy dotąd robieniem dni pomocnych swoje urbarialne powinności uiszczali, a dla szczupłych swych osiadłości do liczby chałupników przeniesieni są.

Nr 4. Konsygnacja owych gruntów z ich przychodem, z których gruntowa zwierzchność żadnych danin nie pobiera.

Lit. AB. Konsygnacja czynszu domowego od mieszczan katolików praktykowanego.

Lit. B. Konsygnacja czynszu, którego dotąd mieszczanie Żydzi uiszczali.

Lit. C. Konsygnacja czynszu, którego dotąd kramarze i piekarze Żydzi uiszczali.

STANISŁAWCZYK

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Status prawny i położenie geograficzne

Stanisławczyk – miasteczko w cyrkułe złoczowskim, leżące nad Styrem, sąsiadujące z następującymi miejscowościami: Manasterkiem Ohladowskim, Ohladowem, Łopatynem, Hrycowołą, Szczurowicami, Piaskami, Bołdurami i Berlinem. Miasteczko należało do dominium Brody.

Struktura własnościowa

Stanisławczyk był własnością Wincentego Potockiego, podkomorzego wielkiego koronnego. Ponadto w miasteczku były dwie mniejsze części, należące do dwóch parafii: rzymskokatolickiej i greckokatolickiej.

Przestrzeń miejska

Ogólna powierzchnia miasteczka wynosiła 5465 mórg 818 sążni, w tym grunty rustykalne zajmowały 909 mórg 1219 1/6 sążnia, a dominikalne – 4555 mórg 1198 5/6 sążnia. Do gruntów dominikalnych zaliczono ziemię należącą do właściciela dziedzicznego oraz obu parafii:

- a) część Wincentego Potockiego – 4538 mórg 1250 5/6 sążnia,
- b) część parafii rzymskokatolickiej – 16 mórg 1548 sążni.

W metryce józefińskiej w Stanisławczyku wyodrębniono 5 niw, które składały się z pomniejszych części:

I. Plac miejscowy, numery działek: 1–655

IA. Plac miejscowy, numery działek: 1–34

IB. Ogródki w mieście, zwane placowymi (przy budynkach), numery działek: 35–207

IC. Ogrody za miastem, numery działek: 208–270

ID. Ogrody Za Grzędą, numery działek: 271–307

IE. Ogrody Za Rowem, numery działek: 308–369

IF. Ogrody Na Kołodziejowszczyźnie, numery działek: 370–551

IG. Ogrody Za Okopiskiem Żydowskim, numery działek: 552–655

II. Pastwniki nad Styrem, numery działek: 656–864

IIA. Na Podzamczu, Ługi, numery działek: 656–676

- IIB. Ługi za miastem, koło Styru, 677–819
 IIC. Ługi między wodami, za Burdulakami, numery działek: 820–864
 III. W Lesie Czarnym, numery działek: 866–986
 IIIA. Kopanie i ogrody przy osiadłościach w lesie mieszkających, numery działek: 866–903
 IIIB. Kopanie i ogrody w Krągłym Lasku, numery działek: 904–942
 IIIC. Kopanie i terebieże w Lesie na Błotach, numery działek: 944–969
 IIID. Kopanie i terebieże Pod Grzesiową, numery działek: 971–975
 IIIE. Kopanie w borze za Czarnym Lasem, numery działek: 976–986
 IV. W Borze, numery działek: 987–1090
 IVA. Terebieże w Borze na Grzesiowym Zwodzie, numery działek: 987–1022
 IVB. Terebieże nad Potokiem Mosikowym, numery działek: 1023–1034
 IVC. Terebież w Berezim Ługu, numery działek: 1035–1057
 IVD. Terebież i kopanie Na Grzędzie, numery działek: 1058–1062
 IVE. Terebież i kopanie Na Kołodziejowszczyźnie, numery działek: 1063–1070
 IVF. Terebież w Tereremhu, numery działek: 1071–1090,
 V. Koło Gościńca Brodzkiego, numery działek: 1091–1189
 VA. Terebieże koło Gościńca Brodzkiego, numery działek: 1091–1111
 VB. Kopanie i terebieże na Szklarewie, numery działek: 1112–1120
 VC. Terebieże pod Berezowym Ługiem, numery działek: 1121–1132
 VD. Terebieże Na Majdanie, numery działek: 1133–1140
 VF. Kopanie i terebieże Na Węglarce, numery działek: 1141–1163
 VIG. Terebieże pod rzeką Mindzianką, W Idelewie zwane, numery działek: 1164–1187
 VIH. Lasy – Czarny i Kolibaba, numery działek: 1188–1189.

Zob.: Rekapitulacja sumaryczna miasteczka Stanisławczyk

Place i grunty puste znajdowały się tylko na niwie I. Plac miejscowy; było ich łącznie 9.

Jeśli chodzi o strukturę gruntów uprawnych i nieuprawnych, pola orne zajmowały powierzchnię 137 mórg 319 $\frac{5}{6}$ sążnia, uprawy zakwalifikowane jako łąki – 838 mórg 62 $\frac{1}{6}$ sążnia (w tym: łąki – 581 mórg 1236 sążni oraz ogrody i pastwiska – 256 mórg 426 $\frac{1}{6}$ sążnia), a lasy – 4490 mórg 436 sążni. Z tego do gruntów dominikalnych zaliczyć możemy: 3 morgi 1238 sążni ogrodów sklasyfikowanych jako pola orne, 61 mórg 1124 $\frac{5}{6}$ sążnia łąk i ogrodów oraz 4490 mórg 436 sążni lasów. Z kolei do gruntów rustykalnych można zakwalifikować 133 morgi 681 $\frac{5}{6}$ sążnia ziemi ornej (w tym 90 mórg 837 $\frac{1}{6}$ sążnia ogrodów sklasyfikowanych jako pola orne) i 776 mórg 537 $\frac{2}{6}$ sążnia łąk i ogrodów.

Zob.: Sumariusz fasji gromadzkiej miasteczka Stanisławczyk

W świetle metryki józefińskiej w Stanisławczyku znajdowało się 180 budynków mieszkalnych, w tym dwór (zamek) i 179 chałup. Wszystkie umiejscowione były na Placu miejscowym. W miasteczku było kilka obiektów publicznych: kościół rzymskokatolicki, prawdopodobnie cerkiew greckokatolicka (niewymieniona w księdze pomiarów), a także szkoła (bożnica) żydowska. Wszystkie te budowle znajdowały się na Placu miejscowym. Istniał też rynek i trzy cmentarze (w tym okopisko żydowskie).

Liczba obiektów gospodarczych była minimalna – księga pomiarów wymienia jedynie „winnicę pod zamkiem”.

Do wyszczególnionej w metryce józefińskiej infrastruktury technicznej trzeba zaliczyć przede wszystkim drogi. Część z nich miała nazwy własne: droga bałdurska, droga do Ohladowa, droga toporowska, prowadząca w kierunku Toporowa; najważniejsza była droga prowadząca w stronę Brodów („gościniec brodzki”) – na niej w miejscu przeprawy przez Styr znajdował się most.

W Stanisławczyku było sporo obiektów fizjograficznych, głównie potoków, określanych również jako rzeczki. Niektóre z nich miały swoje nazwy, np. Bołdurka, Czernica, Radoszówka, Mindzianka, Mosikowy Potok. Najważniejszy był jednak Styr, płynący w pobliżu miasteczka. Księga pomiarów wymieniała również tereny błotniste: „błoto Na Grzędzie”, „bagnó błotniste” błoto „Sadzawka”.

Przestrzeń publiczno-polityczna

Z analizy zapisów w metryce józefińskiej i opisaniach urbarialnych wynika, że w Stanisławczyku istniały trzy ośrodki władzy:

- 1) władza dworska, reprezentowana przez właściciela Wincentego Potockiego i jego plenipotentów;
- 2) władza miejska, którą sprawował wójt i przysiężni, prawdopodobnie podlegli władzy zwierzchności dworskiej;
- 3) władza duchowna, reprezentowana przez proboszcza rzymskokatolickiego i parocha greckokatolickiego.

Brak danych nie pozwala potwierdzić istnienia załączków gminy żydowskiej.

W miasteczku były trzy świątynie: kościół rzymskokatolicki, cerkiew i bożnica żydowska.

Przestrzeń społeczna

Analiza zapisów w metryce józefińskiej pozwala wychwycić wśród mieszkańców Stanisławczyka trzy grupy społeczno-zawodowe: posiadaczy domów (utrzymujących się zapewne z rzemiosła i handlu), posiadaczy domów i ogrodów o powierzchni nieprzekraczającej jednej morgi (status podobny jak w pierwszej grupie) oraz osoby, które oprócz domów i ogrodów posiadały

także pola orne (zapewne utrzymujące się głównie z uprawy ziemi). Do grupy pierwszej możemy zaliczyć 20 osób (głów rodzin), czyli około 10% ogółu; wśród nich był 1 chrześcijanin i 19 żydów. W drugiej grupie były 24 osoby (w tym 22 chrześcijan i 2 żydów), czyli niecałe 15%. Pozostałą część posiadaczy gruntowych, tj. około 75%, stanowili mieszkańcy, którzy byli użytkownikami ogrodów i pól uprawnych o powierzchni większej niż jedna morga.

Zob.: Wykaz posiadaczy nieruchomości w Stanisławczyku ujętych w metryce józefińskiej

Nieco lepsze możliwości określenia struktury społecznej Stanisławczyka daje opisanie urbarialne.

Mieszkańcy należeli „do jednej tylko klasy czynszowników”, a swoje powinności opłacali kilkoma rodzajami czynszu. Wszystkich 143 poddanych, oprócz opłaty czynszowej w zróżnicowanej wysokości: od 45 kr do 6 złr rocznie, płaciło tzw. miesięczne, zastępujące pańszczyznę, w wysokości od 30 kr do 1 złr 47 kr; 60 mieszkańców wносиło ponadto daninę, zwaną placowym, od posiadanych domów, w wysokości od 3 do 7 kr, oraz oczkowe od pni i barci w lasach, w wysokości od 5 kr do 1 złr 40 kr. Daninę tę płaciło 15 mieszkańców. Oprócz czynszu każdy gospodarz w miasteczku był zobowiązany do odpracowania 12 „dni powinnych” w roku, a także do prac wskazanych przez zwierzchność dworską. Mieszkających w Stanisławczyku 19 rodzin żydowskich nie posiadało żadnych gruntów rolnych, lecz musiało rocznie zapłacić łącznie 19 złr 30 kr czynszu od swych domostw.

W Stanisławczyku obecni byli zapewne także rzemieślnicy, ale – poza informacją o licznych gontarzach – w alegatach nie wyodrębniono żadnej innej grupy zawodowej. Analiza nazwisk (zawołań) mieszkańców pozwoliła stwierdzić, że prawdopodobnie wśród ludności chrześcijańskiej działali bednarz, stolarz, cieśla, łąziebny i kowal.

Urbarialne opisanie miasteczka informuje, że w mieście żyło wielu wytwórców gontów (gontarzy), z których każdy był zobowiązany oddać zwierzchności kopę (60 sztuk) gontów o wartości 5 kr.

W miasteczku znajdowały się jedynie dworskie pastwiska, ale brak informacji o konieczności ponoszenia przez mieszkańców opłat za wypas. Mieszkańcy oraz plebani obu wyznań mieli prawo otrzymać bezpłatnie drzewo na budowę i opał. Plebani nie dostawali dziesięciny.

Zob.: Wykazy posiadaczy nieruchomości w Stanisławczyku ujętych w opisaniach urbarialnych

Na ogólną liczbę 178 właścicieli nieruchomości w Stanisławczyku 159 było chrześcijanami, a 19 żydami. Analiza brzmienia imion i nazwisk sugeruje, że przeważała ludność o etnosie ruskim, ludność polska stanowiła około 20% mieszkańców, a żydowska około 10%.

Do elity miejskiej Stanisławczyka należy zaliczyć przede wszystkim nieznanymi z nazwiska duchownych: proboszcza rzymskokatolickiego i parocha greckokatolickiego. Ponadto w skład elity społecznej wchodził: plenipowen-
ci dominium – Ignacy Turatowicz, mandatariusz Borakowski, reprezentanci miasteczka – wójt Jan Tworkowski oraz przysiężni: Tymko Dybczuk, Paweł Maliszewski, Stefan Jaremczuk i deputowani Petro Dybka, Dmiter Bordulak, Danko Bordulak, Roman Mazepa, Andruch Gontarek.

WYBRANE TEKSTY ŹRÓDŁOWE

Opisanie granic miasteczka Stanisławczyk

Graniczne opisanie dóbr miasteczka Stanisławczyka, w Państwie Brodzkim
leżącego, sporządzone d[nia] 20 maja 788 A[nn]o

Miasteczko Stanisławczyk, dziedziczne Jaśnie Wielmożnego Wincen-
go Potockiego, podkomorzego w[ielkieg]o koronnego, którego podług roz-
ządzenia Przeświat[nej] Cesar[sko]-Królew[skiej] Komisji Urbarialnej za
poprzedzającym jednomyślnym porozumieniem się wszystkich sąsiedzkich
gruntowych zwierzchności, tudzież starszyny gromadzkiej, dziś granic od-
znaczenie i opisanie ma być czynione. Graniczy naokoło z wsiami następują-
cymi, to jest: od południa ze wsią Manastyrkiem, od zachodu z Ohladowem,
Łopatynem i Hrycowołą, od północy z[e] Szczurowicami, od wschodu z Pia-
skami, Bołdurami i Berlinem.

Państwo Brodzkie, chcąc rozporządzenia zwierzchności urbarialnej wzglę-
dem oznaczenia i opisania granic jak najzupełniej skutecznie, a tym sposo-
bem pomienionego miasteczka granice w potomne czasy utwierdzić i zabez-
pieczyć, rekwirowało wszystkich granic stykających się zwierzchności grun-
towych, aby te same albo ich pełnomocnicy wraz ze starszą gromad, jako
też z ludźmi okolicy granic doskonale wiadomymi na grunt miasteczka
Stanisławczyka zajęchać nie odmówili, ale dla udziałania tegoż miasteczka
aktu granicznego po staremu niektóre sąsiedztwa poczyniwszy swe odgrani-
czenia pomimo wiadomości Państwa Brodzkiego, nie raczyły być przytomne
niniejszemu, a takie są Turze, Łopatyn, Hrycowoła, Laszków, Szczurowice itd.
Inne zaś wszystkie na dniu dzisiejszym przytomne widzieć się dały, jako to[:]

1° Z Manastyrka

2° Z Piasków[:] urodz[ony] B. Burdziakowski, ekonom, Wasyl Muzyczka,
przysiężny, Maksym, Filipcio, Iwan, Prokopcio, Michałko Mikitych, gro-
madzcy

3° Z Bołdur[:] urodz[ony] Tad[eusz] Łazarski, ekonom, Jasko Iwanuszek,
przysiężny, Jan Tymczyszyn, Stefan Hryciuk, Korad Zwarycz, gromadzcy

4° Z Berlina[:] tenże, Hryćko Derdka, wójt, Iwan Maćków, przysiężny, Hnat
Andryców, przysiężny, Dmytro Kostyk, gromadzki

5° Z[e] Stanisławczyka[:] Jan Porchowski, wójt, Tymko Dybczuk, Paweł Mali-
szewski, Stefan Jaremczuk przysięgli.

Wyszczególnieni tym porządkiem sąsiedzi gdyśmy się wszyscy razem zgromadzeni na gruncie stanisławczykowskim znajdowali, jednomyślnie ugodziliśmy się i zezwolili na to, ażeby terażniejsze granic obchodzenie stąd zaczęte było, gdzie rzeka Bołdurka z drugą rzeką, Styr zwaną, łączy się i jedną czyni rzekę, a tak[:]

1°. Stanąwszy na dopiero wspomnianym miejscu zejścia się dwóch rzek razem naprzeciw palów piaseckiego i bołdurskiego, na znak trzech tu zbiegających się granic rozkazaliśmy nad odnogą Styru ustanowić pal pierwszy, stanisławczykowski, od którego zaczynając graniczyć z Bołdurami.

2°. Udaliśmy się ku zachodowi zimowemu i szliśmy z gromadami stanisławczykowską i bołdurską ponad dopiero wspomnianą odnogę Styrową, od obu stron zgodnie za znak naturalnej granicy potwierdzoną, którą to namierzysz sążni 700, zbliżyliśmy się do rzeczki Czernica zwanej, a łączącej się stąd odnogą Styrową, którą szliśmy do tego miejsca, więc i tu zgodziły się strony tyżące się, aby był umieszczony pal drugi, przy wejściu rzeczki Czernicy w odnogę Styrową, a od tego zostawiając dotąd wzmiankowaną odnogę w ręce prawej

3°. Skłoniliśmy się ku południowi, a wzięwszy za znak widzialny granicy po tylekroć wzmiankowaną rzeczkę Czernicę, postępowaliśmy ponad nią pomiędzy lasy częścią czarne, częścią sosnowe aż do gościńca, czyli drogi z Bołdur do Stanisławczyka ciągnącej się, nad którą przy rzeczce Czernicy kopiec od Bołdur ostatni, gdy ustanowiony, i rectelineum dotąd od pala pod numerem drugim opisanego wzięte, wynoszące sążni 1724, gdy zapisane zostało

4°. Zaczęliśmy graniczyć z Berlinem, a zostawiając rzeczkę Czernicę w ręce prawej, prowadzeni byliśmy także ku południowi przez lasy rozmaite, które wraz o sążni 100 pierwszym, potem o sążni 204 drugim, w lesie czarnym Taras zwanym, dalej o sążni tyleż i w tymże lesie trzecim, a to niedaleko błota, o sążni zaś 241 za błotem, w łożach czwartym, tudzież o sążni 200 jeszcze w tychże łożach, Konie zwanych, piątym, jako też o sążni tyleż za łożami, w lesie czarnym Przekop zwanym, niemniej o sążni 175 w borze Przekop zwanym siódmym, toż o sążni 280 w tymże borze, nie dochodząc gościńca z Berlina do Stanisławczyka ósmym, wciąż o sążni 203 dziewiątym, a o sążni 210 w lesie Podmajdanie zwanym dziesiątym, jeszcze o sążni tylko 200 w tymże lesie jedenastym, a to nad drogą podmajdańską nie inaczej o sążni 160 w jednymże borze dwunastym, za którym o sążni 170 także w borze podmajdańskim trzynastym, znów o sążni tyleż w lesie czarnym Pustyką zwanym czternastym, nad drogą Średnia rzeczona, a o sążni 164 w tymże lesie piętnastym, a jeszcze o sążni 140 nad samą rzeczką Miedzianką kopcem szesnastym zgodnie i jednomyślnie lasy Stanisławczyka od berlińskich odłączone i odznaczone zostały. Stąd zaś

5°. Obróciwszy się na zachód z gromadami stanisławczykowską i manastyrską postępowaliśmy ponad dopiero wspomnianą rzeczką Miedzianką dalej, zostawiając te w ręce prawej, pomiędzy same lasy aż do ługu Brzezowy zwanego i w tym przeciągu, w odległości od kopca najbliższego na sążni 180 pierw-

szy, dalej o sążni 190 drugi, potem o sążni 130, także przy Miedziance trzeci, wciąż o sążni 140 w lesie czarnym Zwierzyniec zwanym czwarty, a o sążni 99 w tymże piąty, o sążni zaś 120 przy drodze szósty, toż o sążni 132 przy tejże, nie dochodząc brodu Hruzkowe zwanego, siódmy, znów o sążni 120 w lesie Niedźwiednia zwanym ósmy, jako też o sążni 114 w borze dziewiąty, w tymże o sążni 105, także o sążni 100 dziesiąty i jedenasty, nie więcej o sążni 145 dwunasty, niemniej o sążni 131 przy końcu tego samego boru i przy jednejże drodze trzynasty, a zaś o sążni 110 w czarnym lesie czternasty, również o sążni 180 piętnasty, za tym o sążni 150 szesnasty, o sążni zaś 160 między terebieżami Pod Lipą siedemnasty, jeszcze między tymi o sążni 180, a o sążni 115 w lesie Złomski zwanym osiemnasty i dziewiętnasty, dalej o sążni 116 także między terebieżami dwudziesty, na koniec o sążni 100 przy wyżej rzeczonym ługu Brzewowym kopiec dwudziesty pierwszy za poprzedzającym jednomyślnym zezwoleniem stron tyjących się gdy został usypany

6°. Skłoniliśmy się pomiędzy zachód i północ, a idąc przez ług Brzewowy dalej pomiędzy lasy, kopanie i łąki aż do rzeki Styr zwanej wraz o sążni 220 za ługiem dwudziesty drugi, za którym o sążni 200 nad inny błotem dwudziesty trzeci, a o sążni 130 za tymże przy kopaniach manastyrskich dwudziesty czwarty, dalej o sążni 92 przy tychże dwudziesty piąty, niemniej o sążni 104 dwudziesty szósty, o sążni zaś 115 przy drodze Okrażnica zwanej dwudziesty siódmy, wciąż o sążni 160 za lasem koło kopani dwudziesty ósmy, niemniej o sążni 135 nad drogą z Rudy i Manastyrku do Stanisławczyka dwudziesty dziewiąty, po tym o sążni 70 między krzakami trzydziesty, tudzież o sążni 110 przy brzegu krzaków nad łąkami trzydziesty pierwszy, wreszcie o sążni 60 nad samym Styrem kopiec ostatni zgodnie między Stanisławczykiem i Manastyrkiem usypać rozkazaliśmy, ponieważ tu

7°. Zaraz po drugiej stronie Styru zobaczyliśmy kopce, czyli nowe granicy znaki, które bez przytomności i zezwolenia gromady stanisławczykowskiej, jak też bez żadnej wiadomości do Państwa Brodzkiego były poczynione przez gromadę turzańską, i tych to znaków, gdy gromada stanisławczykowska żadną miarą za graniczne przyjąć nie chciała, mocno utrzymując, iż nie zna innego daletu (?) swych granic, tylko ten jeden, który był podczas detaksacji officiose przez geometrę z komornikiem granicznym czyniony, tedy my wstrzymaliśmy się nieco w dziele naszym, póki nie została uczyniona rekwizycja w tej okoliczności od Państwa Brodzkiego do zwierzchności gruntowej turzańskiej, od której lubo był oficjalista z gromadą przyjechał, jednakże nie tylko do ugody, ale nawet do tego przystąpić wzbraniał się, aby podług przepisów prawideł Komisji Urbarialnej kontrowers niniejszy od obu stron był wspólnie zanotowany, wreszcie gdy nie bawiąc i rzecz całą bez żadnego rozporządzenia zostawiając, gromada turzańska z swoim oficjalistą od nas oddaliła się i do siebie powróciła, my kończąc przedsięwzięte dzieło, udaliśmy się między zachód i północ z gromadą stanisławczykowską, ku duktowi detaksacji prowadzącą, przeto przestąpiwszy rzekę Styr, nad tymże z drugiej strony kopcem pierwszym, za tym o sążni 90, nad kopaniami drugim, dalej o sążni 60 za terebież,

pod lasem trzecim, a zaś o sążni 70 w lesie czwartym, toż o sążni tyleż nad drożyną piątym, a o sążni 110 w borze szóstym, także o sążni 110 siódmym, wreszcie między zabudowaniem z prawej Stefana Slusarka, a z lewej Fedka Bednarczuka, o sążni 45, nad rzeką Radoszówką kopcem ósmym kontrowers niniejszy odznacza się od strony południowej, który od strony między zachód i północ rzeką Radoszówką, a zaś od wschodu stepem determinuje się. Ale ponieważ nie doszliśmy jeszcze z gromadą stanisławczykowską do duktu w czasie detaksacji czynionego, do którego zamierzaliśmy, przeto

8°. Musieliśmy się na tym miejscu, czyli nad rzeką Radoszówką, nieco zatrzymać, mając już do czynienia z Państwem Łopatyńskim, czyli wsią Ohladowem, która to wieś jako też inne tegoż Państwa wsie po niej następujące stykają się granicznie z miasteczkiem Stanisławczykiem, poczyniwszy odgraniczenie urbarialne bez wiedzy Państwa Brodzkiego, jako też gromady stanisławczykowskiej, podług swojego rozumienia nie chciały być przytomne niniejszemu ograniczeniu, tak same strony, a zaś zwierzchność ich, czyli Państwo Łopatyńskie, na rekwizycję Państwa Brodzkiego odpowiedziało w ten sposób, iż Państwo Łopatyńskie jeszcze z jesieni pokończyło swe ograniczenia, a dziś nie ma przyczyny zatrudniać się tymiż, więc gdy gromada, czyli strona stanisławczykowska, wzbroniła się pójść za duktem świeżo prowadzonym przez Państwo Łopatyńskie i nie miała z kim dla niestawienia się stron należycie pomówić o niniejszym kontrowersie, a zawsze jednak utrzymywała, iż jej ograniczenie nie inaczej być powinno czynione, tylko według duktu detaksacyjnego, zatem my stosując się do przepisów Przeświet[nej] Komisji Urbarialnej, dla odznaczenia kontrowersu udaliśmy się za prowadzącą gromadą stanisławczykowską do duktu detaksacyjnego, tak, iż

9°. Szliśmy na zachód wyżej rzeczoną rzeką Radoszówką dotąd, póki po namierzeniu sążni 543 nie stanęliśmy przy samym pomienionym dukcie i tu na brzegu północnym tejże rzeki rozkazawszy ukopać kopiec pierwszy, a zaś 10°. Obróciwszy się na północ, prowadzeni byliśmy tymże samym duktem detaksacji częścią pomiędzy łąki, częścią pomiędzy lasy, a w tym ciągu o sążni od kopca nad rzeką stojącego 80, wstępując w bór, przy starym kopcu ^dpierwszy^d, po tym o sążni 104, obok starego, ^ddrugi^d, znów o sążni 100 w borze także ^dtrzeci^d, a o sążni 120 na wzgórkę przed bagnem ^dczwarty^d, o tyleż za bagnem na wzgórkę ^dpiąty^d, dalej o sążni 100 w koniec lasu Diakowy zwanego ^dszósty^d, znów o tyleż za bagnem ^dsiódmy^d, jeszcze o tyleż w borze przed bagnem ^dósmy^d, także o sążni 110 nad drogą z[e] Stanisławczyka do Ohladowa ^ddziwiąty^d, toż o sążni 120 ^ddziesiąty^d, a o sążni 90 przy starym ^djedenasty^d, o sążni zaś 120 ^ddwunasty^d, niemniej o sążni 110 przy starym ^dtrzynasty^d, tudzież o sążni 178 nad drogą Maziarska zwaną ^dczternasty^d, za którym o sążni 120 ^dpiętnasty^d, o tyleż ^dszesnasty^d, także o sążni 100 nad błotem Przekopana Sadzawka zwanym ^dsiedemnasty^d, znów o tyleż między błotem Na Grzędzie, nad sadzawką starą łopatyńską, ^dosiemnasty^d, dalej za błotem krzywomostowskim i za rzeką z Łopatyna płynącą, z brzegu lasu, to jest o sążni 272, ^ddziwiętnasty^d, za tym o sążni 180 nad gościńcem łopatyńskim ^ddwudziesty^d,

wciąż o sążni 110, w lesie ^ddwudziesty pierwszy^d, a o sążni 120 za drogą Okratnia zwaną, na wzgórku ^ddwudziesty drugi^d, jako też o sążni 113, na wyniosłym wzgórku ^ddwudziesty trzeci^d, o sążni tylko 66 przy starym ^ddwudziesty czwarty^d, o sążni zaś 150, między borem, ^ddwudziesty piąty^d, jako też o sążni 170 ^ddwudziesty szósty^d, tudzież o sążni 60 przy starym ^ddwudziesty siódmy^d, równie o sążni 125 za drogą manastyrską, na wzgórku ^ddwudziesty ósmy^d, wreszcie o sążni 120 na dolinie, pod lasem dębowym przy kopcu starym narożnym kopiec ^ddwudziesty dziewiąty^d został usypany, a od tego

11°. Ku wschodowi jednymże idąc duktem detaksacji o sążni 108, nad drogą z Hrycowoli do Stanisławczyka ^dtrzydziesty^d, potem o sążni 100 w borze ^dtrzydziesty pierwszy^d, o sążni zaś 150 ^dtrzydziesty drugi^d, także o sążni 180 ^dtrzydziesty trzeci^d, a o sążni 130 przed ogrodami, czyli kopaniami Manastyrku, ^dtrzydziesty czwarty^d, dalej za tymi na ulicy wioski Manastyrka, pominąwszy chatę Mykoły Makarza Krzywego, ^dtrzydziesty piąty^d, a to o sążni 135 znów za ogrodami o sążni 95 przy starym ^dtrzydziesty szósty^d, przy kontrowersie terażniejszym ustanowić rozkazawszy kopiec.

12°. Udaliśmy się między wschód letni i nieco północ, a tak postępując i dalej kontrowers oznaczając, zaraz o sążni 100 między kopaniami ^dtrzydziesty siódmy^d, a o sążni 70 za tymiż, nad drogą z Manastyrka do Hrycowoli ^dtrzydziesty ósmy^d, dalej o sążni 112 w borze, przy tejże ^dtrzydziesty dziewiąty^d, znowu o sążni 110 ^dczterdziesty^d, po tym o sążni 178 ^dczterdziesty pierwszy^d, o sążni zaś 200 ^dczterdziesty drugi^d, toż o sążni 180 ^dczterdziesty trzeci^d, o sążni tyleż ^dczterdziesty czwarty^d, równie jako i poprzedzające nad jedną drogą, wyż pomienioną, po tym o sążni 90, zostawiwszy drogę w lewej, między borem, przy starym ^dczterdziesty piąty^d, tudzież o sążni 110 nad jeziorkiem, niedaleko pół ornych ^dczterdziesty szósty, wciąż o sążni 180 za ornymi, przy krzakach gdy stanął kopiec ^dczterdziesty siódmy^d.

13°. Na wschód dalej przeto zaszliśmy, gdzie także o sążni 170 na górze nadany ^dczterdziesty ósmy^d, znowu o sążni tyleż ^dczterdziesty dziewiąty^d, za tym o sążni 150, przy brzegu boru, nad łąkami ^dpięćdziesiąty^d, tudzież o sążni 130 za tymiż, pod lasem dębowym ^dpięćdziesiąty pierwszy^d, a o sążni 150 w dębinie ^dpięćdziesiąty drugi^d, dalej o sążni 307 przy starych ^dpięćdziesiąty trzeci^d, o sążni zaś 126 przy borze ^dpięćdziesiąty czwarty^d, niemniej o sążni 141 przed ogrodem Romana Kostyka, na gruncie zakwestionowanym mieszkającego, ^dpięćdziesiąty piąty^d, też o sążni 100, za ogrodem, przy starych ^dpięćdziesiąty szósty^d, dalej o sążni 200 w borze ^dpięćdziesiąty siódmy^d, a zaś o sążni 80 przy starym ^dpięćdziesiąty ósmy^d, także o sążni 60 przy starym ^dpięćdziesiąty dziewiąty^d, za tym o sążni 140 na wzgórku, w borze kopiec ^dsześćdziesiąty^d usypać rozkazaliśmy, stąd

14°. Skłoniwszy się nieco ku północy, szliśmy lasem dalej pomiędzy sianożęci aż do Styru, a to jednymże duktem ^ddetaksacji^d, przy którym i tu w odległości od kopca najbliższego o sążni 150, na górze ^dsześćdziesiąty pierwszy^d, dalej o sążni 130 na wzgórku ^dsześćdziesiąty drugi^d, o sążni zaś 45 za ^dsześćdziesiąty trzeci^d jest wzięty stary, a o sążni 143 ^dsześćdziesiąty czwarty^d, także o sążni

150 ^dsześćdziesiąty piąty^d, niemniej o sążni 115 przy starym ^dsześćdziesiąty szósty^d, potem o sążni 140 ^dsześćdziesiąty siódmy^d, znów o tyleż, na górze ^dsześćdziesiąty ósmy^d, toż o sążni 90 na tejsze ^dsześćdziesiąty dziewiąty^d, a o sążni tylko 36 na brzegu lasu, nad sianożęciami kopiec siedemdziesiąty, na końcu o sążni 130 nad samą rzeką Styr zwaną siedemdziesiąty pierwszy, a to już pal ustanowiony jest odznaczeniem jednego kontrowersu, skąd 15°. Udaliśmy się ku południowi ponad wspomnianą rzeką Styrem, gdzie jest niniejszy kontrowers, ze wsią Piaski stykać się, czyli graniczyć zaczyna, ponad którym to Styrem gdyśmy postąpili przez odległość sążni 617, zbliżyliśmy się do palów pod numerem pierwszym opisanych, albo raczej stanęliśmy na tym miejscu, skąd zaczęło się niniejsze granic obchodzenie i gdzie też dzieło zupełnie zakończone zostało, które jako podług rozmaitych zachodzących okoliczności w piętnastu punktach określiwszy wiernie, zawarliśmy. Tak też dla lepszej w następnej czasie wiary i wagi podpisami rąk naszych stwierdzamy. Działo się dnia dwudziestego maja tysięcznego siedemsetnego osiemdziesiątego ósmego roku na gruncie w Stanisławczyku.

Prawidła fasjonowania (regist)

Miasteczko Stanisławczyk było położone w równinie, ale jego pola znajdowały się na wzgórzach i w dolinach. Ziemię określano jako piaszczystą i rudowatą, na wzgórzach bardziej glinkowatą z występującym czarnym piaskiem. W prawidłach fasjonowania wskazywano, że z braku ciągłych pól ornych nie można było podzielić obszaru miasta na niwy – składało się przede wszystkim z ogrodów (niwa I), kopani w lesie, terebieży, czyli łąk, pastwisk i pastewników oraz dominujących powierzchniowo lasów.

Na niwie I. Plac miejscowy liczne ogrody fasjonowano na 12 cetnarów słodkiego siana i 4 cetnary potrawu. Na części pól znajdujących się w pobliżu miasteczka i nawożonych wysiewano różne gatunki zbóż, a oprócz tego hreczkę, proso, groch i konopie oraz jarzyny. Na 1 morgę wysiewano 1 korzec żyta, otrzymując 3 ziarna plonu, i 32 garnce hreczki, przynoszące 2 1/2 ziarna plonu. Na kilku pastwiskach tej niwy fasjonowano 3 cetnary siana słodkiego z morgi.

Na obszarze niwy II. Pastewniki ziemię określano jako niską i piaskowatą, często zamulaną od strony Styru. Na średnio urodzajnych łąkach tej niwy zbierano od 7 do 10 cetnarów siana kwaśnego.

Na III niwie znajdowały się kopanie, czyli ogrody ludności mieszkającej w lesie zwanym Okrągłym. Jakość ziemi oceniano niezbyt wysoko: „grunt niski, piaskowy z rudawiną”. Pola obsiewano na zimę żytem, na wiosnę jęczmieniem. Na 1 morgę mórg wysiewano 1 korzec żyta i 32 garnce jęczmienia, uzyskując plon 2 3/4 ziarna. W innych częściach kopanie, „złożone z ziemi piaskowej z siną”, obsiewano także owsem, hreczką oraz jarzynami i co 3 lata je ugorowano. Część powierzchni tej niwy zajmowały też łąki (sianożęci), przynoszące 6 lub 8 cetnarów słodkiego siana.

Na terenie niwy IV. znajdowały się terebieże, wykarczowane w lesie o rudowatej ziemi lub położone na terenach podmokłych; z 1 morgi uzyskiwano z nich 6 cetnarów siana kwaśnego. Na niwie tej rozciągały się też kopanie, na których wysiewano żyto i hreczkę – z 1 korca na morgę otrzymywano 2 1/4 ziarna plonu.

Niwa V. Koło Gościńca Brodzkiego leżała „na gruncie wilgotnym, zbytnio błotnistym i moczarowatym”. Z terebieży na tej niwie uzyskiwano 8 cetnarów kwaśnego siana z morgi. Na kopaniach na 1 morgę wysiewano 1 korzec żyta ozimego i 30 garncy hreczki, uzyskując z obu plon w wysokości 2 1/4 ziarna.

Opisanie gromady miasteczka Stanisławczyk

Cyrkuł złoczowski, Państwo Stanisławczyk, miasto Stanisławczyk

Opisanie

zwyczajnych dotąd i na przepisach najwyższych uniwersałów zasadzających się dominikalnych, urbarialnych lub inwentarialnych dochodów i jaka proporcj]a między terażniejszą powinnością i nową, uniwersałem pod 10^m lutego [1789] ustanowioną, należytością zachodzi.

Ta gromada do jednej gruntowej zwierzchności należy, to jest do samego tylko dziedzica.

1°. Rzeczona gromada za powinność swoją płaci gotowymi pieniędzmi czynsz i miesięczne zwane za pańszczyznę, jako też placowe od domów, tudzież za dziesięcinę pszczelną, której tu nie dają, płacą oczkowe od pni i barci po lasach, którzy te posiadają. Te zaś powinności zasadzają się na gruntowym inwentarzu i na lustracjach, jak dalece te przez uniwersały potwierdzone zostały.

2do. Oprócz piętężnych czynszów każdy gospodarz powinien 12 dni winnych w roku odrabiać, to jest, który ma ciągło ciąglą, pieszy zaś pieszą, a to do czego ich dwór użyje.

3^{tio}. Że to miasteczko w lesie leży, więc wielu znajduje się gontarzy, którzy kopę gontów po krajcarów 5 robić obowiązani są.

4to. 19^{cie} familii żydowskich, którzy w miasteczku Stanisławczyku własne domostwa mają, 19 [złoty] r[reńskich] 30 kr[ajcarów] czynszu z domostw zwierzchności rocznie płacić powinni. Ta należytość jednak do niniejszego obrachunku urbarialnych powinności nie należy, ponieważ wyżej rzeczeni Żydzi żadnych gruntów nie posiadają, a zatem się tu ta suma dla przychodu tylko kładzie.

5to. Grunty plebanów rit[us] lat[ini] i r[itus] g[raeci], ponieważ zwierzchność z nich nic nie pobiera, do porachowania tu nie wchodzą.

6to. Żadnych gruntów tutaj pustych i nieosiadłych nie ma.

7mo. Pastwisk żadnych tu gromada nie ma, tylko pańskie, czyli dworskie.

8°. Żadnej dziesiątyny tu proboszczowi nie dają, ani też parochowi r[itus] g[raeci], tylko od dobrej woli gromady zależy, jeżeli co dają.

9°. Drzewo tak na budowie, jako i na opał obydwaj miejscowi plebani, jako też gromada bezpłatnie miewać zwykli. Że zaś teraz podatek monarchiczny z lasów opłacać potrzeba, więc słuszne, aby i ci do tego podatkuwania proporcjonalnie pociągnięci zostali.

Ponieważ tutejsi poddani do jednej tylko klasy czynszowników należą, więc tylko porównanie uczyni się, jak na potem terażniejsze powinności zostawać mogą.

Wykaz alegatów

Nr 1. Konsygnacja mieszczan Stanisławczyka, którzy urbarialną należytość zwierzchności pieniędzmi płacą.

Nr 2. Konsygnacja 19 rodziny żydowskich, którzy zwierzchności czynsz płacą.

Nr 3. Konsygnacja tych gruntów wraz z przychodem ich, z których zwierzchność dworska nic nie pobiera.

SUMMARY

This publication results from the international research project “At the meeting point of cultures and nations. Galician towns and small towns in the Josephinian Land Survey” financed from the appropriations of the National Science Centre within the Harmonia 8 program. The program involves creating a unique, online-accessible database of towns and their inhabitants as well as defining the components of the social space of towns and small towns of the five easternmost “cyrkuls” of Galicia, i.e. districts of Berezhany (Brzeżany), Brody (Zolochiv, Złoczów), Ternopil (Tarnopol), Zalishchyky (Zaleszczyki) and Stanyslaviv (Ivano-Frankivsk, Stanisławów). The source basis for the research are mass and complementary historical sources from the 80^s of the 18th century: the Josephinian Land Survey, created in the years 1785–1788 and the so-called urbarial descriptions, drawn up in 1789 for tax purposes.

Volume 32 presents source materials for the towns of the Brody (Zolochiv, Złoczów) “cyrkul”: Busk, Kutkir (Kutkorz), Pomoryany (Pomorzany), Radekhiv (Radziechów) and Stanislavchik (Stanisławczyk). The introduction discusses the legal status, geographical location and property structure of the above mentioned towns as well as characterises the main elements of their physical, public, political and social space.

The publication has been supplemented with copies of some of the source documents (among others, descriptions of town borders) and tabular list of town inhabitants made on the basis of the Josephinian Land Survey and the so-called urbarial descriptions.

BIBLIOGRAFIA

Źródła rękopiśmienne

Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy we Lwowie
fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawy 29, 40, 114, 180, 190
fond 146: Namiestnictwo Galicyjskie, opis 18, sprawy 1428, 1523, 1585, 1622

Źródła drukowane

Państwo wojnickie w metryce józefińskiej z 1785–1787 roku. Wojnicz, Zamoście, Ratnawy i Łopoń, wyd. J. Szymański, Wojnicz 2000.

Opracowania

- Adelsgruber P., Cohen L., Kuzmany B., *Getrennt und doch verbunden. Grenzstädte zwischen Österreich und Russland 1772–1918*, Wien–Köln–Weimar 2011.
- Dolinovskiy V., *Соціально-професійна структура міщан Олеська на підставі інвентаря будинків 1789 р.*, [w:] *Galicyjskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII–XIX wieku*, zbiór studiów pod red. T. Kargola, B. Petryszak i K. Ślusarka, Kraków–Lwów 2018.
- Drobesch W., *Bodenerfassung und Bodenbewertung als Teil einer Staatsmodernisierung. Theresianische Steuerrektifikation, Josephinischer Kataster und Franziszeischer Kataster*, [w:] R. Furter, A.-L. Head-König, L. Lorenzetti (red.), *Les migrations de retour. Rückwanderungen*, Geschichte der Alpen/Histoire des Alpes/Storia delle Alpi, 2009, t. 14.
- Falniowska-Gradowska A., Leśniak F., *Struktura własności ziemskiej i użytkowania gruntów w Galicji w cyrkulach rzeszowskim, sanockim i tarnowskim w świetle katastru józefińskiego (1785–1787)*, Toruń 2009.
- Falniowska-Gradowska A., *Studia nad społeczeństwem województwa krakowskiego w XVIII wieku. Struktura własności ziemskiej i użytkowanie gruntów w świetle katastru józefińskiego*, Warszawa 1982.
- Feucht R., *Flächenangaben im österreichischen Kataster*, Diplomarbeit am

- Institut für Geoinformation und Kartographie der Technischen Universität Wien, 2008.
- Fierich J., *Kultury rolnicze, zmianowanie i zbiory w katastrze józefińskim*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, 1950, t. 12.
- Gospodarka Galicji 1772–1867. Inwentarz materiałów historycznych z archiwów i bibliotek Polski, Austrii i Ukrainy*, t. 1-2, pod red. K. Ślusarka, Kraków 2015.
- Jewuła Ł., *Galiczyjskie miasta i miasteczka oraz ich mieszkańcy w latach 1772–1848*, Kraków 2013.
- Kańkowski M., *Miasto Józefów w świetle opisań urbarialnych*, [w:] *Galiczyjskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII–XIX wieku*, zbiór studiów pod red. T. Kargola, B. Petryszak i K. Ślusarka, Kraków–Lwów 2018.
- Kargol T., *Konfrontacja metryki józefińskiej z innymi źródłami historycznymi na przykładzie topografii i społeczeństwa Brodów w II połowie XVIII wieku*, [w:] *Galiczyjskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII–XIX wieku*, zbiór studiów pod red. T. Kargola, B. Petryszak i K. Ślusarka, Kraków–Lwów 2018.
- Krętosz J., *Archidiecezja lwowska obrządku łacińskiego w okresie józefinizmu (1772–1815)*, Katowice 1996.
- Kulczykowski M., *Andrychowski ośrodek płócienniczy w XVIII i XIX wieku*, Wrocław 1972.
- Kulczykowski M., *Chłopskie tkactwo bawełniane w ośrodku andrychowskim w XIX wieku*, Wrocław 1976.
- Kuzmany B., *Brody. Eine galizische Grenzstadt im langen 19. Jahrhundert*, Wien–Köln–Weimar 2011.
- Rozdolski R., *Die grosse Steuer- und Agrarreform Joseph II*, Warschau 1961.
- Rozdolski R., *Stosunki poddańcze w dawnej Galicji*, t. 1–2, Warszawa 1962.
- Ruszała K., *Społeczeństwo miasteczka galicyjskiego w pierwszych latach rządów austriackich w świetle pierwszego katastru gruntowego, tzw. metryki józefińskiej na przykładzie Jasła*, [w:] *Społeczeństwo i gospodarka Galicji w latach 1772–1867. Źródła i perspektywy badań*, zbiór studiów pod red. T. Kargola i K. Ślusarka, Kraków 2014.
- Rutkowski J., *Galicyjski kataster gruntowy jako podstawa statystyki własności ziemskiej*, „Wiadomości Statystyczne o Stosunkach Krajowych”, 1917, t. 25, z. 3.
- Styś W., *Metryki gruntowe józefińskie jako źródło do historii gospodarczej Galicji*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, 1932, t. 2.
- Ślusarek K., *Drobna szlachta w Galicji 1772–1848*, Jędrzejów–Kraków 2011.
- Ślusarek K., *Materiały podatkowe jako źródło do dziejów miast galicyjskich w czasach józefińskich*, [w:] *Galiczyjskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII–XIX wieku*, zbiór

- studiów pod red. T. Kargola, B. Petryszak i K. Ślusarka, Kraków–Lwów 2018.
- Tandecki J., Kopiński K., *Edytorstwo źródeł historycznych*, Warszawa 2014.
- Wasyl F., *Ormianie w przedautonomicznej Galicji. Studium demograficzno-historyczne*, Kraków 2015.
- Zamoyski G., *Nowy Targ i jego mieszkańcy w świetle metryki józefińskiej*, [w:] *Galicyskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII–XIX wieku*, zbiór studiów pod red. T. Kargola, B. Petryszak i K. Ślusarka, Kraków–Lwów 2018.
- Білінська Л., *Мікротопоніми Тисмениччини відомного походження*, „Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Сер. Мовознавство“, Тернопіль 2009, Вип. 2 (17).
- Вирста Н., *Українські та німецькі прізвища, мотивовані назвами професій (лексико-семантичний аналіз)*, „Актуальні проблеми філології та перекладознавства“, Хмельницький 2013, Вип. 6 (1).
- Долинська М., *Історична топографія Львова XIV–XIX ст.*, Львів 2006.
- Долинська М., *Йосифінська метрика – головне джерело для відтворення історичної топографії (культурного краєвиду) міст, містечок і сіл Галичини*, [w:] *Galicyskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII–XIX wieku*, zbiór studiów pod red. T. Kargola, B. Petryszak i K. Ślusarka, Kraków–Lwów 2018.
- Долинська М., Погорілко М., *З історичної топографії Львова (гори Львова)*, „Записки Наукового товариства імені Шевченка“, Львів 2015, t. 268.
- Йосифінська (1785–1788) і францисканська (1819–1820) метрики. Перші поземельні кадастри Галичини. Показчик населених пунктів*, Київ 1965.
- Іваночко У., *Вплив соціально-функціональних процесів на розвиток урбанізації в Галичині кінця XVIII – початку XX ст.*, [w:] *Історична топографія і соціотопографія України*, Зб. наук. праць, Редкол.: Я. Дашкевич, П. Сохань та ін., Львів 2006.
- Лаба В., *Історія міста Перемишляни від найдавніших часів до 1939 року*, Львів 2001.
- Лужецька О., *Мікротопонімія Південно-Західного Опілля*, Дис. на здобуття наук. ст. канд. філологічних наук, Тернопіль 2014.
- Петришин Г., Іваночко У., *Еволюція принципів класифікації міст Галичини в австрійський період*, [w:] *Книга міст Галичини. Міждисциплінарні дослідження у містознавстві*, „Вісник Державного університету «Львівська політехніка»“, Львів, 1999, nr 379.

ZESTAWIENIA TABELARYCZNE

Sumariusz fasji gromadzkiej miasta Busk

		Pola orne						Łąki						Lasy			
		powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia		pożytek siana w cetnarach				powierzchnia		pożytek drewna w sążniach sześć.	
		morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmien	owies	morgi	sążnie	siano		potraw	morgi	sążnie	twardego	miękkiego	
								ogółem	słodkie	kwaśne							
Zwierzchność dworska posiada	ról, łąk i lasów	389	1030 5/6	845 9/16	1243 29/32	1764 3/8	698 11/32	43	1558 1/2			340,59					
	stawów							552	1300		4422,50	4422,50					
	ugorów																
	ogrodów i sadów							2			32,00		8,00				
	krzaków																
	pastwisk							1	660		5,65						
	ogółem	389	1030 5/6	845 9/16	1243 29/32	1764 3/8	698 11/32	600	318 1/2		4460,15	4763,09	8,00				
Poddani posiadają	ról, łąk i lasów	2296	1149 1/3	3684 3/64	7231 3/64	5860 5/16	8521 11/16	702	1493 1/6		2958,12	5130,56	648,10				
	stawów																
	ugorów																
	ogrodów i sadów							169	1499 2/3								
	krzaków							4907	695			19629,74					
	pastwisk							8	84		25,95	6,26					
	ogółem	2296	1149 1/3	3684 3/64	7231 3/64	5860 5/16	8521 11/16	5780	487 5/6		2958,12	24760,30	648,10				
Suma całkowita		2686	580 1/6	4529 39/64	8474 61/64	7624 11/16	9220 1/32	6380	806 1/3		7418,27	29523,39	656,10				

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 40, k. 29v-30.

Wykaz posiadaczy nieruchomości w Busku ujętych w opisaniach urbarialnych

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
436	Franciszek	Albut	1	14 11/30	1 9/20		15 49/60
G.	Bazyli	Ambroziewicz	8	2 7/12			2 7/12
283	Jacenty	Ambroziewicz	1	50 7/60	9 11/12		60 1/30
317	Demko	Berbeka	1	18 17/20	4 1/3	1 1/10	24 17/60
316	Hrycko	Bielanski	1	18 17/20	12 7/10	37/60	32 1/6
318	Konstanty	Bielanski	1	18 2/15	8 59/60	13/20	27 23/30
161	Piotr	Bielecki	6	22 9/20	1 7/10		24 3/20
171	Tomasz	Bielecki	6	31 47/60	4 7/10		36 29/60
257	Jan	Bilański	1	70 1/6	6 7/30		76 2/5
209	Paweł	Biluki	1	91 1/15	3 5/6		94 9/10
383	Hrycko	Bocian	1	5 5/12	7/10		6 7/60
400	Jan	Bocian	1	12 7/20	1 1/6		13 31/60
398	Jędrzej	Bocian	1	21 3/5	2 37/60		24 13/60
384	Pawło	Bocian	1	13 13/60	3 1/3		16 11/20
222	Tomasz	Borowski	1	78 3/10	3 4/5		82 1/10
453	Jędrzej	Bryk	8		1 2/3		1 2/3
120	Sobestian	Bryk	8		1 3/20		1 3/20
297	Jakim	Bryliński	1	9 9/20	41/60		10 2/15
320	Hreczy	Budzianowski	1	21 14/15	3 53/60		25 49/60
26	Mikołaj	Budzinski	8		11/60		11/60
380	Ignacy	Cebrowski	8	5 3/4	1 19/60		7 1/15
363	Michał	Chanuk	5		5 1/6		5 1/6
196	Stanisław	Choma	8		5/6		5/6
465	Fedory	Chrunio	1	30 3/10	2 13/30		32 11/15
159	Antoni	Chudziakiewicz	6	22 9/20	10 1/2		32 19/20
172	Kazimierz	Chudziakiewicz	6	31 43/60	1 49/60		33 8/15
226	Stanisław	Chudziakiewicz	8		3 1/15		3 1/15
155	Tomasz	Chudziakiewicz	6	25 7/60	4 11/12		30 1/30
204	Proc	Cienkiewicz	1	21 7/30	1 3/4		22 59/60

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
166		Ciesiecka wdowa	1		4 1/2		4 1/2
319	Jan	Cieślak	1	44 23/30	32 2/3		77 13/30
391	Jędrzej	Cieślak	1	26 1/3	1 13/15		28 1/5
10	Józef	Cieśluk	8		8/15		8/15
392	Kazimierz	Cieśluk	8		2 11/30		2 11/30
235	Fedko	Cinaman	1	47 23/30	1 5/6		49 3/5
41	Andrzej	Culicz	8		7/30		7/30
285	Jacenty	Cycher	1	19 17/30	2 59/60		22 11/20
288	Tomasz	Cycher	1	11 11/60	13/20		11 5/6
333	Stanisław	Czabaj	1	25 2/15	20 5/12	7/20	45 9/10
457	Stanisław	Czabay	1	34 19/30	1 41/60		36 19/60
281	Teodor	Czechożynski [paroch ritus graeci uniti]	8	100 7/60	114 11/20		214 2/3
191	Jędrzej	Czemierzynski	5		1 11/60		1 11/60
43	Tomasz	Czerniechowski	8		7/20		7/20
243	Petro	Czerynski	8		3 59/60		3 59/60
326	Szymon	Czubaj	1	8 1/30	14 1/20		22 1/12
256	Aleksander	Czuczman	1	61 4/15	6 7/10		67 29/30
261	Bazyli	Czuczman	1	67 9/10	4 37/60		72 31/60
260	Fedory	Czuczman	1	63 29/30	10 41/60		74 13/20
256	Jacenty	Czuczman	1	36 2/5	5 19/60		41 43/60
247	Piotr	Czuliman	1	59 3/20	5 14/15		65 1/12
348	Grzegorz	Czumanski	4	45 11/12	4 23/30		50 41/60
444	Paraszka	Dawidowska	1	66 1/10	7 7/10		73 4/5
259	Aleksander	Dawidowski	1	43 3/4	4 3/5		48 7/20
254	Gabriel	Dawidowski	1	58 19/60	5 59/60		64 3/10
259	Jędrzej	Dawidowski	1	38 1/4	8 2/3		46 11/12
253	Józef	Dawidowski	1	109 47/60	10 7/15		120 1/4
15	Matwój	Dawidowski	8		43/60		43/60
212	Stefan	Dawidowski	8		19/60		19/60
275	Tomasz	Dawidowski	1	26 3/20	3 19/60		29 7/15
258	Wasył	Dawidowski	1	70 29/30	8 1/20		79 1/60
399	Marianna	Dębicka	1	9 3/10	1 7/15		10 23/30

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
21	Iwan	Dmytrow	4		5 1/10		5 1/10
13	Jan	Dobrowolski	8		1/10		1/10
68	Ewa	Domanska	8		1/4		1/4
227	Kazimirz	Domański [ksiądz]	1	210 1/15	52 1/60		262 1/12
327	Bazyli	Dorosiewicz	1	13 2/5	2 1/12		15 29/60
42	Andrzej	Duczynski	8		31/60		31/60
381	Mikita	Dymiczuk	1	12 11/15	7 4/15		20
336	Tymko	Dymiczuk	1	13 49/60	9 1/12		22 9/10
390	Stefan	Dymidczuk	1	11 41/60	59/60		12 2/3
330	Hrycko	Dziaduch	1	8 17/30	17/20		9 5/12
395	Pawło	Dziaduch	1	12 14/15	2 11/20		15 29/60
403	Jan	Franciszkiwicz	1	12 3/20	11/12		13 1/15
216	Franciszek	Frej	1	19 1/30	7/10		19 11/15
437	Jan	Fulkiewicz	1	14 7/15	1 1/12		15 11/20
442	Józef	Gajewski	5		2 5/12		2 5/12
352	Józef	Gajowski	4	48 31/60	2 7/20		50 13/15
	Łukasz	Gajowski	4	20 3/4	1/2	26 13/30	47 41/60
342	Wojciech	Gajowski	4	21 3/5	2 13/15		24 7/15
189	Maciej	Glinski	5		1 3/20		1 3/20
24	Agnieszka	Głazowa	8		2 53/60		2 53/60
F.	Jacenty	Grabka	8		17/30		17/30
211	Marcin	Grodecki	1	19 47/60	1 1/15		20 17/20
97	Szczepan	Gronowicz	8		11/20		11/20
328	Marcin	Grzeszczuk	1	12 11/15	6 11/30		19 1/10
310	Stanisław	Gumowski	7		3 1/20		3 1/20
187	Michał	Haba	1	54 29/60	2/15		54 37/60
18	Bazyli	Haczkiwicz	8		2 3/20		2 3/20
359	Stefan	Haczkiwicz	3	55 4/15	4 1/4		59 31/60
351	Konstanty	Halkiewicz	4	54	7 8/15		61 8/15
168	Regina	Halkowska	1	33 13/15	3/5		34 7/15
272	Jacko	Harasymowicz	1	13 31/60	3/4		14 4/15
298	Jakim	Harasymowicz	1	4 11/20			4 11/20

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
276	Jan	Harasymowicz	8		2 7/15		2 7/15
274	Jaremko	Harasymowicz	1	12 1/30	2 3/5		14 19/30
447	Stefan	Hatkiewicz	8		2 1/20		2 1/20
404	Józef	Herba	1	6 11/15	5/12		7 3/20
145	Paweł	Herba	1	34 19/30	6 1/20		40 41/60
309	Lorens	Horwat	8		2 11/20		2 11/20
313	Lores	Horwat	1	10 9/20	5 5/6	1 1/15	17 7/20
314	Lores	Horwat	1		9		9
314	Lores	Horwat	1	37 49/60	9 2/15		46 19/20
12	Piotr	Hupatowski	8		1 1/12		1 1/12
132	Andrzej	Jabczarski	8		31/60		31/60
242	Piotr	Jacyna	1	20 4/5	1 1/2		22 3/10
153	Dominik	Jaguszczak	1	58 1/4	2		60 1/4
174	Maciej	Jaguszczak	8		2 5/12		2 5/12
338	Wojciech	Jaguszczak	3	39 19/20	3 11/30		43 19/60
25	Łukasz	Jakobczyński	8		1/20		1/20
255	Kazimierz	Jakubczyński	1	33 1/15	4 11/30		37 13/30
162	Wawrzyniec	Jakubczyński	1	98 2/15	4 47/60		102 11/12
165	Szymon	Janicki	3	31 47/60	4 31/60		36 3/10
367	Ewa	Jaremkowa	6	22 41/60	3 5/12		26 1/10
122	Stanisław	Jarminski [Pan]	8		8/15		8/15
121	Ignacy	Jarminski [Pan]	8		3/4		3/4
217	Jan	Jarosławski	1	40 5/12	1 1/2		41 11/12
232	Szymon	Jarosławski	1	52 17/30	2 11/20		55 7/60
344	Krzysztof	Kamiński	6	76 17/30	8 29/60		85 1/20
295	Jacenty	Kapicy	1	20 8/15	2 37/60		23 3/20
289	Jan	Kapicy	1	23 17/30	1 3/5		25 1/6
293	Jan	Kapicy	1	9 17/30	10 49/60		20 23/60
429	Matiasz	Kapicy	1	20 31/60	2 2/3		23 11/60
461	Michał	Kapicy	1	36 3/5	2 13/15		39 7/15
292	Semko	Kapicy	1	22 1/4	1 47/60		24 1/30
294	Tomasz	Kapicy	1	8 49/60	1 1/60		9 5/6

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
266	Daniło	Kapiej	1	75 1/5	16 19/30		91 5/6
263	Marianna	Kapijowa	1	22 41/60	5 13/30		28 7/60
34	Jacenty	Kasperski	8		1 1/6		1 1/6
332	Wojciech	Kilański	1	7 19/60	16 7/12	7/20	24 1/4
419	Stanisław	Kolbrech	6	13 1/10	3 13/30		16 8/15
248	Jan	Konkolowski	6	2 13/20	4 4/5		7 9/20
438	Jędrzej	Kotłowicz	1	5 19/20	11/30		6 19/60
410	Kasper	Kotłowicz	1	18 1/12	1 19/30		19 43/60
408	Jan	Kototowicz	1	8 1/10	53/60		8 59/60
356	Szymon	Kozak	5		2 9/20		2 9/20
176	Maciej	Kozarkiewicz	7		1 37/60		1 37/60
148	Łukasz	Kozłowski	1	88 1/2	3 1/6		91 2/3
339	Łukasz	Kozłowski	3	37 1/10	2 59/60		40 1/12
146	Marcin	Kozłowski	8		2 19/30		2 19/30
44	Szymon	Krasucki	7		13/20		13/20
301	Andrzej	Krupicki [Imć Pan]	8		1 13/20		1 13/20
448	Stefan	Krzyczkowski	1	26 37/60	1 19/30		28 1/4
329	Jan	Kucharski	8	7 4/15	1 7/60	4/5	9 11/60
267	Bazyli	Kuczynski	1	13 11/12	2 23/60		16 3/10
373	Bazyli	Kuczyński	1	40 29/60	1 53/60		42 11/30
391	Bazyli	Kuczyński	1	19 2/5	1 5/12		20 49/60
246	Michał	Kuczyński	1	39 1/12	5 1/10		44 11/60
277	Oleksa	Kuczyński	1	14 19/60	2 1/2		16 49/60
278	Paweł	Kuczyński	1	63 7/20	6 5/12		69 23/30
307	Jan	Legozynski	6	9 3/4	5 3/20		14 9/10
265	Jan	Lewinowski	1	44 8/15	3 19/20		48 29/60
23		Lewmoski [paroch ritus graeci uniti]	8	42 1/10	12 31/60		54 37/60
164	Grzegorz	Libczyński	3	32 17/30	5 5/12		37 59/60
14	Bazyli	Łuckiewicz	8		1 4/15		1 4/15
27	Semion	Łuckiewicz	8		1 3/5		1 3/5
393	Anna	Maczulska	1	5 17/60	47/60		6 1/15
116		Magierowski [Imć Pan]	8		1 17/60		1 17/60

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
				z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
	imię	nazwisko					
169	Kasper	Malicki	3	32 11/20	5 2/15		37 41/60
215	Jakub	Małkiewicz	1	69 7/30	3 1/60		72 1/4
346	Jędrzej	Małkiewicz	4	34 53/60	2 4/5		37 41/60
218	Marcin	Małkiewicz	1	40 9/10	2 1/60		42 11/12
230	Mateusz	Małkiewicz	1	54 31/60	7 59/60		62 1/2
160	Tomasz	Małkiewicz	6	22 7/15	4 7/10		27 1/6
341	Wojciech	Małkiewicz	3	38 11/15	4 43/60		43 9/20
195	Wojciech	Małko	6	87 1/20	13 1/20		100 1/10
39	Andrzej	Markiewicz	8		13/20		13/20
249	Fedory	Markiewicz	6	35 2/3	7 4/5		43 7/15
335	Łukasz	Markiewicz	1	9 17/60	2 41/60		11 29/30
262	Michał	Markiewicz	1	30 13/15	3 53/60		34 3/4
375	Michał	Markiewicz	3	15 47/60	14 11/60		29 29/30
143	Walenty	Markiewicz	1	66 5/12	7 2/3		74 1/12
91	Jan	Marynowicz	7		5/12		5/12
409	Antoni	Maselko	8		2 13/15		2 13/15
439	Grzegorz	Maselko	1	7 2/3	11/15		8 2/5
96	Jan	Maselko	7		2 2/15		2 2/15
406	Józef	Maselko	1	4 23/60	9/10		5 17/60
401	Józef	Maselko	8		7/12		7/12
426	Kazimierz	Maselko	1	57 1/60	8 5/6		65 17/20
413	Łukasz	Maselko	1	20 9/20	1/3		20 47/60
331	Marcin	Maselko	1	31 19/20	8 11/15	31/60	41 1/5
405	Matiasz	Maselko	1	4 9/20	7/20		4 4/5
407	Michał	Maselko	1	8 13/20	1 1/5		9 17/20
210	Stanisław	Maselko	4	36 3/10	2 1/30		38 1/3
412	Szymon	Maselko	1	7 1/3	1 14/15		9 4/15
175	Franciszek	Matelski	7		2 31/60		2 31/60
44	Teodor	Mazurkiewicz	8		9/20		9/20
298	Tomasz	Mędrekiwicz	1	24 9/10	13 19/30	13/60	38 3/4
bn	Józef	Mier hr.	8	1806 37/60	1945 3/5		3752 13/60
312	Jan	Mironowicz	1	16 7/15	1 2/3		18 2/15

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
379	Tymko	Mironowicz	1	10 17/20	6 7/30		17 1/12
435	Jędrzej	Mirunowicz	1	56 1/5	8 37/60		64 49/60
446	Helena	Moczulska	8		19/30		19/30
141	Dominik	Moczyński	1	30 7/30	3 31/60		33 3/4
340	Matiasz	Moroz	3	38 5/12	2 47/60		41 1/5
214	Marianna	Mroczkowska	1	17 3/20	1 3/10		18 9/20
418	Bartek	Mularz	6	26 1/60	4 7/20		30 11/30
358	Mateusz	N.	3	51 1/30	5 31/60		56 11/20
93		N. [proboszcz ritus latini]	8	1 17/60	89 13/30		90 43/60
306	Jan	Nahorecki	6	10 13/30	37/60		11 1/20
321	Maciej	Nicyman	4	20 53/60	2 11/60		23 1/15
46	Michał	Niewrzałkiewicz	2	19 31/60	19 1/10		38 37/60
445	Andrzej	Nikonowicz	6	6 7/20	17 3/20		23 1/2
167	Karol	Nowicki [Imć Pan]	8	228 7/60	8 2/3		236 47/60
271	Eliasz	Obopol	1	13 4/5	1 1/4		15 1/20
156	Hrycko	Obopol	6	26 1/2	5 31/60		32 1/60
315	Hrycko	Ogurczak	1	30 31/60	9 4/15	7/12	40 11/30
29	Piotr	Ogurczak	1	27 1/6	21		48 1/6
E.	Józef	Oharczuk	8	5 5/6			5 5/6
152	Franciszek	Okimski	6	30 11/12	9/20		31 11/30
402	Tomasz	Oleinski	1	12 1/20	1 5/12		13 7/15
239	Daniło	Omelanowski	1	80 19/30	9 5/6		90 7/15
123	Michał	Omielowski	8		2/15		2/15
240	Matiasz	Orkiewicz	1	45 2/15	2 5/12		47 11/20
244	Semion	Orkiewicz	1	41 7/12	1 2/5		42 59/60
213	Piotr	Pająk	1	20 17/20	19/20		21 4/5
299	Hreczy	Pankiewicz	1	5 2/5	1 19/30		7 1/30
162	Stepan	Pankiewicz	1	67 7/10	3 5/12		71 7/60
360	Fedory	Papuraj	5		3 2/15		3 2/15
355	Wawrzyniec	Pastuch	5		2 3/20		2 3/20
135	Szymon	Paszkiewicz	8		3/4		3/4
357	Jakub	Penc	3	28 1/10	3 7/60		31 13/60

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
359	Marcin	Penc	3	55 4/15	4 1/4		59 31/60
386	Szymon	Penc	3	12 7/20	16 37/60		28 29/30
157	Szymon	Pencak	6	24 9/20	5 29/60		29 14/15
353	Stanisław	Peneale (?)	5		1 7/12		1 7/12
269	Jan	Pielawa	1	53 5/12	9 59/60		63 2/5
282	Hryhory	Pietnica	1	23 19/20	1 17/60		25 7/30
279	Jacenty	Pietnica	1	34 13/15	5 17/30		40 13/30
280	Jędrzej	Pietnica	1	15 2/60	8 1/5		8 1/5
28	Jakub	Pięciora	8	5 47/60	1 9/20		7 7/30
423	Franciszek	Pini	8		5 1/20		5 1/20
117		Piotrowski [Imć Pan]	8	75 13/30	3 1/2		78 14/15
37	Błażej	Podgurski	8		13/30		13/30
168	Andrzej	Podhalicz	1	30 3/5	1 3/20		31 3/4
197/198	Antoni i Wojciech	Podhalicz	1	60 17/60	2 1/2		62 47/60
134	Michał	Podhalicz	8		1/6		1/6
325	Gabriel	Polityło	1	7 17/30	7/15		8 1/30
324	Jan	Polityło	1	16 11/20	12 29/60		29 1/30
389	Matwój	Polityło	3	10 7/20	13 47/60		24 2/15
268	Gabriel	Popławski	1	45 1/5	13 1/10		58 3/10
273	Tomasz	Popławski	1	58 1/6	14 13/15		73 1/30
154	Pawło	Popowicz	6	25 7/60	6 13/60		31 1/3
106		Preszel [Jaśnie Wielmożny Pan]	1	471 2/5	24 37/60		496 1/60
20	Panko	Prokopowicz	8		8/15		8/15
35	Piotr	Prokopowicz	8		2/15		2/15
300		Przestawski [Imć Pan]	8		11/12		11/12
414	Jan	Przoniuk	6	23 49/60	1 11/20		25 11/30
304	Józef	Raciborski [Imć Pan]	8		2 1/15		2 1/15
193	Jan	Rajnowski	6	23 13/20	29/30		24 37/60
158	Jan	Raynowski	6	26 11/20	6 17/20		33 2/5
192	Krzysztof	Roganowski	1	109 31/60	8 9/10		118 5/12
430	Marcin	Roganowski	1	37 1/60	2 7/12		39 3/5
71	Wojciech	Roguzinski	8	5 23/60			5 23/60

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
284	Elias	Rozdolski	1	44 2/15	1 2/3		45 4/5
179	Sobestian	Rychlik	1	98 7/30	4 7/60		102 7/20
231	Wojciech	Rychlik	1	61 23/60	6 53/60		68 4/15
224	Jacko	Rynkowski	8		5/12		5/12
11	Simon	Safran	8		7/20		7/20
349	Józef	Sandecki	4	42 3/5	5 31/60		48 7/60
427	Kazimierz	Sandecki	1	31 41/60	1 23/60		33 1/15
152	Wojciech	Sandecki	1	51 1/5	5 13/15		57 1/15
D.	Szymon	Sawicki	1	84 7/10	3 1/15		87 23/30
372	Kazimierz	Sczyguł	3	15 7/10	14 13/60		29 11/12
449	Jan	Semak	6	57 1/12	10 5/6		67 11/12
150	Stefan	Semak	6	29 59/60	4 3/20		34 2/15
350	Jan	Serbowicz	4	50 31/60	5 1/30		55 11/20
181		Siedlicki [Imć Pan]	8		1 2/3		1 2/3
396	Józef	Sikorski	8	8 1/60	1 14/15		9 19/20
183	Agniszka	Siłkowska	1	31 9/64	41/60		31 14/17
147	Barbara	Siłkowska	1	13 3/5	3 9/20		17 1/20
149	Jan	Siłkowski	1	30 3/5	6 1/2		37 1/10
185	Jan	Siłkowski	1	66 4/5	1 1/30		67 5/6
186	Jan	Sitkowski	5		1 4/5		1 4/5
163	Krzysztof	Skarbek	1	34 37/60	2 29/60		37 1/10
323	Piotr	Smolinski	8		1 11/12		1 11/12
334	Jan	Smoliński	1	20 3/20	4 3/4		24 9/10
366	Wojciech	Starzyski	5		1 11/60		1 11/60
387	Mikołaj	Stefanem	3	9 1/3	11 2/3		21
21	Fedko	Stelmachow	8		1 1/30		1 1/30
177	Kasprowa	Stęplucha	7		1 3/20		1 3/20
17	Daniel	Stoburko	8		1 7/20		1 7/20
170	Michał	Stojowski	3	32 29/60	5 17/60		37 23/30
411	Wojciech	Stolarz	1	19 1/20	1 59/60		21 1/30
369	Fedko	Swiderski	6	9 29/60	2 19/60		11 4/5
369	Jan	Swiderski	6	8 31/60	1 53/60		10 2/5

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
448	Antoni	Sydorowicz	1	18 11/30	49/60		19 11/60
451	Roman	Szabat [po Duczyńskim]	1	9 1/15	7/20	11/30	9 47/60
5	Mendel	Szafel	8		1/6		1/6
371	Krzysztof	Szajkowski	3	16 1/12	22 31/60		38 3/5
90	Jadwiga	Szaragowa	8		7/20		7/20
374	Matiasz	Szczygał	3	25 1/6	16 1/2		41 2/3
307	Łukasz	Szczygielski	8		49/60		49/60
180	Maciej	Szczygieł	1	61 27/32	4 13/60		66 2/33
229	Maciej	Szczygieł	1	25 23/30	2 1/4		28 1/60
18	Ignacy	Szeremeta	5	5 1/60			5 1/60
362	Jacenty	Szeremeta	5		4 3/5		4 3/5
305	Piotr	Szymanski	6	20 19/30	1 59/60		22 37/60
205	Józef	Szymański	1	21 1/60	13/15		21 53/60
188	Stanisław	Szymański	1	49 5/6	3 1/60		52 17/20
224	Bartłomiej	Święcicki	1	54 9/20	5 23/60		59 5/6
238	Jakub	Święcicki	1	46 23/30	3 8/15		50 3/10
237	Józef	Taciej	1	52 45/60	3 29/30		3 29/30
133	Jakub	Terlikowski	8		1/5		1/5
229	Stanisław	Tobiasz	1	103 2/15	2 9/20		105 7/12
207		Tobiaszowa wdowa	1	38 1/3	2 1/3		40 2/3
361	Antoni	Tomkiewicz	5		3 1/6		3 1/6
208	Kazimirz	Tomkiewicz	1	73 59/60	1 3/20		75 2/15
347	Sebastian	Tomkiewicz	4	2 1/10	4 4/5		6 9/10
233	Stanisław	Trojan	4	49 9/10	2		51 9/10
203	Eliasz	Tryl	1	37 5/12	4 1/5		41 37/60
203	Eliasz	Tryl	4	13			13
270	Hrycko	Tryl	1	29 17/60	11 59/60		41 4/15
20	Iwan	Tryl	4		15 11/12		15 11/12
8	Jacenty	Tryl	4	29 7/10	5 3/10		35
199	Stefan	Tulikowski	6	34 1/15	7 8/15		41 3/5
46	Bartłomiej	Tyszka	8		7/20		7/20
303	Antoni	Wagner [Imć Pan]	8	170 11/60	7 7/10		177 53/60

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
451	Bazyli	Wanio	1	14 3/10	4 7/20		18 13/20
209	Eliasz	Wanio	1	42 47/60	2 5/12		45 1/5
241	Mikołaj	Wanio	1	23 1/12	2 2/3		25 3/4
443	Theressa	Wardynska	8		2 47/60		2 47/60
289	Jacenty	Wdowikowski	1	108 1/60	14 2/5		122 5/12
431	Jan	Wdowikowski	1	51 7/15	5 7/10		57 1/6
434	Jan	Wdowikowski	1	58 7/12	26 11/60		84 23/30
432	Łukasz	Wdowikowski	1	29 3/20	1 13/15		31 1/60
433	Matiasz	Wdowikowski	1	64 13/15	2 1/20		66 11/12
297	Michał	Wdowikowski	1	39 1/15	15 7/15		54 8/15
290	Wojciech	Wdowikowski	1	19 9/10	1 1/2		21 2/5
144	Szymon	Wlizło	1	54 11/30	7 1/15		61 13/30
223		Wojciechowa wdowa	8		2 17/60		2 17/60
382	Hrycko	Wołoszyn	4	27 29/60	22 17/30		50 1/20
252	Jacko	Wołoszyn	4	39 19/20	7 8/15		47 29/60
251	Jakim	Wołoszyn	4	37 11/12	4 43/60		42 19/30
397	Piotr	Wołoszyn	1	11 19/20	7 7/30		19 11/60
136	Antoni	Wronski	8		1 1/6		1 1/6
377	Harasym	Wysocki	3	8 2/5	10 1/2		18 9/10
388	Hrycko	Wysocki	3	9 1/15	6 1/4		15 19/60
378	Fedko	Zabuski	1	19 49/60	12 1/2		32 19/60
394	Iwan	Zabuski	1	6 47/60	7/10		7 29/60
376	Kość	Zabuski	1	20 17/30	12 5/6		33 2/5
24	Teodor	Zabuski	8		2 7/30		2 7/30
441		Zarząd Dóbr Kameralnych	8	358 13/30	54 41/60		413 7/60
33	Eliasz	Zathey	8		4/5		4/5
52	Franciszek	Zdanowicz	8		1 37/60		1 37/60
57	Beniowa	Zelechowska	8		9/20		9/20
19	Marianna	Zielacka	8		31/60		31/60
16	Józef	Zieliński	8		13/15		13/15
370	Piotr	Zieliński	1	17 49/60	1/12		17 9/10
184	Michał	Zinkiewicz	1	37 1/15	1		38 1/15

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
118	Jakub	Zukowski	8		5/12		5/12
354	Andrzej	Żelechowski	6	55 13/30	2 7/60		57 11/20
343	Wojciech	Żelechowski	6	77 47/60	9 11/60		86 29/30
200	Jakub	Żelichowski	6	34 9/10	7 17/30		42 7/15
269	Józef	Żołnierczuk	1	23 11/60	1 47/60		24 29/30
250	Andrzej	Żółtaniecki	6	36 11/20	4 2/15		40 41/60
396	Iwan	Żółtaniecki	1	12 53/60	1 7/15		14 7/20
442	Jan	Żółtaniecki	6	28 19/60	6 5/6		35 3/20
416	Jędrzej	Żółtaniecki	6	64 1/3	3 19/30		67 29/30
415	Mykita	Żółtaniecki	6	29 11/15	1 41/60		31 5/12
221	Stanisław	Żółtaniecki	1	37 1/5	1 19/60		38 31/60
417	Teodor	Żółtaniecki	6	61 1/12	2 1/60		63 1/10
420	Tymko	Żółtaniecki	6	28 13/15	6 1/20		34 11/12

Źródło: CPAHU Lwów, fond 146: Namiestnictwo Galicyjskie, opis 18, sprawa 1428, k. 1-42.

Rekapitulacja sumaryczna miasteczka Kutkorz

Niwy	Role						Łąki						Lasy			
	powierzchnia		przychód ziarna w korcach				powierzchnia		pożytek w cetnarach				powierzchnia		pożytek drewna w sążniach sześć.	
	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	morgi	sążnie	siano			potraw	morgi	sążnie	twardego	miękkiego
									ogółem	słodkie	kwaśne					
1. Ogrody	4	334	35 1/2		39 29/64		175	382		1217,49	882,74	149,89				
2. Za Stawkiem	85	307	144 1/16	386 47/64	100 21/64	144 37/64	14	14		119,07		10,89				
3. Burta czyli Zagumienki	58	567	291 49/64	291 49/64												
4. U Jazu	109	758	170 23/32	114 49/64	173 31/32	415 51/64		666		5,18		1,28				
5. U Moczarki	52	630				471 17/32	2	983		10,45						
6. Na Besidkach	33	1323			105 45/64	152 7/32	2	1286		22,43						
7. Za Winną	48	1420			213 7/8	293 21/64	1	351		12,68		1,71				
8. Pod Cegielnicą	84	740	265 31/32	190 1/8	193 45/64	39 7/64	29	1568		181,37		8,29				
9. Od Granicy Ostrowskiej	60	877			189 7/32	272 15/32	2	1364		28,52						
10. U Moczarki i za Krawcem	113	1384	185 9/64	636 49/64	98 31/32	142 17/32	9	647		18,54	32,32	4,63				
11. Za Gnilem	83	900	77 23/64		236 61/64	341 7/32										
12. Łąki							304	668			3044,17					
13. Przysiółek Rusinów	230	1184	7 5/16		1013 13/16	1379 15/64	97	1071		499,51		14,95				

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 114, k. 165v-166.

Sumariusz fasji gromadzkiej miasteczka Kutkorz

		Pola orne						Łąki						Lasy			
		powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia		pożytek siana w cetnarach				powierzchnia		pożytek drewna w sążniach sześć.	
		morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmien	owies	morgi	sążnie	siano			potraw	morgi	sążnie	twardego	miękkiego
										ogółem	słodkie	kwaśne					
Zwierzchność dworska posiada	ról, łąk i lasów	481	304	653 1/2	961 37/64	1267 33/64	1610 3/4	64	1060			646,63		903	1203	250 7/10	415 1/2
	stawów							133	1178		636,46	882,74	4,63				
	ugorów							110	1595		555,29	32,32	26,98				
	ogrodów i sadów																
	krzaków																
	pastwisk																
	ogółem	481	304	653 1/2	961 37/64	1267 33/64	1610 3/4	309	633		1191,75	1561,69	31,61	903	1203	250 7/10	415 1/2
Poddani posiadają	ról, łąk i lasów	484	520	524 21/64	658 37/64	1098 15/32	2041 17/64	253	593		141,28	2397,54	3,31				
	stawów							77	1374		782,21		156,72				
	ugorów																
	ogrodów i sadów																
	krzaków																
	pastwisk																
	ogółem	484	520	524 21/64	658 37/64	1098 15/32	2041 17/64	331	367		923,49	2397,54	160,03				
Suma całkowita		965	824	1177 53/64	1620 5/32	2365 63/64	3652 1/64	640	1000		2115,24	3959,23	191,64	903	1203	250 7/10	415 1/2

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 114, k. 170v-171.

Imię	Nazwisko	Miejsce zamieszkania	Numery działek	Nr domu	Powierzchnia gruntów w sążniach kw. podana przez		Role						Łąki														Lasy									
							powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia				zbiory siana w cetnarach				powierzchnia		ilość pozyskanego drewna w sążniach sześć.													
					gospodarzy	geometrów	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	ogółem	słodkie	kwaśne	potraw	morgi	sążnie	twarde	miękkie
Fedko	Ciokan (Ciokanow0	Kutkorz	68, 69, 272, 287, 357, 373, 482, 536, 552, 575, 576, 588, 589, 612, 693	27	18467		7	1288	17 5/16	17 5/16	9 1/4	27 1/2	3	1179												3	1179		9,28	29,31	1,34					
Iwan	Ciokan (Ciokun)	Kutkorz	66, 67, 231, 247, 283, 322, 369, 483, 499, 528, 539, 549, 569, 594, 570, 615, 708	26	24946		11	582	15 3/16	18 13/16	24 5/8	36 15/16	4	364												4	364		10,34	34,59	2,32					
Jakub	Czech	Kutkorz	38, 39	10	285									285												285		2,49		0,62						
Sebastian	Czerwiński [szewc]	Kutkorz	81, 82, 228, 478	73	2122			765			2 1/8	2 7/8		1357												1357		9,77		1,13						
Demko	Dak (Duk)	Kutkorz	97, 98, 101, 226, 254, 276, 339, 360, 419, 434, 490, 527, 640, 657, 678, 714	38	29086		9	604	15 3/8	17	18 5/16	32 3/4	8	1282												8	1282		5,55	84,05	1,34					
Maciej	Dębski	Kutkorz	111, 112, 224, 324	75	3440			36	3/16		1/4		2	204												2	204		25,92		4,45					
Wojciech	Dumeracki	Kutkorz	23, 24	12	76									76													76		0,66		0,16					
Piotr	Gadzała (Gudzała, Gudzałas)	Kutkorz	70, 71, 246, 300, 331, 386, 628, 669, 697, 699	81	17767		5	880	8 9/16	13 3/16	5 9/16	19 13/16	5	887												5	887		11,60	47,22	29,02					
Walenty	Gołębowski	Kutkorz	142, 143	64	44									44													44		0,38		0,09					
Mikołaj	Górski (leśniczy)	Kutkorz	751	bn	512									512													512		4,48		1,12					
Tymko	Grenio (Greń)	Kutkorz	181, 182, 188, 218, 248, 290, 315, 333, 376, 404, 468, 596, 558, 670, 737	43	28838		10	816	8 3/16	18 9/16	15 11/16	45 1/4	7	822												7	822		12,04	66,54	3,01					
Roman	Gumiennego (Przysiężnego)	Kutkorz	165, 166, 216, 256, 286, 341, 372, 414, 458, 635, 662, 687	50	24691		9	379	46 9/16	59 3/8	62 3/4	127 3/16	6	312												6	312		11,76	53,18	2,94					
Hryńko	Hładow	Kutkorz	154, 155	78	666									666													666		5,60		1,46					
Iwan	Hładun (Hładow)	Kutkorz	87, 88, 214, 243, 297, 328, 383, 423, 432, 464, 498, 544, 559, 601, 560, 620, 726	42	32335		9	118	10 7/16	14 9/16	14 3/16	38 3/8	11	217												11	217		13,45	101,04	2,75					
Stanko	Hładunow	Kutkorz	252, 288, 337, 374, 441, 449, 513, 581, 604, 582, 623, 674, 702	bn	23070		10	611	17 3/16	19 1/8	19 5/8	35 7/8	4	59												4	59		1,24	39,13						
Łukasz	Ilewicz	Kutkorz	148, 119, 149	65	175									175													175		1,43		0,36					
Bartłomiej	Ilewicz (Skubisz)	Kutkorz	138, 62, 139, 507	62	1256									1256													1256		10,97		2,74					
Wasył	Jaszczyszyn	Kutkorz	56, 57	80	626									626													626		5,48		1,37					
Michał	Jaworski	Kutkorz	235, 234	bn	1104									1104													1104		9,66	2,42						
Antoni	Jędrzejewski	Kutkorz	126	13	202									202													202		1,79		0,45					
Hryńko	Juzwicz	Kutkorz	123, 124	bn	112									112													112		0,97		0,24					
Fedko	Kapica (Kupiec)	Kutkorz	169, 170, 191, 206, 207, 268, 307, 352, 392, 405, 459, 511, 643, 653, 715	48	23852		9	1048	25 1/2	35 15/16	35 15/16	81 1/2	5	404												5	404		12,78	42,75	2,63					
	Kapucynów klasztor	Kutkorz	28, 29, 729	14	13608									8	808											8	808		27,36	65,51	66,84					

Imię	Nazwisko	Miejsce zamieszkania	Numery działek	Nr domu	Powierzchnia gruntów w sążniach kw. podana przez		Role						Łąki														Lasy									
							powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia				zbiory siana w cetnarach				powierzchnia		ilość pozyskanego drewna w sążniach sześć.													
					gospodarzy	geometrów	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	ogółem	słodkie	kwaśne	potraw	morgi	sążnie	twarde	miękkie
Jakub	Mazur (Kordek)	Kutkorz	171, 172, 192, 208, 209, 249, 298, 334, 384, 416, 460, 537, 551, 573, 590, 574, 591, 613, 707	47	23288		9	302	10 1/4	13 15/16	17 3/4	37 1/2	5	586												5	586		22,42	35,18	3,74					
Wojciech	Mazurkiewicz	Kutkorz	32, 33	17	123									123												123		1,08		0,27						
Iwan	Mędrak (Mudrak)	Kutkorz	173, 174, 193	45	696									696												696		6,08		1,53						
Benedykt	Minkusiewicz	Kutkorz	117	4	7412		2	628					2	384											2	384		2,40	20,68	0,60						
Wasył	Moczij (Moczijow)	Kutkorz	160, 159, 161, 202, 203, 260, 293, 310, 345, 379, 412, 445, 454, 473, 455, 517, 542, 545, 561, 600, 562, 619, 660, 717	52	34416		16	406	10 7/16	21 1/2	19 7/8	55 7/16	5	410												5	410		23,98	31,60	3,18					
Piotr	Mudrak	Kutkorz	140, 141, 196, 316,	63	2898		1	1146	5 1/8	3 3/4		5 7/16		152												152		1,32		0,33						
Jędrzej	Mularz	Kutkorz	118	77	168									168												168		1,48		0,37						
Froim	Oxner	Kutkorz	129, 13	56	119									119												119		1,04		0,26						
Hawryło	Pasiecznik	Kutkorz	746, 745	bn	497									497												497		4,35		1,08						
Jędrzej (Andrzej)	Pastuch	Kutkorz	177, 178, 211, 271, 280, 356, 365, 413, 462, 644, 652, 686	44	24610		8	1101	16 7/8	16 7/8	14 1/16	30 15/16	6	1109												6	1109		24,20	46,24	3,33					
Fedorko	Piwowar	Kutkorz	167, 168, 399, 633, 664, 716	43	11406		4	568	5 1/16	4 5/8	6 5/8	21 1/2	2	1238												2	1238									
Fedko	Przysiężnego	Kutkorz	79, 76, 80, 67, 276, 311, 335, 583, 584, 615, 680	28	13706		5	376	7 1/2	11 3/16	7 1/16	18 1/8	3	530												3	530		8,92	26,25	1,62					
Iwan (Jasko)	Przysiężnego	Kutkorz	251, 309, 553	31	5575		3	775	4 4/5	10 1/8	2 7/16	11 5/8																								
Iwan	Rabij (?)	Kutkorz	532, 577, 585, 578, 586	31	4115		2	469		1 15/16	7 9/16	7 3/8		446													446		2,78							
Bazyli	Radkiewicz	Kutkorz	134, 135	60	233									233													233		2,04		0,51					
Stanisław	Rupnicki	Kutkorz	154, 151	66	36									36													36		0,32		0,08					
Jakub	Ruzanski	Kutkorz	146, 147	69	66									66													66		0,58		0,15					
Dmitro	Senik	Kutkorz	102, 103	bn	503									503													503		4,40		1,10					
Jan (Joannes)	Sidorowski [parochus ritus graeci]	Kutkorz	54, 55, 317, 322, 318, 400, 407, 465, 472, 496, 497, 624, 648, 720	25	79999		21	820	50 15/16	22 11/16	34 3/4	104 7/8	28	779												28	779		19,30	264,05	3,82					
Wasył	Słobodzian	Kutkorz	74, 75, 233, 245, 282, 330, 367, 485, 520, 606, 625, 672, 739	30	28754		13	1517	17 3/4	22 11/16	33 5/16	48 7/16	4	37												4	37		11,29	32,17	2,82					
Iwan	Smółka (pasiecznik)	Kutkorz	476, 474, 475, 479, 713	bn	8210		2	751			10 13/16	14 7/8	2	1059												2	1059		3,67	24,92						
Tymko	Sreten	Kutkorz	21, 22	11	168									168													168		0,94		0,24					
Demko	Stec (Steciew)	Kutkorz	58, 242, 294, 327, 380, 443, 451, 452, 631, 666, 691	74	17057		6	1138	8 11/16	12 1/16	11 1/8	26 7/16	3	1519												3	1519		10,46	31,50	2,37					
Daniło	Steg	Kutkorz	36, 37	74	98									98													98		0,86		0,21					

Imię	Nazwisko	Miejsce zamieszkania	Numery działek	Nr domu	Powierzchnia gruntów w sążniach kw. podana przez		Role						Łąki														Lasy									
							powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				łąki		ogrody i sady		pastwiska		stawy (sadzawki)		zarośla		ugór		pustki		razem		zbiory siana w cetnarach				powierzchnia		ilość pozyskanego drewna w sążniach sześć.	
					gospodarzy	geometrów	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	ogółem	słodkie	kwaśne	potraw	morgi	sążnie	twarde	miękkie
Piotr	Szewc	Kutkorz	83, 84	7	768																															
Hryńko	Szewc (Szewcow, Szwiec)	Kutkorz	95, 96, 110, 222, 223, 257, 305, 342, 390, 395, 425, 471, 503, 525, 543, 557, 602, 558, 621, 712	36	29345			11	47	9 5/16	16 1/8	21 1/4	44 7/16	7	498																					
Hryńko	Szewera	Kutkorz	99, 1	bn	255										255																					
Eliasz	Szpineder	Kutkorz	8, 9, 12, 10	bn	48										48																					
Semko	Tapacz	Kutkorz	220, 219	bn	580										580																					
Daniło	Tracz	Kutkorz	64, 65, 221, 241, 296, 326, 382, 469, 523, 547, 565, 597, 566, 617, 629, 728	82	26157			11	246	13 1/2	19 7/8	22 1/8	40 3/16	5	311																					
Kazimierz	Walczykiewicz	Kutkorz	753	bn	455										455																					
Nazar	Wojtow	Kutkorz	87, 88, 214, 243, 297, 328, 383, 423, 432, 464, 498, 544, 559, 601, 560, 620, 726	40	23149			9	425	15 15/16	17 5/8	15 9/16	31 11/16	5	324																					
Mikołaj	Wojtowicz	Kutkorz	505, 504	bn	1482										1482																					
Wojciech	Wonsowicz	Kutkorz	34, 35	17	214										214																					
Szymko	Zeniowski	Kutkorz	175, 176, 194, 210, 258, 284, 343, 398, 411, 437, 461, 636, 661, 692	46	21283			10	316	15 7/8	15 7/8	18 1/2	39 1/2	3	167																					
Florian	Zielecki	Kutkorz	25, 26, 63	13	150										150																					
Józef	Zielecki	Kutkorz	15, 16	8	100										100																					
Wojciech	Zielecki	Kutkorz	120, 683	5	144										144																					
Jan	Ziembiewicz	Kutkorz	121, 122	15	109										109																					
Kazimierz	Ziolecki	Kutkorz	755	bn	2888				1288	6 13/16		7 9/16		1																						

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 114, k. 1-108.

Rekapitulacja sumaryczna miasta Pomorzany

Niwy	Role					Łąki						Lasy				
	powierzchnia		przychód ziarna w korcach			powierzchnia		pożytek w cetnarach				powierzchnia		pożytek drewna w sążniach sześć.		
	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	morgi	sążnie	siano		potraw	morgi	sążnie	twardego	miękkiego	
I. Między Obejściami	26	844 1/3					348	674 1/2								
II. Przedmieście Nieściuk	311	819 1/6					542	1159								
III. Między Obejściami Przedmieść Nowego Miasta	147	859 1/3					596	501								
IV. Łany Dworskie	784	1342 1/2					282	1175 1/3								
V. Pierwsza Ręka Kuczkudyna	258	1470					14	809								
VI. Druga Ręka Bahrana	251	282					10	707 1/3								
VII. Trzecia Ręka Koryńcowa	260	502 2/3						177								
VIII. Czwarta Ręka Kalinówka	345	232 1/3					4	223 2/3								
IX. Łapajówka pod Lasem	3	238 5/6					30	536 1/3								

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 180, k. 40v-41.

Sumariusz fasji gromadzkiej miasta Pomorzany

		Pola orne						Łąki						Lasy			
		powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia		pożytek siana w cetnarach				powierzchnia		pożytek drewna w sążniach sześć.	
		morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmien	owies	morgi	sążnie	siano		potraw	morgi	sążnie	twardego	miękkiego	
								ogółem	słodkie	kwaśne							
Zwierzchność dworska posiada	ról, łąk i lasów	701	170 1/3	357 7/8	819 1/64	3712 37/64	324 21/64	190	735 5/6		1647,94	23,90	162,04	3421	759	2138 2/5	541 29/40
	stawów							137	1104			1260,81					
	w ugorach, ogrodach, krzakach i pastwiskach							18	339 5/6		34,89	61,22	11,63				
	ogółem	701	170 1/3	357 7/8	819 1/64	3712 37/64	324 21/64	346	579 2/3		1682,83	1345,93	173,67	3421	759	2138 2/5	541 29/40
Poddani posiadają	ról, łąk i lasów	1688	20 5/6		2926 11/64	7686 13/64	6762 9/32	677	1445 5/6		4495,35	1313,82	221,52				
	stawów																
	w ugorach, ogrodach, krzakach i pastwiskach							805	737 2/3		2812,65	778,52	642,22				
	ogółem	1688	20 5/6		2926 11/64	7686 13/64	6762 9/32	1483	583 1/2		7308,00	2092,34	863,74				
Suma całkowita		2389	191 1/6	357 7/8	3745 3/16	11398 25/32	7086 39/64	1829	1163 1/6		8990,83	3438,27	1037,41	3421	759	2138 2/5	541 29/40

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 180, k. 43v-44.

Wykaz posiadaczy nieruchomości w Pomorzanach ujętych w opisaniach urbarialnych

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
56	Abraham	Alpern	1	7 1/60			7 1/60
18	Dawidko	Alpern	1	3 1/6			3 1/6
26	Szloma	Awerbach	1	3 19/60			3 19/60
229	Łuka	Balicki	1	6 1/20			6 1/20
bn	Jan	Banadyga	2				
119	Lesko	Banadyga	1	3 1/12			3 1/12
415	Petro	Banadyga	1	3 5/12			3 5/12
409	Stefan	Banadyga	1	4 3/5			4 3/5
72	Wasył	Banadyga	1	7 8/15			7 8/15
118	Nusym	Band	1	8 1/12			8 1/12
242	Ankiel	Bardaki	1	9 4/15			9 4/15
43	Majer	Barksztajn	1	3 11/30			3 11/30
33	Lejba	Barylarz	1	2 11/12			2 11/12
283	Iwan	Basiukow	1	6 11/20			6 11/20
bn	Wasył	Basiukow	1	6 23/30			6 23/30
bn		Bazylianów klasztor [z Krasnopuszczy]	8	30 19/60	108 17/60		30 19/60
342	Iwan	Bednarzow [syn]	1	7 1/2			7 1/2
111	Lejba	Berger	1	4			4
163	Petro	Bidosin	1	7 4/5			7 4/5
333	Mortko	Bilik	1	6 1/6			6 1/6
420	Anton	Biłan	1	8 19/60			8 19/60
295	Jacko	Błazkow	6	5 9/10	3 1/12		8 59/60
bn	Jasko	Błazkow	1	7 53/60			7 53/60
60	Herman	Bochner	1	3 1/2			3 1/2
308	Fedko	Bojko	6	6 3/4	3 17/30		10 19/60
437	Iwan	Bojko	2		3/20		3/20
bn	Macko	Bojko	6	5 17/60	1 37/60		6 9/10
159	Michał	Bojko	1	3 14/15			3 14/15
263	Wasył	Bojko	1	3 1/4			3 1/4

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
226	Luwisz	Broch	1	4 11/15			4 11/15
bn	Andrzej	Broszczak	1	7 2/15			7 2/15
386	Iwan	Bryk	1	9 13/15			9 13/15
387	Jakim	Bryk	1	8 7/60			8 7/60
393	Tymko	Bryk	1	4 2/3			4 2/3
107	Froim	Bryzand	1	3 13/20			3 13/20
538	Matwiej	Buratynski	3	1 19/60	4 59/60		6 3/10
316	Michajło	Caryk	1	7 7/10			7 7/10
266	Michał	Caryk	1	6 47/60			6 47/60
280	Kazko	Carykow	1	4 1/2			4 1/2
539	Michał	Chakal [po Chabie]	3	1 17/30	4 1/2		6 1/15
402	Jan	Chanaczeski	1	12 1/12			12 1/12
336	Dmytro	Chawan	1	4 11/60			4 11/60
397	Hrynko	Chawan	1	6 13/15			6 13/15
81	Wasył	Chochotwa	1	7 1/3			7 1/3
343	Hrynko	Chuwan	1	8 1/6			8 1/6
bn	Dziad	Ciemny	1	2 3/4			2 3/4
116	Hersz	Ciner	1	3			3
138	Andruch	Ciupka	1	6 19/60			6 19/60
129	Wasył	Ciupka	1	5 3/10			5 3/10
120	Wojciech	Cymbalista	1	3 7/10			3 7/10
61	Beniamin	Cyn	1	7 2/15			7 2/15
101	Wol	Cyn	1	3 7/10			3 7/10
236	Boruchowa	Cytwarowa	1	9 1/15			9 1/15
406	Tomasz	Czerniatowicz	1, 8	28 19/60	17 19/30		45 19/20
125	Jan	Cztyrygodzina	1	4 1/2			4 1/2
179	Andruch	Dałyk	1	4 1/10			4 1/10
162	Jacko	Dałyk	1	7 41/60			7 41/60
433	Iwan	Daniło [po Myrkale]	1				
369	Ilko	Demkow	1	8 7/20			8 7/20
419	Iwan	Demkow	1	8 2/5			8 2/5
193	Demko	Diakunow	1	3 2/3			3 2/3

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
194	Panko	Diakunow	1	7 3/10			7 3/10
348	Iwan	Dorożyński	1	3 53/60			3 53/60
348	Jan	Dorożyński	1	7 29/60			7 29/60
bn	Michajło	Dorożyński	7		29/60		29/60
bn	Jędrzej	Dozek (?)	4	1 7/10	5 8/15		7 7/30
437	Andruch	Drybny	1	7 5/6			7 5/6
bn	Jan	Duczyński	1	8 29/60			8 29/60
279	Ilko	Dudar	7		13/20		13/20
278	Wasył	Dudar	7		59/60		59/60
52	Wasył	Duniec	1	7 1/20			7 1/20
479	Kuz	Dworniak	2		1/30		1/30
79	Jan	Dymamorycki	1	7 13/30			7 13/30
53	Berko	Exterman	1	4 5/6			4 5/6
100	Mojsze	Extern	1	7 19/30			7 19/30
bn	Chrystyna	Fedczycha wdowa	1	5 1/4			5 1/4
66	Chaim	Fendel	1	3 37/60			3 37/60
366	Hrynko	Ferlejowski	1	13 1/15			13 1/15
bn	Ilko	Ferlejowski [po Kochanie]	1	3 1/20			3 1/20
289	Fedko	Filipow	1	3 49/60			3 49/60
408	Petro	Filipowski	1	8 23/60			8 23/60
10	Beniamin	Forth	1	3 1/4			3 1/4
230	Moszko	Forth	1	4 2/5			4 2/5
232	Wol	Forth	1	8 19/20			8 19/20
30	Fedko	Forysioski	1	3 4/15			3 4/15
377	Fedko	Forysiorski	1	7 17/30			7 17/30
260	Jacko	Forysiorski	1	6			6
bn	Jan	Forysiorski	1	5 29/60			5 29/60
259	Teodor	Gałanski	1	4 8/15			4 8/15
331	Iwan	Gancarz [po Pawle]	1	6 2/15			6 2/15
195	Teodor	Gawanski	1	7 5/12			7 5/12
bn	Majer	Gogosz	1	7 7/12			7 7/12
82	Stefan	Goicz	1	7 23/60			7 23/60

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
235	Stefan	Goicz	1	8 17/20			8 17/20
249	Hrynko	Gołogurczyk	1	6 19/60			6 19/60
295	Jan	Groczkowski [po Jasku Sitarzu]	7	3 29/60	29/60		3 29/30
196	Semko	Grodzinski	1	7 11/30			7 11/30
535	Marcin	Gruszka	3	1 17/30	5 11/15		7 3/10
21	Semko	Grynkiewicz	1	6 1/30			6 1/30
bn	Semko	Grynkiewicz	1	7 7/12			7 7/12
20	Semczycha	Gryńkiewiczowa	1	3 19/20			3 19/20
255	Iwan	Gudziak	1	5 7/12			5 7/12
270	Iwan	Gudziak	1	5 11/15			5 11/15
bn	Iwan	Gudziak [po Stefanie]	1	4 8/15			4 8/15
bn	Stefan	Gurski	2				
86	Szmujło	Gurtel	1	4 1/10			4 1/10
537	Jakob	Hakow [syn]	3	1 11/30	9 13/30		10 4/5
224	Szymson	Halburd	1	8 47/60			8 47/60
383	Dmytro	Haras	1	6 11/15			6 11/15
279		Harasymicha wdowa	1	6 43/60			6 43/60
131	Iwan	Harwat	1	5 1/4			5 1/4
58	Abraham	Hecht	1	3 2/5			3 2/5
462	Berko	Herbst	1	3 13/15			3 13/15
95	Daniło	Hładij	1	7 8/15			7 8/15
132	Ilko	Hładij	1	5 47/60			5 47/60
bn	Dmytro	Horbatowski	1	3 1/10			3 1/10
414	Tymko	Horbaty	1	4 7/60			4 7/60
31	Hersz	Horowicz	1	3 19/60			3 19/60
211	Iwan	Horyń	1	7 2/3			7 2/3
213	Michajło	Horyń	1	7 23/30			7 23/30
200	Oleksa	Horyń	1	7 41/60			7 41/60
327		Hrynczycha wdowa	1	3 29/30			3 29/30
296	Dmytro	Hryniszyn	6	6 1/12	2 4/15		8 7/20
374	Fedko	Hryniszyn [po Stasiuku]	1	8 1/15			8 1/15
273	Sawka	Hukow [syn]	1	7 11/30			7 11/30

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
125	Wasył	Hupałowski	5		17/60		17/60
105	Abraham	Huz	1	3 5/6			3 5/6
284	Tymko	Huzyk	1	3 23/30			3 23/30
bn	Fedko	Iłaszowski	1	9 19/60			9 19/60
92	Jan	Iłaszowski	1	8 17/60			8 17/60
bn	Wasył	Iłaszowski	1	7 7/20			7 7/20
338		Iwanicha wdowa	1	6 7/60			6 7/60
78		Iwanowa wdowa	1	7 9/20			7 9/20
278	Semko	Iwasykow [syn]	1	6 41/60			6 41/60
bn	Fedko	Iwasyna	1	4 29/30			4 29/30
287	Fedko	Janczynski	1	4 14/15			4 14/15
394	Wasył	Janczynski	1	7 5/12			7 5/12
271	Sobestian	Jaryczowski	1	7 19/60			7 19/60
406	Michajło	Jaszczyszun	1	9 31/60			9 31/60
410	Juzko	Jaszczyszyn	1	8 1/30			8 1/30
401	Pawło	Jaszczyszyn	1	4 7/15			4 7/15
44		Jaworski [stary]	1	3 11/30			3 11/30
291	Hawryło	Jel	1	3 2/15			3 2/15
202	Stefan	Juzkow	1	3 59/60			3 59/60
bn	Jaremko	Kabarowski	7	3 2/15	1 43/60		4 17/20
405	Oleksa	Kabarowski	1	8 7/60			8 7/60
6	Abraham	Kac	1	6 7/60			6 7/60
104	Chaim	Kahana	1	3 4/5			3 4/5
24	Froim	Kahana	1	4 1/3			4 1/3
9	Herman	Kalafa	1	3 3/10			3 3/10
493	Jasko	Kalmuk	2		1/3		1/3
494	Szymko	Kalmuk	2		9/20		9/20
195	Iwan	Kalniów	1	14 13/30			14 13/30
321	Szawel	Kałasz	1	3 37/60			3 37/60
191	Iwan	Kałatowczyk	1	4 13/20			4 13/20
bn	Jacko	Kałatowczyk	1	2 17/30			2 17/30
154	Jacko	Kałatowczyk	1	5 29/60			5 29/60

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
155	Oleksa	Kałatowczyk	1	5 7/20			5 7/20
423	Andruch	Karabin	1	7 59/60			7 59/60
431	Proc	Karabin	1	13 5/12			13 5/12
47	Jan	Karpowicz	1	6 9/10			6 9/10
337	Tymko	Kiczak	1	3 11/12			3 11/12
320	Stefan	Klejowski	1	10 13/20			10 13/20
220	Samuel	Knobler	1	4 7/20			4 7/20
364	Iwan	Kochan	1	4 49/60			4 49/60
394	Jurko	Kochan	1	7 9/20			7 9/20
389	Stefan	Kochan	1	11 1/20			11 1/20
440	Iwan	Kondrat	1	4 1/6			4 1/6
440	Iwan	Kondrat	1	10			10
117	Józef	Kopelbark	1	3 5/6			3 5/6
130	Oleksa	Kostowicki	1	5 1/3			5 1/3
335	Fedko	Kowal	1	6 1/12			6 1/12
325	Semko	Kowal	1	6 1/2			6 1/2
197	Tymko	Kowal	1	7 19/60			7 19/60
bn	Jan	Kowal [syn Jędrzeja]	1	7 13/20			7 13/20
108	Elo	Koziner	1	3 59/60			3 59/60
38	Ankiel	Kracer	1	7 1/30			7 1/30
bn		Krainski [Imć Pan]	8	60 1/4	21 14/15		82 11/60
76	Andrzej	Kredencyrz	1	3 37/60			3 37/60
75	Hrynko	Kredencyrz	1	3 37/60			3 37/60
417	Teodor	Kredencyrz	2		1/15		1/15
140	Iwan	Krepczyk	1	3 11/15			3 11/15
356	Andruch	Krochmalny	1	7 1/3			7 1/3
468	Fedko	Krotecki	2		1/10		1/10
48	Jakub	Krozner	1	3 23/60			3 23/60
187	Iwan	Krystyampol	1	7 1/4			7 1/4
bn	Dańko	Kuczkuda	1	3 41/60			3 41/60
bn	Fedko	Kuczkuda	1	7 2/3			7 2/3
497	Iwan	Kuczkuda	2		7/20		7/20

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
318	Iwan	Kuczkuda	1	6 14/15			6 14/15
340	Jędruch	Kuczkuda	1	7 1/2			7 1/2
396	Kost	Kuczkuda	1	3 2/15			3 2/15
bn	Petro	Kuczkuda	1	8 19/60			8 19/60
458	Fedko	Kuczkudy [syn]	1	6 17/30			6 17/30
bn	Wasył	Kulba	1	13 1/5			13 1/5
439	Wasył	Kulina	1	6 13/30			6 13/30
439	Wasył	Kulina [po Oleksie Sokocie]	1	5 29/60			5 29/60
434		Kurulicha wdowa	1	8 1/30			8 1/30
437	Fedko	Kuryło	1	12 2/5			12 2/5
427	Hryńko	Kuryło	1	7 29/30			7 29/30
437	Harasym	Kuryłow [zięć]	1	2 4/5			2 4/5
480	Dmytro	Kuziow	2		2		2
481	Nikoła	Kuziow	2		7/20		7/20
478	Semko	Kuziow	2		1/30		1/30
324	Jurko	Kuziowski	1	6 11/30			6 11/30
413	Iwan	Kwasnica	1	8 5/12			8 5/12
414	Tymko	Kwasnica	1	4 2/5			4 2/5
496	Iwan	Kwitka	2		2/5		2/5
257	Mikoła	Labiński	1	8 1/5			8 1/5
205	Klementy	Lachowicz	1	4 1/10			4 1/10
408	Marianna	Ladanowska	1	12 7/12			12 7/12
73	Iwan	Ladanowski	1	4 31/60			4 31/60
399	Oleksa	Ladanowski	1	7 1/20			7 1/20
399	Oleksa	Ladanowski	1	7 7/60			7 7/60
399	Oleksa	Ladanowski [po Litwinowej]	1	8 11/15			8 11/15
217	Icko	Landa	1	3 53/60			3 53/60
bn	Bazyli	Lebedyński	1	9 8/15			9 8/15
102	Icko	Lemberger	1	3 11/15			3 11/15
bn	Michał	Leszczynski [po Kisleku]	7		1 13/30		1 13/30
488	Jędrzej	Lewicki [paroch ritus graeci]	1, 8	21 1/10			21 1/10
214	Daniło	Litwinow	1	5 4/15			5 4/15

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
199	Konrad	Litwinow	1	9 1/15			9 1/15
301	Sobko	Liwartowski	1, 7	7 13/30	7/30		7 2/3
299	Wawrzyniec	Liwartowski	7		7/30		7/30
421	Daniło	Lizan	1	7 1/5			7 1/5
429	Michał	Lizan	1	4 11/15			4 11/15
426	Panko	Lizan	1	8			8
99	Maciej	Łagowski	1	14 3/10			14 3/10
452	Stefan	Łuciw	1	11 9/10			11 9/10
91	Michał	Magiera	1	8 1/3			8 1/3
bn	Michał	Magiera [po Stefanie]	1	7 17/30			7 17/30
229	Iwan	Makuch	1	4 37/60			4 37/60
246	Jacko	Makuch	1	5 1/5			5 1/5
261	Jan	Makuch	1	7 41/60			7 41/60
247	Jozefat	Makuch	1	7 29/60			7 29/60
357	Michajło	Makuch	1	6 7/60			6 7/60
bn	Omelan	Makuch	1	7 9/10			7 9/10
349	Pawło	Makuch	1	8 19/31			8 19/31
254	Stefan	Makuch	1	4 1/5			4 1/5
218	Aria	Margulis	1	4 2/15			4 2/15
192	Andruch	Masłowicz	1	12 2/3			12 2/3
228	Iwan	Maszak	1	6 1/15			6 1/15
35	Herszko	Mayszler	1	3 7/20			3 7/20
140	Semko	Merkuń	1	5 3/10			5 3/10
131	Hrynko	Mołczko	1	5 9/20			5 9/20
262	Petro	Mołczkow	1	7 3/10			7 3/10
397	Hrynko	Mormecha [po Sz wajdaku]	1	7 5/6			7 5/6
174	Macko	Muzykow [syn]	1	2 41/60			2 41/60
bn	Marianna	Muzykowa	1	2 17/30			2 17/30
124	Panko	Myckowski	5		5/12		5/12
123	Wasył	Myckowski	5		2/5		2/5
436	Pawło	Mykyta	1	8 1/5			8 1/5
bn	Michał	N.	3	1 2/15	9 17/30		10 7/10

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
228	Iwan	N. [Kuczudow zięć]	1	8 53/60			8 53/60
206	Stefan	N. [Pieruckiego zięć]	1	3 13/15			3 13/15
306	Juzko	N. [po Andruchu Duchu]	7		37/60		37/60
bn	Stefan	N. [z Andruchem Kudryckim]	1	8 1/6			8 1/6
19	Mendel	Narol	1	3 19/60			3 19/60
bn	Fabian	Nebel [po Jacku]	1	7 8/15			7 8/15
89	Jan	Nesterowicz	1	7 11/20			7 11/20
317	Nikoła	Nestiuk	1	5 4/15			5 4/15
312	Jozef	Niesłuchowski	6	9 13/15	5 59/60		15 17/20
280	Marcin	Niesłuchowski	7		7/15		7/15
245	Stefan	Niestiuk	1	9 11/20			9 11/20
441	Jakub	Niezgadowicz	2		1/5		1/5
bn	Tadeusz	Niezgodowicz [po Szwaku]	2				
71	Jan	Niżnik	1	9 3/10			9 3/10
267	Semko	Niżnik	1	7 11/30			7 11/30
243	Stefan	Niżnik	1	9 43/60			9 43/60
536	Kazimierz	Noskow	3	1 31/60	5 3/10		6 49/60
143	Fedko	Okolita	1	5 17/60			5 17/60
145	Jacko	Okolita	1	4 1/10			4 1/10
409	Michajło	Olejniki	2		5/12		5/12
bn	Jakub	Onyskow	1	15 19/30			15 19/30
239	Iwan	Panczyszyn	1	9 23/60			9 23/60
269	Petro	Panczyszyn	1	4 49/60			4 49/60
359	Stefan	Pańczyszyn	1	7 3/5			7 3/5
161	Wojciech	Paślawski	1	7 47/60			7 47/60
126	Stefan	Patyczek	5		4/15		4/15
277	Stefan	Pawłuk	1	6 19/30			6 19/30
128	Wasył	Pawłuk	1	2 41/60			2 41/60
319	Semko	Pawłukow [syn]	1	4 7/60			4 7/60
139	Andrzej	Pechowicz	1	5 3/10			5 3/10
164	Kuz	Pełech [po Hawryszku]	1	3 7/60			3 7/60
248	Iwan	Petruniowski	1	14 7/12			14 7/12

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
207	Iwan	Pirucki	1	8 11/60			8 11/60
208	Iwan	Pirucki [syn]	1	4 31/60			4 31/60
442	Jurko	Plehanowski	1	3 13/30			3 13/30
453	Hawryło	Płuhowski	1	13 43/60			13 43/60
404	Iwan	Popowicz	1	13 1/6			13 1/6
bn	Józef	Pruszyński	8	1625 7/20	413 11/60	1705 17/30	3744 1/10
29	Hercel	Pulwer	1	3 3/10			3 3/10
12	Izaak	Purios	1	4 47/60			4 47/60
49	Mendel	Rabin	1	5 13/20			5 13/20
490	Jędrzej	Radziszewski	2		11/20		11/20
69	Jurko	Radziszewski	1	7 1/5			7 1/5
80	Mojsze	Rater	1	7 7/30			7 7/30
164	Daniło	Rekszyński	1	7 5/12			7 5/12
198	Fedko	Rekszyński	1	4 3/20			4 3/20
197	Lesko	Rekszyński	1	3 13/15			3 13/15
323	Andrzej	Romanowicz	1	6 11/60			6 11/60
344	Iwan	Romanowicz	1	5 11/12			5 11/12
115	Abraham	Royzner	1	3 1/10			3 1/10
45	Lejba	Royzner	1	4 1/3			4 1/3
209	Nikoła	Rozhadowski	1	8 1/30			8 1/30
bn	Dawid	Rud	1	4 2/15			4 2/15
413	Tymko	Rusin	1	8 7/10			8 7/10
425	Harasym	Rusinow [zięć]	1	4 1/3			4 1/3
330	Fedko	Rybak	1	3 9/10			3 9/10
7	Icyk	Ryzon	1	3 3/10			3 3/10
40	Lejzorowa	Rządzikowa	1	3 7/15			3 7/15
328	Iwan	Rzeznik	1	3 11/60			3 11/60
103	Wasył	Samajłowski	1	3 53/60			3 53/60
144	Iwan	Sapaty	1	3 3/4			3 3/4
97	Michajło	Sapatyn	1	7 1/2			7 1/2
355		Sapczycha wdowa	1	4 31/60			4 31/60
36	Jos	Sapiera	1	3 17/60			3 17/60

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
435	Prokop	Sapuzak	1	5 37/60			5 37/60
bn	Łukasz	Sawicki [paroch ritus graeci]	8	20 8/15	11 7/20		31 53/60
22	Lejba	Sayta	1	7			7
bn	Iwan	Sereda	1	7 1/30			7 1/30
272	Iwan	Sereda	1	7 7/15			7 7/15
474	Jurko	Sereda	2		1/4		1/4
250	Semko	Sereda	1	8 1/10			8 1/10
223	Stefan	Sereda	1	6 11/30			6 11/30
223	Stefan	Sereda	1	9 1/60			9 1/60
316	Andrzej	Sereda [po Iwanie]	1	9 8/15			9 8/15
366	Iwan	Sereda [po Kwasnicy]	1	7 23/30			7 23/30
492	Agnieszka	Sierakowska	2		29/60		29/60
398	Fedko	Sikora	1	6 5/6			6 5/6
226	Wojtko	Smal	6	13 9/10	3 7/12		17 29/60
339	Stefan	Sobkow [po Pawluku]	1	7 13/15			7 13/15
210	Jacko	Sokoła	1	7 41/60			7 41/60
bn	Iwan	Sokołow [po Litwinowej]	1	8 19/20			8 19/20
378	Oleksa	Sokota [po Drymuchu]	1	7 11/20			7 11/20
85		Stasiuczka wdowa	1	7 3/10			7 3/10
322	Andrzej	Stasiuk	1	7 3/10			7 3/10
442	Fedko	Stasiuk	1	3 29/60			3 29/60
484	Lesko	Stasiuk	2		19/20		19/20
77	Wasył	Stasiuk	1	4 4/5			4 4/5
319		Stefanicha wdowa	5		13/30		13/30
190	Fedko	Stefaniszyn	1	4 1/30			4 1/30
534	Iwan	Struk [po Nikole]	3	1 5/12	5 2/15		6 11/20
191		Stukarz	1	8 8/15			8 8/15
286	Nikoła	Stypciura	1	4 13/15			4 13/15
bn	Wasył	Suchowicki (?)	4	1 11/12	5 3/4		7 2/3
407	Jakub	Suda	1	8 17/60			8 17/60
110	Szmujło	Szac	1	4 1/60			4 1/60
495	Szymko	Szakowski	2		19/60		19/60

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
268	Hrynko	Szczerban [po Wasylu]	1	4			4
169	Fedko	Szczerbaniow	1	7 13/30			7 13/30
bn	Lesko	Szczerbaniow	1	2 41/60			2 41/60
259	Mikoła	Szczerbaniow	1	3 11/20			3 11/20
489	Iwan	Szemelowski	2		11/15		11/15
358	Sobko	Szepelowski	1	2 59/60			2 59/60
39	Ozjasz	Szkwirtel	1	4 7/15			4 7/15
307	Jędrzej	Szpigier	6	6 3/10	3 13/60		9 31/60
37		Szpiłgowa wdowa	1	5 14/15			5 14/15
106	Józef	Sztecher	1	3 14/15			3 14/15
67	Mojsze	Sztok	1	7 3/20			7 3/20
252	Metardy	Sztukar	1	4 3/20			4 3/20
472	Dmytro	Szwak [po Iwanie]	2		11/20		11/20
290	Sawka	Szwakow	1	4 14/15			4 14/15
221	Godel	Szygal	1	4 31/70			4 31/70
16	Ozjasz	Szygal	1	3 13/60			3 13/60
70	Hrynko	Szyjka	1	8 11/60			8 11/60
170	Hrynko	Szyjka [po Hrycenku]	1	7 23/60			7 23/60
231	Abis	Szyper	1	4 29/60			4 29/60
34	Mojsze	Szyper	1	4 7/60			4 7/60
407	Franciszek	Śliwiński	1				
62	Franciszek	Śliwiński	1	7 1/5			7 1/5
bn	Franciszek	Śliwiński	8	86 1/10	18 11/60		104 17/60
bn		Tębaczewski [proboszcz ritus latini]	8	262 19/60	61 1/15		323 23/60
448	Hrynko	Torhowski	1	8 7/12			8 7/12
17	Moszko	Torner	1	3 13/60			3 13/60
201	Michał	Tracz	1	3 37/60			3 37/60
175	Fedko	Trojan	1	2 37/60			2 37/60
444	Iwan	Tropa	1	8 1/6			8 1/6
388	Andrzej	Tulczak	1	4 11/60			4 11/60
377	Łuc	Tulczakow	1	7 3/10			7 3/10
bn		Turulichowa wdowa	1	3 7/20			3 7/20

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
346	Roman	Turuła	1	5 19/30			5 19/30
395	Wasył	Turuła	1	7 1/20			7 1/20
274	Proc	Turuła [po Tykale]	1	7 13/30			7 13/30
430		Tymczycha wdowa	1	4 11/30			4 11/30
59	Mendel	Waltruk	1	3 1/2			3 1/2
390	Fedko	Warczak	1	3 5/6			3 5/6
220		Warszawska wdowa	1	8 2/3			8 2/3
65	Szmujło	Waydner	1	3 3/5			3 3/5
bn	Kratujka (?)	Wąsowa	2		1/15		1/15
42	Beniamin	Wąż	1	3 7/15			3 7/15
109	Icko	Wąż	1	3 29/30			3 29/30
424	Pawlicha	Weklaczka	1	8 13/15			8 13/15
447	Iwan	Weklak	1	7 2/3			7 2/3
bn	Semko	Weklak	1	4 9/20			4 9/20
391	Semko	Weklak	1	7			7
64	Wol	Werdebło	1	3 17/30			3 17/30
276	Iwan	Wesołoski	1	7 2/3			7 2/3
13	Szloma	Wielkucz	1	3 9/10			3 9/10
219	Chaim	Winkiel	1	8 41/60			8 41/60
20	Samson	Wizeltier	1	3 23/60			3 23/60
350	Ignacy	Włoch [po Wasylu]	1	3 1/12			3 1/12
428	Stach	Wojtkow	1	4 1/20			4 1/20
46	Herszko	Wolfisz	1	3 19/60			3 19/60
159	Herc	Wołowiec	1	3 23/30			3 23/30
422	Hrynko	Wołuszczak	1	8 31/60			8 31/60
380	Hrynko	Wołyniec	1	5 14/15			5 14/15
132	Wasylicha	Worobczycha	1	5 1/2			5 1/2
303	Dmytro	Worobiec	7		1 7/60		1 7/60
362	Iwan	Worobiec	1	4 53/60			4 53/60
332	Wasył	Woroniuk	1	3 2/5			3 2/5
27	Lejba	Wot	1	6 59/60			6 59/60
275	Jan	Woyciechowski	1	7 3/20			7 3/20

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
285	Oleksa	Wozniakow	1	4 11/12			4 11/12
253	Stefan	Wsononiuk	1	8 7/15			8 7/15
341	Pawło	Wujtownin	1	7 2/3			7 2/3
244	Ilko	Wykrzton	1	8 40/60			
158	Tomasz	Zaborski	1	5 7/20			5 7/20
bn	Tomko	Zaborski	1	2 41/60			2 41/60
204	Andruch	Zacharia	1	3 13/15			3 13/15
383	Łukasz	Zawadowski [po Pilipie]	1	9 3/20			9 3/20
498	Jan	Zbozniakiewicz	2		3/10		3/10
533	Juzko	Zinczuk	3	1 23/60	3 9/10		5 17/60
347	Hrynko	Zubrzyckiego [syn]	1	6 31/60			6 31/60
227	Hrynko	Żukowski	1	4 11/20			4 11/20
198	Iwan	Żukowski	1	7 7/15			7 7/15
203	Tymko	Żukowski	1	3 13/20			3 13/20

Źródło: CPAHU Lwów, fond 146: Namiestnictwo Galicyjskie, opis 18, sprawa 1585, k. 1–39.

Sumariusz fasji gromadzkiej miasteczka Radziechów

		Pola orne						Łąki						Lasy			
		powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia		pożytek siana w cetnarach				powierzchnia		pożytek drewna w sążniach sześć.	
		morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmien	owies	morgi	sążnie	siano		potraw	morgi	sążnie	twardego	miękkiego	
								ogółem	słodkie	kwaśne							
Zwierzchność dworska posiada	ról, łąk i lasów																
	stawów																
	ogrodów i sadów							3	1502 1/2		63,03		15,75				
	pastwisk																
	ogółem							3	1502 1/2		63,03		15,75				
Poddani posiadają	ról, łąk i lasów																
	stawów																
	ogrodów i sadów							16	823 2/3		264,23		66,06				
	pastwisk																
	ogółem							16	823 2/3		264,23		66,06				
Suma całkowita								20	726 1/6		327,26		81,81				

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 190, k. 39v-40.

Imię	Nazwisko	Miejsce zamieszkania	Numery działek	Nr domu	Powierzchnia gruntów w sążniach kw. podana przez		Role				Łąki																Lasy									
					powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia								zbiory siana w cetnarach				powierzchnia		ilość pozyskanego drewna w sążniach sześć.											
					gospodarzy	geometrów	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	łąki		ogrody i sady		pastwiska		stawy (sadzawki)		zarośla		ugór		pustki		razem		ogółem	słodkie	kwaśne	potraw	morgi	sążnie	twarde	miękkie
													morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie								
Maciej	Zaborski	Radziechów	174, 175	80	239																															
Tomasz	Zieliński	Radziechów	137, 138, 144, 145	48	336																															
Ankiel	Złotnik	Radziechów	68	45																																
Michał	Zołkiewski	Radziechów	154, 155	144	147																															
Stefan	Zołkiewski	Radziechów	80, 81	146	252																															
Iwan	Zubowski	Radziechów	115, 116	142	150																															
Ejzyk	Zydłowicz	Radziechów	59	38																																
Ankiel		Radziechów	41	59																																

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 190, k. 1-13.

Wykaz posiadaczy nieruchomości w Radziechowie ujętych w opisaniach urbarialnych

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów łąkowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
20	Abramko	Aber	B				
20	Abramko	Aber	C				
16	Moszko	Abramowicz	3		43/60		43/60
97	Susman	Anklow	3		8/15		8/15
127	Łukasz	Bałabuszka	3		1 29/60		1 29/60
6	Wol	Barak	B				
32	Osjasz	Barmarz	C				
33	Izak	Baruch	C				
10	Icko	Batiatycki	3		1 1/30		1 1/30
51	Mikołaj	Bednarz	3		53/60		53/60
20	Ostap	Bednarz	AB				
46	Wojciech	Bednarz	3		1/3		1/3
99	Wojciech	Bednarz	3		23/60		23/60
5	Lejwus	Berij	B				
13	Stefan	Białozor	AB				
57	Stefan	Białozur	3		2 2/3		2 2/3
14	Henna	Buczacza	B				
4	Izak	Buczacza	B				
15	Moszko	Cerulik	B				
9	Froim	Chary	B				
40	Meier	Crbel	C				
145	Tomasz	Cwieklinski	3		1 19/60		1 19/60
75	Mateusz	Czarnecki	2		29/30		29/30
19	Franciszek	Demski	AB				
16	Józef	Demski	AB				
93	Franciszek	Dębski	3		1 13/30		1 13/30
18	Iwan	Drygulec	AB				
30	Jankiel	Feyfer	C				
27	Szloma	Fingeryk	B				

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów łąkowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
27	Szloma	Fingeryk	C				
3	Józef	Flo [na placu wdowy Wołowcowej]	B				
38	Abram	Frysz	C				
14	Abraham	Glaycher	3		1 2/3		1 2/3
8	Abram	Glaycher	B				
74	Wawrzyniec	Golinski	2		23/30		23/30
109	Oleksa	Gorzałowski	3		23/30		23/30
7	Icko	Hekier	B				
15	Herszko	Helowicz	3		9/10		9/10
49	Janko	Horczyk	3		9/20		9/20
100	Stefan	Horczyk	3		11/30		11/30
36	Iwan	Ilkowicz	AB				
147	Iwan	Ilkowicz	3		2 1/4		2 1/4
23	Zelman	Interog	B				
82	Iwan	Iskra	2		7/15		7/15
108	Fedory	Jabłonski	3		1 1/10		1 1/10
11	Lejba	Jakubowicz	3		14/15		14/15
56		Janicka wdowa	3		7/20		7/20
36	Boruch	Kac	C				
26	Iwan	Kądziela	3		11/12		11/12
8	Maksym	Kądziela	AB				
117	Maksym	Kądziela	3		1 3/20		1 3/20
25		Kądzielowa wdowa	3		1 1/15		1 1/15
12	Wolf	Kelmanowicz	3		1 49/60		1 49/60
126	Antoni	Kładniewski	3		1 3/4		1 3/4
25	Antoni	Kładniewski	AB				
6	Jan	Kondziela	AB				
69	Jos	Kotlarz	3		1/15		1/15
45	Wojciechowa	Kotulska	3		1/15		1/15
86	Michał	Kotulski	3		3/5		3/5
47	Dionizy	Kowal	3		1 1/12		1 1/12
88	Pawło	Kowal	3		1 13/20		1 13/20

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
66	Piotr	Kowal	3		1 31/60		1 31/60
34	Iwas	Kowalczuk	AB				
15	Pawłowa	Kowalowa	AB				
22	Piotr	Kowalowa	AB				
23	Sobestian	Krassowski	AB				
140	Sobko	Krassowski	3		1 59/60		1 59/60
37	Salomon	Krawiec	3		9/20		9/20
101	Jan	Krulik	2		7/15		7/15
34	Lejba	Krzemieński	C				
110	Karol	Kwiliski	3		9/20		9/20
29	Icko	Label	B				
29	Icko	Label	C				
16	Lejba	Lewitka	B				
21	Jankielowa	Lorycha	B				
28	Wawrzyniec	Lubaczewski	AB				
28	Herman	Marderor	B				
28	Herman	Marderor	C				
31	Herszkowa	Mendlowiczowa	C				
33	Łukasz	Mielnik	AB				
32	Stefan	Mielnik	AB				
77	Józef	Mier hr.	4		16 8/15		16 8/15
52		N. [paroch ritus graeci]	4		3 47/60		3 47/60
112	Wojciech	Ogrodnik	2		7/15		7/15
10	Moszko	Ordowy	B				
106	Nusym	Owidowicz	3		1/6		1/6
25	Jankiel	Pelcer	B				
27	Paweł	Piątkowski	AB				
120	Paweł	Piątkowski	3		1 1/2		1 1/2
78	Oleksa	Piwowar	2		2/15		2/15
70	Chaim	Pukarz	3		3/20		3/20
12	Jos	Puras	B				
19	Chaim	Rip	B				

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów łąkowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
19	Chaim	Rip	C				
39	Natan	Rus	C				
79	Ignacy	Ruszczyn	2		2 47/60		2 47/60
24	Abram	Rutfeygel	B				
24	Abram	Rutfeygel	C				
50	Jan	Rymarz	3		19/60		19/60
27	Maciej	Rzepa	3		17/20		17/20
9	Macko	Rzepka	AB				
35	Mikoła	Sawus	AB				
59		Sebastianowa wdowa	3		9/20		9/20
21	Hryc	Skopyk	AB				
2	Tomasz	Slusarz	AB				
13	Lejba	Sokalski	C				
29	Mikita	Spaczynski	3		1 49/60		1 49/60
7	Mykita	Spaczynski	AB				
85	Piotr	Stangret	3		1 2/3		1 2/3
1	Mateusz	Stelmach	AB				
41	Ejzyk	Stokwisz	C				
3	Karol	Stolarz	AB				
73	Tomasz	Stolarz	3		17/30		17/30
91	Wojciech	Stopski	3		49/60		49/60
17	Joannes	Straznik	AB				
47	Johan	Straznik	3		13/30		13/30
29	Antoni	Strej	3		17/20		17/20
14	Lach	Strzelecki	AB				
58	Stach	Strzelecki	1		4 19/20		4 19/20
29	Wasył	Strzelecki	AB				
107	Mikołaj	Suzynski	2		11/15		11/15
22	Aron	Sygał	B				
11	Chaskiel	Szlugli	B				
35	Joch	Szwarcer	C				
17	Herman	Teglich	B				

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów tłokowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
146	Wawrzyniec	Tkacz	3		1 2/5		1 2/5
37	Lejba	Top	C				
26	Srul	Werch	B				
10	Stach	Wojciechow	AB				
84	Stach	Wojciechow	3		2 11/30		2 11/30
9		Wolicha wdowa	3		5/12		5/12
80	Maciej	Zaborski	2		19/30		19/30
18	Majorko	Zaindban	B				
18	Majorko	Zaindban	C				
48	Tomasz	Ziliski	3		53/60		53/60
142	Iwan	Zukowski	3		23/60		23/60
26	Jan	Zukowski	AB				
144	Michał	Zułkiewski	3		23/60		23/60
11	Michałko	Zułkiewski	AB				
12	Stefan	Zułkiewski	AB				
146	Tymko	Zułkiewski	3		2/3		2/3

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 190, k. 31–37, 51–66.

Rekapitulacja sumaryczna miasteczka Stanisławczyk

Niwy	Role					Łąki					Lasy					
	powierzchnia		przychód ziarna w korcach			powierzchnia		pożytek w cetnarach			powierzchnia		pożytek drewna w sążniach sześć.			
	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	morgi	sążnie	ogółem	słodkie	kwaśne	potraw	morgi	sążnie	twardego	miękkiego
I. Plac miejscowy	28	377 5/6	148 1/4		169 13/32		189	459 1/6		2153,83		521,76				
II. Pastewniki							208	1371 1/6			1797,55					
III. W Lesie Czarnym	66	97 1/3	110 1/2	182 11/32	342 13/32		58	1209		564,56		141,07				
IV. W Borze	22	268 1/3		83 5/32	99 3/4		192	166			1389,06					
V. Koło Gościńca Brodzkiego	20	1176 1/3		82 9/32	97 25/32		189	56 5/6			1273,17		4490	436	552 1/4	2515 1/8

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 29, k. 62v-63, 82v-83.

Sumariusz fasji gromadzkiej miasteczka Stanisławczyk

		Pola orne						Łąki						Lasy			
		powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia		pożytek siana w cetnarach				powierzchnia		pożytek drewna w sążniach sześć.	
		morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmien	owies	morgi	sążnie	siano			potraw	morgi	sążnie	twardego	miękkiego
										ogółem	słodkie	kwaśne					
Zwierzchność dworska posiada	ról, łąk i lasów						31	786 1/2			264,36		4490	436	552 1/4	2515 1/8	
	stawów																
	w ugorach, ogrodach, krzakach i pastwiskach	3	1238	19 13/16		22 41/64	30	338 1/3		205,50	13,97	34,61					
	ogółem	3	1238	19 13/16		22 41/64	61	1124 5/6		205,50	278,33	34,61	4490	436	552 1/4	2515 1/8	
Poddani posiadają	ról, łąk i lasów	42	1444 2/3		165 7/16	197 17/32	550	449 1/2			4181,45						
	stawów																
	w ugorach, ogrodach, krzakach i pastwiskach	90	837 1/6	238 15/16	182 11/32	489 11/64	226	87 5/6		2512,89		628,22					
	ogółem	133	681 5/6	238 15/16	347 25/32	686 45/64	776	537 1/3		2512,89	4181,45	628,22					
Suma całkowita		137	319 5/6	258 3/4	347 25/32	709 11/32	838	62 1/6		2718,39	4459,78	662,83	4490	436	552 1/4	2515 1/8	

Źródło: CPAHU Lwów, fond 19: Metryka józefińska, opis 18, sprawa 29, k. 93v-94.

Imię	Nazwisko	Miejsce zamieszkania	Numery działek	Nr domu	Powierzchnia gruntów w sążniach kw. podana przez		Role						Łąki														Lasy									
					powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia														zbiory siana w cetnarach				powierzchnia		ilość pozyskanego drewna w sążniach sześć.					
					gospodarzy	geometrów	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	łąki		ogrody i sady		pastwiska		stawy (sadzawki)		zarośla		ugór		pustki		razem		ogółem	słodkie	kwaśne	potraw	morgi	sążnie	twarde	miękkie
													morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie								
Stach	Ganczaryk	Stanisławczyk	191, 192, 405, 406, 608, 609, 1020, 1053, 1136	7	8193								5	193											5	193		14,70	26,44	3,68						
Job	Gehoryk	Stanisławczyk	33	169																																
Moszko	Goldszmit	Stanisławczyk	6	20																																
Andruch	Gontaryk	Stanisławczyk	356, 357, 533, 534, 594, 595, 616, 617, 717, 802, 1118, 1155, 1164, 1154, 1162	5	39782		3	322		12 29/32	15 5/16		21	1060											21	1060		23,81	133,41	5,94						
Iwan	Gontaryk	Stanisławczyk	1018, 1103	114	22210								13	1410											13	1410								109,98		
Iwan	Gontarykow [syn]	Stanisławczyk	1104	116	6547								4	147											4	147							32,74			
Wojciech (Wojtko)	Gosniewski (Gosniowski)	Stanisławczyk	210, 308, 309, 427, 428211, 664, 669, 1051	75	19233		1	22		5 21/64	6 7/64		11	11											11	11		22,00	76,83	5,50						
Franko (Franek)	Gosniowski (Bidny)	Stanisławczyk	701, 714, 1075	87	5570								3	770											3	770							30,43			
Iwan	Grodzki	Stanisławczyk	59, 60, 216, 217, 1033	128	4755		1	650		6 9/16	37/64		1	905											1	905		18,98					4,74			
Iwan	Gryga	Stanisławczyk	451, 452, 652, 653, 691, 811, 815, 843, 906	166	6372								3	1572											3	1572		9,81	25,19	2,46						
Dacko	Grzesiuk	Stanisławczyk	415, 416, 483, 484, 618, 619, 777, 956, 987, 1109, 1182	4	14594								9	194											9	194		35,94	40,15	8,98						
Benio	Herszkowicz	Stanisławczyk	27	111																																
Dmitro (Dmiter)	Hulczak (Ulczak)	Stanisławczyk	65, 66, 233, 232, 689	42	2794					800	2 5/8		1	394											1	394		8,22	5,71	2,05						
Berko	Ickowicz	Stanisławczyk	11	40																																
Anton (Antoni)	Ilczuk	Stanisławczyk	161, 162, 558, 559, 620, 621, 697, 725, 1172	18	6725								4	325											4	325		13,00	27,27	3,24						
Andruch	Iwaniec	Stanisławczyk	111, 112, 445, 446, 862, 1167, 1173, 1184, 1168	12	10094			1592		2 55/64	2 1/32		5	502											5	502		18,02	24,15	4,51						
Iwan	Iwaniszyn	Stanisławczyk	34	158																																
Mojzesz	Izakowicz	Stanisławczyk	17	68																																
	Janiszewska wdowa	Stanisławczyk	340, 341	97	1551									1551													1551		11,06				2,90			
Jacko	Jaremczuk	Stanisławczyk	794, 1031, 1032	86	5500			1200			2 13/16	3 3/8		2	1100										2	1100								21,93		
Stepan	Jaremczuk	Stanisławczyk	285, 286, 305, 306, 1086, 1087	86	14307								8	1507											8	1507		30,45	38,42	7,62						
Herszko	Jozefowicz	Stanisławczyk	23	108																																
Herszko	Jozefowicz	Stanisławczyk	25	109																																
Lejba	Jozefowicz	Stanisławczyk	10, 147, 148	39	104									104													104		0,91				0,24			
Iwan	Kalita (Kolatało)	Stanisławczyk	425, 275, 426, 276, 662, 686, 751, 752, 772, 819, 1110	48	17212			860		2 53/64	3 7/32		10	352											10	352		22,41	74,03	5,61						

Imię	Nazwisko	Miejsce zamieszkania	Numery działek	Nr domu	Powierzchnia gruntów w sążniach kw. podana przez		Role						Łąki														Lasy									
					powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia														zbiory siana w cetnarach				powierzchnia		ilość pozyskanego drewna w sążniach sześc.					
					gospodarzy	geometrów	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	łąki		ogrody i sady		pastwiska		stawy (sadzawki)		zarośla		ugór		pustki		razem		ogółem	słodkie	kwaśne	potraw	morgi	sążnie	twarde	miękkie
													morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie								
Fedko	Karaim	Stanisławczyk	791, 796, 816, 969, 935	137	4858		937		1 31/32	2 11/32		2	721										2	721		4,30	16,71	1,08								
Jacko	Karaim	Stanisławczyk	936	142	300								300											300		1,50		0,38								
Semen	Karaim (Karaimiec)	Stanisławczyk	766, 822, 860, 907, 909, 910, 912, 921, 922, 934, 942, 976, 986	142	22187	6	146		25 3/16	29 39/64		7	1241										7	1241		31,24	37,94	7,81								
Iwan	Karp	Stanisławczyk	834, 1072, 1157, 1159, 1165, 1140, 1156, 1158, 1160, 1161	150	33327	3	530		14 51/64	17 21/64		17	797										17	797			105,34									
Hryc	Karpow (Karp)	Stanisławczyk	183, 184, 197, 198, 636, 637, 1117, 1166, 1112	117	16089		620		1 29/64	1 3/4		9	1069										9	1069		9,00	61,88	2,22								
Hryc	Klemeniec (Klemaniec, Kleman)	Stanisławczyk	43, 44, 283, 284, 298, 299, 665, 949	73	5386							3	586										3	586		33,94	3,38	8,49								
Stepan	Kmiec	Stanisławczyk	329, 234, 296, 297, 330, 523, 524, 769, 813, 818, 883	57	7874		1082	3 35/64		4 1/16		4	392										4	392		34,35	11,62	8,58								
Iwan	Kmieć (Kmiec)	Stanisławczyk	73, 74, 85, 86, 89, 90, 1014, 1012, 1013, 1272	52	8761		1000		3 15/32	2 13/16		4	1361										4	1361		3,29	32,31	0,81								
Marcin	Koczyński	Stanisławczyk	503-505, 870	3	3219							2	19										2	19		24,14		6,03								
Franko	Kościelny	Stanisławczyk	199, 200, 744, 781, 792, 1115	102	1863							1	263										1	263		2,63	7,96	0,66								
Antoni (Antoch)	Kowal	Stanisławczyk	383, 384, 389, 391, 409, 410, 1150, 1175, 1176, 1151	94	27147		220		33/64	5/8		16	1327										16	1327		41,15	80,40	10,28								
Jasko	Kowal	Stanisławczyk	312, 313, 385, 394, 592, 593, 218, 386, 395, 668, 718, 1149, 1180, 1152	83	15522		1186	3 11/64	33/64	4 1/4		8	1536										8	1536		42,53	36,55	10,65								
Juzko	Kowal	Stanisławczyk	493, 494, 1146, 1147	85	8972							5	972										5	972		14,49	26,40	3,62								
Sobko	Kowal	Stanisławczyk	403, 404	85	2827		427	1 13/32		1 19/32		1	800										1	800		18,00		4,50								
Iwan	Kozak	Stanisławczyk	543, 1544, 823, 824, 959, 960	149	20284	3	874	10 41/64	5 45/64	19		9	210										9	210		21,20	51,23	5,44								
Tymko	Krawczuk	Stanisławczyk	680, 704	43	2350							1	750										1	750			14,14									
Ilko	Krawczuk (Krawczyk)	Stanisławczyk	109, 110, 377, 378, 584, 585, 712, 713, 723, 1068, 1120	25	9562							5	1562										5	1562		33,21	24,46	8,30								
Stepan	Krawczyk	Stanisławczyk	434, 444, 513, 514, 1097	35	2462							1	862										1	862		9,45	6,01	2,36								
Jacko (Jacyna)	Krawczyk (Krawczuk)	Stanisławczyk	133, 134, 364, 365, 419, 420, 762, 1091	24	6498							4	98										4	98		24,10	17,95	6,02								
Dańko	Krzywuszyn (Krzywuszyna)	Stanisławczyk	87, 88, 279, 280, 747, 1045	51	5296							3	496										3	496		10,66	19,88	2,67								
Jacko	Krzywuszyna (Krywuszyn)	Stanisławczyk	79, 80, 91, 92, 235, 810, 1029, 1025, 1038, 1052	58	42350		640		1 1/2	1 51/64		26	110										26	110		9,96	202,19	2,49								
Jan	Kucharz	Stanisławczyk	39, 4	158	88								88											88		0,77		0,19								

Imię	Nazwisko	Miejsce zamieszkania	Numery działek	Nr domu	Powierzchnia gruntów w sążniach kw. podana przez		Role					Łąki														Lasy									
							powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia														powierzchnia		ilość pozyskanego drewna w sążniach sześć.						
					gospodarzy	geometrów	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	łąki		ogrody i sady		pastwiska		stawy (sadzawki)		zarośla		ugór		pustki		razem		zbiory siana w cetnarach						
													morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	ogółem	słodkie	kwaśne	potraw	morgi
Tomko (Tymko)	Pendyk	Stanisławczyk	370, 381, i371, 382, 1066, 1132, 1163	174	15783		4	86	9 35/64	9 11/32	21 59/64		5	1297											5	1297		38,21	15,75	9,56					
Wojtko	Pendyk	Stanisławczyk	206, 207, 229, 228,	93	2158			800	2 5/8		3																	10,64		2,66					
Wojtko	Pendyk	Stanisławczyk	392, 393, 487, 488, 491, 492, 497, 498, 741	98	9718								6	118											6	118		58,67	10,65	14,68					
Wasył	Petryniuk	Stanisławczyk	165, 166, 447, 448, 481, 482	14	3258								2	58											2	58		24,52		6,12					
Fedko	Popowicz	Stanisławczyk	821, 838, 857, 937, 938, 940, 951, 968, 980	168	11544		1	896		5 53/64	7 1/32		5	1048											5	1048		25,65	17,15	6,40					
Wincenty	Potocki	Stanisławczyk	22, 53, 54, 93, 94, 131, 132, 253, 254, 338, 342, 596, 339, 343, 597, 675, 676, 678, 684, 690, 692, 702, 731, 732, 1005, 1009, 1069, 1082, 1188, 1189	78	7226761								26	725											26	725		78,52	164,19	19,62	4490	436	552 1/4	2515 1/8	
Icko	Prowiant	Stanisławczyk	26	110																															
Jasko	Pyszwa (Pyzwa) vel Pendyk	Stanisławczyk	290, 291, 322, 323, 368, 369, 1153, 1170	160	6415								4	15											4	15		32,87	7,62	8,21					
Michałko	Pytlik (Pytluk)	Stanisławczyk	113, 114, 682, 753	29	2220								1	620											1	620		3,59	11,01	0,86					
Stach	Pyzwa	Stanisławczyk	1107	98	440									440														2,20							
Iwan	Radziwiłł	Stanisławczyk	77, 78, 694, 1056, 1185	155	3929								2	729											2	729		1,38	20,87	0,34					
Iwan (Jan	Radziwiłł	Stanisławczyk	281, 282, 230, 231	47	2986			800	2 5/8		3		1	586											1	586		16,40		4,10					
Jacko	Romaninka	Stanisławczyk	241, 242, 255, 256	53	2459								1	859											1	859		18,45		4,62					
Iwan	Rudko	Manasterek	674	[bn]	3000								1	1400											1	1400			16,87						
Macko	Setnik	Stanisławczyk	245, 246, 273, 274, 310, 311, 362, 363, 411, 412, 797, 1070, 1124	91	12190								7	990											7	990		47,40	26,22	11,77					
Macko	Sitarz	Stanisławczyk	204, 205, 987, 1074	96	3318								2	118											2	118		2,08	11,55	0,52					
Wasył	Stawniczy	Manasterek	807	[bn]	2000								1	400											1	400		11,25							
Dańko	Stepczuk	Stanisławczyk	531, 532, i884, 885, 1023, 10231/2	165	7503		1	59	5 29/64		6 7/32		3	1044											3	1044		25,83	12,00	6,42					
Tymko	Stepczuk (Małyszczyn)	Stanisławczyk	396, 397, 413, 414, 740	28	1932								1	332											1	332		13,75	0,30	3,43					
Paweł (Pawło)	Stolarz (Stolar)	Stanisławczyk	81, 82, 294, 295, 656, 806, 1026, 1089, 1028	72	15363			990		2 21/64	2 51/64		8	1573											8	1573		14,57	56,40	3,63					
Iwan	Szczerba (Szczerban)	Stanisławczyk	247, 248, 660, 672, 776	41	9664								6	64											6	64		8,91	47,67	2,23					
Demko	Szmandzia	Stanisławczyk	239, 240, 688, 729, 730	60	5486								3	686											3	686		7,58	25,75	1,89					
Jacko	Szmandzia	Stanisławczyk	221	[bn]	973									973													973		7,30		1,03				
Paweł	Szmandzia	Stanisławczyk	63, 64, 141, 142, 251, 252, 576, 577, 700, 803, 1092, 1101	61	9908								6	308											6	308		17,38	39,83	4,35					

Imię	Nazwisko	Miejsce zamieszkania	Numery działek	Nr domu	Powierzchnia gruntów w sążniach kw. podana przez		Role						Łąki												Lasy											
					powierzchnia		zbiory ziarna w korcach				powierzchnia												zbiory siana w cetnarach				powierzchnia		ilość pozyskanego drewna w sążniach sześć.							
					gospodarzy	geometrów	morgi	sążnie	pszenica	żyto	jęczmień	owies	łąki		ogrody i sady		pastwiska		stawy (sadzawki)		zarośla		ugór		pustki		razem		ogółem	słodkie	kwaśne	potraw	morgi	sążnie	twarde	miękkie
													morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie	morgi	sążnie								
Iwan (Jacko)	Szmandzia (Smandzia)	Stanisławczyk	67, 68, 83, 84, 1174	54	2832								1	1232											1	1232		2,92	9,38	0,73						
Tymko	Szpindura	Stanisławczyk	97, 98, 379, 380, 835, 1064	46	2832								3	1031											1	1232		17,19	13,50	4,30						
Wasył	Szypcia	Stanisławczyk	45, 46, 263, 264, 292, 293, 1106, 1111, 1116	82	18868								11	1268											11	1268		17,39	76,79	4,34						
Ankiel	Szytkler	Stanisławczyk	3	10																																
Mikołaj	Szwerdel	Stanisławczyk	836	50	180																															
Wasył	Szyska	Stanisławczyk	143, 144, 586, 587, 630, 631, 699, 787	118	4361								2	1161											2	1161		14,58	13,71	3,65						
Fedko	Szyska (Szyszkoski)	Stanisławczyk	441, 442, 789, 804	1	3462								1	1862											1	1862		14,40	8,67	3,60						
Dacko (Jacko)	Szysko (Szyszkowski)	Stanisławczyk	640, 641, 961, 1098	171	3958								2	758											2	758		15,42	6,72	3,86						
Wasył	Trojanin	Stanisławczyk	687	65	986																															
Tymko	Tryhuba	Stanisławczyk	127, 128, 681	71	1614								1	14											1	14		1,34	9,13	0,34						
Jan	Tworkowski	Stanisławczyk	227, 226	74	1247				800	2 5/8																										
Jan	Tworkowski	Stanisławczyk	57, 58, 69, 70, 101, 102, 208, 236, 568, 569, 209, 754, 758, 670, 671, 1081, 1984, 1187	59	21107								1	187												12	120		5 55/64		6 11/16					
Łucko	Tworkowski	Stanisławczyk	271, 272, 1080	106	4246								2	1046											2	1046		8,74	11,55	2,19						
Wojciech	Tworkowski	Stanisławczyk	212	145	1824								1	224											1	224		13,68								
Wojtek	Tworkowski	Stanisławczyk	566, 567, 667	74	1740								1	140											1	140		4,80	6,19	1,20						
Mortcha	Wachtler	Stanisławczyk	5	13																																
Jacko	Wasylinka	Stanisławczyk	123, 124, 547, 548, 685	27	2733								1	1133											1	1133		11,29	7,89	2,88						
Karp	Wasylinka	Stanisławczyk	115, 116, 590, 591, 1034, 1039, 1073	26	5682								3	882											3	882		7,93	13,52	1,99						
Łukasz (Łucko)	Wasylinka	Stanisławczyk	588, 589, 707, 1076	6	4864								3	64											3	64		6,99	18,26	1,75						
Mikołaj	Wasylinka	Stanisławczyk	348, 349, 449, 450, 552, 553, 598, 599, 1035	89	6730								4	330											4	330		21,68	19,20	5,42						
Andruch	Wasylinka (Wasylina)	Stanisławczyk	117, 118, 257, 258, 525, 526, 673, 683	28	5064								3	264											3	264		15,53	17,91	3,88						
Kost	Wasylinka (Wasylina, Zubaczyk)	Stanisławczyk	99, 100, 119, 120, 549, 550, 657, 788, 989	56	4225								2	1025											2	1025		13,66	13,23	3,40						
Naum	Wujtowicz	Stanisławczyk	743, 746, 749, 759, 764, 956, 979	135	13894								1	1533											6	1161								60,44		
Stach (Semko)	Wujtowicz	Stanisławczyk	782, 826, 827, 848, 902, 903, 911, 901, 904, 905	135	20937								5	1491											7	246		3 15/16	23 5/16	31 45/64					33,36	
Michel	Wulfowicz	Stanisławczyk	28	115																																
Iwan	Zaprył	Stanisławczyk	545, 546	120	2912								1	1312											1	1312		21,84						5,46		

Wykaz posiadaczy nieruchomości w Stanisławczyku ujętych w opisaniach urbarialnych

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów łąkowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
22	Iwan	Babuz	1		7 1/2		7 1/2
121		Baczycha wdowa	1	2 13/20	13 7/15		16 7/60
153	Chwedko	Batiuch	1	2 3/10	1 49/60		4 7/60
126	Lesko	Bąciow	1	3 1/60	5 29/60		8 1/2
178	Wasył	Bączak	1		1 19/60		1 19/60
170	Martyn	Bednarz	1	4 11/60	3 13/30		7 37/60
141	Wasył	Bednarz	1	4 13/30	15 1/2		19 14/15
87	Jakub i Franek	Biedny	1	4 9/20	5 7/30		9 41/60
156	Łucko	Biega	1		2 11/30		2 11/30
6	Iwan	Bihusz	1		1 19/30		1 19/30
139	Danko	Burdulak	1	8 17/60	2 5/6		11 7/60
138	Dmyter	Burdulak	1	11 13/30	18 13/20		30 1/12
167	Iwan	Burdulak	1	7 7/15	8 13/30		15 9/10
139	Matwój	Burdulak	1	22 17/20	16 17/30		39 5/12
143	Michałko	Burdulak	1	5 11/30	5 1/3		10 7/10
140	Wasył	Burdulak	1	22 23/30	8 7/15		31 7/30
4	Wasył	Chmielarz	1		12 9/10		12 9/10
81	Chwedko	Ciesła	1		4 53/60		4 53/60
90	Wojtko	Cwirko	1	7 1/12	15 11/20		22 19/30
44	Chwedko	Derkacz	1	3 5/12	5 19/60		8 11/15
63	Semen	Derkacz	1	3 1/20	12 17/20		15 9/10
106	Łucko	Dworkowski	1		6 1/5		6 1/5
173	Iwan	Dybka	1		3 19/60		3 19/60
113	Petro	Dybka	1	5 11/12	20		25 11/12
162	Jasko	Dzwigajło	1		5 2/15		5 2/15
132	Jacko	Fedyna	1	15 47/60	8 9/10		24 41/60
88	Łucko	Furman	1		2 3/10		2 3/10
161	Jakub	Ganczaryk	1		8 23/30		8 23/30
7	Stach	Ganczaryk	1		7 5/6		7 5/6
87	Franek	Gąsiowski	1		4 19/60		4 19/60
5	Andruch	Gontaryk	1	11 1/60	26 19/60		37 1/3

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów łąkowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
75	Wojciech	Goszniowski	1	5 11/15	19 1/2		25 7/30
8	Daniel	Grodzki	1	29/60			29/60
128	Iwan	Grodzki	1	7 1/30	8 47/60		15 49/60
166	Iwan	Grypa	1		6 7/20		6 7/20
18	Anton	Ilczuk	1		7 31/60		7 31/60
12	Matwój	Iwaniec	1	4 4/5	8 7/20		13 3/20
97		Janiszewska wdowa	1		3 1/20		3 1/20
86	Stefan	Jaremczuk	1	2 5/12	17 1/20		19 7/15
39	Lejba	Józefowicz	1		7/30		7/30
48	Iwan	Kalita	1	3 1/60	11 5/12		14 13/30
98	Iwan	Kałatało	1		1 5/12		1 5/12
137	Chwedko	Karajm	1	1 41/60	2 23/30		4 9/20
142	Jurko	Karajm	1	1 2/3	2/5		2 1/15
142	Semen	Karajm	1	21 11/30	13 9/10		35 4/15
117	Hryc	Karpow	1	1 1/4	11 1/4		12 1/2
150	Iwan	Karpow	1	12 17/30	15 4/5		28 11/30
137	Iwan	Kiły	1	12 53/60	11 47/60		24 2/3
98	Stach	Kiszwa	1		1/3		1/3
177	Hryc	Kleman	1		9 1/6		9 1/6
51	Hrycko	Kmieć	1	3 49/60	6 9/20		10 4/15
52	Iwan	Kmieć	1	2 1/60	9 1/6		11 11/60
100	Michał	Kmieć	1		10 7/15		10 7/15
116	Iwan	Kontarykow	1		12 13/30		12 13/30
102	Franko	Koscielny	1		1 53/60		1 53/60
94	Antoni	Kowal	1	9/20	22 13/15		23 19/60
83	Jasko	Kowal	1	2 3/20	13 1/12		15 7/30
85	Józef	Kowal	1	1 43/60	11 19/60		13 1/30
b	Sobestian	Kowal	1	1 1/2	4 11/15		6 7/30
149	Iwan	Kozak	1	16 19/60	13 2/5		29 43/60
35	Bazyli	Krawczuk	1		3 23/60		3 23/60
25	Ilko	Krawczuk	1		12 23/60		12 23/60
24	Jacko	Krawczuk	1		9 1/60		9 1/60
43	Tymko	Krawczuk	1		2 2/15		2 2/15

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów łąkowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
a	Michałko	Krycia	1		1 23/60		1 23/60
55	Mikołajcha	Krzywoszyńska	1		4 29/30		4 29/30
51	Danko	Krzywuszyna	1		5 13/30		5 13/30
158	Jan	Kucharz	1		13/60		13/60
30	Karol	Kucharz	1		3/10		3/10
3	Tomasz	Kuczyński	1		10 13/30		10 13/30
76	Stefan	Lesiecki	1	11 31/60	9 11/15		21 1/4
33	Petro	Leskow	1		5 2/5		5 2/5
19	Chwedko	Łaziebny	1		9/20		9/20
157	Chwedko	Łaziebny	1		23/30		23/30
145	Michałko	Macyszyn	1	14 1/12	21 7/12		35 2/3
45	Wasył	Magoń	1		9 23/60		9 23/60
165	Demko	Malaszczuk	1	5 5/6	10 13/60		16 1/20
95	Andrzej	Maliszewski	1	3/5	6 47/60		7 23/60
2	Paweł	Maliszewski	1		7 9/20		7 9/20
134	Michałko	Mandzia	1	5 7/10	11 1/30		16 11/15
17	Stefan	Mandzia	1		6 9/20		6 9/20
164	Andruch	Martyniuk	1	25 2/3	10 3/10		35 29/30
122	Chwedko	Martyniuk	1	11 2/3	6 13/15		18 8/15
16	Dmyter	Martyniuk	1	2 23/30	8 59/60		11 3/4
129	Jacko	Martyniuk	1	20 17/30	10 7/12		31 3/20
125	Prokop	Martyniuk	1		9 41/60		9 41/60
133	Roman	Mazepa	1	13 9/20	2 14/15		16 23/60
144	Tymko	Mazepa	1	4 49/60	8 7/15		13 17/60
133	Andruch	Mazepka	1	9 59/60	11 7/30		21 13/60
49	Wasył	Mazepka	1		7 4/5		7 4/5
119	Franek	Mesztynski	1		9 3/10		9 3/10
124	Stach	Mesztynski	1	9 5/6	20 47/60		30 37/60
163	Wojciech	Mesztynski	1		6 1/12		6 1/12
58	Mikołaj	Mielniczek	1		26 2/3		26 2/3
123	Semen	Mielniczek	1		10 1/12		10 1/12
146	Semen	Młotek	1	24 13/30	25 3/10		49 11/15
114	Iwan	Muzyka	1	3 1/60	22 47/60		25 4/5

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów łąkowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
143	Wasył	Muzyka	1		6 1/15		6 1/15
36		N. [paroch ritus graeci]	3	15 14/15	8 2/15		24 1/15
99		N. [proboszcz ritus latini]	3	21 4/15	23 8/15	1 3/4	46 11/20
8	Jan	Pajuk	1		2 11/60		2 11/60
80	Wasył	Pecyk	1	6 17/60	19 4/15		25 11/20
147	Jasko	Pendyk	1	10 43/60	19 47/60		30 1/2
148	Macko	Pendyk	1	2 11/12	16 11/12		19 5/6
174	Tomko	Pendyk	1	18 1/5	12 5/12		30 37/60
93	Wojtko	Pendyk	1	2 49/60	10 49/60		13 19/30
98	Wojtko Marcin	Pendyk	1		8 59/60		8 59/60
14	Wasył	Petryniuk	1		7 7/20		7 7/20
168	Chwed	Popowicz	1	5 1/60	9 3/10		14 19/60
78	Wincenty	Potocki	3	7 1/30	55 3/20	2454 19/30	2516 49/60
71	Tomasz	Pyndyk	1		3 23/60		3 23/60
160	Jusko	Pyszwa	1		9 23/30		9 23/30
172	Marcin	Pyszwa	1		15 1/6		15 1/6
29	Michałko	Pytlik	1		2 7/12		2 7/12
47	Iwan	Radziwił	1	2 49/60	7 4/5		10 37/60
53	Jacko	Romaninka	1	1 4/15	11 7/60		12 23/60
17	Iwan	Rudko	1		2 8/15		2 8/15
15	Chwedko	Sądowy	1		16 19/60		16 19/60
91	Macko	Setnik	1		16 2/5		16 2/5
96	Macko	Sitarz	1	10 1/15	8 13/20		18 43/60
23	Tymko	Stepczuk	1		3 3/5		3 3/5
72	Paweł	Stolarz	1	2 1/60	12 4/15		14 17/60
41	Iwan	Szcerbow	1		9 29/60		9 29/60
54	Iwan	Szmandia	1		6 7/60		6 7/60
60	Demko	Szmandzia	1		5 17/20		5 17/20
61	Paweł	Szmandzia	1		10 8/15		10 8/15
46	Tymko	Szpindura	1		6 8/15		6 8/15
82	Wasył	Szpycia	1		16 2/15		16 2/15
171	Dacko	Szyszka	1		5 59/60		5 59/60
1	Tadko	Szyszkowski	1		5 1/12		5 1/12

Numer domu	Posiadacze nieruchomości		Numer konsygnacji	Kontrolowany jednoroczny przychód gruntowy na pieniądze wyrachowany w złotych reńskich i krajcarach			
	imię	nazwisko		z pól i stawów (lub z gruntów łąkowych)	z łąk i ogrodów oraz stawów	z pastwisk, krzaków, lasów oraz stawów	razem
118	Wasył	Szyszkowski	1		5 53/60		5 53/60
71	Demko	Tryhuba	1		1 43/60		1 43/60
59	Jan	Tworkowski	1	9 1/10	14 7/60		23 13/60
74	Jusko	Tworkowski	1		16 29/30		16 29/30
145	Wojciech	Tworkowski	1		3 7/12		3 7/12
73	Dmyter	Ulczał	1	2 49/60	3 1/4		6 1/15
56	Kost	Wasyliczka	1		5 17/30		5 17/30
28	Andruch	Wasylinka	1		6 17/20		6 17/20
27	Jacko	Wasylinka	1		4 3/20		4 3/20
26	Karp	Wasylinka	1		5 1/3		5 1/3
6	Łukasz	Wasylinka	1		4 17/30		4 17/30
89	Mikołaj	Wasylinka	1		8 17/30		8 17/30
136	Semko	Wójtowicz	1		1 11/12		1 11/12
135	Stach	Wójtowicz	1	30 19/60	20 29/60		50 4/5
120	Panko	Zaprył	1		16 5/6		16 5/6
127	Chwedko	Zbroj	1	13 59/60	7 47/60		21 23/30

Źródło: CPAHU Lwów, fond 146: Namiestnictwo Galicyjskie, opis 18, sprawa 1622, k. 1–39.

